

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ RAPORU

2007-2013
OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI
HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİ
DEĞERLENDİRME VE ETKİ ANALİZİ RAPORU

AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı
(Türkiye Ulusal Ajansı)

Program İzleme Koordinatörlüğü
Okul Eğitimi Koordinatörlüğü

Yazarlar

Doç. Dr. Mustafa SEVER
Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi
Doç. Dr. Yasemin ESEN
Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi
Araştırma Görevlisi Ersin TÜRE
Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi

Optimar A.Ş.

Bu proje T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı, AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığınca (Ulusal Ajans, <http://www.ua.gov.tr>) desteklenmiştir. Burada yer alan içerik, sadece yazarların görüşlerini yansıtır. Türkiye Ulusal Ajansı veya Avrupa Komisyonu burada yer alan bilgilerin herhangi bir şekilde kullanımından sorumlu tutulamaz.

İÇİNDEKİLER

GRAFİK LİSTESİ	3
TABLO LİSTESİ.....	7
YÖNETİCİ ÖZETİ	9
AMAÇ VE YÖNTEM	9
TEMEL BULGULAR	11
GENEL DEĞERLENDİRME	21
ÖNERİLER.....	23
GİRİŞ.....	26
BÖLÜM I.....	28
1.1. HAYATBOYU ÖĞRENME PROGRAMINA (LLP) GENEL BAKIŞ	28
1.2. OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI	32
1.2.1. Programın Hedefleri	32
1.2.2. Comenius (Okul Eğitimi) Programı Kapsamındaki Faaliyetler	33
1.3. COMENIUS HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİ	36
1.3.1. Faaliyetin Tanımı ve Amacı	36
1.3.2. Faaliyet Türleri ve Süreler	36
1.3.3. Faaliyetin Gerçekleşebileceği Ülkeler	37
1.3.4. Kimler Yararlanabilir?.....	37
BÖLÜM II	38
YÖNTEM	38
2.1. Araştırmanın Yönteminde Temel Alınan Yaklaşımlar.....	38
2.2. Araştırmanın Modeli.....	39
2.3. Araştırmanın Evreni.....	40
2.4. Araştırmanın Örneklemi	41
2.5. Verilerin Toplanması ve Veri Toplama Araçları.....	43
2.6. Anket Geçerliliği	44
2.7. Anket Güvenirliği	45
2.8. Bireysel Görüşmeler	45

2.9. Odak Grup Görüşmeleri	46
2.10. Verilerin Analizi	47
2.11. Araştırma Deseni Şeması.....	49
BÖLÜM III	50
BULGULAR VE YORUM	50
3.1. Okul Eğitimi (Comenius) Hizmet İçi Eğitim Faaliyetine Katılanlar Anketine İlişkin Bulgular ve Yorum	50
3.1.1. Okul Eğitimi (Comenius) Hizmet İçi Eğitim Faaliyeti Betimsel Bulguları ..	50
3.1.2. Uygunluk/İlgililik	76
3.1.3. Etkinlik	97
3.1.4. Verimlilik.....	122
3.1.5. Yaygınlaştırma.....	131
3.2. 2007-2013 Dönemi Okul Eğitimi (Comenius) HİE Faaliyetlerine Başvuruları Reddedilenler Anketine İlişkin Bulgular ve Yorum	139
3.2.1. Katılımcıların Özellikleri.....	140
3.2.2. Okul Eğitimi (Comenius) HİE Faaliyetlerine İlişkin Beklentiler.....	155
3.2.3. Başvuru Öncesindeki ve Sonrasındaki Bireysel ve Kurumsal Tutum.....	166
3.3. 2007-2013 Okul Eğitimi (Comenius) HİE Faaliyetlerine Başvuruların ve Final Raporlarının Değerlendirilmesi	172
3.3.1. 2007-2013 Okul Eğitimi (Comenius) HİE Faaliyetlerine Başvuruların Değerlendirilmesi	172
3.3.2. 2007-2013 Dönemi Okul Eğitimi (Comenius) HİE Faaliyetlerinin Final Raporlarının Değerlendirilmesi	175
3.3.2.1. 2007-2009 Dönemi Okul Eğitimi (Comenius) HİE Faaliyeti Final Raporlarının Değerlendirilmesi	177
3.3.2.2. 2010-2013 Dönemi Okul Eğitimi (Comenius) HİE Faaliyetleri Final Raporlarının Değerlendirilmesi	189
SONUÇ ve ÖNERİLER	217
KAYNAKÇA.....	236

GRAFİK LİSTESİ

- Grafik 1. Anketi Yanıtlayan Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı
- Grafik 2. Katılımcıların Görev Yaptıkları Sektöre Göre Dağılımları
- Grafik 3. Katılımcıların Yaş Aralıkları
- Grafik 4. Katılımcıların Buldukları Bölgeye Göre Dağılımları
- Grafik 5. Katılımcıların Mesleklerine Göre Dağılımları
- Grafik 6. Katılımcıların Eğitim Düzeyleri
- Grafik 7. Katılımcıların İlk Başvuru Sonuçlarına Aldıkları Yanıt
- Grafik 8. Öğretmenlerin Branşlara Göre Dağılımları
- Grafik 9. Katılımcıların Çalıştıkları Kurumlara Göre Dağılımları
- Grafik 10. Katılımcıların Faaliyetler Hakkında Bilgi Sahibi Olma Kaynakları
- Grafik 11. Faaliyet Süreleri
- Grafik 12. Katılımcıların Faaliyete Katıldıkları Yıllara Göre Dağılımı
- Grafik 13. Faaliyete İlk Katılımda Kullanılan Dil
- Grafik 14. Faaliyete İlk Katılımda Kullanılan Dili Konuşabilme Becerilerinin Seviyesi
- Grafik 15. Faaliyete İlk Katılımda Kullanılan Dile İlişkin Okuma Becerilerinin Seviyesi
- Grafik 16. Faaliyete İlk Katılımda Kullanılan Dile İlişkin Yazma Becerilerinin Seviyesi
- Grafik 17. HİE Faaliyetine Katılımın, Diğer Avrupa İşbirliği ve Etkinliklerine Katılmaya İlgili ve İstek Üzerine Etkileri
- Grafik 18. Katılıma İlişkin Memnuniyet Düzeyi
- Grafik 19. Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre İlk Başvuru Sonuçları
- Grafik 20. Faaliyete Başvuru Dilindeki Yazma Becerileri ile İlk Başvuruda Kabul Edilme Durumları Arasındaki İlişki
- Grafik 21. Faaliyete Başvuru Dilindeki Okuma Becerileri ile İlk Başvuruda Kabul Edilme Durumları Arasındaki İlişki
- Grafik 22. Faaliyete Başvuru Dilindeki Konuşma Becerileri ile İlk Başvuruda Kabul Edilme Durumları Arasındaki İlişki
- Grafik 23. Faaliyet Dillerine Göre Kabul Edilme Durumları
- Grafik 24. Katılımcıların Faaliyete İlişkin Memnuniyet Düzeyleri ile Avrupa'yla İşbirliğine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki
- Grafik 25. Katılımcıların Faaliyete İlişkin Memnuniyet Düzeyleri ile Görev Yaptıkları Sektör Arasındaki İlişki
- Grafik 26. Katılımcıların İlk Başvuru Sonuçları ile Faaliyete İlişkin Memnuniyet Düzeyleri Arasındaki İlişki
- Grafik 27. Katıldıkları Etkinliğin Süresi ile Faaliyete İlişkin Memnuniyet Düzeyleri Arasındaki İlişki
- Grafik 28. Comenius Programı HİE Faaliyetinin Kariyere İlişkin Etkileri
- Grafik 29. Comenius HİE Faaliyetine Katılanların Kişisel Gelişime İlişkin Beklenti ve Etki Farkı

- Grafik 30. Comenius Programı HİE Faaliyetlerinin Kişisel Gelişime İlişkin Beklentinin Kişisel Gelişime Etkisine Oranı
- Grafik 31. Kişisel Yeterliliklerin İşe Uygulanması Konusunda Beklenti ve Etki Farkı
- Grafik 32. Kişisel Yeterliliklerin İşe Uygulanması Konusunda Beklentilerin Etkileri Karşılama Oranı
- Grafik 33. Kurumsal Seviyede Beklenti – Etki Farkı
- Grafik 34. Kurumsal Seviyede Beklentinin Etkiye Oranı
- Grafik 35. Comenius HİE Faaliyetinin Öğrenciler Üzerindeki Etkisi
- Grafik 36. Comenius HİE Faaliyetinin Diğer Avrupa İşbirliği Etkinliklerine Etkisi
- Grafik 37. Avrupa'yla İşbirliği Etkinlikleri
- Grafik 38. Faaliyet Sürecinde Karşılaşılan Problemler
- Grafik 39. Yaygınlaştırma Faaliyetleri
- Grafik 40. Kurum İçi Yaygınlaştırma Faaliyetleri
- Grafik 41. Kurum Dışı Yaygınlaştırma Faaliyetleri
- Grafik 42. Comenius HİE Faaliyetlerine Başvuruları Reddedilenlerin Cinsiyete Göre Dağılımları
- Grafik 43. Comenius Programı HİE Faaliyetine Başvuruları Reddedilenlerin Mesleklerine Göre Dağılımları
- Grafik 44. Comenius Programı HİE Faaliyetlerine Başvuruları Reddedilen Öğretmenlerin Branşlarına Göre Dağılımları
- Grafik 45. Comenius Programı HİE Faaliyetlerine Başvuruları Reddedilenlerin Çalıştıkları Sektöre Göre Dağılımları
- Grafik 46. Comenius Programı HİE Faaliyetlerine Başvuruları Reddedilenlerin İstihdam Edildiği Kuruma Göre Dağılımları
- Grafik 47. Comenius Programı HİE Faaliyetlerine Başvuruları Reddedilenlerin Eğitim Seviyesine Göre Dağılımları
- Grafik 48. Comenius Programı HİE Faaliyetlerine Başvuruları Reddedilenlerin Başvuru Yaptıkları Eğitimin Konusuna Göre Dağılımları
- Grafik 49. Comenius Programı HİE Faaliyetlerine Başvuruları Reddedilenlerin Programla İlgili Bilgi Edinme Kaynaklarına Göre Dağılımları
- Grafik 50. Comenius Programı HİE Faaliyetlerine Başvuruları Reddedilenlerin Etkinlik Diline Göre Dağılımları
- Grafik 51. Comenius Programı HİE Faaliyetlerine Başvuruları Reddedilenlerin Etkinlik Dilindeki Konuşma Yetkinlik Düzeyine Göre Dağılımları
- Grafik 52. Comenius Programı HİE Faaliyetlerine Başvuruları Reddedilenlerin Etkinlik Dilindeki Okuma Yetkinlik Düzeyine Göre Dağılımları
- Grafik 53. Comenius Programı HİE Faaliyetlerine Başvuruları Reddedilenlerin Etkinlik Dilindeki Yazma Yetkinlik Düzeyine Göre Dağılımları
- Grafik 54. Başvuruları Reddedilenlerin Başvurdukları Etkinlikten Kişisel Gelişime İlişkin Beklentileri

- Grafik 55. Başvuruları Reddedilenlerin Kişisel Yeterliklerin İşe Uygulanması Konusundaki Beklentileri
- Grafik 56. Başvuruları Reddedilenlerin Başvurdukları Etkinlikten Kurumsal Seviyedeki Beklentileri
- Grafik 57. Başvuruları Reddedilenlerin Kariyerlerine İlişkin Durumları
- Grafik 58. Başvuruları Reddedilenlerin Başvurularının Kabul Edilmemesi Sonrası İlgi ve İsteklerine İlişkin Değerlendirmeleri
- Grafik 59. Başvuruları Reddedilenlerin Başvurularının Kabul Edilmemesinin Sonuçlarına İlişkin Değerlendirmeleri
- Grafik 60. Başvuruları Reddedilenlerin Başvurularının Kabul Edilmemesindeki Etmenlere İlişkin Değerlendirmeleri
- Grafik 61. 2007-2013 Comenius HİE Faaliyeti Başvuru Sayıları
- Grafik 62. 2007-2013 Comenius HİE Faaliyeti Başvurularının Değerlendirilme Durumları
- Grafik 63. 2007-2013 Comenius HİE Faaliyeti Başvurularının Yıllara Göre Dağılımı
- Grafik 64. 2007-2013 Comenius HİE Faaliyeti Final Raporu Dolduranların Yıllara Göre Dağılımı
- Grafik 65. 2007-2013 Final Raporu Dolduranların Görev Yaptıkları Sektör
- Grafik 66. 2007-2013 Final Raporu Dolduranların Cinsiyete Göre Dağılımları
- Grafik 67. Faaliyet Değerlendirmesi
- Grafik 68. Etki Düzeyi Oranları
- Grafik 69. Etki Düzeyi Oranlarının Yıllara Göre Değişimi
- Grafik 70. Eğitim Faaliyetlerinin Organizasyonuna İlişkin Değerlendirmelerin Yıllara Göre Değişimi
- Grafik 71. Konaklama ve Yemeklere İlişkin Değerlendirmelerin Yıllara Göre Değişimi
- Grafik 72. Faaliyet Esnasında Sağlanan Bilginin Kalitesine İlişkin Değerlendirmelerin Yıllara Göre Değişimi
- Grafik 73. Faaliyetin Materyallerinin Kalitesine İlişkin Değerlendirmelerin Yıllara Göre Değişimi
- Grafik 74. Öğretme/ öğretimle ve işle ilgili görevlerimi yerine getirme biçimlerimde daha yansıtıcı bir yaklaşım benimsemek için beni teşvik etti
- Grafik 75. Öğretimde ve konu alanımdaki en son araştırmaları daha fazla okumamı teşvik etti
- Grafik 76. Okulda/yaygın eğitim kapsamında edinilen becerileri veya yeterlilikleri değerlendirmenin/puanlamanın yeni yöntemlerine ilişkin farkındalığımı arttırdı
- Grafik 77. Öğretme yaklaşımları/yöntemleri/teknikleri/ materyalleri seçmek için daha geniş bir yelpaze sundu
- Grafik 78. Öğretim alanım (branş) /mesleki alanımla ilgili bilgimi geliştirdi

- Grafik 79. Örgütsel/yönetimsel/liderlik (sınıf yönetimi, danışmanlık...) becerilerimi arttırdı
- Grafik 80. Yabancı dil yeterliliklerimi geliştirdi
- Grafik 81. Sınıfta daha fazla Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) kullanmam için teşvik etti
- Grafik 82. Öğretime/öğretim alanıma (brans) karşı tutumumu yeniledi/güçlendirdi
- Grafik 83. Diğer ülkeler/kültürler/eğitim sistemleri ile ilgili bilgimi arttırdı/geliştirdi
- Grafik 84. Okul/yetişkin eğitimi projeleri/kuruluşları için yeni (Avrupa) fonlama mekanizmalarına ilişkin farkındalığımı arttırdı
- Grafik 85. Diğer Comenius/Grundtvig/LLP etkinliklerine katılımımı teşvik etti
- Grafik 86. Gelecekte profesyonel yeteneklerimi geliştirmeye devam etmem konusunda motive etti
- Grafik 87. Kariyer umutlarımı/beklentilerimi genişletti
- Grafik 88. Öğretim alanımdaki öğrencileri daha iyi motive etmeme yardımcı oldu
- Grafik 89. Öğrencilerimin/çalışma arkadaşlarımdan Avrupa konularına ilgilerini arttırmama yardımcı oldu
- Grafik 90. Meslektaşlarımı benzer bireysel hareketliliklere katılmaya teşvik etti
- Grafik 91. Meslektaşlarımı Avrupa Eğitim Programlarına katılmaları için teşvik etti
- Grafik 92. Okulumda/kurumumda yeni öğretim yöntemlerinin ya da yaklaşımlarının kullanılmasına yol açmıştır/yol açacaktır
- Grafik 93. Okulumda/kurumumda yeni öğretim alan(lar)ının girmesine yol açmıştır/yol açacaktır
- Grafik 94. Yönetim düzeyinde örgütsel değişikliklerin kurumuma girmesine yol açmıştır/yol açacaktır
- Grafik 95. Okulumun/kurumumun çalışmalarında Avrupa boyutunu arttırmak için yardımcı oldu
- Grafik 96. Eğitim etkinliklerinde temsil edilen okullar /kurumlar ile ortaklık/işbirliği kurulmasına yol açmıştır/yol açacaktır
- Grafik 97. Dersin gerçek içeriği ile basılı ders/konferans/seminer tanımı arasındaki eşleşme
- Grafik 98. Pedagojik yaklaşım
- Grafik 99. Ders/konferans/seminer materyallerinin niteliği
- Grafik 100. Bu eğitim faaliyetleri için genel değerlendirme
- Grafik 101. Örgütsel düzenlemeler

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Faaliyetlerin Yapıldığı Ülkeler

Tablo 2. Okul Eğitimi (Comenius) HİE Faaliyeti Kişisel Gelişime İlişkin Beklentiler ve Etkiler

Tablo 3. Kişisel Yeterliliklerin İşe Uygulanması Konusundaki Beklentiler

Tablo 4. Kurumsal Seviyedeki Beklentiler ve Etkiler

Tablo 5. Comenius HİE Faaliyetinin Öğrenciler Üzerindeki Etkisi

Tablo 6. Faaliyet Sürecinde Karşılaşılan Problemler

Tablo 7. Comenius Programı HİE Faaliyetlerine Başvuruları Reddedilenlerin İllere Göre Dağılımları

Tablo 8. Comenius Programı HİE Faaliyetlerine Başvuruları Reddedilenlerin Başvuru Yaptıkları Eğitimi Düzenleyen Ülkeye Göre Dağılımları

Tablo 9. Comenius Programı HİE Faaliyetlerine Başvuruları Reddedilenlerin Başvurdukları Etkinlikten Kişisel Gelişime İlişkin Beklentileri

Tablo 10. Comenius Programı HİE Faaliyetlerine Başvuruları Reddedilenlerin Kişisel Yeterliliklerin İşe Uygulanması Konusundaki Beklentileri

Tablo 11. Comenius Programı HİE Faaliyetlerine Başvuruları Reddedilenlerin Başvurdukları Etkinlikten Kurumsal Seviyedeki Beklentileri

Tablo 12. Comenius Programı HİE Faaliyetlerine Başvuruları Reddedilenlerin Başvuru Öncesindeki ve Sonrasındaki Bireysel ve Kurumsal Tutumları

YÖNETİCİ ÖZETİ

AMAÇ VE YÖNTEM

Bu raporun genel amacı, T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (Türkiye Ulusal Ajansı) adına Başkanlık bünyesinde 2007-2013 yılları arasında yürütülen Okul Eğitimi (Comenius) Programı Hizmet İçi Eğitim Faaliyetinin Değerlendirilmesi ve Etki Analizidir. Bu genel amaç çerçevesinde 2007-2013 yılları arasında Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi tarafından yürütülen, Okul Eğitimi (Comenius) Programı kapsamındaki Hizmet İçi Eğitim Faaliyetinin genel değerlendirmesinin yapılması ve bu faaliyet çerçevesinde gerçekleştirilen projelere katılımın yarattığı olası etkilerin nitel ve nicel ölçütlere dayanan bilimsel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılarak ölçümünün ve analizinin yapılması hedeflenmiştir.

Araştırmanın ilk aşamasında, Ulusal Teklif Çağrısı metinlerinin, Avrupa Birliği (AB) ve Türkiye'nin stratejik önceliklerinin belirtildiği metinlerin ve konuya ilişkin Ulusal Ajans tarafından araştırma ekibine sağlanan metinlerin analizi yapılmıştır. Yine konunun boyutlarını kavrayabilmek ve proje döngüsünde yaşanan problemleri tespit amacıyla, Ulusal Ajans'ta 2007-2013 yılları arasında Okul Eğitimi (Comenius) Programı Hizmet İçi Eğitim Faaliyeti kapsamında çalışmış uzmanlarla odak grup toplantısı yapılmıştır. Araştırmaya zemin oluşturacak bu çalışmaların ardından, 2007-2013 yılları arasında Okul Eğitimi (Comenius) Programı Hizmet İçi Eğitim Faaliyetine katılan bireylerin faaliyete ilişkin deneyimlerini ve faaliyetin yarattığı olası etkileri ortaya çıkarmak amacıyla bir anket hazırlanmıştır (bkz. Ek 1). Anket çevrimiçi platformda yanıtlanabilecek biçimde düzenlenmiştir. Anket Ulusal Ajansın veri tabanında yer alan ve söz konusu dönemde faaliyete katılmış tüm kişilere elektronik posta ile gönderilmiş ve yanıtlar otomatik olarak kaydedilmiştir. Araştırmanın ikinci aşamasında ise, aynı dönemde programa başvuru yapan ve başvurusu reddedilen bireyler için bir anket hazırlanmıştır (bkz. Ek 2). Başvurusu reddedilenlerin çalışmaya dâhil edilmesinde iki temel amaç bulunmaktadır. İlk olarak, faaliyete başvurunun ilk aşamalarından

başlayarak, faaliyetin sonuna kadar proje döngüsü süreçlerini farklı açılardan değerlendirmek ve anlamlandırmak; ikinci olarak ise, kabul edilenler ile reddedilenler arasında ne gibi farklılaşmaların ya da benzerliklerin olduğunu ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Yapılan çalışma deneysel bir araştırma niteliği taşımadığı ve tarama türünde bir yaklaşım benimsendiği için, başvuruları reddedilen katılımcılar doğrudan doğruya bir kontrol grubu olarak düşünülmemiş ve yorumlamalar buna göre yapılmıştır.

Araştırmanın üçüncü aşamasında, yine Ulusal Ajansın araştırmacılara sağladığı, 2007-2013 dönemi Okul Eğitimi (Comenius) Programı HİE Faaliyeti başvuru formlarının analizi gerçekleştirilmiştir. Burada, kimlerin başvuru yaptığı, kabul-ret oranları gibi betimsel veriler ilgili başlıklarda analiz edilmiştir. Dördüncü ve son aşamada ise, faaliyete katılan bireylerin faaliyet sonrasında doldurmuş oldukları final raporları analiz edilmiştir. Bu aşamada, faaliyete katılan bireyler arasından maksimum çeşitlilik ilkesine göre belirlenmiş bireylerle birebir görüşmeler yapılmıştır. Araştırmanın en son aşamasında, yine farklı yıllarda katılımı temsil edebilecek nitelikte özelliklere sahip bireylerle odak grup görüşmesi yapılmıştır.

Verilerin analizi yukarıdaki işlem basamaklarıyla eş zamanlı yürütülmüş ve raporlama da benzer bir sıralama ile oluşturulmuştur. Bu araştırmanın ana omurgasını oluşturan veriler faaliyete katılanların doldurmuş oldukları anketlerden elde edilen verilerdir. Bu veriler diğerlerinden ayrı olarak dört temel ekseninde bir araya getirilerek yorumlanmıştır: Uygunluk/ilgililik, etkinlik, verimlilik ve yaygınlaştırma.

TEMEL BULGULAR

Okul Eğitimi (Comenius) Programı Hizmet İçi Eğitim Faaliyetine Katılanlar

2007-2013 yılları arasında gerçekleşen Okul Eğitimi (Comenius) HİE Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi ve Etki Analizi, faaliyetlere katılmış olan ve ankete cevap veren 436 kişinin anket çerçevesinde verdikleri bilgiler doğrultusunda yapılmıştır. Ankette öncelikle katılımcıların cinsiyeti, yaş aralıkları, görev yaptıkları sektör ve kurum türü, eğitim düzeyleri, branşları, faaliyet dilindeki yetkinlik düzeyleri, ilk başvuru sonuçları, faaliyete ilişkin bilgi sahibi olma kaynakları, katıldıkları faaliyet süresi ve faaliyetten memnun olma durumları gibi değişkenlere ilişkin bilgiler yer almaktadır. Ayrıca ilgililik, etkinlik, verimlilik ve yaygınlaştırma ilkeleri çerçevesinde analizler yapılmış ve her bir analiz nitel görüşmelerle birlikte yorumlanmıştır.

Okul Eğitimi (Comenius) Programı HİE Faaliyetine katılan katılımcıların kendilerine yöneltilen anket sorularına verdikleri yanıtlardan; yarıdan fazlasının kadın olduğu ve üçte ikisinin ise 31-40 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Bunun bir anlamı, faaliyete katıldıklarında 25-35 yaş aralığında olduklarıdır. Diğer bir anlatımla, faaliyete ilk kez katıldıkları zaman, görece mesleklerinin ya da kariyerlerinin başında oldukları gibi bir yorum yapılabilir.

Araştırmanın verileri TÜİK NUTS1 sınıflandırması kullanılarak verilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, Okul Eğitimi (Comenius) Programı HİE Faaliyetine en yoğun katılımın sırasıyla Akdeniz ve Ege bölgelerinden ve İstanbul ilinden olduğu anlaşılmaktadır ve katılımcıların tamamına yakını kamu sektöründe öğretmen olarak çalışmaktadır. Katılımcıların neredeyse tamamının öğretmenlerden oluşması, pek çok biçimde öğretmenlik mesleğinin rol, sorumluluk ve gerekliliklerinin faaliyet sonrasında etkilere ve etkinliklere yansımaktadır.

Bununla birlikte her beş katılımcıdan dördünün lisans mezunu olduğu ve aynı oranda katılımcının öğretmenlik branşının İngilizce olduğu görülmektedir. Comenius HİE Faaliyetinin yabancı ülkelerde yaşayan insanlarla etkileşimi gerekli kıldığı ve bu etkileşimin de yeterli düzeyde yabancı dil bilgisi ile mümkün olabileceği

düşünüldüğünde, İngilizce branşından öğretmenlerin faaliyete fark edilir biçimde daha yoğun katılım sağlamaları anlaşılır olmakla beraber, katılımcıların homojen bir grup oluşturması nedeniyle önemli bir sorunsala da dönüşmektedir. Buna ek olarak, katılımcıların büyük bir bölümü yabancı dil okuma, yazma ve konuşma becerilerinde iyi ya da mükemmel düzeyde olduklarını ifade etmektedirler.

Ankete yanıt veren katılımcıların yarıya yakınının Ulusal Ajans'ı Comenius faaliyetlerine ilişkin bilgi aldıkları kaynak olarak belirtmeleri, Ajansın başlı başına faaliyetlerinin duyurulması konusunda en etkili araç olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra, katılımcıların üçte ikisi Comenius HİE Faaliyeti başvurularında ilk seferde kabul aldıklarını belirtmektedirler. Faaliyetlere katılım ile diğer Avrupa iş birliği ve etkinliklerine katılım istek ve ilgisinin artmasına dönük bulgulara bakıldığında, her beş katılımcıdan ikisinin etkinliklere katılma ilgi ve isteklerinin arttığı ve yine beş katılımcıdan ikisinin daha sonra yeni etkinliklere katıldıkları görülmektedir. Aynı doğrultuda, katılımcıların neredeyse tamamı, katıldıkları faaliyetten memnun ya da çok memnun ayrıldıklarını ifade etmektedirler. Bu çerçevede Comenius HİE Faaliyetinin katılımcılar üzerinde ilgi ve isteğin artması anlamında oldukça olumlu bir etkisi olduğu söylenebilir.

Katılımcıların büyük bölümü 12-15 gün süren faaliyetlere katılım gerçekleştirmişlerdir. Katılımcıların memnuniyet düzeylerinin, faaliyet sürelerinin uzunluğuyla doğru orantılı olduğu, faaliyetin süresi arttıkça katılımcıların memnuniyet düzeylerinde de olumlu düzeyde bir artış olduğu görülmektedir. Bunun dışında, katılımcıların üçte ikisi bu faaliyetleri, İngilizcenin ana dil olarak konuşulduğu Birleşik Krallık'ta gerçekleştirmiştir.

Uygunluk/ilgililik ölçütü çerçevesinde öncelikle geniş kapsamlı bir doküman incelemesi gerçekleştirilmiş, Hayatboyu Öğrenme Programı (LLP) bağlamında AB'nin stratejik hedefleri ve öncelikleri saptanmış, bunların Türkiye'nin ulusal stratejileriyle ve öncelikleriyle uygunluğu ortaya konulmuştur. İkinci olarak, 2007-2013 yılları arasındaki Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı'nın Hayatboyu Öğrenme Programı (LLP) Teklif Çağrılarını incelenmiş, Avrupa Komisyonu tarafından yayınlanmış olan Genel Teklif Çağrılarının tamamlayıcı nitelikte olduğu

saptanmıştır. Son olarak da, hem faaliyetlere katılanlarla hem de Ulusal Ajans uzmanlarıyla gerçekleştirilen odak grup görüşmeleri ve yine katılımcılarla gerçekleştirilen bireysel görüşmeler aracılığıyla toplanan veriler ışığında, uygunluk/ilgililik ölçütü analiz edilmiştir. Ulusal Ajans uzmanlarıyla yapılan odak grup görüşmesinde, LLP hedeflerinin, ulusal politika öncelikleriyle, yaşam boyu öğrenme stratejileriyle ve sosyo-ekonomik ihtiyaçlarla ilgili/uyumlu olduğu belirtilmiştir. Bu görüşmede ayrıca, ulusal önceliklerin neye göre belirlendiği konusu, uygunluk/ilgililik tartışmasının en önemli bileşenlerinden birisi olarak ortaya çıkmıştır. Uzmanların görüşleri, AB'nin LLP ile ilgili stratejik hedefleri ve önceliklerinin ana çerçeve olarak kabul edildiğini, ulusal önceliklerin ise, bu çerçevede kalarak, ülke gereksinimleri arasından seçilerek belirlendiği noktasında ortaklaşmaktadır. Uzmanların altını çizdiği diğer bir nokta ise, Türkiye'deki ulusal gereksinimlerin Avrupa Komisyonu'nun belirttiği önceliklerle büyük oranda örtüşmüş olmasıdır. Ulusal hedeflerin belirlenmesinde, başvuru sahiplerinin taşıdığı özelliklerin de ne derece ön planda olduğu konusu, LLP'nin hedefleri bağlamında önemli bir parametredir. Bu açıdan bakıldığında, LLP'nin hedef kitlesi, geniş bir yelpazeye sahip olmasına rağmen, Türkiye özelinde İngilizce branş öğretmenleri ile sınırlandırılması gerçeğini de beraberinde getirmiştir. Gerek Avrupa Komisyonu'nun hedeflerinin, gerekse ulusal hedeflerin ne ölçüde gerçekleştiği konusu ise, herhangi bir ölçümleme sistemi olmadığı için, belirlenmesi en zor mesele olarak ortaya çıkmıştır.

Etkinlik ölçütü çerçevesindeki analizlerde faaliyetlerin hedefleri doğrultusunda katılımcıların kişisel, kültürel ve mesleki alanlardaki beklentileri ve faaliyetin bütün bu noktalarda ne düzeyde etkili olduğu konusundaki düşüncelerine ilişkin sonuçlar değerlendirilmiştir.

Katılımcıların faaliyetler için yurtdışına gidiş sürecinde kültürel ve mesleki çerçevedeki beklentilerine ve faaliyete katıldıktan sonra aynı konuların kişisel gelişimlerine etkilerine ilişkin veriler, bir karşılaştırma yapılabilmesi için birlikte değerlendirilmiştir.

Araştırma kapsamında ankete katılan katılımcılara, faaliyet yürüttükleri Comenius HİE Faaliyetinin kariyerlerine ne tür katkılar sağladığına ilişkin sorular yöneltilmiştir. Bu sorulara verilen yanıtlar ışığında, katılımcıların dörtte üçünün katıldıkları faaliyetin

kariyerlerine doğrudan bir etkisi olmadığı, dolayısıyla Comenius HİE Faaliyetinin kariyer geliştirme konusundaki hedefine ulaşmada önemli bir etken olmadığı anlaşılmaktadır. Katılımcıların Comenius HİE faaliyetinin kişisel gelişime katkılarına ilişkin beklentilerine bakıldığında, diğer ülkelerden insanlarla ilişkiler kurmak, diğer kültürleri tanımak ve kendi kültürünü diğer katılımcılara tanıtmak gibi kültürel etkileşim ve kültürel donanım kazanımına ilişkin beklentilerin birincil derecede önemli olduğu; kişisel ve mesleki becerilere ilişkin beklentilerin ise diğer bir önemli beklenti alanı olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcıların, faaliyetin kişisel gelişimlerine etkileri hakkındaki görüşleri dikkate alındığında, faaliyete ilişkin yüksek düzeyde beklentilerin olmasına rağmen her konu alanında etkilerin beklentilerin altında kaldığı görülmektedir. Benzer durum, faaliyetlerin kişisel yeterliliklerin işe uygulanması konusundaki ve kurumsal seviyedeki etkilerinin, aynı konulardaki beklentilerin altında kalmasında da görülmektedir. Bir başka ifadeyle, Comenius HİE Faaliyetine katılan katılımcıların genel beklentilerinin, faaliyetin etkileri bağlamında tam olarak karşılanmasa da yüksek oranlarda karşılandığı söylenebilir. Bunun dışında, katılımcıların yanıtlarından hareketle, Comenius HİE faaliyetinin öğrencilerin yabancı dil becerilerini, sosyal becerilerini, akademik başarılarını ve farklı kültürlere ilgilerini artırma konusunda olumlu etkileri olduğu anlaşılmaktadır.

Verimlilik ölçütü çerçevesinde katılımcıların Avrupa'yla kurulan işbirliği etkinliklerine yönelik tutumları ve faaliyetin niteliğine ilişkin görüşleri değerlendirilmiştir. Faaliyetler süre, içerik, etkinliklerin düzen ve organizasyon biçimleri, katılımcı profili ve konaklama ve yeme-içme olanakları bağlamında, katılımcıların büyük çoğunluğu tarafından olumlu olarak değerlendirilmiştir. Faaliyetlere katılım, faaliyet sürecinde tanıştıkları insanlarla etkileşime devam etme, kendi mesleki çevresini benzer etkinliklere teşvik etme gibi konularda yüksek düzeylerde etkili olmuştur. Ancak bu etkileşimlerin büyük oranda yeni ortaklıklara ve yeni faaliyetlere zemin hazırlamadığı da görülmüştür. Nicel verilerin analizi aracılığıyla da, katılımcıların genel olarak birlikte faaliyete katıldıkları kişiler ile etkileşim içerisinde oldukları ancak bu etkileşimi çoğunlukla proje ve benzeri faaliyetlere dönüştüremedikleri anlaşılmıştır. Sonuçlar, katılımcıların Avrupa'yla işbirliği ve yeni faaliyetlere katılma noktasında olumlu tutum

içerisinde olduklarını göstermiştir. Nitel verilerden elde edilen cevaplar da bu bulgularla paralellik göstermektedir. Özellikle yeniden başvurma davranışının ya da projelere katılma isteğinin arttığı, pek çok katılımcı tarafından dile getirilmiştir.

Faaliyetler çerçevesinde, katılımcıların sürekli ya da çok sık problem yaşadıkları durumların az sıklıkta görüldüğü ve genel olarak faaliyete ilişkin ciddi problemler yaşamadığı anlaşılmıştır. Ulusal Ajans uzmanlarıyla yapılan odak grup görüşmesinde ise, onların bu süreçte en çok zorlandığı konunun, başvuru ve değerlendirme süreciyle ilgili olduğu anlaşılmıştır. Bu çerçevede başvuru sayısının çokluğu ve buna bağlı olarak artan iş yükünün, katılımcıların taleplerine cevap verilebilirliği etkileyen unsurların başında geldiği söylenebilir. Katılımcılarla yapılan görüşmeler aracılığıyla da, benzer bir şekilde, faaliyetlerle ilgili sorun yaşamadıkları fakat başvuru sürecinde zorlandıkları anlaşılmıştır. Ulusal Ajans uzmanlarının bu konudaki görüşleri ile başvuranların karşılaştıkları zorluklar bu noktada örtüşmektedir.

Faaliyetlerin etkisinin düşük düzeyde kaldığı görülen yaygınlaştırma faaliyetlerinin, genel olarak katılımcıların kendi kurumları ile sınırlı kaldığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, katılımcılar yaygınlaştırma faaliyetlerini büyük oranda okul ile sınırlandırdıkları için, Comenius HİE Faaliyeti faydalanıcıları da faaliyete katılan kişilerin okulundaki öğretmen ve öğrencilerle sınırlı kalmaktadır. Yapılan odak grup görüşmelerinde katılımcılar, Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerine ilişkin deneyimlerini genellikle sunumlar aracılığıyla, öğrencilerine ya da meslektaşlarına aktardıklarını ifade etmişlerdir. Kurum içinde yapılan sunumların en çok kullanılan yaygınlaştırma faaliyeti olduğunu söylemek mümkündür. Bu sunumlarda temel amacın ve buna bağlı olarak da içeriğin, kendileri gibi yurt dışına gitmek isteyenlerin bilgilendirilmesi olduğu görülmüştür. Katılımcılar, kişisel çabaların yaygınlaştırma faaliyetinde en önemli parametre olduğunu, ayrıca bu faaliyetler için kurumların desteğinin önemini vurgulamışlardır.

Araştırma verileri çerçevesinde Comenius HİE Faaliyetine katılan katılımcıların, faaliyetlerini büyük oranda sorunsuz tamamladıkları; yaşanan sorunların ise daha çok katılımcıların dil yeterlilikleri ve bilgi düzeyleri arasındaki farklılıklar ile etkinliğin aynı ülkeden gelen katılımcılardan oluşması konularında ortaya çıktığı görülmektedir.

Okul Eğitimi (Comenius) Programı Hizmet İçi Eğitim Faaliyetine Başvurusu

Reddedilenler

Comenius HİE Faaliyeti başvurusu reddedilen ve ankete katılan 140 katılımcının anket sorularına verdikleri yanıtlara göre, katılımcıların üçte ikisi erkeklerden, üçte biri ise kadınlardan oluşmaktadır. En yüksek oranlı katılımın İstanbul ilinden gerçekleştiği anlaşılan araştırma sonuçları, katılımcıların büyük bölümünün kamu sektöründe çalışan öğretmenlerden oluştuğunu ve her beş öğretmenden dördünün İngilizce branşında öğretmenlik yaptığını ortaya koymaktadır. Bu çerçevede, ankete katılanların tamamına yakını başvurdukları dile yönelik okuma, konuşma ve yazma becerilerinde kendilerini iyi ya da mükemmel düzeyde gördüklerini ifade etmişlerdir. Bununla birlikte, İngilizcenin başvuru aşamasındaki baskın konumu, ankete katılanların üçte ikisinin başvuru yaptıkları ülkenin İngilizcenin ana dil olarak konuşulduğu Birleşik Krallık oluşunu ve yine aynı doğrultuda katılımcıların yarıdan fazlasının başvuru yaptıkları eğitim konusunun İngilizce öğretimi oluşunu açıklar niteliktedir. Başvuru yapılan eğitim konusu ayrıca ele alındığında ise, öğretim yöntem ve teknikleri, sınıf yönetimi ve eğitimde teknoloji gibi eğitimle doğrudan ya da dolaylı biçimde ilişkili konuların ön planda olduğu görülmektedir. Ayrıca araştırma bulguları, ankete katılan katılımcıların büyük bölümünün lisans mezunu olduğunu, yüksek lisans ve doktora mezunlarının ise %10'luk küçük bir kesimi temsil ettiğini ortaya koymaktadır.

Araştırma kapsamında ankete katılan katılımcılara, başvuru yaptıkları programdan kişisel gelişimlerine ilişkin beklentileri hakkında sorular yöneltilmiştir. Bu sorulara verilen yanıtlar doğrultusunda, ankete katılanların kişisel gelişimlerine dönük beklentileri konusunda alanlarıyla ilgili bilgilerini geliştirmek, öğrencilerin öğrenme motivasyonunu artırmak ve yeni öğretim yöntemleri öğrenmek gibi eğitimle ilişkili konulara öncelik verdikleri ve kültürler arası ve sosyal yeterliliklere sahip olmak ve kendi kültürünü diğer katılımcılara tanıtmak gibi kültürel etkileşime ilişkin konuları kişisel gelişim beklentileri açısından ikinci planda önemli gördükleri anlaşılmaktadır. Benzer yönde bir eğilim de, sözü edilen kişisel yeterliliklerin işe uygulanmasına dönük beklentilerde ortaya çıkmaktadır. Buna göre, Comenius HİE Faaliyeti başvurusu reddedilen katılımcılar eğitim öğretim alanına ilişkin yeterlilikleri iş ortamına

aktarmaya dönük beklentilerini daha yoğun biçimde ifade etmektedirler. Katılımcıların kurumsal seviyedeki beklentileri bağlamında ise, en yoğun beklenti oranının, ‘meslektaşlar arası iş birliği’ alanında gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum Comenius HİE Faaliyetinin, katılımcılarda birlikte iş yapabilme ve dayanışma geliştirme yeterliliklerinin önemi konusunda bir farkındalık yarattığı şeklinde de ifade edilebilir. Bununla birlikte bir diğer farkındalık, Avrupa değerlerinin kurumsal bünyedeki yansımalarına ilişkindir. Katılımcılar ankete verdikleri yanıtlarla, ‘kurumun gündelik işleyişinde daha güçlü Avrupa boyutu’ beklentisini kurumsal seviyedeki beklentilerinde ikinci sıraya koyarak ifade etmişlerdir.

Comenius HİE Faaliyeti başvurusu reddedilen katılımcıların ret cevabı aldıktan sonra benzer programlara başvuru konusundaki ilgi ve isteklerine yönelik görüşleri dikkate alındığında, katılımcıların yarıya yakınının bu tür etkinliklere başvurmaya dönük ilgi ve isteklerinin azaldığı anlaşılmaktadır. Ankete yanıt veren katılımcıların başvuru sürecine ilişkin sorulara verdikleri yanıtlar, katılımcıların ilerleyen dönemde benzer bir başvuru sürecine ilişkin ilgi ve isteklerinin neden azaldığını açıklayıcı niteliktedir. Buna göre katılımcıların önemli bir bölümü, mesleki ya da kişisel gelişim açısından olumsuz bir etkisi olmasa da, başvurularının reddedilmesinin kendilerini hayal kırıklığına uğrattığını ifade etmektedirler. Bununla birlikte ankete yanıt veren katılımcılar, Ulusal Ajans bütçelerinin kısıtlılığını, etkinliğe çok sayıda başvurunun yapılmış olmasını ve başvuru değerlendirme prosedürlerini başvurularının reddedilmesindeki en önemli etkenler olarak görmekteyiz.

Okul Eğitimi (Comenius) Programı Hizmet İçi Eğitim Faaliyeti Final Raporları

Comenius Programı HİE Faaliyetlerine katılan 2897 kişinin, faaliyet sonrasında doldurdıkları final raporlarının değerlendirilmesi, rapor formlarındaki farklılıklar sebebiyle, 2007-2009 ve 2010-2013 yıllarının final raporları olmak üzere iki farklı döneme ayrılarak yapılmıştır. Her bir değerlendirme alanında faaliyetin etkililiğine ilişkin yüksek düzeyde olumlu bir eğilim olduğu görülmüştür. 2007-2009 dönemi raporlarında katılımcıların görev yaptıkları kurum türü ve cinsiyet dağılımlarına ilişkin verilerle faaliyetin belirli alanlardaki etkililiğine ve faaliyetin organizasyonu ve akademik içeriğine ilişkin genel değerlendirmeler yer almaktadır. 2010-2013 dönemi

sonuç raporlarında ise katılımcıların katıldıkları faaliyete ilişkin değerlendirmeleri dört ayrı başlıkta detaylandırılarak ele alınmıştır. Bu başlıklar faaliyete katılımın kişisel ve mesleki gelişime, öğrenciler ve meslektaşlar üzerine ve kurum ve yerel çevre üzerine etkileri ile HİE faaliyetine ilişkin genel değerlendirmelerden oluşmaktadır.

2007-2009 dönemi final raporlarında katılımcıların büyük çoğunluğunun faaliyeti iyi veya çok iyi olarak değerlendirmiş olmaları faaliyet sürecinde olumlu deneyimler yaşadıkları şeklinde yorumlanabilir. Bu faaliyetlerin etki düzeyine ilişkin değerlendirmelerden ise faaliyetlerin özellikle öğretmenlerin kendi kişisel ve mesleki yeterliliklerine önemli ölçüde katkı sağladığı anlaşılmıştır. Etki oranları yıllara göre anlamlı düzeyde değişmemekle birlikte, bazı yıllarda değişimlerin ve oransal olarak dalgalanmaların görülmesi faaliyetlerin içerik ve yapısından değil katılımcıların kişisel özellikleri ve faaliyete ilişkin beklenti ve motivasyon durumlarından ya da görev yaptıkları kurumun örgütsel ikliminden kaynaklanmaktadır. 2007-2009 final raporlarından faaliyetlerin organizasyon düzenlerinin, konaklama ve yemek olanaklarının ve içerdiği bilgi kalitesinin iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yukarıda sözü edilen her bir konu alanında detaylı değerlendirmelerin yer aldığı 2010-2013 final raporlarının ise Comenius HİE faaliyetine katılanlar anketinden elde edilen verilerle ilişkili olarak incelenmesi, raporun bir bütün halinde değerlendirilmesine olanak sağlamıştır. Final raporlarında faaliyetin kişisel ve mesleki gelişime etkilerine ilişkin değerlendirmelerde, katılımcıların önemli bir oranının alanlarıyla ilgili yenilikleri takip etme, bilgisini geliştirme, mesleki ve kişisel yeterliliklerini artırma gibi durumlarda faaliyetleri yüksek düzeyde etkili buldukları görülmüştür. Comenius HİE faaliyetine katılanlar anketinin sonuçları da kişisel gelişim konusunda beklentilerin en yüksek olduğu durumların kültürel donanım, kültürler arası etkileşim ve mesleki ve kişisel yeterlilikleri geliştirmek olduğunu göstermiştir. Benzer biçimde faaliyetin kişisel gelişim konusunda en etkili bulunduğu alanların başında da katılımcıların öğretim alanlarıyla doğrudan ilişkili mesleki yeterliliklerinin daha ön planda olduğu görülmüştür. Rapor çerçevesinde kullanılan ve farklı veri kaynaklarından elde edilen bütün bu bulgular, faaliyetlerin öğretmenlerin mesleki performanslarını artırma noktasında önemli katkıları olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

2010-2013 final raporlarının ikinci konusu olan faaliyete katılımın öğrenciler ve meslektaşlar üzerine etkileri çerçevesinde, faaliyetlere katılımın, öğrencileri motive etme ve öğretmenlerin meslektaşlarını benzer faaliyetlere katılım konusunda teşvik etme gibi durumlar üzerine etkilerine ilişkin detaylı değerlendirmeler ele alınmıştır. Final raporlarındaki genel eğilimle uyumlu olarak burada belirtilen durumların da katılımcılar tarafından ağırlıklı olarak yüksek düzeyde etkili bulunduğu anlaşılmıştır. Bu başlık altında genel olarak, meslektaşlarının programa olan ilgilerini artırma ve onları katılıma teşvik etme gibi konuların üzerinde durulmuştur. Comenius HİE faaliyetine katılanlar anketinde faaliyetlere ilişkin bilgi sahibi olma kaynaklarında, katılımcıların %39,6'sı kendi çalıştığı kurumdan ya da başka kurumlardan meslektaşları aracılığıyla faaliyet hakkında bilgi sahibi olduklarını belirtmişlerdir. Bu sonuç katılım sağlanan faaliyetin, katılımcıların çevrelerindeki meslektaşlarını konuyla ilgili teşvik ve motive etmedeki etkililiğini destekler niteliktedir. Öğrencileri motive etme konusunda ise, faaliyetin yalnızca benzer faaliyetlere katılım konusunda değil eğitsel süreçler açısından da dolaylı yollardan birçok etkisinden söz edilebilir. Özellikle öğretmenlerin kişisel ve mesleki yeterliliklerinin artması mesleki faaliyetlerini daha etkili ve verimli bir şekilde yerine getirmeleri anlamına gelmektedir. Bu da öğrencilere daha etkili öğrenme tecrübesi olarak geri dönecektir.

Faaliyete katılımın kurum ve yerel çevre üzerine etkilerine ilişkin değerlendirme alanlarında faaliyeti orta düzeyde etkili bulanların oranlarının diğer değerlendirme başlıklarına göre arttığı görülmüştür. Özellikle faaliyeti az etkili bulanların en yüksek oranda olduğu durum yönetim düzeyinde örgütsel değişikliklerin kurumda uygulanması konusudur. Kurumsal seviyedeki etkiler, beklentilere oranla daha düşük çıkmıştır. Bu durum kişisel gelişimde ortaya çıkan beklentiler ve etkiler arasındaki farklılıklarla paralellik göstermektedir. Ancak bu durum faaliyetlerin etkililiğinden ya da faaliyete katılanların yaygınlaştırma faaliyetlerindeki yeterliliklerinden çok kişilerin görev yaptıkları kurumların yapısı ve tutumu ekseninde değerlendirilmesi gereken bir konudur.

Final raporlarında son olarak faaliyet sürecinin düzen ve içerik bakımından değerlendirilmesine ilişkin veriler yer almıştır. Faaliyetin içeriği, materyallerin niteliği,

pedagojik yaklaşım ve örgütsel düzenleme gibi konularda, raporu dolduranların çoğunlukla olumlu bir eğilim içerisinde oldukları ve faaliyeti bu konularda yüksek düzeyde etkili buldukları anlaşılmaktadır. Comenius HİE faaliyetine katılanlar anketini yanıtlayan katılımcıların faaliyetlere ilişkin memnuniyetlerinin %92,1 düzeyinde olması, final raporlarındaki faaliyet değerlendirmelerini desteklemektedir. Bütün bu sonuçlar faaliyetlerin katılan kişi ve üzerinde etki yaratabileceği (öğrenci/meslektaş vb.) kişiler açısından yüksek düzeyde etkili olduğu sonucunu ortaya koymuştur.

GENEL DEĞERLENDİRME

Genel bir değerlendirme yapıldığında, programın etkililiğine ilişkin katılımcıların pozitif bir görüşe sahip olduğu görülmektedir. Diğer taraftan, başvurusu kabul edilenlerin mesleki anlamda homojen bir grup oluşturmasının, faaliyete ilişkin değerlendirmelerin, beklentilerin ve faaliyetin katılımcılarda yarattığı etkilerin de benzeşmesine neden olduğu söylenebilir. Reddedilenler anketinden elde edilen sonuçlar da özellikle katılımcı profili, başvuru ülkeleri ve beklentiler gibi pek çok noktada aynı nedenden dolayı kesişmektedir.

Okul Eğitimi (Comenius) HİE faaliyetlerine başvurusu reddedilenler ile kabul edilenler karşılaştırıldığında, aralarında özellikle projelere yeniden başvuru konusundaki ilgi ve isteklerinde önemli farklılıkların olduğu ancak, kariyer değişimi konusunda benzer sonuçların ortaya çıktığı görülmektedir. Reddedilenlerin daha sonra yeniden başvuru yapma konusundaki ilgi, istek ve motivasyonlarındaki düşüşün aksine, kabul edilenler aynı konularda ciddi artışlar yaşadıklarını ifade etmektedir.

Katılımcıların tamamına yakınının öğretmenlerden oluşması, faaliyetin çıktılarını da doğrudan etkilemektedir. Öğretmenlik mesleği, dikey kariyer hareketlerinin nadiren yaşandığı meslek grupları arasında yer almaktadır. Benzer biçimde, öğretmenler çok büyük oranda kamu okullarında istihdam edilmektedir. Kamu okullarında, kariyere ilişkin gelişmeler kanun ve yönetmeliklere göre düzenlenmiştir. Bu nedene bağlı olarak faaliyetin temel amaçlarından biri olan kariyer gelişiminin faaliyetten genellikle etkilenmediğini söylemek mümkün görünmektedir. Kabul edilen katılımcıların çok büyük bir oranı hizmet içi eğitim faaliyetinin kariyerlerinde büyük oranda bir değişiklik yaratmadığını belirtmişlerdir. Çok küçük oranlarda da olsa hizmet içi eğitim faaliyetinin başka bir iş yerine geçiş ve ödüllendirilme üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Ancak buradaki verilerin oluşturduğu genel kanı faaliyetlerin kariyer basamaklarında yükselmeye ilişkin yaygın bir etkisi olmadığı yönündedir. Benzer biçimde reddedilenler de kabul edilenlere yakın oranlarda kariyerlerinde büyük oranda bir değişim yaratmadığını ifade etmektedirler. Bu ikisinin birebir karşılaştırılması anlamsızdır. Burada reddedilmenin kariyere olan etkisine bakılmamaktadır. Yalnızca, bu grubun

ilerleyen yıllarda ne gibi kariyer değişiklikleri yaşadıklarına bakarak, faaliyetin etkisine ilişkin genel bir çıkarım yapmak temel amaç olarak belirlenmiştir. Final raporlarında ise yine faaliyetin kariyer beklentisi ve umutlarını genişlettiği görüşü yaygın bir görüş olarak ortaya çıkmıştır. Katılımcıların tamamına yakını böyle bir beklenti içinde olduklarını ifade etmişlerdir.

Etki-beklenti analizlerinde, her ne kadar beklentiler, etkilere göre daha yüksek çıksa da, katılımcıların pek çok etkiyi hayatlarında ve mesleki kariyerlerinde hissettikleri görülmüştür. Ankette sorulan hiçbir etkinin beklentinin üzerine çıkmadığı görülmektedir. Ancak, beklenti-etki arasındaki farklılıklar beklentilerin ve etkilerin pozitif yönünde oluşmuşlardır. Diğer bir anlatımla, genellikle “çok yüksek beklentim vardı” olarak işaretlenen bir önerme, etkilerin sorulduğu kısımda “yüksek düzeyde etkisi oldu” maddesi ile karşılanmaktadır. Etkinin yüksekliği, hem anketlerde hem de nitel görüşmelerde oldukça belirgindir. Reddedilenlerin anketlerinde ortaya çıkan yüksek beklenti oranlarıyla, kabul edilenlerin anketlerindeki beklenti oranları da birbirlerine oldukça yakındır. Final raporları ile kabul edilenlerin etkiye ilişkin yanıtları birarada düşünüldüğünde, sonuçların birbiriyle örtüştüğü görülmektedir.

Memnuniyet ve motivasyon gibi konularda, faaliyetlerin oldukça önemli bir pozitif etki yarattığı görülmektedir. Faaliyete katılanlar zaman zaman vize problemleri, çalıştıkları kurumdan izin alma, bütçe vs. gibi zorluklarla karşılaşsalar da büyük oranda bu faaliyetlere katılmaktan oldukça memnun olduklarını belirtmektedir. Daha da önemlisi, faaliyetlere katılanların daha sonra defalarca başvuru yaptığı ve başvurularının bir kısmının kabul edildiği anlaşılmaktadır. Programların önemli amaçlarından biri olan Avrupa’yla işbirliği konusunda da, faaliyetlere katılanların daha sonra çeşitli araştırma ve proje ağlarına dâhil olduğu ve faaliyetler sırasında tanıştıkları kişilerle, faaliyet sonrasında da görüşmeye devam ettikleri anlaşılmaktadır. Katılımcıların bazıları ortak projeler geliştirme imkânına da sahip olmuşlardır. Verilerin gösterdiği gibi, özellikle İngilizce öğretmenlerinin bu faaliyetlerin ana katılımcı kategorisini oluşturdukları anlaşılmaktadır. Bu durum iki yönlü olarak ele alınabilir. İlk olarak İngilizce öğretmenlerinin dil problemlerini diğerlerine oranla daha az yaşamaları, faaliyete katılımı artırırken, iletişim problemlerini azaltacaktır; diğer taraftan, tek bir alandan

katılımcıların faaliyetlere katılması hem okullarda adaletle ilişkin sorunlar yaratma potansiyeli taşımakta hem de yararlanıcı kitlesinin daha geniş bir tabana yayılması açısından bazı problemleri içinde barındırmaktadır.

Hem nitel görüşmelerden hem de anketlerden elde edilen veriler üzerinden bakıldığında, en zorlanılan alanların başında yaygınlaştırma faaliyetlerinin geldiği görülmektedir. Katılımcılar, yaygınlaştırmayı hem nasıl yapacaklarını bilmediklerini hem de uygun platformlara sahip olmadıklarını ifade etmektedirler. Bu nedenle sadece kendi kurumları içinde, bireysel ve yüz yüze ilişki kurdukları kişilere öğrendiklerini aktarabilmektedirler. Bu anlamda, yaygınlaştırma etkinlikleri, genellikle çalışılan kurum ile sınırlı kalmaktadır.

ÖNERİLER

1. 2007-2013 dönemi final raporları incelendiğinde, katıldıkları faaliyetlerin katılımcıları hangi konularda ne kadar etkilediği sorulduğunda katılımcıların ya “çok yüksek düzeyde etki” ya da “yüksek düzeyde etki” olarak cevapladığı görülmektedir. Ancak, bu durum daha ileri ölçme araçlarıyla sorgulanmaya ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle, ileride yapılacak benzer faaliyetlerde, katılımcıların isimlerinin ve bilgilerinin yer aldığı ölçme araçlarının yanında, isimsiz olarak doldurabilecekleri ölçme araçları da kullanılmalı ve karşılaştırılmalıdır.
2. Hem anketler hem de diğer dokümanlar göstermektedir ki, katılımcıların çok büyük bir bölümü İngilizce öğretmenidir. Başvuruların mümkün olduğunca diğer alan ve branşlara yaygınlaştırılması için, gerekirse katılımcı olmaya isteklilere dil desteği verilmelidir. Bu mümkün görünmüyorsa da, diğer branşlardan dile hâkim kişilerin faaliyetlere katılımları desteklenmelidir.
3. Etkinliklerin süresi ve bütçesi konusunda da, katılımcıların olumlu görüşler bildirdiği görülmektedir. Yalnızca dil pratiği açısından sürenin biraz daha uzun olmasının yararlı olacağı konusunda görüşler bildirilmiştir.
4. Engelliler ve dezavantajlı grupların faaliyetlere katılması için çalışmalar ve düzenlemeler yapılması önemlidir. Bunun için ulusal ölçütlerin belirlenmesi ve

- özellikle engellilerin projelere başvuru yapmaları için teşvik edilmeleri, gerekliyse onlara destek sağlanması faydalı olabilir.
5. Başvuru yaparak kabul alanların pek çoğu yeniden başvuru yaptıklarını ve başvurularının yeniden kabul edildiğini belirtmektedir. Bununla birlikte, odak grup görüşmesine katılanlar, çalıştıkları kurumlarda kendilerinin dışındaki kişilerin de başvuru yaptığını ancak kabul alamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum, başvuru yapma sistematığının aynı zamanda profesyonel bir hal aldığı göstermektedir. Başvuru terminolojisini ve sistematığını kavrayan kişiler bu nedenle diğerlerine oranla çok daha fazla avantaja sahiptir. Bu nedenle, belli bir defa kabul edilenlere ya bekleme süresi ya da katılım kotası getirilmelidir. Örneğin, iki defa faaliyetlere katılanlara en erken iki yıl sonra başvuru yapma hakkı verilmelidir. Faaliyetlere daha önce kabul almamış olanlara öncelik verilmesi de diğer bir önlem olarak düşünülebilir.
  6. Yukarıdaki öneriyle bağlantılı olarak, proje başvurularının özel şirketler tarafından yazılmaya başlandığı katılımcılar tarafından ifade edilmektedir. Bu anlamda, başvuru sürecinin finansal bir sektör aracılığıyla yürütülmemesi için, başvurularda özgünlüğe önem verilmesi gerekli olabilir. Bunun için proje değerlendirme uzmanlarına gerekli bilgiler verilmelidir.
  7. Aynı faaliyette çok sayıda Türk katılımcının bulunması, faaliyetin kültürel temas ve dil pratiği yapmak gibi bazı amaçlarına zarar vermektedir. Katılımcıların bu nedenle dengeli olarak dağıtılması, aynı faaliyete yığılmaların önlenmesi oldukça önemlidir. Eğer ulusal seviyede böyle bir sınırlama getirilemiyorsa, kursların sınırlandırma getirmesi için gerekli girişimler ve bilgilendirmeler yapılmalıdır.
  8. Faaliyetlerin amacına ulaşmasında en önemli aşamalardan biri de yaygınlaştırma etkinliklerinin gerçekleştirilmesidir. Ancak, mevcut durumda yaygınlaştırmanın beklenen oranda gerçekleşmediği görülmektedir. Bu nedenle yaygınlaştırma faaliyetlerinin Ulusal Ajans koordinatörlüğünde, standartlaştırılarak yürütülmesi önemli bir katkı olabilir. Yıllık olarak, büyük çaplı organizasyonlarda, katılımcıların deneyimlerini paylaşmasına olanak

verilmesi, aynı zamanda motive edici bir etki yaratabilir. Yine katılımcıların etkinliklerini paylaşabilecekleri alanların web sitelerinde kendilerine ayrılması, deneyim paylaşımının yaygınlaştırılması için katkı sağlayabilir. Yaygınlaştırma etkinliklerinin kurumların dışına taşınması için, diğer devlet kurumlarının desteği ve teşviki de sağlanmalı, bürokratik engeller ortadan kaldırılmalıdır. Özellikle ölçme ve değerlendirme konusunda uzmanlaşmış, yaygınlaştırma faaliyetlerine odaklanmış bir birimin Ulusal Ajans bünyesinde kurulması ve saha ile ajans arasındaki köprüyü kurma faaliyetleri yürütmesi yaygınlaştırma etkinliklerinin sistematik bir hal almasını sağlayabilir.

9. Odak grup görüşmelerinde ortaya çıkan sorunlardan biri Ulusal Ajansın başvuru sisteminin karmaşıklığına ilişkindir. Pek çok kişi, başvuru sisteminin kullanıcı dostu olmadığını ve başvuru sisteminde takip edilecek yolu bulmak için çok uzun süre uğraşmak zorunda kaldığını ifade etmiştir. Başvuruların daha kolay ve hızlı yapılabilmesi için Ulusal Ajansın hem web sitesi hem de başvuru sistemi yeniden tasarlanmalıdır.
10. Katıldıkları faaliyetlerin gerçek etkilerinin değerlendirilebilmesi için, katılımcılara gitmeden önce bazı ölçek veya anketler uygulanmalıdır. Faaliyetin sona ermesinin ardından katılımcılara aynı ölçek veya anketler yeniden uygulanmalı ve farklılaşmalar tespit edilmelidir. Böylelikle, etki analizlerinin çok daha kısa sürede ve etkin yapılabilmesi sağlanabilir.

GİRİŞ

Bu çalışma, T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı adına Başkanlık bünyesinde 2007-2013 yılları arasında yürütülen Okul Eğitimi (Comenius) Programı Hizmet İçi Eğitim Faaliyetinin Değerlendirilmesi ve Etki Analizini içermektedir. Çalışmanın ana hedefi, 2007-2013 yılları arasında Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi tarafından yürütülen Okul Eğitimi (Comenius) Programı kapsamındaki Hizmet İçi Eğitim Faaliyetinin genel değerlendirmesinin yapılması ve bu faaliyet çerçevesinde gerçekleştirilen projelere katılımın yarattığı olası etkilerin nitel ve nicel ölçütlere dayanan bilimsel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılarak ölçümünün ve analizinin yapılmasıdır. Bu hedef bağlamında, çalışmanın alt amaçları şöyle sıralanabilir:

- 2007-2013 döneminde Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi tarafından sağlanan mali destek ile belirtilen programlar özelinde ulaşılan etki ve sonuçların nicel ve nitel yönleriyle analiz edilerek raporlanması yoluyla, gelecek yıllarda Merkez tarafından yürütülecek olan faaliyetlerin daha nitelikli ve etkili bir biçimde gerçekleştirilmesine katkı sağlayacak iyileştirici önlemlerin alınmasını ve önerilerin geliştirilmesini sağlamak,
- Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı tarafından yürütülen ilgili faaliyetin öncelikli olarak ilgili yıl Program Rehberlerinde ve Ulusal Ajans Rehberlerinde belirtilen program amaç ve önceliklerine, ikincil olarak da ulusal seviyede ilgili sektöre ait stratejik plan ve dokümanlarda yer alan amaç ve önceliklere ulaşılmasına ne ölçüde katkı sağladığını belirlemek,
- Proje döngüsü aşamaları bazında yararlanıcıların, reddedilenler grubunun ve Merkez Başkanlığı personelinin karşılaştığı problemleri ortaya çıkarmak,
- Yararlanıcılar açısından, Hizmet İçi Eğitim Faaliyetine katılımlarının, temel bilgi ve beceri düzeyi ile yabancı dil gelişimi açısından yarattığı etkiyi ölçmek ve mesleki gelişimlerine katkısı olup olmadığını belirlemek,
- Kariyer planı, işbirliği içerisinde çalışma, farklı kültürlere karşı hoşgörü gibi durumlar açısından projeye katılımın yararlanıcılar üzerinde yarattığı tutum ve davranış değişikliklerini belirlemek,

- Yararlanıcıların ilgili programa başvurma nedenlerini, kişisel ve mesleki yeterliliklerinin gelişimini ve gönderen kurum üzerindeki kurumsal düzeydeki etkilerine ilişkin programdan beklentilerini ve beklentilerinin karşılanma derecelerini ortaya çıkarmak,
- Kullanılan yaygınlaştırma faaliyetlerini saptamak,
- Faaliyet sonrasında yararlanıcıların ya da gönderen kurumun, Avrupa işbirliği boyutunda bir girişimde bulunup bulunmadığını tespit etmek,
- Program sonuçlarının yaygınlaştırılması, kullanılabilir hale getirilmesi ve tanıtılması yollarını değerlendirmek,
- Program uygulamalarının geliştirilmesi için öneriler üretmek ve gelecek yıllarda uygulanacak programlara girdi sağlamak.

Bu amaçlar çerçevesinde yapılandırılmış olan değerlendirme ve etki analizi çalışması, 2007-2013 döneminde geçerli olan program amaçları ve öncelikleri esas alınarak gerçekleştirilmiştir. Etki analizi çerçevesinde ele alınan değerlendirme ölçütleri ise dört başlıkta ele alınmaktadır:

- a) Uygunluk/ilgililik (relevancy):** Bu ölçüt, her bir program bazında ortaya konulan proje çıktılarının ya da gerçekleştirilen hareketlilik faaliyetlerinin gerek Avrupa Komisyonunun program rehberleri aracılığıyla belirttiği amaçlarla, gerekse ulusal düzeydeki referans dokümanlarda belirtilen amaçlarla veya konulan hedeflerle ne kadar uyumlu olduğunu belirler.
- b) Etkinlik (effectiveness):** Etkinlik, hedeflenen etkilere ulaşma ve amaçların gerçekleşme derecesi ve proje sonuçlarının program hedeflerine katkı seviyesinin bir ölçütüdür.
- c) Verimlilik (efficiency):** Verimlilik, belirlenen hedeflere ulaşmada sağlanan zaman, işgücü ve mali kaynaklar gibi girdilerin ulaşılan hedefler açısından ne kadar yararlı kullanıldığını gösteren bir ölçüttür.
- d) Yaygınlaştırma (dissemination):** Yaygınlaştırma faaliyetleri, gerçekleştirilen faaliyetler sonucunda üretilen projelerin içeriğinin ve çıktılarının, edinilen tecrübelerin ve öğrenilen hususların projenin veya bireysel faaliyetin uygulandığı yer ile kısıtlı kalmaması ve daha geniş kitlelere taşınmasının sağlanması konusunda program kurallarınca çizilen gerekliliklerdir.

BÖLÜM I

Bu bölümde, T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı adına Başkanlık bünyesinde 2007-2013 yılları arasında yürütülen Okul Eğitimi (Comenius) Programı Hizmet İçi Eğitim Faaliyetinin Değerlendirilmesi ve Etki Analizi çalışmasına arkaplan bilgisi sağlamak amacıyla, Hayatboyu Öğrenme Programı ve Okul Eğitimi (Comenius) Programı ele alınmaktadır. 1 Ocak 2014 itibarıyla, Hayatboyu Öğrenme Programları bünyesinde 2007-2013 döneminde yürütülmüş olan Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci, Grundtvig programları ile Gençlik Programı ve beş Uluslararası İşbirliği Programı (Erasmus Mundus, Tempus, Alfa, Edulink ve Sanayileşmiş Ülkelerle İşbirliği Programı) da dâhil edilerek Erasmus+ Programı başlığı altında toplanmıştır¹. Dolayısıyla bu bölümde sunulan bilgiler, 2007-2013 yılları arasında Hayatboyu Öğrenme Programı çatısı altında yürütülmüş çalışmaları kapsamaktadır.

1.1. HAYATBOYU ÖĞRENME PROGRAMINA (LLP) GENEL BAKIŞ²

Hayatboyu Öğrenme Programı, bünyesinde çeşitli alt programlar ve faaliyetler barındıran ve birleştirici özelliği ön planda olan bir çatı programdır. Bir Avrupa Birliği topluluk programı olan Hayatboyu Öğrenme Programı, bireylerin hayatlarının hangi döneminde olurlarsa olsunlar Avrupa çapında kendilerini geliştirmeyi teşvik eden eğitici ve öğretici faaliyetlere katılmaları için fırsatlar sağlamaktadır. 1995 yılında farklı alanlardaki programların bir araya getirilmesi ile Socrates ve Leonardo da Vinci programları oluşturulmuş, 2007 yılında ise bu iki programın birleştirilmesi ile Hayatboyu Öğrenme Programı meydana getirilmiştir. 2007-2013 dönemini kapsayan

¹ Erasmus+ ile ilgili detaylı bilgi için bkz. <http://ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1>

² Bu başlık altındaki bilgiler AB Eğitim Ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı'nın yayınladığı 2008 Uygulama Raporu: Hayatboyu Öğrenme Programı (LLP), 2011 Yılı Faaliyet Raporu ve 2012 Yılı Faaliyet Raporu adlı çalışmalardan derlenmiştir. Online erişim için sırasıyla bkz. <http://www.ua.gov.tr/docs/magazine/reduced-llp-2008-uygulama.pdf?sfvrsn=0> http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/magazine/faaliyet_raporu_2012.pdf?sfvrsn=0

Hayatboyu Öğrenme Programı (LLP), Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi'nin 15 Kasım 2006 tarih ve 1720/2006/EC sayılı kararıyla kurulmuştur. Ülkemiz de bu programa 3 Temmuz 2007'de yürürlüğe giren Mutabakat Zaptı ile katılım sağlamıştır.

Hayatboyu Öğrenme Programının amaçları şöyle özetlenebilir:

- AB bünyesindeki eğitim ve öğretim kurumlarının ve sistemlerinin dünya kalitesinde bir referans noktası olabilmesi için bu kurumların arasında değişimleri, işbirliğini ve hareketliliği teşvik etmek,
- Katılımcı ülkelerdeki eğitim ve öğretim sistemlerinin modernleştirilmesi ve adaptasyonuna katkıda bulunmak,
- Programın hareketlilik ve diğer işbirliği faaliyetlerine katılan bireysel vatandaşlara Avrupa katma değerini kazandırmak,
- Kültürlerarası diyaloga ve birlikte çalışmaya dayanan faaliyetler aracılığıyla sosyal dışlanma, yabancı düşmanlığı, ırkçılık ve önyargılarla mücadele etmek,
- Avrupa halkları arasında anlayış ve birlikte çalışma ortamını geliştirmek ve Avrupa boyutunun güçlendirilmesini sağlamak.

Hayatboyu Öğrenme Programı'nın bünyesinde dört adet sektörel program (Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci, Grundtvig) ve bunlara ek olarak Ortak Konulu Program (Transversal) ve Jean Monnet programı bulunmaktadır. Programın adından da anlaşılacağı gibi, Hayatboyu Öğrenme Programı altında yer alan tüm sektörel programlar bir bütün halinde, bir insanın hayatı boyunca alabileceği eğitim ve öğrenme olanakları ile onun evrelerini temsil eder. Tüm proje ve faaliyetler Hayatboyu Öğrenme Programı altında yer alan ve beş adet ülke merkezli alt program kapsamında yürütülmektedir. Aynı çatı program altında bulunuyor olsalar da bu alt programların hedef kitleleri, prosedürleri ve süreçleri birbirinden oldukça farklıdır.

Okul Eğitimi (Comenius) Programı: Okul Eğitimi (Comenius) Programı, Lizbon hedeflerine ulaşabilmek için öğrenciler ve eğitim personeli arasında Avrupa kültür ve dil çeşitliliği ile değerleri hakkında bilgi ve anlayış oluşturmayı, öğrencilerin kişisel gelişimleri için gerekli olan temel becerileri edinmelerini amaçlar. Bu hedefler, "Okul Eğitimi" alanında Avrupa ülkeleriyle işbirliği yoluyla eğitimde kalitenin artırılması ve

kültürel diyalogu sağlayarak dil öğreniminin teşvik edilmesini kapsar. Bu doğrultuda Avrupa ülkelerinde eğitimle ilgili kurumlar arası işbirliğini sağlamaya çalışır. Comenius programının hedef kitlesi okul öncesi, ilk ve orta öğretim kuruluşları ile eğitim fakülteleridir. 1.2. Okul Eğitimi (Comenius) Programı başlığı altında, bu konuyla ilgili daha geniş bilgi verilecektir.

Yükseköğretim (Erasmus) Programı: Yükseköğretim (Erasmus) Programı, Avrupalı yükseköğretim kurumlarının birbirleri ile işbirliği yapmalarını teşvik etmeye yönelik bir Avrupa Birliği programıdır. Yükseköğretim kurumlarının birbirleri ile ortak projeler üretip hayata geçirmeleri ve kısa süreli öğrenci ve personel hareketliliği yapabilmeleri için karşılıksız mali destek (hibe) sağlamaktadır. Bunun yanı sıra yükseköğretim sistemini iş dünyasının gereksinimlerine uygun olarak geliştirmek ve üniversite mezunlarının iş dünyasında istihdam edilebilirliğini arttırmak amacıyla yükseköğretim kurumları ile iş çevreleri arasındaki ilişkilerin ve işbirliğinin artırılmasını da teşvik etmektedir.

Mesleki Eğitim (Leonardo da Vinci) Programı: Mesleki Eğitim (Leonardo da Vinci) Programı, AB'ne üye ve aday ülkelerin mesleki eğitime yönelik politikalarını desteklemek ve geliştirmek için yürütülen bir programdır. Programın hedef kitlesi tüzel kişilik sahibi tüm resmi ve özel kurum ve kuruluşlar, eğitim kurumları ile KOBİ, STK ve yerel idarelerdir. Leonardo da Vinci programı; ülkeler arası işbirliğinin geliştirilmesi yoluyla mesleki eğitim sistemleri ile uygulamalarında kalitenin geliştirilmesini, yeniliklerin teşvik edilmesini ve mesleki eğitimde Avrupa boyutunun güçlendirilmesini amaçlamaktadır. Program kapsamında uygulanan Hareketlilik (Mobility) faaliyet alanında, tüm özel sektör ve kamu kuruluşları ile mesleki eğitim kurumları arasında gerçekleştirilen ve mesleki eğitimden sorumlu kişilerin hareketliliği ile tüm mesleklerde yurt dışında farklı ülkelerde yapılan uygulamaların ülkeler arasında değişimi sağlanmakta, aynı zamanda temel düzeyde mesleki eğitim almakta olan öğrenciler ile işsizler de dâhil olmak üzere, işgücü dünyasındaki kişilerin, çalışanların katıldığı ülkelerarası staj faaliyetleri düzenlenmektedir. Yine, Leonardo da Vinci programı bünyesinde yer alan Ortaklıklar (Partnerships) faaliyet alanında, kurumlar arasında gerçekleştirilecek işbirlikleri desteklenmekte ve bu kurumlar arasındaki hareketlilikler

ile ortaya çıkarılacak yaygınlaştırılabilir ve uygulanabilir ürünlerin elde edilmesi desteklenmektedir. Yenilik Transferi (Transfer of Innovation) faaliyet alanında ise kurulacak ortaklıklar yolu ile iyi uygulamaların ülkeler arasında yaygınlaştırılması ve farklı içeriklerde geliştirilmiş yenilikçi ürün, araç, yöntem ve uygulamaların, dilsel, kültürel ve hukuki açılardan ulusal gereksinimlere adaptasyonu desteklenmektedir.

Yetişkin Eğitimi (Grundtvig) Programı: Yetişkin Eğitimi (Grundtvig) Programı, bilginin sürekli yenilenmesi neticesinde oluşan gereksinimleri karşılamak ve yetişkin kişilere yaşamları boyunca bilgi ve niteliklerini geliştirmek için çeşitli imkânlar sunarak, istihdam olanaklarını artırmayı ve toplumda meydana gelen değişimlere uyum sağlamalarını amaçlamaktadır. Grundtvig, mesleki eğitim dışında kalan her çeşit yetişkin eğitimi ve yaygın eğitim üzerine odaklanır. Yaygın eğitim içindeki öğrenci, öğretmen, eğitmen ve diğer personelle yetişkin eğitimi alanındaki eğitim kurumları ve bu tür eğitim fırsatları sunan kuruluşları hedefler. Yaygın eğitim kurumları başta olmak üzere sivil toplum kuruluşları, araştırma merkezleri, danışmanlık ve bilgi/iletişim kuruluşları, özel kuruluşlar ile yükseköğrenim kurumları, ülkeler arası ortaklıklar ve ağlar kurarak birlikte çalışabilir, uluslararası hareketlilik faaliyetlerinde bulunabilirler.

Ortak Konulu (Transversal) Program: Ortak Konulu (Transversal) Program, genel olarak iki veya daha fazla alt programın faaliyetlerini kapsayan alanlarda Avrupa işbirliğini ve üye ülkelerin eğitim sistemlerinin kalitesini ve tanınmasını destekleyen bir programdır. Program altında bulunan faaliyetlerden sadece Çalışma Ziyaretleri ülke merkezli olarak yürütülmektedir. Çalışma Ziyaretlerinin amacı, katılımcı ülkeler için ortak fayda alanlarında karar vericiler ve eğitim uzmanları arasında özellikle okul öncesi, ilk, orta ve mesleki eğitim alanlarında, bilgi ve deneyim alışverişini kolaylaştırmaktır.

1.2. OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI

Comenius Programı, genel olarak okul eğitiminde kaliteyi arttırmayı ve Avrupa boyutunu güçlendirmeyi hedefleyen bir Hayatboyu Öğrenme Programıdır. Comenius Programı, öğrenciler ve eğitim personeli arasında Avrupa kültür ve dil çeşitliliği ile değerleri hakkında bilgi ve anlayış oluşturmaya olanak sağlayan, iş birliğini güçlendiren, aktif bir Avrupa vatandaşı olma yolunda bireylerin kişisel gelişimleri için gerekli olan temel becerileri ve yeterlilikleri edinmelerine destek veren faaliyetler düzenlemektedir. Ülkeler arası iş birliğini geliştiren, okul eğitimi alanında çalışan personelin meslekî gelişimine katkıda bulunan çalışmalarını destekleyen program, Avrupa dillerinin yaygınlaştırılmasını teşvik etmekte ve kültürlerarası diyalog konusunda etkili çalışmalara imkân sağlamaktadır.

Comenius Programı, okullar ve öğretmen yetiştiren kurumlar arasında uluslararası iş birliğini, pedagojik yöntemler ve materyaller geliştirmeyi, okulların idaresine yönelik çalışmaların ve yeniliklerin uluslararası boyutta yaygınlaştırılmasını amaçlamaktadır.

1.2.1. Programın Hedefleri

Comenius Programının hedefleri şöyle özetlenebilir;

1. Okullar ve öğretmen yetiştiren kurumlar arasında uluslararası iş birliğini ve değişimi teşvik etmek,
2. Pedagojik yöntemler ve materyaller geliştirmek,
3. Okulların idaresine yönelik çalışmaların ve yeniliklerin uluslararası boyutta yaygınlaştırılmasını desteklemek,
4. Eğitimde fırsat eşitliği konusundaki gelişmeleri desteklemek,
5. Yabancı dil olarak Avrupa dillerinin öğretiminde kaliteyi arttırmak,
6. Dil öğretmenlerinin pedagojik becerilerini geliştirmektir.

Program, en genel anlamıyla, okul eğitimine taraf olan kurum ve kuruluşlar ile bu kurumlardaki idarecileri, eğitimcileri ve öğrencileri kapsamaktadır. Comenius Programı, bireysel ve kurumsal olarak gerçekleştirilebilecek pek çok faaliyeti kapsamaktadır. Her bir faaliyetin farklı süreleri ve hibeleri/destekleri bulunmaktadır.

1.2.2. Comenius (Okul Eğitimi) Programı Kapsamındaki Faaliyetler

Comenius Okul Eğitimi Programı kapsamındaki faaliyetleri üç alt başlıkta ele almak mümkündür. Bunlar sırasıyla proje faaliyetleri, bireysel faaliyetler ve diğer faaliyetler şeklinde gruplanabilir.

Proje Faaliyetleri

Comenius programı kapsamında proje hazırlamak isteyen kurumlar üç farklı tipte proje hazırlayabilirler. Bunlar; Okul Ortaklıkları (İki Taraflı Ortaklıklar, Çok Taraflı Ortaklıklar), Bölgesel Ortaklıklar ve Proje Destek Faaliyetleri'dir.

Okul Ortaklıkları: Okul Ortaklıkları, ekip çalışması, sosyal beceriler, proje faaliyetlerini planlama ve yürütme ile bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılmasında öğrencilerle, öğretmenlerin yetenek ve becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Ayrıca, farklı ülkelerden okullarla bir ortaklık içinde yer alarak, öğrenci ve öğretmenlerin yabancı dillerini kullanmalarına ve geliştirmelerine imkân vermektedir. Okul öncesi eğitim, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarının katıldığı okul ortaklıkları iki yıl sürmektedir. Okul ortaklıkları çatısı altında; çok taraflı ve iki taraflı okul ortaklıkları yer almaktadır. İki Taraflı Okul Ortaklıkları için, biri AB üyesi olan iki ülkeden ortakların bir araya gelerek ortaklık yapısının oluşturulması gerekmektedir. Bu faaliyet iki okul arasında yakın iş birliği sağlayarak öğrencilerin farklı dillerde konuşabilme motivasyonunu ve kapasitesini arttırmayı hedeflemektedir. Belli bir konu üzerinde öğrenci ve öğretmenlerin birlikte çalışmalarını ve sınıf değişimini gerektirmektedir. Ortak bulmak için İrtibat Seminerleri'ne veya ortaklar bulunmuş ise potansiyel ortaklar ile bir araya gelmek üzere Hazırlık Ziyaretleri'ne başvurulabilmektedir. Çok Taraflı Okul Ortaklıkları için, biri AB üyesi olmak üzere en az üç ülkeden ortakların bir araya gelerek ortaklık yapısının oluşması gerekmektedir. Bu ortaklık kapsamında, farklı ülkelerdeki öğrenci ve öğretmenlere ortak ilgi alanındaki bir veya daha fazla konuda birlikte çalışma fırsatı sunulmaktadır.

Bölgesel Ortaklıklar: Comenius Bölgesel Ortaklıkları'nın temel hedefi; okul eğitimi alanında görev ve sorumluluğu olan yerel ve bölgesel kuruluşlar arasındaki ortaklaşa çalışmaları ve bölgeler arası iş birliğini destekleyerek, eğitimde Avrupa

boyutunu güçlendirmektir. İki yıl süre ile yapılan Bölgesel Ortaklıklar, biri AB üyesi olmak kaydıyla, iki ülke kuruluşunun ortaklığı ile yapılmaktadır. Ortak bulmak için İrtibat Seminerleri'ne veya ortaklar bulunmuş ise potansiyel ortaklar ile bir araya gelmek üzere Hazırlık Ziyaretleri'ne başvurulabilmektedir.

Proje Destek Faaliyetleri: Hazırlık Ziyaretleri, Comenius Programı kapsamında sunulacak projelere hazırlık yapmak amacıyla kuruluşlara proje ortaklarını daha yakından tanımaları, çalışma planı hazırlamaları ve başvuru formu ile diğer gerekli dokümanları birlikte doldurmaları için sağlanan bir imkândır. İrtibat Seminerleri, Comenius Programı kapsamında sunulacak projelere ortak bulma araçlarından biridir. Bu seminerlere kuruluşları adına katılan kişiler, projelerini diğer katılımcılara sunarak projelerine ortak arayabilmekte veya diğer katılımcıların projelerine ortak olabilmektedirler.

Bireysel Faaliyetler

Comenius programı bünyesinde üç tür bireysel nitelikte faaliyet bulunmaktadır. Bunlar Bireysel Öğrenci Hareketliliği, Hizmet İçi Eğitim Faaliyeti ve Comenius Asistanlığıdır.

Bireysel Öğrenci Hareketliliği: Comenius Okul Ortaklıkları yürütmüş veya yürütmekte olan okulların 14 yaş ve üstü öğrencilerinin üç ay ile 10 ay (azami bir akademik yıl) arasında bir eğitim süresini yurt dışında bir okulda ve ev sahibi bir ailenin yanında ikâmet ederek geçirmesine olanak sağlayan bir faaliyettir. Faaliyet, öğrencilere Avrupa'da bir öğrenim tecrübesi sunarak onların Avrupa kültürlerinin ve dillerinin çeşitliliğini anlamalarına ve kişisel gelişimleri için gerekli olan becerileri kazanmalarına yardımcı olmaktadır.

Hizmet İçi Eğitim Faaliyeti: Faaliyet, okul eğitimi alanında görev yapan personele bireysel eğitim desteği sağlamaktadır. Amacı; personelin çalıştığı ülke dışındaki bir program ülkesinde en az beş gün, en fazla altı hafta eğitim almasını sağlayarak, okul eğitiminin kalitesinin artırılmasına yardımcı olmaktır.

Comenius Asistanlığı: Comenius Asistanlığı, öğretmen adaylarının Avrupa'daki eğitim kurumlarında gerçekleştirdikleri bir faaliyettir. Öğrenci ve eğitimci etkileşimini

ülkeler arası bir boyuta taşıyan Comenius Asistanlığı ile öğretmen adayları farklı bir Avrupa ülkesinde öğretme ve öğrenme konusundaki becerilerini geliştirirken, yabancı bir dil ile tanışmakta; farklı yaşam tarzlarıyla tanışırken kendi kültürünü tanıtmakta ve konuk olduğu ülkenin eğitim sistemini yakından inceleyerek birikimini ve tecrübesini arttırmaktadır.

Faaliyete, eğitim fakültelerinde ilk iki yılını tamamlayıp 3. ve 4. sınıfında okumakta olan öğrenciler ile mezun olduğu halde kadrolu ataması yapılmamış olan öğretmen adayları başvurabilmektedir.

Diğer Faaliyetler

Yapı, başvuru süreci ve finansman yöntemlerindeki farklılıklar sebebiyle proje veya bireysel faaliyet olarak tanımlanamayan bazı faaliyetler vardır. Diğer faaliyetler olarak nitelendirilen bu faaliyetler, Hizmet İçi Eğitim Kursları Düzenlenmesi ve Comenius Asistanlarına Ev Sahipliği (Kurumsal) olarak adlandırılmaktadır.

Hizmet İçi Eğitim Kursları Düzenlenmesi: Hayatboyu Öğrenme Programı (LLP) kapsamında Avrupa Komisyonu merkezli bir proje veya ağ ürünü olarak bir Hizmet İçi Eğitim Kursu düzenlenebilmektedir. Kurs düzenlemek isteyen yasal kurum/kuruluşların; Hayatboyu Öğrenme Programı (LLP) ülkelerinden birinde yerleşik olması, okul eğitimi alanında Hizmet İçi Eğitim konusunda tecrübeli olması, çok uluslu gruplarla çalışma deneyimi olması, söz konusu eğitim faaliyetini gerçekleştirebilecek malî ve teknik yeterliliğe sahip olması gerekmektedir.

Comenius Asistanlarına Ev Sahipliği: Comenius programı kapsamında hibe tahsis edilmeksizin desteklenen, teşvik edilen bir diğer faaliyet Comenius Asistanlarına Ev Sahipliği faaliyetidir. Comenius asistanına ev sahipliğinde yapılan başvurunun kabul edilmesi kadar, başvuruda bulunan kurumların Avrupalı Comenius asistanları tarafından da tercih edilmesi gerekmektedir. Söz konusu tercih, talep ve eşleştirme süreci tüm Ulusal Ajansların sorumlularının katıldığı bir toplantı ile yıllık olarak yapılmaktadır.

1.3. COMENIUS HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİ³

Yukarıda da belirtildiği gibi, bu çalışma 2007-2013 yılları arasında Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi tarafından yürütülen Comenius Programı kapsamındaki Hizmet İçi Eğitim Faaliyetine odaklanmaktadır. Bu nedenle, 2007-2013 yılları arasında yürütülmüş olan söz konusu faaliyetin genel çerçevesine ilişkin bilgiler, aşağıdaki alt başlıklar altında sunulmuştur.

1.3.1. Faaliyetin Tanımı ve Amacı

2007-2013 yılları arasında yürütülmüş olan Comenius Hizmet İçi Eğitim Faaliyeti, okul eğitimi alanında görev yapan personele bireysel eğitim desteği sağlamaya odaklanmıştır. Faaliyetin amacı,

- Personelin çalıştığı ülke dışındaki bir program ülkesinde altı haftaya kadar eğitim almasını sağlayarak, okul eğitiminin kalitesinin artırılmasına yardımcı olmak,
- Katılımcıların pratik öğretme beceri ve bilgilerini geliştirmeleri ve Avrupa okul eğitimi hakkında daha kapsamlı bir anlayış kazanmalarını teşvik etmek olarak belirlenmiştir.

1.3.2. Faaliyet Türleri ve Süreler

- En az beş tam iş günü süren, konusu, eğitici ve katılımcı profili açısından güçlü bir Avrupa odağına sahip yapısal bir kursa katılım,
- Bir okulda veya okul eğitiminde yer alan ilgili bir organizasyonda (örn. STK, kamu otoritesi) işbaşı izleme/yerleştirme,
- Comenius Ağı, Comenius Çok Taraflı Projeleri veya okul eğitimi alanında faaliyet gösteren bir Avrupa kuruluşu tarafından organize edilen ve yukarıda bahsedilen hedeflere ulaşmaya yardımcı olacağı düşünülen bir Avrupa konferansına veya seminerine katılım.

³ Bu başlık altındaki bilgiler <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/okul-e%C4%9Fitimi-program%C4%B1/2007-2013-d%C3%B6nemine-ait-bilgi-ve-belgeler/hizmet-i%C3%A7i-e%C4%9Fitim-faaliyeti> adresindeki dokümandan derlenmiştir.

1.3.3. Faaliyetin Gerçekleşebileceği Ülkeler

Kişinin kendi ülkesi hariç olmak üzere, programa dâhil ülkelerden birinde bu faaliyet gerçekleştirilebileceği belirtilmiştir. Programa dâhil olan ülkeler: AB üyesi ülkeler, EFTA ülkeleri (Norveç, İzlanda, Lihtenştayn ve İsviçre) ve Türkiye'dir.

1.3.4. Kimler Yararlanabilir?

Okul eğitimi (örgün eğitim) alanında görev yapan eğitim personeli:

- Öğretmenler (okul öncesi ve mesleki eğitim dâhil) ve bu öğretmenlerin eğitimcileri (üniversitelerin eğitim fakültelerinde ders veren öğretmenler),
- Okul müdürleri ve yardımcıları,
- Kültürler arası eğitimde yer alan veya göçmen işçiler ve gezginlerin çocukları ile çalışan personel,
- Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerle çalışan personel,
- Risk altındaki öğrencilerle çalışan personel (uzlaştırıcılar, rehberler ve sokak çocuklarının eğitimcileri),
- Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik uzmanları/öğretmenler,
- Müfettişler,
- Ulusal otoritelerin takdirindeki diğer eğitim personeli.

Salt yabancı dil eğitimi kurslarından aşağıdaki koşulları sağlayan kişiler:

- Yabancı dil haricindeki bir dersi yabancı dil aracılığı ile vermekle yükümlü öğretmenler,
- Hâlihazırda yabancı dil dışında bir ders okutmakla yükümlü iken yabancı dil öğretmenliğine atanan veya kendi dersinin yanı sıra yabancı dil öğretmekle görevlendirilen öğretmenler,
- Comenius proje ortaklığına katılan bir okulda görev yapan ve ortaklığın çalışma dilinde eğitim almak isteyen personel,
- Az konuşulan ve öğretilen dillerden birinde eğitim almak isteyen öğretmenler.
- Okulda Comenius Bireysel Öğrenci Hareketliliği'nden sorumlu olup bu faaliyeti gerçekleştirmeleri için gerekli olan dilde eğitim almak isteyen öğretmenler.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yaklaşımına, modeline, evrenine, örnekleme, çalışma gruplarına, uygulama basamaklarına, veri toplama teknik ve araçlarına, bu teknik ve araçların uygulanma süreçlerine ve toplanan verilerin analizine yer verilmiştir.

Yıldırım (2004) bilimi denetimli gözlem ve gözlem sonuçlarına dayalı mantıksal düşünme yolunu izleyerek olguları açıklama gücü taşıyan hipotezler (açıklayıcı genellemeler) bulma ve bunları doğrulama yöntemi olarak açıklamaktadır. Bu bağlamda bilimin temel işlevleri anlama, açıklama ve kontrol olarak ifade edilebilir (Karasar, 2005). Anlama işlevi ‘nedir?’ sorusunun, açıklama işlevi ise ‘niçin’ sorusunun cevaplandırılmasını amaçlamaktadır. Bu sorular çerçevesinde üretilen bilgiler ile doğa ve toplum olaylarının denetim altına alınması anlamına gelen kontrol işlevi gerçekleştirilir. Bir çalışmanın bilimsel olabilmesi için bu işlevleri yerine getirmesi gerekmektedir. 2007-2013 Dönemi Okul Eğitimi (Comenius) Programı Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi ve Etki Analizinin yapılması amaçlanan bu araştırmada, belirtilen işlevlerin gerçekleşebilmesi için farklı araştırma anlayışları, veri toplama yöntemleri ve analiz teknikleri bütüncül olarak bir arada kullanılmıştır.

2.1. Araştırmanın Yönteminde Temel Alınan Yaklaşımlar

Nicel ve nitel araştırma yöntemleri bir çalışmanın farklı aşamalarında kullanılabilir. Punch (2005) her iki yaklaşımın da güçlü yanlarından yararlanılabileceğini, bu yaklaşımların birbirlerinin zayıf yönlerini telafi edebildiklerini vurgulamaktadır. Bu anlayış çerçevesinde, çalışmada her iki yaklaşımdan çeşitli teknikler bir arada kullanılmıştır. 2007-2013 Dönemi Okul Eğitimi (Comenius) Programı Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi ve Etki Analizi araştırmasında nicel veriler elde edebilmek için tarama; nitel veriler elde edebilmek için temel yorumlayıcı desen yaklaşımı kullanılmıştır.

Tarama modelleri, geçmişte ya da halen varolan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2005). Bu çalışmada, 2007-2013 dönemi Okul Eğitimi (Comenius) Programı Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerine başvuru yapanların başvuru esnasında doldurdukları başvuru formları, faaliyete katılanların doldurdukları final raporları ve araştırma amaçları bağlamında geliştirilen ankete geri bildirim verenlerin yanıtları üzerinden yapılan analizler ile faaliyetlerin katılımcıların yaşamlarını nasıl etkilediği çeşitli açılardan betimlenmiştir. Bununla birlikte, araştırmanın amaçları bağlamında nitel veri elde etmek için temel yorumlayıcı desen kullanılmıştır. Temel yorumlayıcı desen türünün kullanıldığı çalışmalarda bireylerin psikolojik yapılarını göz önünde bulundurmadan, herhangi bir duruma/olaya ilişkin deneyimlerinin doğrudan betimlenmesini içerir. Bu bağlamda 2007-2013 dönemi Okul Eğitimi (Comenius) Programı Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerinin, katılımcıların hayatları üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla, deneyimlerini aktarmalarına olanak veren görüşmeler yapılmıştır.

Sonuç olarak bu çalışmada, hem nicel hem de nitel yaklaşımlar bir arada kullanılarak, 2007-2013 dönemi Okul Eğitimi (Comenius) Programı Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerinin değerlendirilmesi ve etki analizinin yapılabilmesi amacıyla karma araştırma modeli kullanılmıştır.

2.2. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma kapsamında 2007-2013 dönemi Okul Eğitimi (Comenius) Programı Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerinin değerlendirilmesi ve etkilerinin analizi amacıyla nitel ve nicel veriler toplanmıştır. Elde edilen veriler bir bütün oluşturacak şekilde yorumlandığı için karma araştırma deseninden yararlanılmıştır. Karma araştırma deseni; tek bir çalışma ya da çalışmalar dizisindeki aynı temel olgulara ilişkin nitel ve nicel veriler toplamayı, onları analiz etmeyi ve yorumlamayı içerir (Leech ve Onwuegbuzie, 2007). Bu bağlamda Creswell ve Clark (2011) karma yöntem araştırmasının özelliklerini şu şekilde sıralamışlardır:

- Karma yöntem, araştırmalarda nitel ve nicel yöntemlerin bir arada kullanımını içeren yaklaşımdır.

- Tek bir araştırmada hem nitel hem de nicel verilerin toplanması ve analizini kapsar.
- Araştırma probleminin nitel ve nicel yöntemlerin bir arada kullanılmasıyla daha açık ve anlaşılır olması, karma yöntem araştırmasının temel dayanağını oluşturmaktadır.

Yöntembilim konusundaki alan yazın incelendiğinde, karma yöntemin tipleri konusunda farklı sınıflandırmalara rastlanmaktadır. Örneğin Creswell ve Clark (2011) karma araştırma desenlerini; yakınsayan paralel karma yöntem deseni, açıklayıcı sıralı karma yöntem deseni, keşfedici sıralı karma yöntem deseni, içe içe karma yöntemler, dönüştürücü karma desen ve çok aşamalı karma desen uygulamaları şeklinde altı tipolojiye ayırmıştır. Bu araştırmada da, birçok karma yöntem tipolojisini içinde barındıran ve uzun dönemli çoklu projelerde yaygın olarak kullanılan **çok aşamalı karma desen** tipolojisi benimsenmiştir.

Çok aşamalı karma desenin dayandığı temele göre; farklı araştırma problemlerine çözüm arayan her bir araştırma probleminin cevabı farklı veri türleri gerektirdiğinden, tek bir veri seti yeterli olmamaktadır. Nitel ya da nicel ağırlıklı bir çalışmanın araştırma problemlerine yanıt ararken, nicel ya da nitel verilere gereksinim duyulduğunda bu desen kullanılır (Clark, Creswell, Green ve Shope, 2008).

Bu araştırmanın verileri, nicel ve nitel veriler eşit ağırlıkta olacak biçimde, doküman incelemesi, anket, bireysel görüşme ve odak grup görüşmesi teknikleri kullanılarak toplanmıştır. Bu veriler kimi zaman eş zamanlı, bazen de sıralı bir şekilde toplanmıştır. Veri toplama süreçleri açısından değerlendirildiğinde de, bu araştırma için en uygun araştırma deseninin, çok aşamalı karma desen olduğu görülmektedir.

2.3. Araştırmanın Evreni

Herhangi bir araştırma kapsamına giren obje, olay ve bireylerin tümüne evren denir (Arseven, 2001). Bu araştırmanın evrenini 2007-2013 dönemi Okul Eğitimi (Comenius) programı Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerine başvuran bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın ilk kısmında söz konusu programlara katılan bireylerin başvuru esnasında

ve katıldıkları faaliyet sonunda Ulusal Ajans'ın doldurulmasını talep ettiği evraklar aracılığıyla evrene ulaşılmıştır. Ankete katılması gereken örneklem sayısını hesaplayabilmek için araştırmanın evreni, 2007-2013 dönemi Okul Eğitimi (Comenius) programı Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerine başvurusu kabul edilen 3126 katılımcı olarak kabul edilmiştir.

2.4. Araştırmanın Örneklemi

Örneklem, belli kurallara göre, belli bir evrenden seçilmiş ve seçildiği evreni temsil yeterliği olan küçük kümedir. Araştırmalar çoğunlukla örneklem kümeleri üzerinde yapılır ve elde edilen sonuçlar ilgili evrenlere genellenir (Karasar, 2005). Araştırmanın ikinci aşamasında evreninin tümüne ulaşma imkânı olmadığı için, örneklem hesaplamaları yapılarak, evreni temsil edecek bir örneklem alınmıştır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, araştırmanın evreni 2007-2013 dönemi Okul Eğitimi (Comenius) programı Hizmet İçi Eğitim Faaliyetleri için başvuru yapıp, başvurusu kabul edilen 3126 katılımcıdır.

Bu çalışmada uygulanacak anket sonuçlarının evrene genellenebilmesi için örneklem büyüklüğü aşağıdaki formülle hesaplanmıştır:

$$n = \frac{Nz_{\alpha/2}^2 P(1-P)}{d^2(N-1) + z_{\alpha/2}^2 P(1-P)}$$

z $\alpha/2$: Belirlenen $\alpha/2$ yanılma düzeyine göre, z tablosundan bulunacak değer,

P: Ana kütlede incelenen olayın görülme sıklığı

d: Örneklem hatası

N: Evren

n: Örneklem

Bu formülde örnekleme hatası .05, anlamlılık düzeyi yani tip 1 hata düzeyi .05 ve görülme sıklığı p ve q (1-p) değerleri .2 alınmıştır. Bu hesaplama göre evreni temsil edecek 2007-2013 dönemi Hizmet İçi Eğitim Faaliyetleri için başvuru yapıp, başvurusu kabul edilen bireylerden çekilen örneklem sayısı yaklaşık 228 katılımcı olmalıdır. Bu çalışmada ise başvurusu kabul edilen 436 katılımcı anketi doldurmuştur. Diğer bir ifade ile bu faaliyete katılıp başvurusu kabul edilenlerin temsil edilebilir; diğer bir ifade ile örneklemin evrene genellenebilirliği belirtilen hata payı kapsamında sağlanmıştır.

Ayrıca çalışmanın nicel veri kaynakları şu şekilde özetlenebilir: Nicel veriler, 2007-2013 yılları arasında Okul Eğitimi (Comenius) programı Hizmet İçi Faaliyetlerinde yer alan ve ankete geribildirim veren 436 katılımcıdan, Okul Eğitimi (Comenius) programı Hizmet İçi Faaliyetlerinde 2007-2009 yılları arasında yer alan 2068 katılımcının ve 2010-2013 yılları arasında yine bu faaliyetlerde yer alan 829 katılımcının doldurduğu final raporlarından, ayrıca 2007-2013 yıllarında Okul Eğitimi (Comenius) programı Hizmet İçi Faaliyetlerinde yer almak için 9695 katılımcının doldurduğu başvuru formlarından elde edilmiştir.

Araştırmanın ikinci aşamasında bireysel ve odak grup görüşmeleri yapılmıştır. Ayrıca gerçekleştirilecek nitel görüşmeler için çalışma grupları belirlenmiştir. Bu bağlamda Ulusal Ajansta 2007-2013 dönemi Okul Eğitimi (Comenius) Programı Hizmet İçi Eğitim faaliyetlerinin işleyiş süreçlerinde görev almış 6 uzmanla⁴, proje döngüsü sırasında neler deneyimlediklerini paylaşıp tartıştıkları bir odak grup toplantısı yapılmıştır. Ayrıca, proje deneyimi yüksek olan 8 kişi ile Ankara'da odak grup toplantısı yapılmıştır. Diğer taraftan ise Ulusal Ajans yetkilileri tarafından maksimum çeşitliliğe uygun olarak sunulan listeden seçilen toplam 47 kişi ile bireysel nitel görüşmeler⁵ yapılmıştır.

---

⁴ Bu görüşmelerden metin içerisine dâhil edilen alıntılar U.A. şeklinde kodlanmıştır.

⁵ Bu görüşmelerden metin içerisine dâhil edilen alıntılar G. şeklinde kodlanmıştır.

2.5. Verilerin Toplanması ve Veri Toplama Araçları

Araştırmada nicel ve nitel veriler, eşit ağırlıkta olmak üzere anket, gözlem, bireysel görüşmeler ve odak grup görüşmeleri yolu ile toplanmıştır.

Anket Tekniği

İnsanların taşıdıkları özelliklerin, gösterdikleri davranışların, benimsedikleri kanı ya da görüşlerin ve sahip oldukları tutumların öğrenilmesinde en güvenilir kaynak kendilerinin sözlü ve yazılı açıklamalarıdır (Balcı, 2005). Bu açıdan geliştirilmiş olan çeşitli tekniklerden biri olan anket, bilgi toplama yöntemlerinden biri olarak, araştırmaya konu olan bireylerin başkaları tarafından gözlenemeyen davranışlarının ortaya çıkardığı uyarım, yansıma, tutum, düşünce ve yaşantılarına ilişkin bilgileri toplamada oldukça etkilidir (Özoğlu, 1992). Bu veri toplama aracı araştırmacının katılımı olmadan, kişisel olmayan, doğrudan araştırmak istenen kişilere bir takım sorulardan oluşur (Ekiz, 2003). Anket; toplumu ilgilendiren çeşitli konularda objektif bilgi toplamak için kullanılan bir araçtır (Gökçe, 2004).

Bu çalışmada; 2007-2013 dönemi Okul Eğitimi (Comenius) programı Hizmet İçi Eğitim Faaliyeti başvuru ve final raporlarından elde edilmiş anket verileri ve bu araştırma için geliştirilen Okul Eğitimi (Comenius) Programı Hizmet İçi Eğitim Faaliyeti Etkililik Anketinden (Ek 1-2) elde edilen veriler kullanılmıştır.

Araştırma konusunda geniş bir literatür incelemesi, araştırmacının amacını ve sınırlarını belirleyen araştırma problemlerinin yazılması ve araştırma problemlerindeki değişkenlerin belirlenmesi, verilerin toplanması için düzenlenen anket işleminden önce gelmelidir (Arseven, 2001). Bu araştırmacının değişkenleri, 2007-2013 dönemi Okul Eğitimi (Comenius) Programı Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerini yürüten Ulusal Ajans tarafından sağlanan verilerin incelenmesi ile belirlenmiştir.

2007-2013 Comenius (Okul Eğitimi) Programı HİE Faaliyeti Başvuru Formu

İlgili programa katılmak isteyen bireylerin doldurmak zorunda oldukları ve AB Komisyonu tarafından hazırlanmış bilgi toplama formudur.

2007-2013 Comenius (Okul Eğitimi) Programı HİE Faaliyeti Final Raporları

İlgili programa katılan yararlanıcıların gerçekleştirdikleri etkinliklere ilişkin bilgi toplayabilmek için AB Komisyonu tarafından hazırlanmış formlardan elde edilen bilgilerdir.

Okul Eğitimi (Comenius) Programı Hizmet İçi Faaliyeti Etkililik Anketi

Uluslararası raporların ve ilgili literatürün incelenmesi ile elde edilen bilgilerin anket maddelerine dönüştürülmesi sonucunda oluşturulmuştur. Bu anketin geliştirilme amacı Okul Eğitimi (Comenius) Programı Hizmet İçi Eğitim Faaliyeti çerçevesinde gerçekleştirilen etkinlikler boyunca ve etkinlikler sonrasında katılımcıların deneyimlerini ve söz konusu faaliyetlerin hayatlarında yarattığı etkileri belirlemektir. Bu bağlamda anket soruları genel, uygunluk/ilgililik, etkinlik, verimlilik ve yaygınlaştırma olmak üzere beş tema altında toplanmıştır. Anket soruları daha sonra akademisyenler ve Ulusal Ajans uzmanları tarafından incelenmiş gerekli düzeltmeler yapılarak son halini almıştır.

2.6. Anket Geçerliliği

Yüzeysel geçerlilik, bir testin/ölçeğin araştırılan yapıyı ölçüp ölçmediğine ilişkin olarak araştırmacının kendisinin, yakın çevresindeki arkadaşlarının, araştırılan konu hakkında uzman olmayan diğer kişilerin ve pilot araştırmaya katılan cevaplayıcıların kanaat ve görüşlerinin toplanmasıyla elde edilir (Şencan, 2005). Bu çalışmada 2007-2013 Okul Eğitimi (Comenius) Programı Hizmet İçi Eğitim Faaliyeti başvuru formlarından ve final raporlarından elde edilmiş anket verileri kurum içi uzmanlar tarafından mevcut sistemlerden çekilerek hazırlanmıştır. Okul Eğitimi (Comenius) Programı Hizmet İçi Faaliyeti Etkililik Anketi (Ek 1-2) ise eğitim bilimleri uzmanları tarafından hazırlanmış, Ulusal Ajans uzmanları ile birlikte anketin son hali verilmiştir.

2.7. Anket Güvenirliği

Güvenirlik, bir ölçme aracının, ölçmeyi hedeflediği özelliği ne kadar doğru ölçtüğü anlamına gelmektedir (Hovardaoğlu, 2000). Genelde bir aracın güvenilir olması için, ölçeceği fenomeni geçerli ve tutarlı ölçebilmesi ve tekrar elde edilebilir sonuçlar üretmesi gerekir (Özdamar, 2004).

2.8. Bireysel Görüşmeler

Steward ve Cash (1985) görüşmeyi, önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç için yapılan soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim süreci olarak tanımlamaktadır. En sık kullanılan nitel araştırma yöntemlerinden biri olan görüşmeler, sosyal olguların göreliliğini ve hareketliliğini bir an için de olsa yakalamaya ve anlamaya yöneliktir. Bu yöntemlerin en önemli katkısı, araştırılan konuyu, ilgili bireylerin bakış açılarından görebilmeye ve bu bakış açılarını oluşturan sosyal yapıyı ve süreçleri ortaya koymaya olanak vermesidir.

Görüşme soruları hazırlanma sürecinde uluslararası değişim programları üzerinde deneyimi olan eğitim bilimleri uzmanları tarafından literatür taraması yapılmıştır. Daha sonra bu uzmanlar tarafından hazırlanan taslak görüşme soruları Ulusal Ajans uzmanları ile paylaşılmıştır. Eğitim bilimi uzmanları ve Ulusal Ajans uzmanları ile bir araya gelinerek sorular üzerinde tartışılmış ve görüşme sorularına son hali verilmiştir. Bu bağlamda, hazırlanan görüşme soruları genel, uygunluk/ilgililik, etkinlik, verimlilik ve yaygınlaştırma olmak üzere beş tema altında toplanmıştır.

Bu araştırma kapsamındaki bireysel görüşmeler, 2007-2013 Okul Eğitimi (Comenius) Programı Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerine başvuruları kabul edilen bireylerle yapılmıştır. Görüşme yapılacak kişilerin seçiminde öncelikli olarak dahil olunan faaliyet türü, faaliyet yılı, bölge ve cinsiyet açısından maksimum çeşitliliğin sağlanmasına dikkat edilmiştir. İlgili katılımcılarla yapılan görüşmeler yaklaşık 30-40 dakika sürmüştür.

2.9. Odak Grup Görüşmeleri

Grup ortamı, insanları, herhangi bir konudaki görüşlerini ve algılarını, sebepleriyle ve gerekçeleriyle açıklamaya teşvik eder. Eğer bir araştırma insan davranışının bu yönlerini araştırıyorsa, bu durum grup görüşmesini çekici bir veri toplama yolu haline getirir (Punch, 2005).

Bu çalışmada katılımcılarla odak grup görüşmeleri yapılmıştır. Odak grup katılımcıları, önceden belirlenmiş olan konu başlığını bir oturum başkanının (moderatör) yönlendirmesi ya da yönetimi altında tartışırlar. Moderatör, grup üyeleri arasındaki ilişkiyi canlandırmak ve tartışmanın konu başlığından uzaklaşmamasını sağlamak için odak gruba katılır. Tipik bir odak grup oturumu 1-3 saat arasında sürebilmektedir. Odak grup oturumları ideal olarak bu tür oturumlar için düzenlenmiş mekânlarda gerçekleştirildiğinde daha sağlıklı sonuçlar verirler (Steward ve Shamdasani 1990).

Odak grup görüşme soruları hazırlanma sürecinde uluslararası değişim programları üzerinde deneyimi olan eğitim bilimleri uzmanları tarafından literatür taraması yapılmıştır. Daha sonra bu uzmanlar tarafından hazırlanan taslak görüşme soruları Ulusal Ajans uzmanları ile paylaşılmış, görüşme sorularına son hali verilmiştir.

Bu araştırmanın amaçları bağlamında ilk odak grup görüşmesi Ulusal Ajans'ta kurum içi yönetici ve uzmanlarla yapılmıştır. Bu görüşme ile 2007-2013 dönemi Okul Eğitimi (Comenius) Programı Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerini yönetme ve yürütme süreci, bu sürecin değişen, gelişen veya değiştirilemeyen yönleri ve devam etmekte olan sorunlar ortaya konulmuştur. Ayrıca program yönetici ve uzmanlarının, söz konusu programlar çerçevesinde gerçekleştirilen etkinliklerin katılımcılar üzerindeki etkileri konusundaki izlenimleri de belirlenmiştir. İkinci odak grup görüşmesi ise 2007-2013 yılları arasında Okul Eğitimi (Comenius) ve Yetişkin Eğitimi (Grundtvig) Programı Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerine katılan sekiz kişi ile yapılmıştır.

2.10. Verilerin Analizi

Nicel Verilerin Analizi

Anket, başvuru ve final raporlarından elde edilen sınıflama ve sıralama ölçeği verileri SPSS 16 paket programına işlenmiş ve Kay-Kare tekniğiyle analiz edilmiştir. Kay-Kare testi iki sınıflamalı değişkenin düzeylerine göre oluşan düzeneklerde gözlenen sayılarla değerlerle, beklenen sayıların değerlerinin birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini test eder (Büyüköztürk, 2008). Analizde beklenen değeri 5'ten küçük olan hücrelerin sayılarının, toplam hücre sayısının %20'sini aştığı görüldüğünden anlamlılık testine ilişkin yorumlar yapılmamıştır. Bunun yerine yorumlar çapraz grafikler üzerinden sadece frekans ve yüzdeler kullanılarak yapılmıştır (Büyüköztürk 2008). Çapraz grafik herhangi bir konuyla ilgili olarak sınıflama ya da sıralama ölçeğinde belirlenen görüşlerin, sınıflamalı bir değişkene göre oluşan alt gruplar bakımından genel olarak incelenmesi olanağı sunar (Büyüköztürk, 2008). Bu çalışmada anket sonuçları frekans, yüzde, Kay-Kare tekniği ve çapraz grafikler oluşturularak analiz edilmiştir.

Nitel Verilerin Analizi

Nitel araştırma, sosyal olguları bağlı buldukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan bir yaklaşımdır (Glaser, 1978). Çalışmanın bu aşamasında bireysel ve odak grup görüşmesinin tercih edilmesinin nedeni, anket çalışmasından elde edilen sonuçlar ile nitel çalışma bulgularının birlikte yorumlanarak Okul Eğitimi (Comenius) Programı Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerinin katılımcılar üzerindeki etkilerini ortaya koymaktır. Her görüşmede sorular katılımcılar tarafından sırayla cevaplandırılmış ve görüşme süreci katılımcıların ekleyeceği bilgiler olmadığı ana kadar devam etmiştir. Daha sonra ses kayıtları bilgisayar ortamına aktarılmış, veriler düzenlendikten sonra analiz sürecine geçilmiştir.

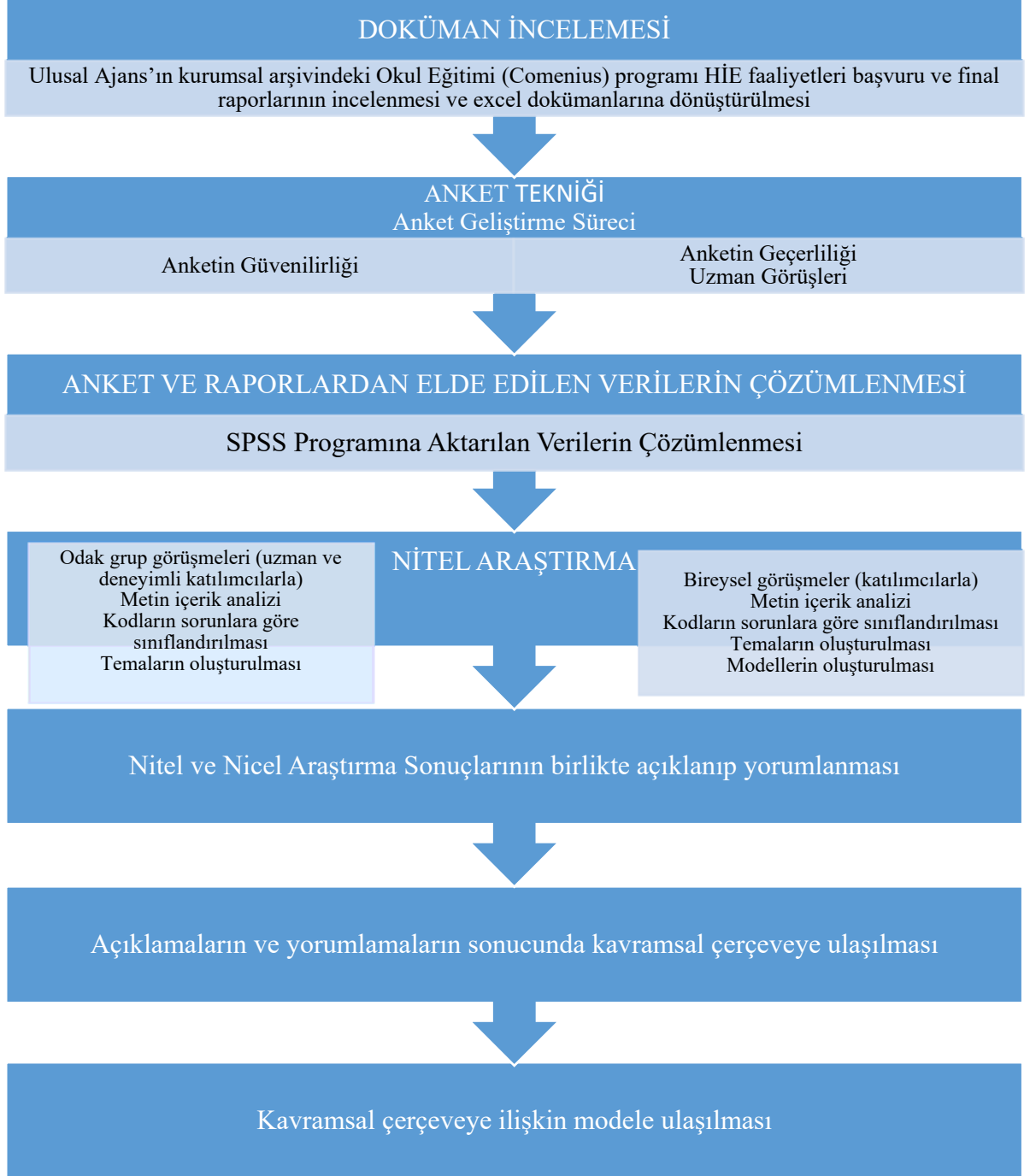
Verilerin çözümlenmesi, içerik analizi yöntemi ile yapılmıştır. Bu analiz sürecinde QSR NVİVO 8 nitel araştırma programı kullanılmıştır. İçerik analizi birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları

okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu nedenle içerik analizinin ilk aşaması olan görüşme metinleri üzerinden kodlamalar yapılmıştır. Kodlama aynı teorik ya da betimsel fikri örneklendiren metin parçalarını ya da veri parçalarını belirleme sürecidir (Gibbs, 2002; Akt. Kuş, 2006). Görüşme kayıtlarının bu şekilde kodlanıp, temalaştırılması içerik analizinin yapısına uygundur. Bu kodlama işlemleri QSR NVİVO 8 bilgisayar programında gerçekleştirilmiştir. Tema başlıkları altında sınıflanan kodlar tablolatırılmıştır.

QSR NVİVO 8 nitel araştırma programında veriler arasındaki bağlantıları, ilişkileri görselleştirmek üzere çeşitli modeller oluşturabilmektedir. Nitel araştırma desenleri içinde model hazırlamak önemli bir süreç olarak görülmektedir ve önerilmektedir (Miles ve Huberman, 1994). İlgili programda verilerin kodlanıp temalar haline getirilmesinin ardından analiz sonuçları (çıktılar) modeller olarak ifade edilmiştir.

Bu bağlamda anket, rapor, bireysel görüşmeler ve odak grup görüşmelerinden elde edilen veriler genel, uygunluk/ilgililik, etkinlik, verimlilik ve yaygınlaştırma olmak üzere beş başlık altında birlikte yorumlanarak analiz süreci tamamlanmıştır.

2.11. Araştırma Deseni Şeması

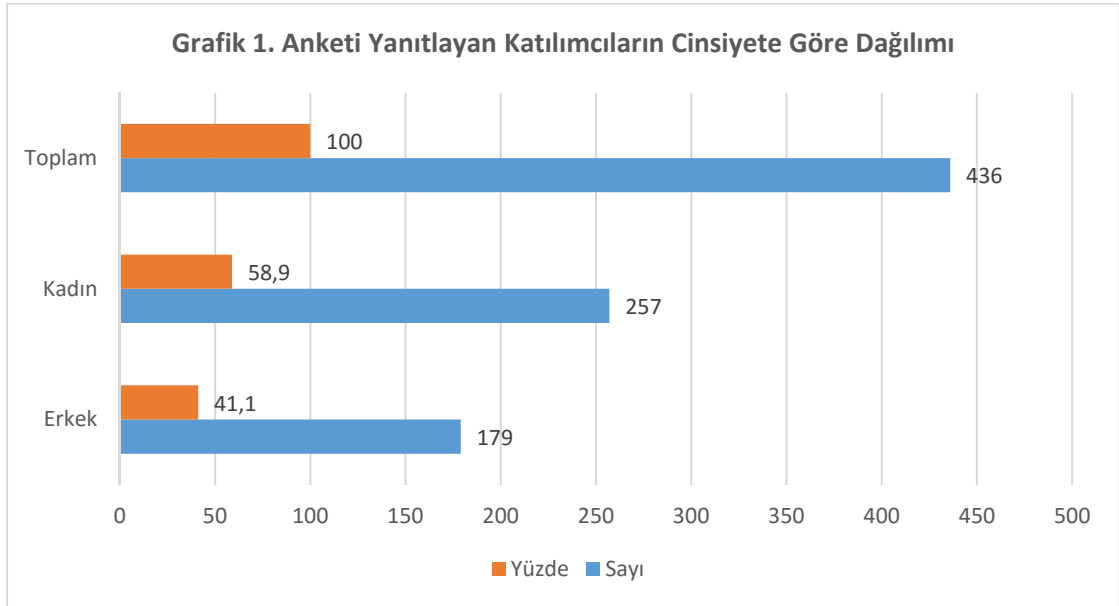
BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUM

3.1. Okul Eğitimi (Comenius) Hizmet İçi Eğitim Faaliyetine Katılanlar Anketine İlişkin Bulgular ve Yorum

3.1.1. Okul Eğitimi (Comenius) Hizmet İçi Eğitim Faaliyeti⁶ Betimsel Bulguları

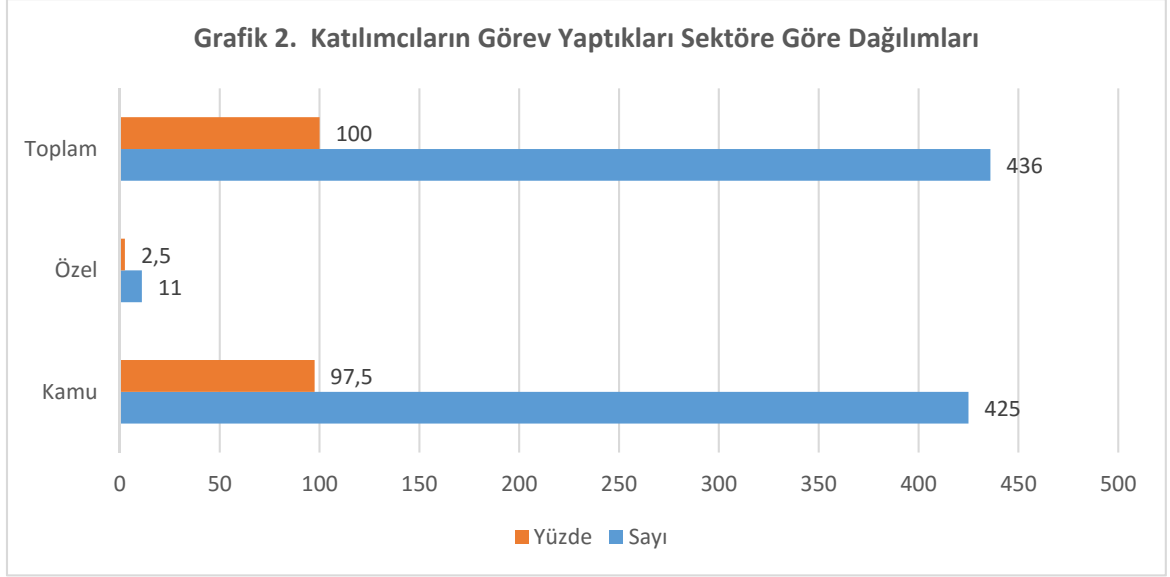
Bu bölümde, T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı adına Başkanlık bünyesinde 2007-2013 yılları arasında yürütülen Comenius Programı HİE Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi ve Etki Analizi çerçevesinde yürütülen araştırmaya katılan söz konusu program yararlanıcılarının genel özellikleriyle ilgili bulgular, bu araştırma çerçevesinde hazırlanan anketi yanıtlayan katılımcıların verdikleri bilgiler bağlamında analiz edilmiştir.

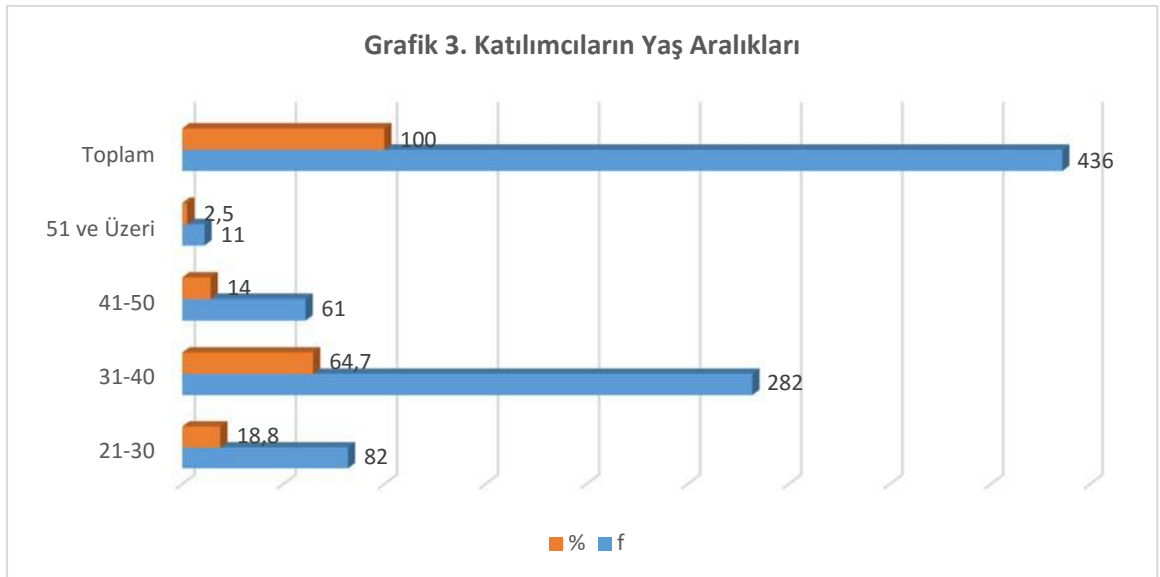
⁶ Metnin bundan sonraki kısımlarında Okul Eğitimi (Comenius) Programı Hizmet İçi Eğitim terimi kısaltılarak Comenius Programı HİE şeklinde kullanılacaktır.

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

Grafik 1 2007-2013 yılları arasında yürütülen Comenius Programı HİE Faaliyetlerinin yararlanıcıları arasından bu araştırmaya katılanların toplam sayısı ve cinsiyete göre dağılımını göstermektedir. Buna göre, araştırma amaçları çerçevesinde oluşturulan anketi yanıtlayan katılımcıların toplam sayısı 436'dır. Katılımcıların %58,9'u kadın (257 kişi), %41,1'i ise erkektir (179 kişi).

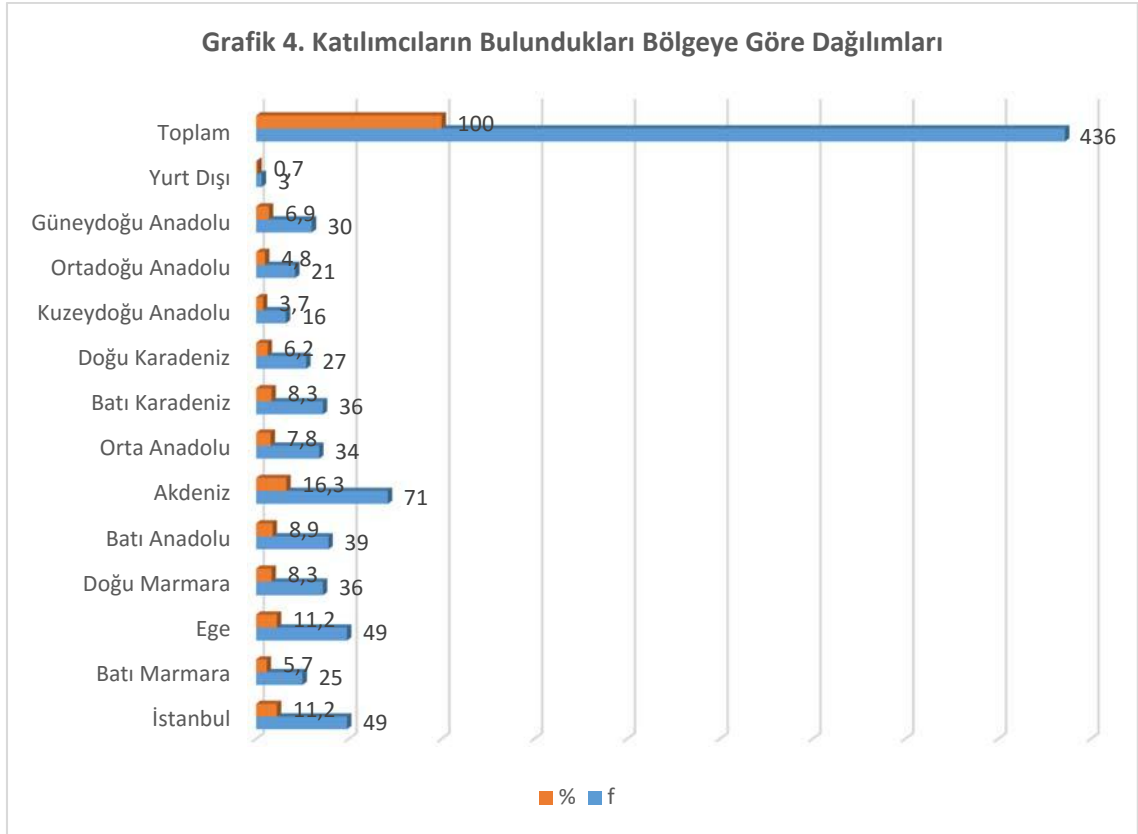

Anketi yanıtlayan katılımcıların görev yaptıkları sektörler incelendiğinde, Grafik 2'deki veriler çerçevesinde, Comenius Programı HİE faaliyetlerine katılanların %97,5'inin kamu sektöründe, %2,5'nin ise özel sektörde çalıştıkları anlaşılmaktadır.

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

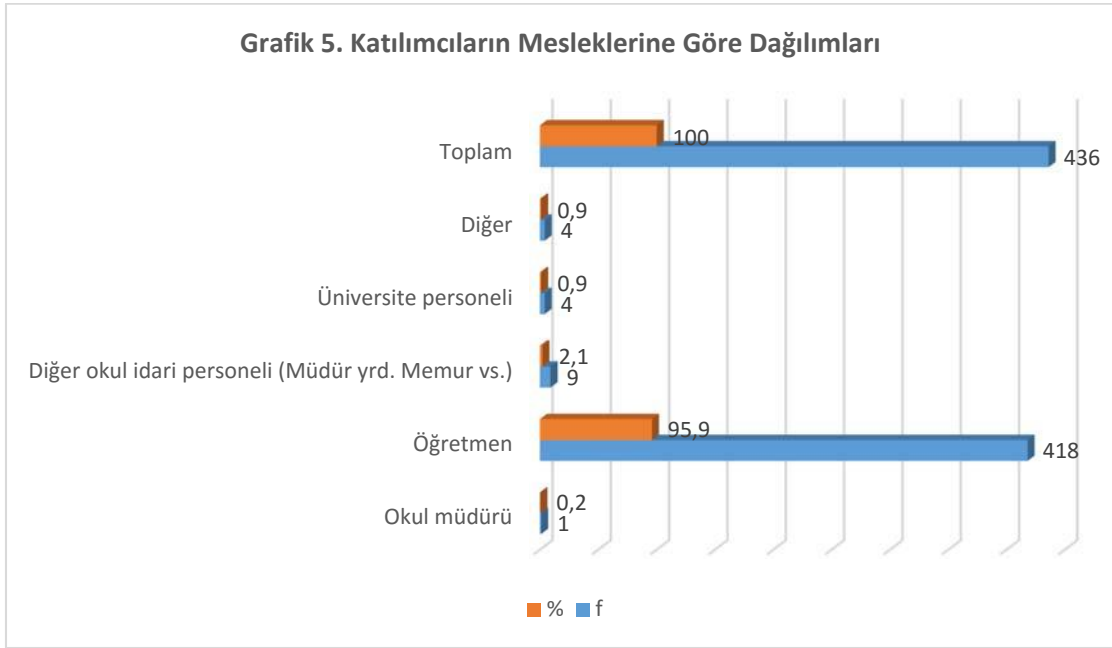
Grafik 3'te ankete katılanların büyük çoğunluğunun (%64,7'si) 31-40 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Katılanların %18,8'i 21-30 yaş aralığında, %14'ü 41-50 yaş aralığında olduğu belirlenmiştir. 50 yaş ve üzeri olan katılımcıların oranının ise %2,5 olması dikkat çekmektedir.

TÜİK NUTS 1 sınıflandırmasına göre ayrılan 12 bölgeden ve yurtdışından katılımcıların gösterildiği Grafik 4 incelendiğinde, Türkiye'nin her bölgesinden katılımcıların bulunduğu görülmektedir. Batı Anadolu, Akdeniz, Ege ve İstanbul katılımcıların en yoğun olarak buldukları bölgeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Kuzeydoğu Anadolu bölgesi katılımcı sayısının en düşük olduğu bölgedir. Bu dağılım ankete cevap verenlerin, faaliyete katıldıkları zaman buldukları bölgelere karşılık gelmektedir. Bu anlamda, hangi bölgeden daha çok başvuru yapıldığı sorusuna yanıt verme olanağı yoktur.

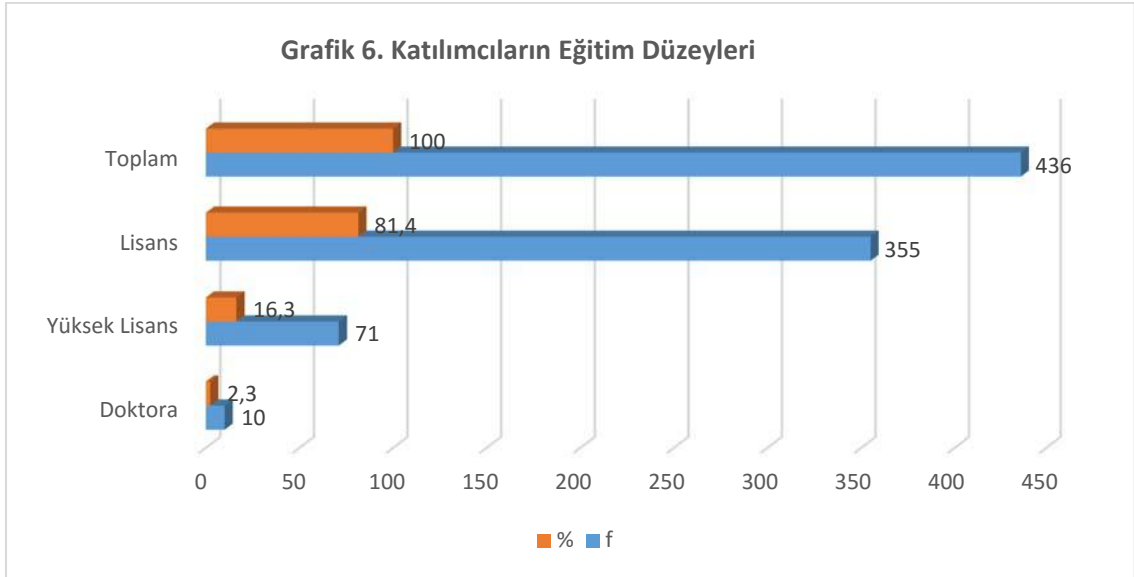
2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

Grafik 5. Katılımcıların Mesleklerine Göre Dağılımları

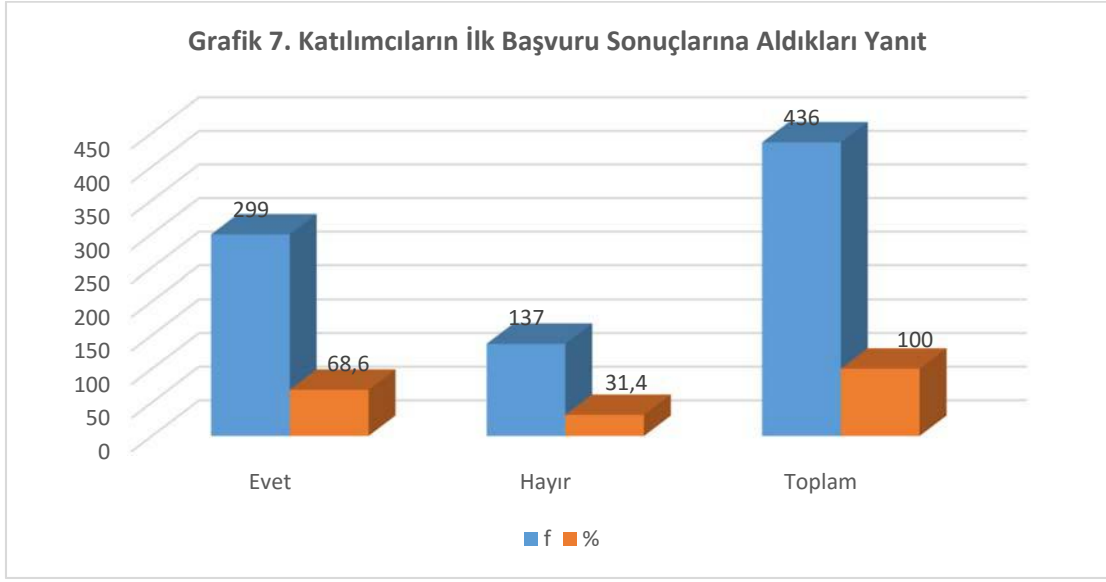
Katılımcıların büyük çoğunluğu (%95,9'u) öğretmenlerden oluşmaktadır. Katılımcıların %0,9'nun ise üniversite personeli olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların çok az bir oranını ise okul yöneticisi ve diğer kurumlarda çalışanlar oluşturmaktadır.

Grafik 6. Katılımcıların Eğitim Düzeyleri

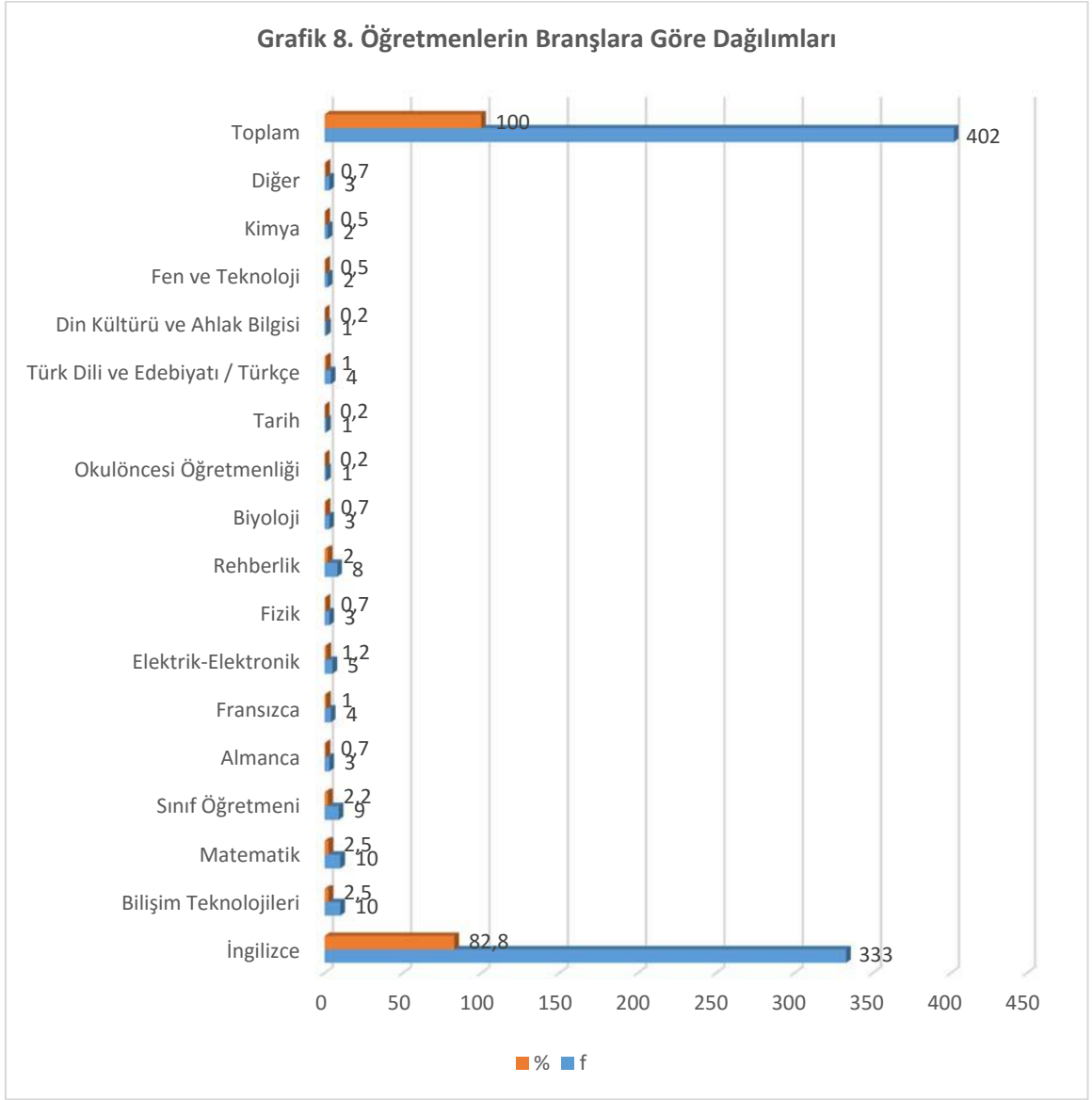
Anketi yanıtlayan katılımcıların eğitim düzeyi incelendiğinde, Grafik 6'da görüldüğü gibi, söz konusu faaliyete dâhil olanların %81,4'ünün (355 kişi) lisans mezunu oldukları görülmektedir. Yüksek lisans düzeyinde eğitim almış olanların oranı %16,3 (71 kişi), doktora düzeyinde eğitim almış olanların oranı ise %2,3'tür (10 kişi).

Grafik 7, anketi yanıtlayan katılımcıların, Comenius Programı HİE Faaliyetine ilk başvuruları çerçevesinde aldıkları yanıtları göstermektedir. Buna göre, ilk başvuruları kabul edilenlerin oranı %68,6 (299 kişi), kabul edilmeyenlerin oranı ise %31,4'tür (137 kişi).

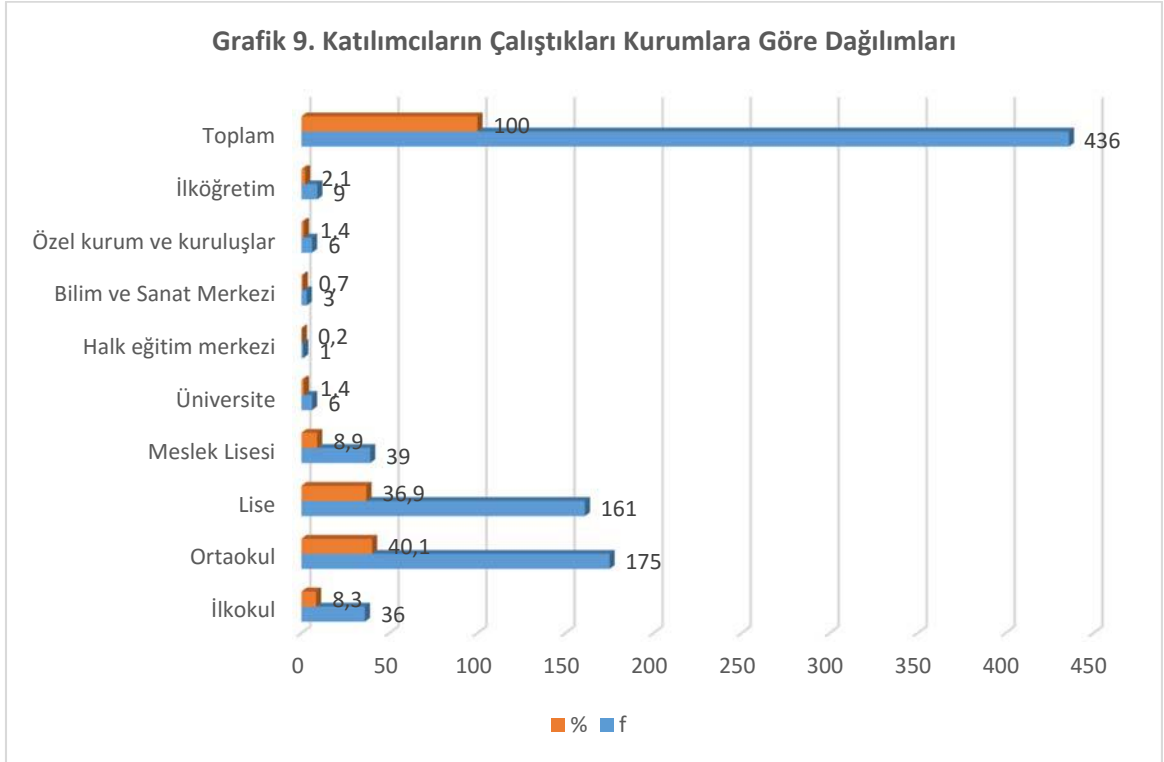
Grafik 8. Öğretmenlerin Branşlara Göre Dağılımları

Katılımcılardan öğretmen olanların büyük çoğunluğunun (%82,8'inin) branşının İngilizce olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların çok az bir oranının ise diğer branşlara dağıldığı görülmektedir. Bu durum özellikle faaliyetlerin geniş bir tabana yayılması, toplumun farklı kesimlerinin de faaliyetlerden yararlanması gibi Avrupa Birliği stratejik hedefleri açısından önemli bir tehdit olarak görülebilir. Yabancı dil bilmeden faaliyetlere katılmak, sağlanacak fayda açısından önemli bir kısıtlılık olarak görülse de diğer branşlardan katılımın bu denli düşük olması dikkat çekicidir.

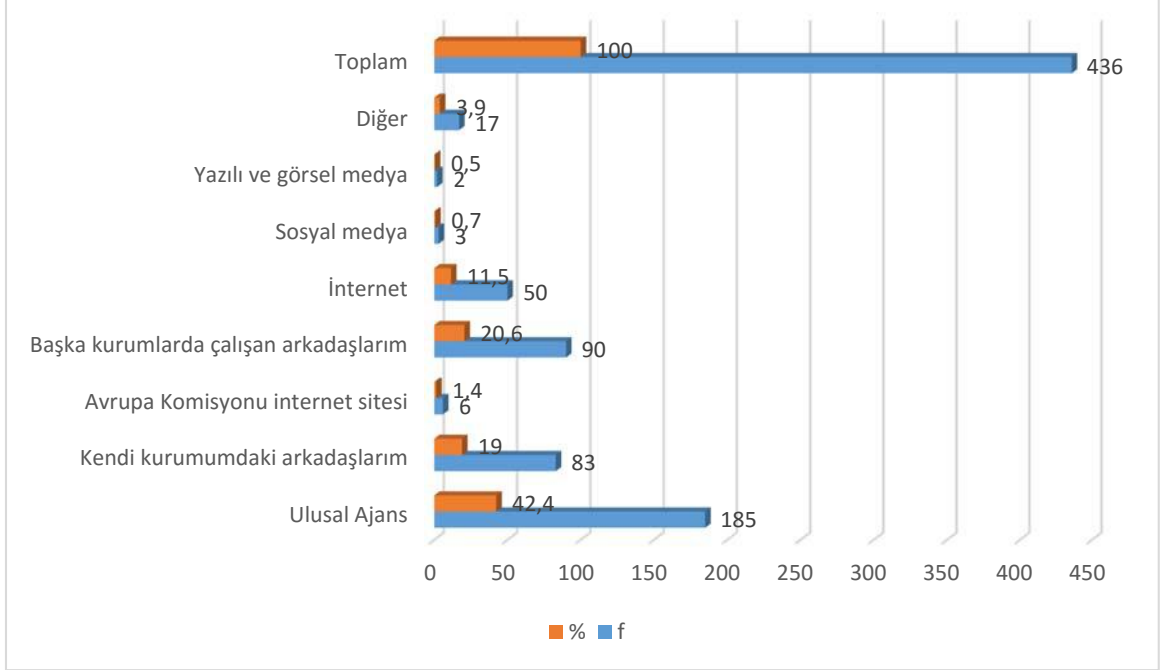
2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

Grafik 9. Katılımcıların Çalıştıkları Kurumlara Göre Dağılımları

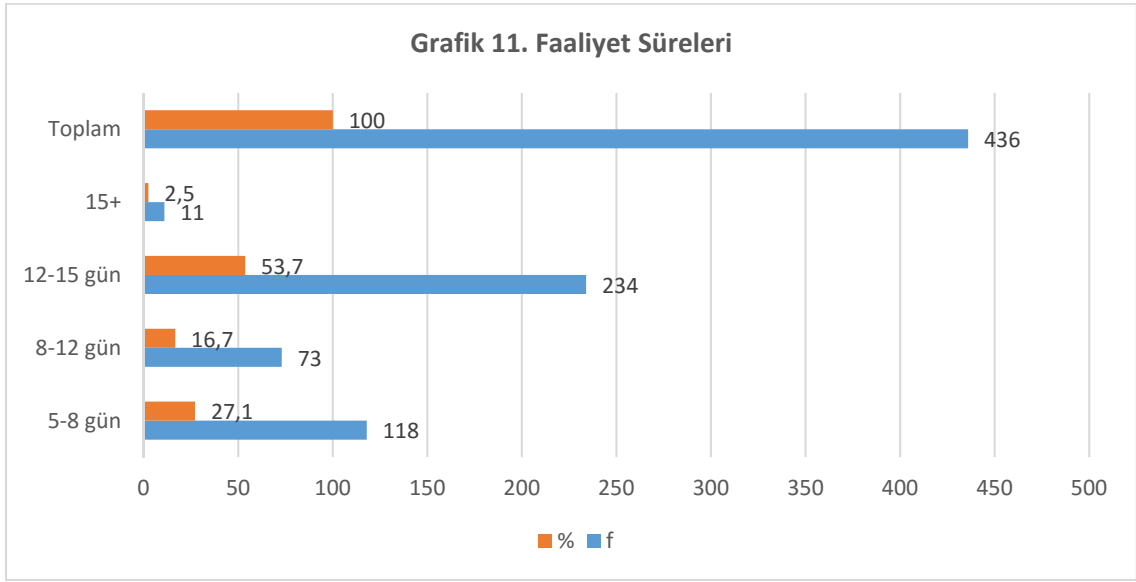
Katılımcıların faaliyete katıldıkları dönemde %40,1'inin ortaokulda, %36,9'unun lisede ve %8,3'ünün ilkokulda ve %8,9'unun meslek lisesinde görev yaptıkları belirlenmiştir. Katılımcıların çok az bir kısmının üniversite (%1,4) ve bilim ve sanat merkezinde (%0,7) görev yapmış olmaları dikkati çekmektedir. Ortaokul ve lise öğretmenlerinin diğerlerine oranla çok daha fazla başvuru yapmasının nedeni, başvuru yapanların çoğunluğunun İngilizce öğretmeni olmasından kaynaklanmaktadır. İlkokullarda İngilizce branş öğretmenlerinin sayısının azlığı bu durumu açıklamaktadır.

Grafik 10. Katılımcıların Faaliyetler Hakkında Bilgi Sahibi Olma Kaynakları

Faaliyete katılanların %42,4'ü Ulusal Ajans'tan, %19'u kendi kurumundaki arkadaşlarından, %20,6'sı başka kurumlarda çalışan arkadaşlarından ve %11,5'i ise internet'ten bilgi sahibi olduklarını belirtmişlerdir. Ulusal Ajans'ın faaliyetlerin duyurulması konusunda en etkili araç olduğu görülmektedir. Diğer taraftan, kurumdaki arkadaşların ya da diğer kurumlardaki arkadaşların temel bilgi kaynakları olarak görüldüğü anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, faaliyetlere ilişkin bilginin dolaşıma, büyük oranda arkadaş iletişim ağları aracılığıyla girdiği söylenebilir. Bu konuda elimizde nicel bir veri bulunmasa da, daha önce programa başvurmuş ya da faydalanmış bireylerin, yakın çevrelerindeki arkadaşlarını da başvuru için teşvik ettiğini ya da konuya ilişkin onları bilgilendirdiğini söylemek mümkündür.

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

Grafik 11'e bakıldığında katılımcıların önemli bir bölümünün 12-15 gün arası faaliyetlere katıldıkları görülmektedir. Yalnızca 11 katılımcı (%2,5) 15 gün ve üzeri bir faaliyete katıldığını belirtmiştir.

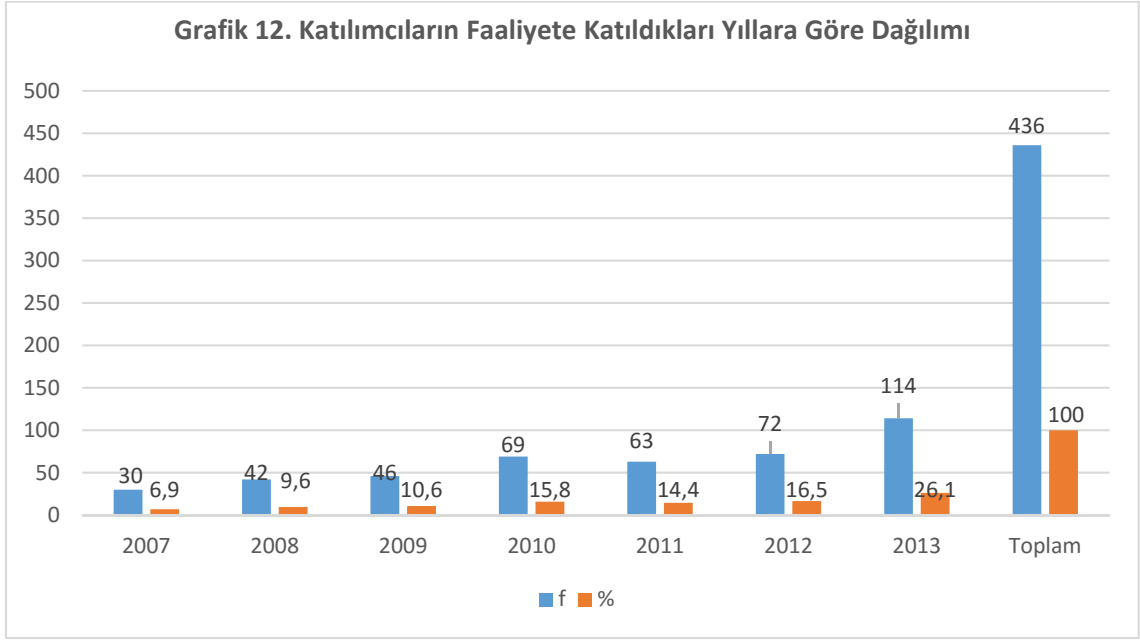
Tablo 1. Faaliyetlerin Yapıldığı Ülkeler

	Ülkeler	<i>f</i>	%
1	Almanya	2	0,5
2	Avusturya	3	0,7
3	Belçika	3	0,7
4	Birleşik Krallık	291	66,7
5	Çek Cumhuriyeti	27	6,2
6	Danimarka	1	0,2
7	Finlandiya	2	0,5
8	Fransa	8	1,8
9	Hollanda	10	2,3
10	İrlanda	12	2,8
11	İspanya	14	3,2
12	İsveç	1	0,2
13	İsviçre	1	0,2
14	İtalya	37	8,5
15	Letonya	6	1,4
16	Macaristan	1	0,2
17	Malta	11	2,5
18	Portekiz	5	1,1
19	Yunanistan	1	0,2
	Toplam	436	100

Tablo 1’de faaliyet için en çok tercih edilen ülkenin Birleşik Krallık olduğu görülmektedir. Katılımcıların çok büyük bir bölümünün İngilizce öğretmenlerinden oluşmasının, böyle bir sonucu doğurduğu düşünülebilir. İkinci olarak en çok tercih edilen ülkenin ise İtalya olduğu görülmektedir.

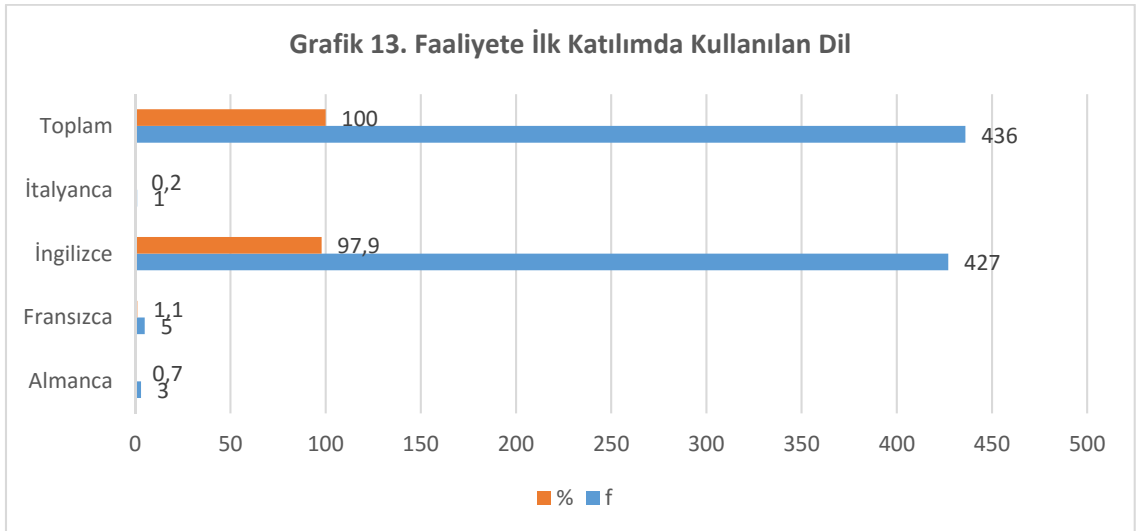
2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

Grafik 12. Katılımcıların Faaliyete Katıldıkları Yıllara Göre Dağılımı

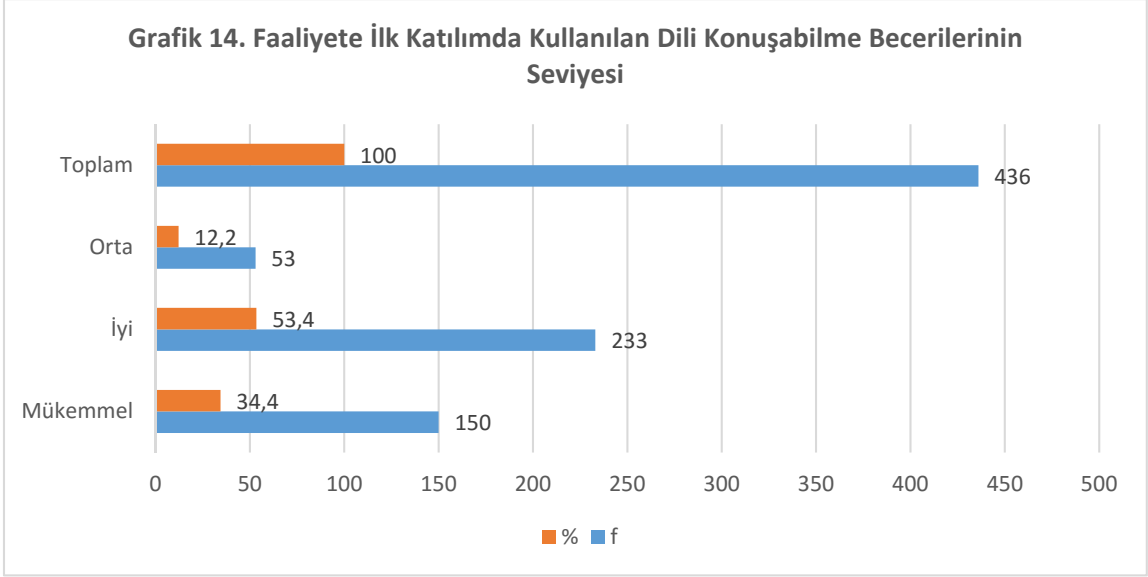

Anketi yanıtlayan katılımcıların, Comenius Programı HİE Faaliyetine katıldıkları yıllara göre dağılımını gösteren Grafik 12 incelendiğinde, katılımcıların %26,1'i (114 kişi) 2013 yılında söz konusu faaliyete katıldıklarını belirtmişlerdir. Bir sıralama çerçevesinde bakıldığında, katılımcıların %16,5'i 2012, %15,8'i 2010, %14,4'ü 2011, %10,6'sı 2009, %9,6'sı 2008, %6,9'u ise 2007 yılında faaliyete katılmışlardır. En yüksek katılım 2013 yılında gerçekleşmiştir. Bu bağlamda kabul kararlarının belirli ölçütler çerçevesinde alındığı düşünülürse yıllar geçtikçe bu ölçütleri karşılayan katılımcı sayısında da artış olduğu sonucu çıkarılabilir.

Grafik 13. Faaliyete İlk Katımda Kullanılan Dil

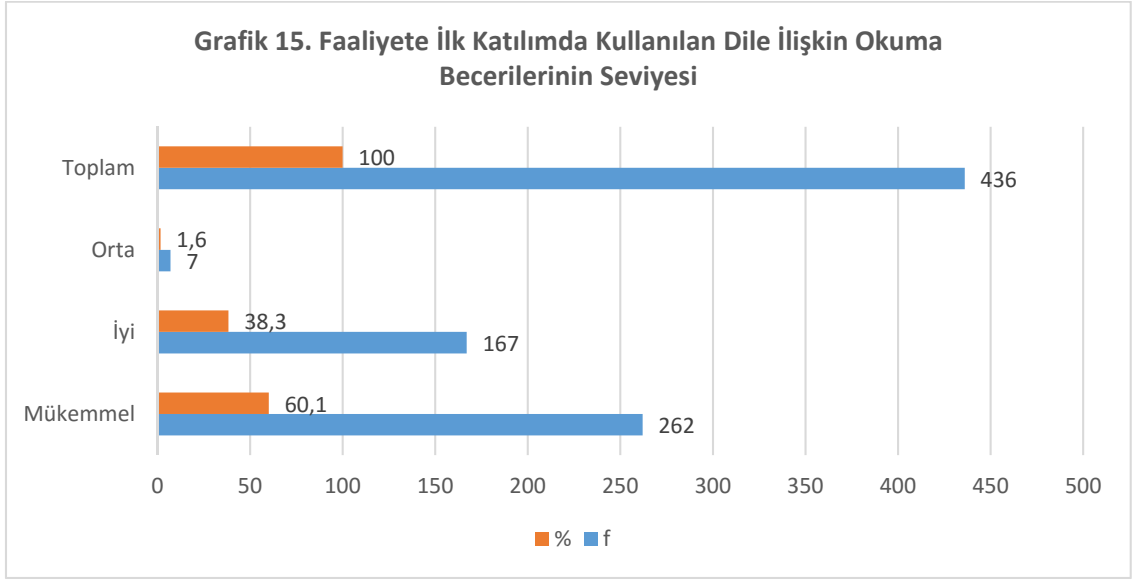
Grafik 13'te, anketi yanıtlayan katılımcıların, Comenius Programı HİE Faaliyeti çerçevesinde ilk katıldıkları faaliyette kullanılan dile ilişkin veriler sunulmuştur. Grafik incelendiğinde, dâhil oldukları faaliyet dilinin İngilizce olduğunu belirtenlerin oranı %97,9'dur (427 kişi). Diğer dillerdeki katılımcıların oranı ise sırasıyla %1,1 (5 kişi) Fransızca, %0,7 (3 kişi) Almanca ve %0,2 (1 kişi) İtalyanca'dır.

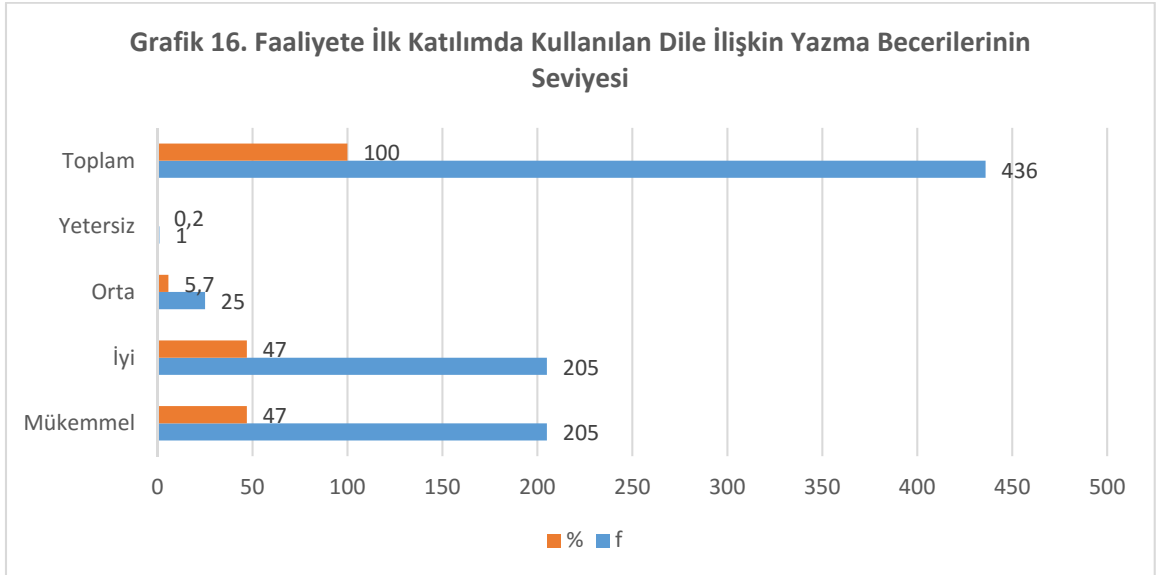
Anketi yanıtlayan katılımcıların, Comenius Programı HİE Faaliyetlerine ilk katılımları esnasında, faaliyet dilini konuşabilme becerilerine ilişkin seviyelerini gösteren Grafik 14'deki verilere göre, söz konusu dili iyi derecede konuşabilenlerin oranı %53,4 (233 kişi), mükemmel derecede konuşabilenlerin oranı ise %34,4'dür (150 kişi). Katılımcıların %12,2'si (53 kişi) ise, faaliyet dilini orta düzeyde konuşabildiklerini belirtmişlerdir.

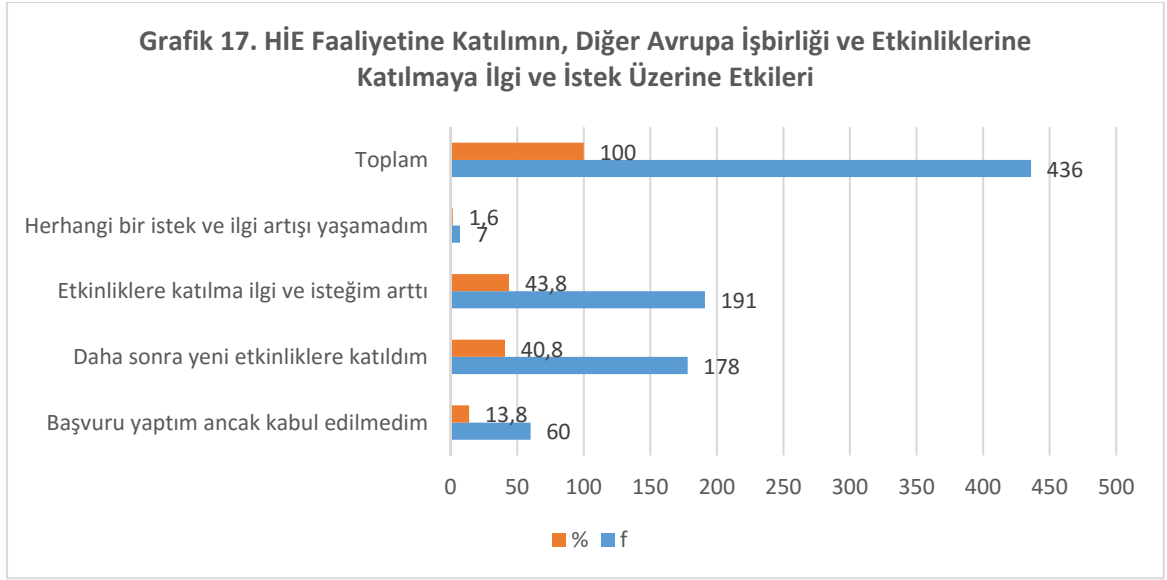
2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

Grafik 15 anketi yanıtlayan katılımcıların Comenius Programı HİE faaliyetine ilk katılımları esnasında, faaliyet dilinde okuma becerilerine ilişkin seviyelerini göstermektedir. Grafikteki veriler incelendiğinde, söz konusu dildeki okuma becerilerinin mükemmel düzeyde olduğunu belirtenlerin oranı %60,1 (262 kişi), iyi düzeyde olduğunu belirtenlerin oranı ise %38,3'tür (167 kişi). Katılımcıların %1,6'sı (7 kişi) ise, faaliyet dilindeki okuma becerilerinin orta düzeyde olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların büyük bölümünün İngilizce öğretmenlerinden oluşması böyle bir sonucun ortaya çıkmasında etkili olmuştur.

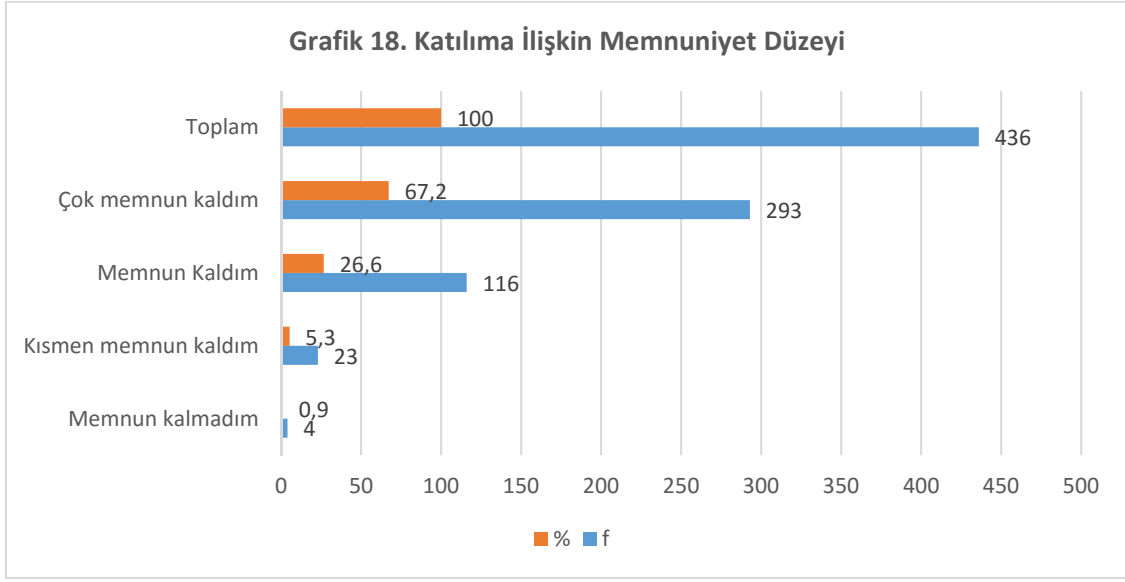

Anketi yanıtlayan katılımcıların, Comenius Programı HİE Faaliyetine ilk katılımları esnasında, faaliyet dilindeki yazma becerilerine ilişkin seviyelerini gösteren Grafik 16'daki veriler incelendiğinde, söz konusu dilde mükemmel ve iyi derecede yazma becerilerine sahip olduklarını belirtenlerin oranının %47 (205 kişi) ile eşit olduğu görülmektedir. Katılımcıların %5,7'si (25 kişi) faaliyet dilindeki yazma becerilerinin orta düzeyde, %0,2'si (1 kişi) ise yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Faaliyette kullanılan dilin büyük oranda İngilizce oluşu ve bununla birlikte katılımcıların yine büyük oranda İngilizce öğretmenlerinden oluşuyor olması, faaliyete ilk katılımda kullanılan dile ilişkin yazma becerilerinin bu derece yüksek olmasında etkili olmuştur.

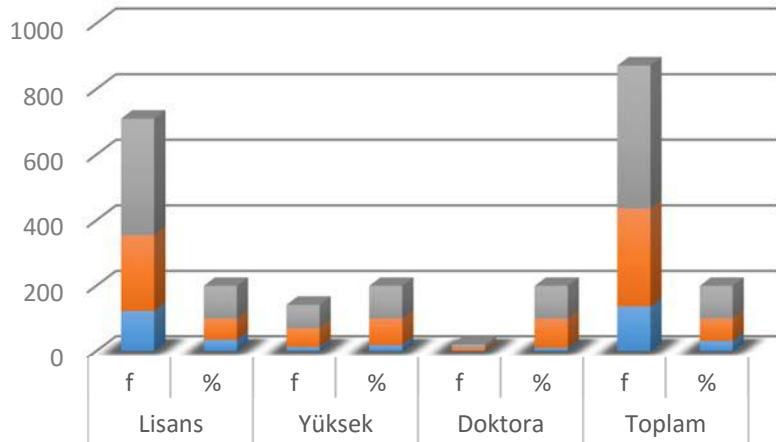
Katılımcıların Comenius Programı HİE Faaliyetine katılmalarının, diğer Avrupa işbirliği ve etkinliklerine katılmaya yönelik tutumları bağlamındaki etkisi, Grafik 17'de görülmektedir. Grafikteki verilere göre, katılımcıların %43,8'i (191 kişi) etkinliklere katılma ilgi ve isteklerinin arttığını, %40,8'i (178 kişi) daha sonra yeni etkinliklere katıldıklarını, %13,8'i (60 kişi) ise başvuru yaptıklarını ancak kabul edilmediklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların yalnızca %1,6'sı (7 kişi) katılmış oldukları faaliyetin, kendilerinde herhangi bir istek ve ilgi artışı uyandırmadığını ifade etmektedir. Bu durum Hizmet İçi Eğitim Faaliyetinin hedefleri çerçevesinde, katılımcılar üzerinde genel bir olumlu etki yarattığını ortaya koymasından önem arz etmektedir.

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

Grafik 18’de katılımcıların Comenius Programı HİE Faaliyetine ilişkin memnuniyet düzeyleriyle ilgili veriler yer almaktadır. Katılımcıların %67,2’si (293 kişi) faaliyetten çok memnun kaldıklarını, %26,6’sı (116 kişi) memnun kaldıklarını, %5,3’ü (23 kişi) ise kısmen memnun kaldıklarını belirtmişlerdir. %0,9’i (4 kişi) ise katılımdan memnun kalmadıklarını ifade etmiştir. Bu verilerden katılımcıların tamamına yakınının faaliyetlerden memnun kaldıkları anlaşılmaktadır.

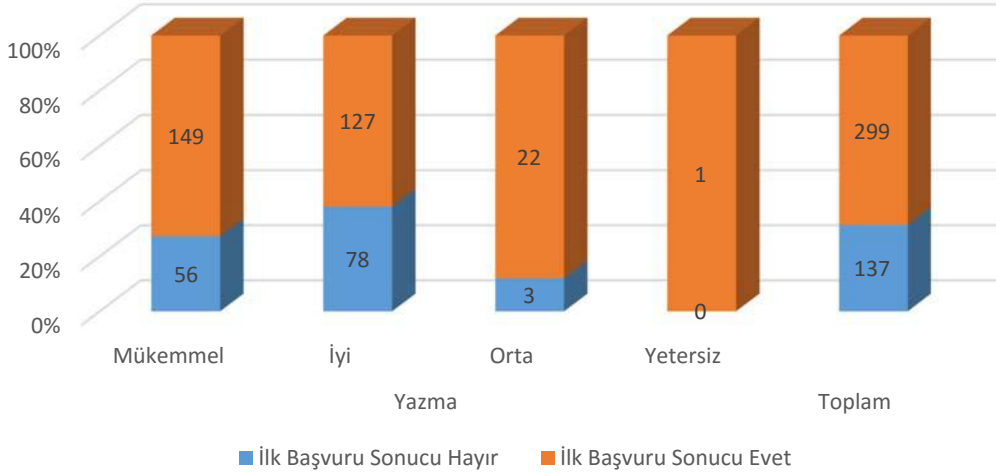
Grafik 19. Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre İlk Başvuru Sonuçları

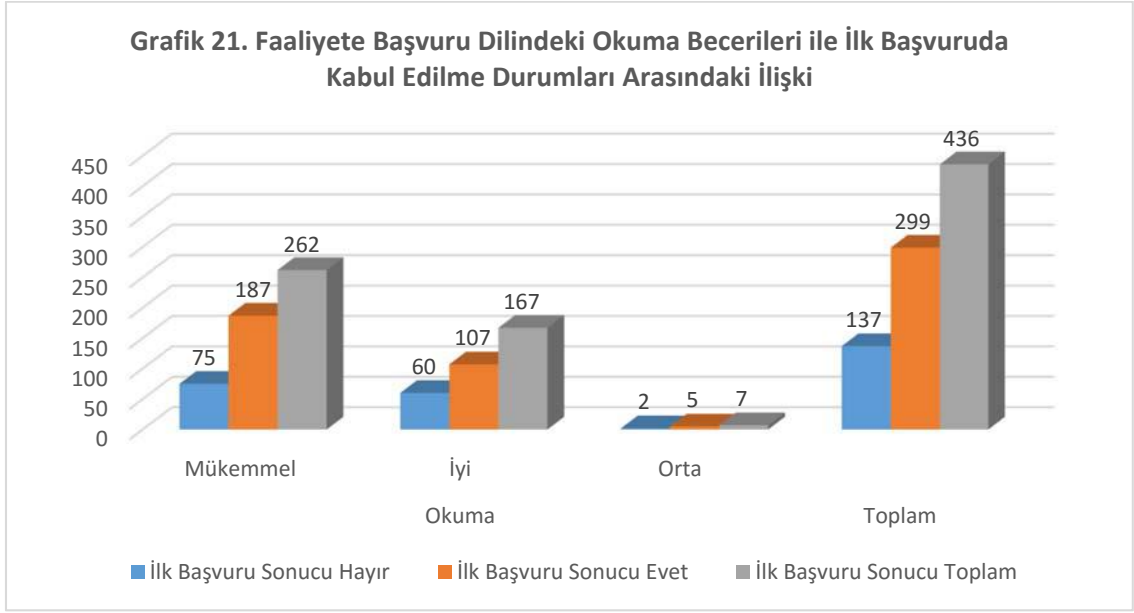
■ İlk başvuru sonucu Toplam	355	100	71	100	10	100	436	100
■ İlk başvuru sonucu Evet	232	65,4	58	81,7	9	90	299	68,6
■ İlk başvuru sonucu Hayır	123	34,6	13	18,3	1	10	137	31,4

Grafik 19’da anketi yanıtlayan katılımcıların eğitim düzeyine göre Comenius Programı HİE Faaliyetine ilk başvuruda aldıkları yanıtlar sunulmuştur. Grafikteki veriler incelendiğinde, ilk başvurusu kabul edilen 299 katılımcının, anketi yanıtlayanlar içindeki oranı %68,6’dır. İlk başvurusu olumlu sonuçlanan katılımcıların eğitim düzeyleri incelendiğinde, eğitim düzeyi doktora olan katılımcıların %90’ının (9 kişi), eğitim düzeyi yüksek lisans olan katılımcıların %81,7’sinin (58 kişi) ve eğitim düzeyi lisans olan katılımcıların %65,4’ünün (232 kişi) ilk başvurusu kabul edilmiştir. Diğer taraftan eğitim düzeyi doktora olan katılımcıların %10’u (1 kişi), eğitim düzeyi yüksek lisans olan katılımcıların %18,3’ü (13 kişi) ve eğitim düzeyi lisans olan katılımcıların %34,6’sı (123 kişi) ilk başvurusu kabul edilmemiştir. Kabul edilme oranları karşılaştırıldığında katılımcıların eğitim düzeyi arttıkça kabul edilme olasılığının arttığı söylenebilir. Eğitim düzeyi ile ilk başvuru sonucunun kabul edilmesi arasında anlamlı bir ilişki vardır ($\chi^2=9,509$, $p<.05$).

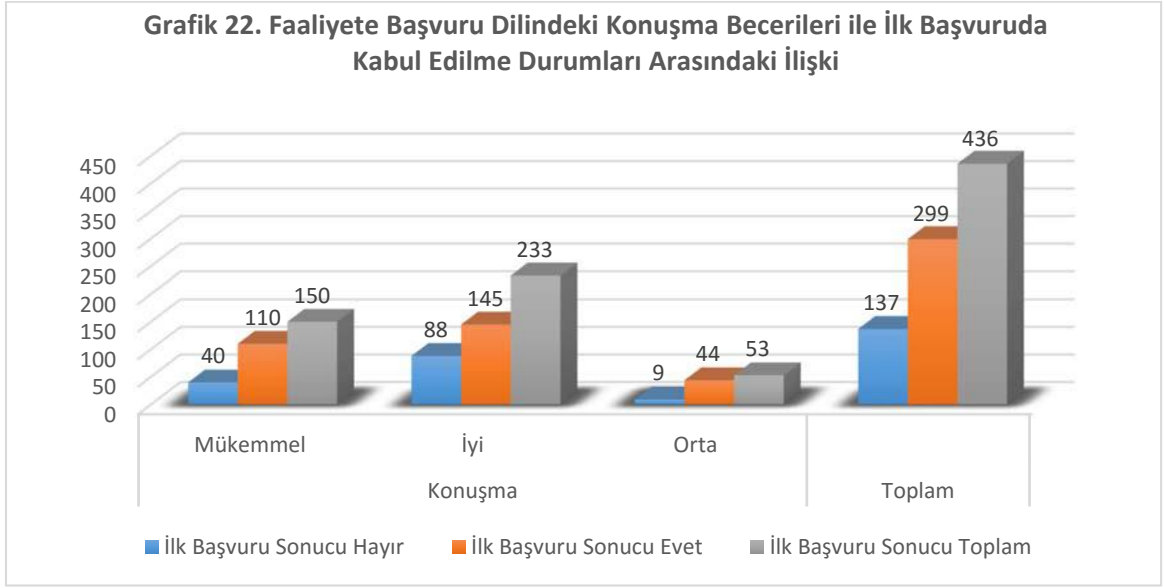
Grafik 20. Faaliyete Başvuru Dilindeki Yazma Becerileri ile İlk Başvuruda Kabul Edilme Durumları Arasındaki İlişki

Grafik 20’de katılımcıların faaliyete başvuru dilindeki yazma becerileri ile ilk başvuruda kabul edilme durumları arasındaki ilişkiye ait veriler yer almaktadır. Katılımcıların önemli bir oranı (410 kişi) yazma becerilerinin iyi ve mükemmel düzeyde olduğunu belirtmiştir. Yazma becerisi mükemmel olanlardan 149’unun ilk başvurusu kabul edilirken, 56’sının ilk başvurusu kabul edilmemiştir. Yazma becerisi iyi olanlardan 127’sinin ilk başvurusu kabul edilmiş, 78’ininki ise kabul edilmemiştir. Yazma becerisi orta düzeyde olanların 22’sinin ilk başvurusu kabul edilmiş, 3’ünün başvurusu ise kabul edilmemiştir. Her bir beceri düzeyinde ilk başvuruda kabul edilen ya da reddedilenlerin birbirlerine oranı, yazma becerisinin başvuru sonuçlarında doğrudan belirleyici olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

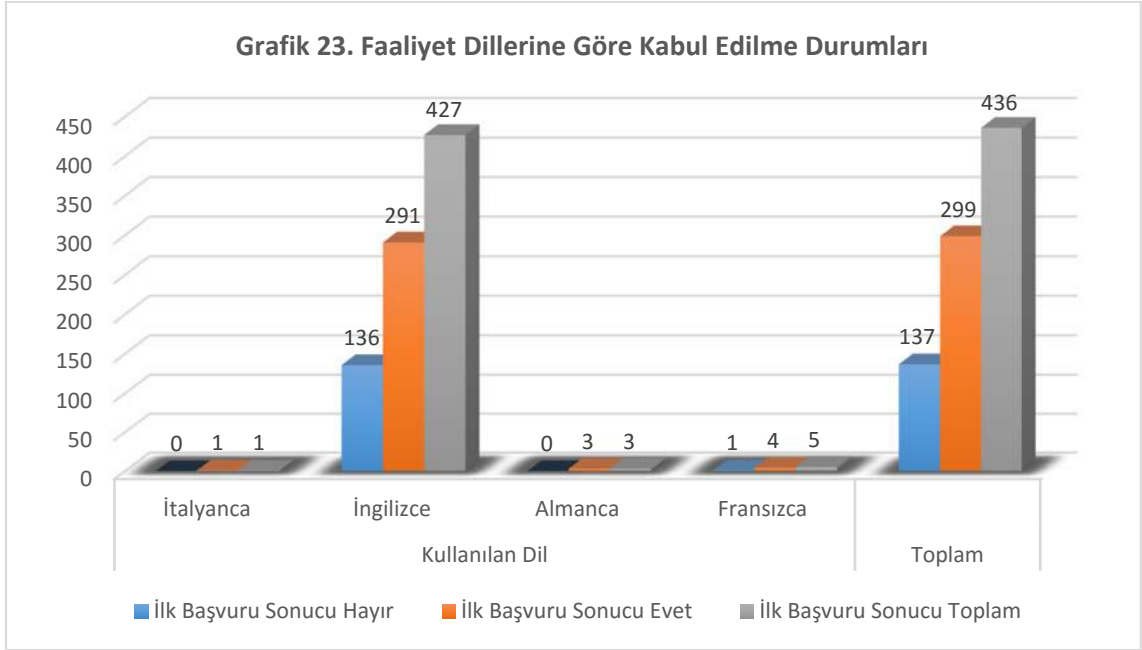

Grafik 21’de katılımcıların faaliyete başvuru dilindeki okuma becerileri ile ilk başvuruda kabul edilme durumları arasındaki ilişkiye ait veriler yer almaktadır. İlk başvurusu kabul edilen katılımcıların 262’sinin okuma becerisinin mükemmel düzeyde, 167’sinin iyi düzeyde ve 7’sinin ise orta düzeyde olduğu anlaşılmıştır. Okuma becerisi mükemmel olanlardan 187’sinin ilk başvurusu kabul edilirken, 75’inin başvurusu kabul edilmemiştir. Okuma becerisi iyi olanların 107’si ilk başvuruda kabul almış, 60’ının başvurusu ise reddedilmiştir. Yine okuma becerisi orta düzeyde olan katılımcıların 5’inin ilk başvurusu kabul edilirken, 2’sininki kabul edilmemiştir. Her bir beceri düzeyinde, ilk başvurusu kabul edilenlerle reddedilenlerin birbirine oranı benzer düzeydedir.

Grafik 22’de katılımcıların faaliyete başvuru dilindeki konuşma becerileri ile ilk başvuruda kabul edilme durumları arasındaki ilişkiye ait veriler yer almaktadır. Katılımcıların 150’si konuşma becerisinin mükemmel düzeyde, 233’ü iyi düzeyde ve 53’ü orta düzeyde olduğunu belirtmiştir. Konuşma becerisi mükemmel olanlardan 110’unun ilk başvurusu kabul edilirken, 40’ının başvurusu kabul edilmemiştir. Konuşma becerisi iyi olanların 145’i ilk başvuruda kabul almış, 88’inin başvurusu ise reddedilmiştir. Yine konuşma becerisi orta düzeyde olan katılımcıların 44’ünün ilk başvurusu kabul edilirken, 9’ununki ise kabul edilmemiştir. Katılımcının beyan ettiği konuşma becerisi ile ilk başvuruda kabul edilme durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($\chi^2= 11,058, p<.05$). Dolayısıyla her bir beceri grubunda yer alan verilere göre Comenius programı HİE faaliyetine kabul edilirken, dil becerileri iyi ya da mükemmel düzeyde olanlara öncelik verilmesi ya da orta düzeyde olanların genellikle reddedilmesi gibi bir durumun söz konusu olmadığı söylenebilir. Yine konuşma becerisi ile kabul edilme arasında herhangi bir ilişkinin olmadığı da söylenebilir. Diğer taraftan buradaki veriler kişisel beyana dayanmaktadır. Bu nedenle, katılımcıların konuşma düzeylerinin kendileri tarafından belirlenmiş olması nedeniyle yanıltıcı olabilir. Ayrıca değerlendirmede, başvuru sahiplerin her bir dil becerisi alanındaki yeterlilikleri göz önüne alınmadığı gibi, genel dil düzeyinin de değerlendirme notuna etkisi yoktur. Ancak, kabul edilen dil sınavlarından yeterli düzeyde puan almış olmaları ön değerlendirmeyi geçmeleri açısından gereklidir.

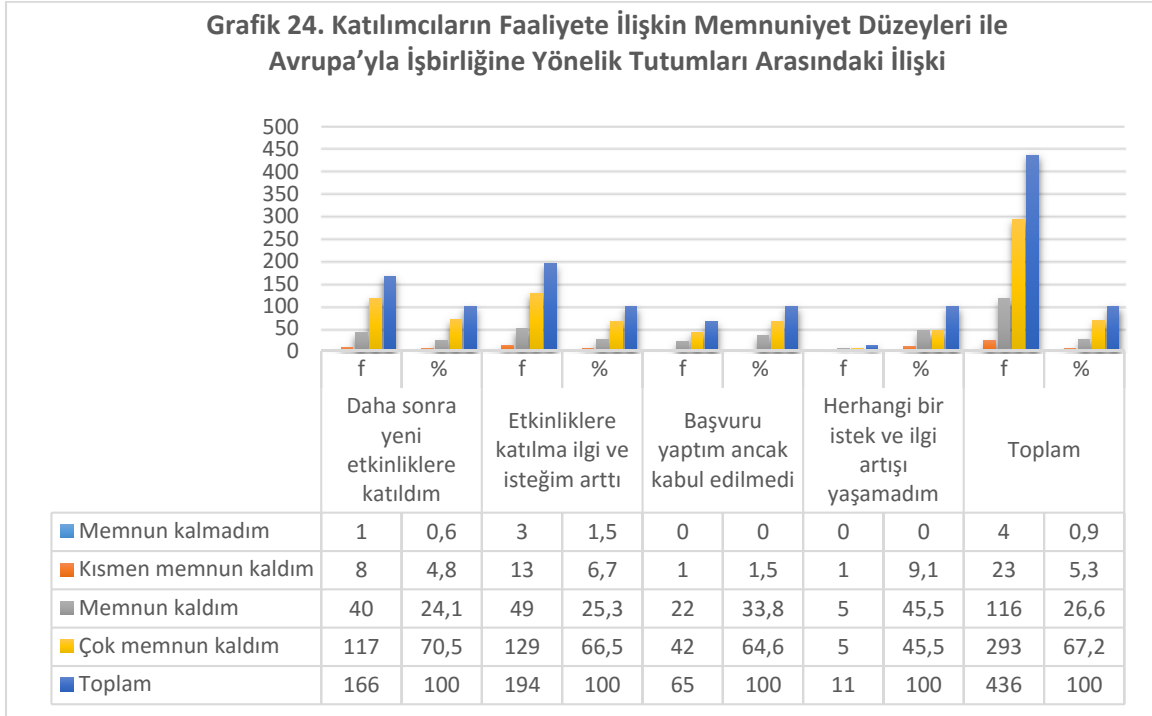
2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

Grafik 23'te Comenius programı HİE faaliyetine katılmak üzere başvuranların, başvurdukları faaliyette kullanılan dile ilişkin veriler yer almaktadır. Katılımcıların tamamına yakınının 427 kişi (%97,9) İngilizce dilinde başvurdukları anlaşılmaktadır. Her bir dil özelinde ilk başvuruda kabul ve ret oranları incelendiğinde İtalyanca ve Almanca'da %100, Fransızcada ise %80 kabulle, farklı dillerden başvuruların kabul oranının İngilizce dilindeki kabul oranından (%68,1) daha fazla olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu durum diğer dillerdeki eğitimler için rekabetin daha az olması nedeniyle, farklı dillerde gerçekleştirilen faaliyetlere başvuruların ilk başvuruda kabul oranlarının daha yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir.

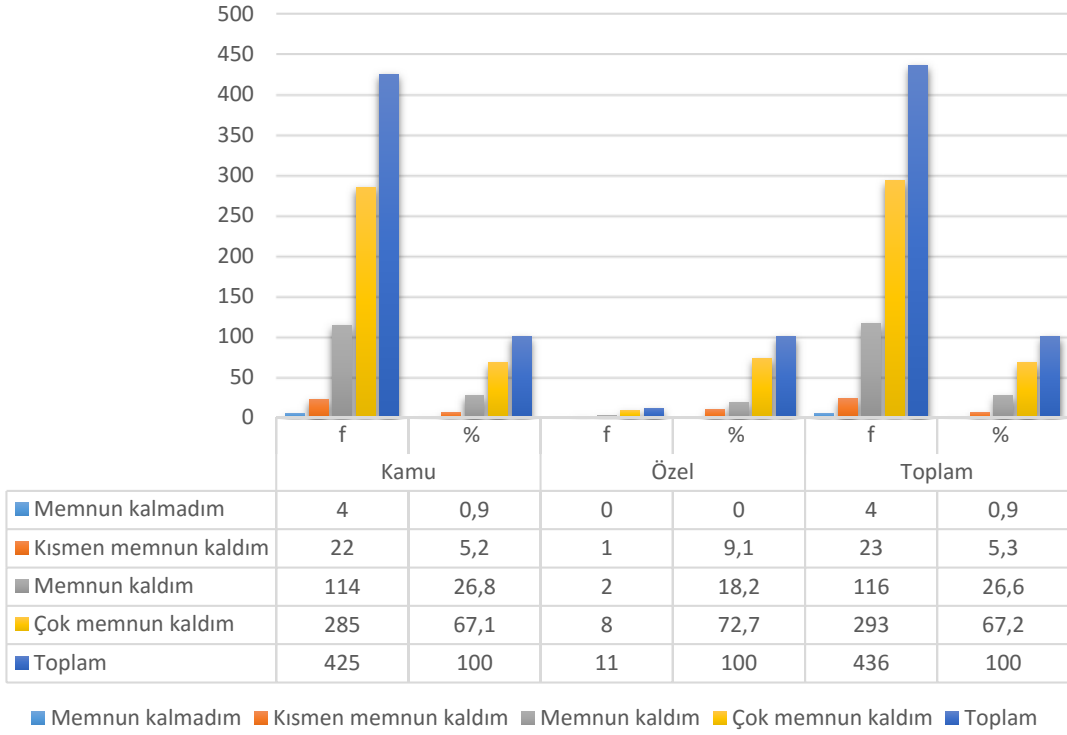
Grafik 24. Katılımcıların Faaliyete İlişkin Memnuniyet Düzeyleri ile Avrupa'yla İşbirliğine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki

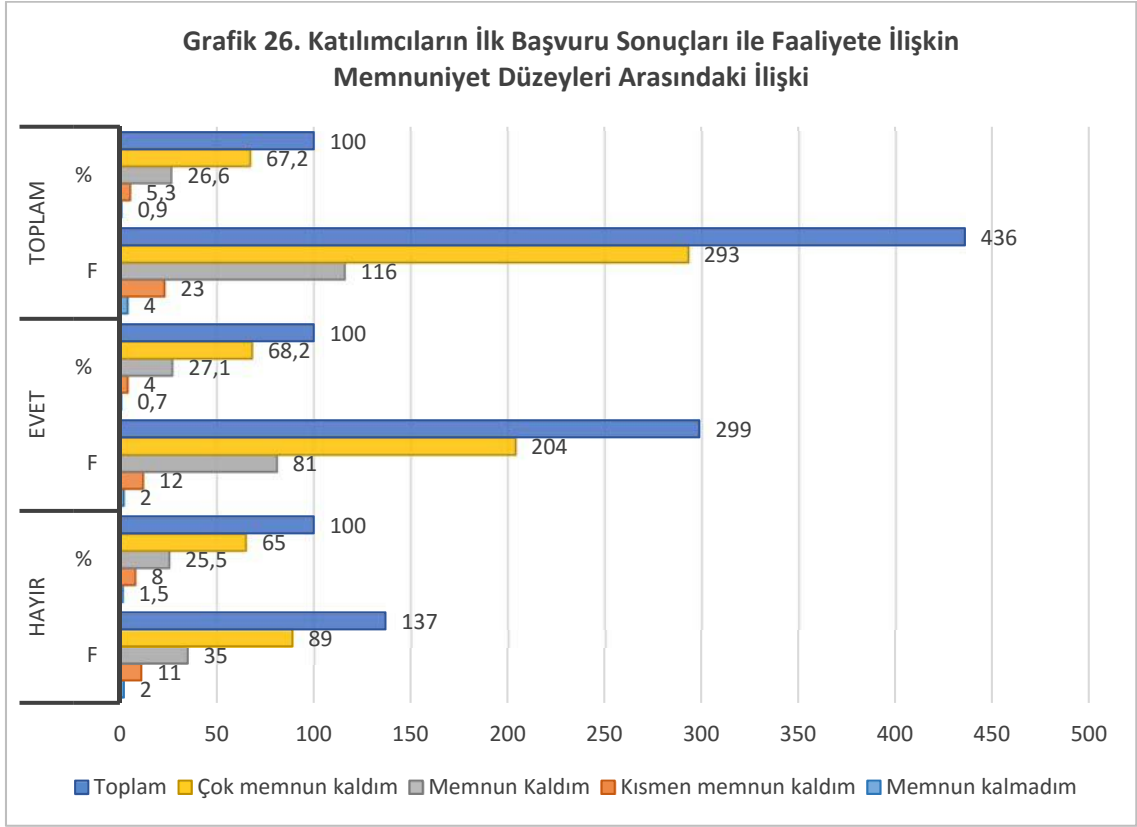
Anketi yanıtlayan katılımcıların Comenius Programı HİE Faaliyetine ilişkin memnuniyet düzeyleri ile faaliyet sonunda Avrupa'yla işbirliğine yönelik tutumları arasındaki ilişki Grafik 24'te sunulmuştur. Grafikte yer alan veriler incelendiğinde, katılımcıların %67,2'si (293 kişi) faaliyetten çok memnun kaldıklarını, %26,6'sı (116 kişi) memnun kaldıklarını belirtmişlerdir. Kısmen memnun kaldıklarını belirtenlerin oranı %5,3 iken, memnun kalmadığını belirtenlerin oranı ise %0,9'dur. Bu oranlar çerçevesinde, katılımcıların faaliyete ilişkin memnuniyet düzeylerinin yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Avrupa'yla işbirliğine yönelik tutumlar bağlamında ele alındığında, daha sonra yeni etkinliklere katılanların içindeki en yüksek oran (%70,5), faaliyetten çok memnun kaldığını belirten katılımcılardan oluşmaktadır. Yine benzer bir biçimde etkinliklere katılma ilgi ve isteğinin arttığını ifade edenlerin içinde %66,5'lik dilim, faaliyetten çok memnun kaldığını belirtenlerden oluşmaktadır. Yeniden başvuru yapıp ancak kabul edilmediğini ifade edenlerin %64,6'sı da faaliyetten çok memnun kalanlardır. Faaliyetten memnun kaldıklarını belirtenlerin Avrupa'yla işbirliğine yönelik tutumlarının da olumlu olduğu söylenebilir. Daha sonra yeni etkinliklere katılanların %24,1'i, etkinliğe katılma ilgi ve isteğinde artış olanların %25,3'ü, başvuru yaptığını ancak kabul edilmediğini belirtenlerin %33,8'i, faaliyetten memnun kaldıklarını belirten

katılımcılardan oluşmaktadır. Bu üç kategori bağlamında, faaliyetten çok memnun kalanlarla, memnun kaldığını belirtenlerin de Avrupa'yla işbirliğine yönelik olumlu tutumlara sahip oldukları söylenebilir. Diğer yandan, faaliyetten kısmen memnun kalanların oranı %5,3 (23 kişi), memnun kalmadığını belirtenlerin oranı ise %0,9'dur (4 kişi). Faaliyete ilişkin kısmen memnun kaldığını ve memnun kalmadığını belirtmiş olmalarına rağmen, bu katılımcıların da Avrupa'yla işbirliğine yönelik olumlu tutumlara sahip oldukları anlaşılmaktadır. Örneğin, daha sonra yeni etkinliklere katılanların %4,8'i, etkinliğe katılma ilgi ve isteğinde artış olanların %6,7'si kısmen memnun kaldığını belirten katılımcılardan oluşmaktadır. Yine memnun kalmadığını belirten 4 katılımcıdan 3'ünün etkinliklere katılma ilgi ve isteğinin arttığı, 1'nin ise daha sonra yeni etkinliklere katıldığı görülmektedir. Sonuç olarak Avrupa'yla işbirliğine yönelik olumlu tutumların, bütün memnuniyet düzeylerinde mevcut olduğu söylenebilir.

Grafik 25. Katılımcıların Faaliyete İlişkin Memnuniyet Düzeyleri ile Görev Yaptıkları Sektör Arasındaki İlişki

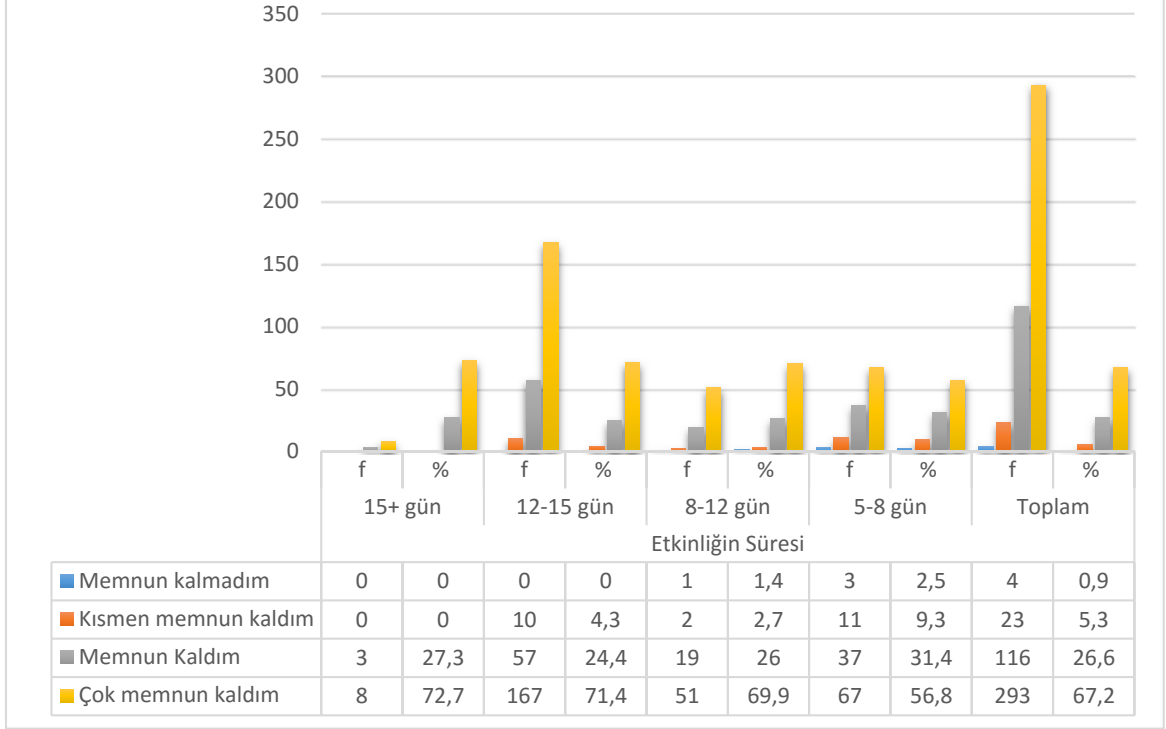

Anketi yanıtlayan katılımcıların Comenius Programı HİE Faaliyetine ilişkin memnuniyet düzeyleri ile görev yaptıkları kurumun sektörel niteliği arasındaki ilişki Grafik 25'te sunulmuştur. Katılımcıların sektörel bazdaki dağılımlarının doğal bir sonucu olarak, bütün memnuniyet düzeylerinde kamu sektöründe görev yapan katılımcıların sayısı, özel sektöre göre yüksektir. Ancak özel sektörde görev yapan katılımcıların faaliyete ilişkin memnuniyet düzeyinin daha yüksek olduğu gözlenmektedir. Faaliyetlerden memnuniyet düzeyleri içindeki oranlara bakıldığında, özel sektörde çalışanlardan çok memnun kaldıklarını belirtenlerin oranı %72,7, kamu sektöründe görev yapanların oranı ise %67,1 (285 kişi) olduğu görülmektedir. Kamu sektöründe memnun kaldığını belirtenlerin oranı %26,8 iken, özel sektörde ise bu oran %18,2. Faaliyetten kısmen memnun kaldığını belirtenlerin %9,1'i özel sektörde, %5,2'si de kamu sektöründe çalışmaktadır. Faaliyetten memnun kalmadığını belirtenlerin tamamı (%0,9) kamu sektörü çalışanıdır. Özel sektörde görev yapan katılımcılar arasında faaliyetten memnun kalmadığını belirten hiç kimse olmamıştır.

Grafik 26’da, anketi yanıtlayan katılımcıların Comenius Programı Hizmet İçi Eğitim Faaliyetine ilk başvuru sonuçları ile katıldıkları faaliyete ilişkin memnuniyet düzeyleri arasındaki ilişkiyi gösteren veriler sunulmuştur. Grafik incelendiğinde, ilk başvuruda olumlu yanıt alan katılımcılardan faaliyetten çok memnun kaldıklarını belirtenlerin oranı %68,2 (204 kişi), memnun kaldıklarını belirtenlerin oranı %27,1 (81 kişi) ve kısmen memnun kaldıklarını ifade edenlerin oranı %4 (12 kişi) olmuştur. Diğer taraftan, ilk başvuruda olumsuz yanıt alan katılımcılardan faaliyetten çok memnun kaldıklarını belirtenlerin oranı %65 (89 kişi), memnun kaldığını ifade edenlerin oranı %25,5 (35 kişi) ve kısmen memnun kaldığını söyleyenlerin oranı %8 (11 kişi) olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre ilk başvuruda kabul alanların memnuniyet düzeyinin biraz daha yüksek olduğu söylenebilir.

Grafik 27. Katıldıkları Etkinliğin Süresi İle Faaliyete İlişkin Memnuniyet Düzeyleri Arasındaki İlişki

Grafik 27’de, anketi yanıtlayan katılımcıların Comenius Programı Hizmet İçi Eğitim Faaliyeti çerçevesinde katıldıkları etkinliğin süresi ile faaliyete ilişkin memnuniyet düzeyleri arasındaki ilişkiyi gösteren veriler sunulmuştur. Grafiğe göre 12-15 günlük faaliyetler, katılımcıların en fazla kümelenildiği etkinlik süresini oluşturmaktadır. Ancak en yüksek memnuniyet seviyesinin %72,7 (8 kişi) ile en az katılımın sağlandığı 15 günden fazla süren faaliyet olduğu anlaşılmaktadır. 15 günden fazla süren etkinliklere katılanların %27,3’ü memnun kaldıklarını belirtmişlerdir. 12-15 günlük etkinlikler çerçevesinde ise, katılımcıların %71,4’ü (167 kişi) çok memnun kaldığını, %24,4’ü (57 kişi) memnun kaldığını, %4,3’ü (10 kişi) ise kısmen memnun kaldığını belirtmiştir. 12-15 günlük etkinlikler ile 15 günden fazla süren etkinliklere katılanlar arasında, faaliyetlerden memnun kalmayan hiç kimse olmadığı anlaşılmaktadır. 8-12 günlük etkinlikler çerçevesinde, katılımcıların %69,9’u (51 kişi) çok memnun, %26’sı (19 kişi) memnun, %2,7’si (2 kişi) ise kısmen memnun kaldıklarını belirtmişlerdir. 5-8 günlük etkinliklere katılanların %56,8’i (67 kişi) faaliyetten çok memnun kaldığını, %31,4’ü (37 kişi) memnun kaldığını, %9,3’ü (11 kişi) ise kısmen memnun kaldığını ifade

etmiştir. Faaliyetten memnun kalmadığını belirtenlerin en yüksek oranda (%2,5) olduğu faaliyet ise, 5-8 günlük etkinliklerdir. Sonuç olarak faaliyetin süresi arttıkça katılımcıların memnuniyet düzeylerinde de olumlu düzeyde bir artış olduğu görülmektedir. Diğer bir anlatımla, grafikteki veriler dikkate alındığında, katılımcıların memnuniyet düzeylerinin, etkinliklerde bulunma sürelerinin uzunluğuyla doğru orantılı olduğu anlaşılmaktadır.

3.1.2. Uygunluk/İlgililik

Uygunluk/ilgililik (relevancy) ölçütü, Hayatboyu Öğrenme Programının (LLP) gerek Avrupa Birliği düzeyindeki orta ve uzun vadeli strateji ve öncelikler boyutunda, gerekse ulusal stratejiler boyutunda oldukça önemli bir ölçüt olarak belirlenmiştir. Bu araştırmanın genel ve özel amaçları bağlamında da temel ölçütlerden biri olan uygunluk/ilgililik, her bir program bazında ortaya konulan proje çıktılarının ya da gerçekleştirilen hareketlilik faaliyetlerinin gerek Avrupa Komisyonunun program rehberleri aracılığıyla belirttiği amaçlarla, gerekse ulusal düzeydeki referans dokümanlarda belirtilen amaçlarla veya konulan hedeflerle ne kadar uyumlu olduğunun belirlenmesini ifade etmektedir. Dolayısıyla uygunluk/ilgililik ölçütüne ilişkin bulguların yorumlanmasında, öncelikle ele alınması gereken boyut, Hayatboyu Öğrenme Programı (LLP) bağlamında AB'nin stratejik hedeflerinin ve önceliklerinin, Türkiye'nin ulusal stratejileriyle ve öncelikleriyle uygunluğudur.

3.1.2.1. AB Hayatboyu Öğrenme Programı Genel ve Özel Amaçları

2007–2013 dönemini kapsayan Hayatboyu Öğrenme Programı (LLP), Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 15 Kasım 2006 tarih ve 1720/2006/EC sayılı kararıyla kurulmuş ve 1 Ocak 2007 itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Genel amacı, Hayatboyu Öğrenme süreci yoluyla Topluluğun “ileri bir bilgi toplumu olarak gelişmesine, sürdürülebilir ekonomik kalkınmaya, daha fazla ve daha iyi iş imkânlarına ve sosyal bütünlüğe katkıda bulunmak ve çevrenin gelecek kuşaklar için korunmasını sağlamak”⁷ olan LLP, sağladığı proje ve bireysel faaliyet hibeleri yoluyla katılımcı ülkelerin eğitim ve öğretim sistemleri arasında etkileşim, işbirliği ve hareketliliği desteklemeye dayanmaktadır. Programın söz konusu amacı, benimsediği Lizbon Stratejisi⁸ ve bilgi toplumu hedefiyle doğrudan örtüşmektedir. Türkiye'nin 2007-2013 dönemi Hayatboyu Öğrenme Programına katılımı da 30 Mayıs 2007 tarihinde imzalanan Mutabakat Zaptı ile gerçekleşmiştir.

⁷ Hayatboyu Öğrenme Programının hedefleri, hayatboyu öğrenme alanında bir eylem programı oluşturan Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 15 Kasım 2006 tarihli 1720/2006/EC sayılı kararının 1. Bölümünde belirtilmiştir. Söz konusu kararın tam metnine online erişim için bkz. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006D1720&from=EN>

⁸ 23-24 Mart 2000 tarihli Lisbon European Council sonuç bildirgesinin tam metnine online erişim için bkz. http://www.europarl.europa.eu/summits/lis1_en.htm

LLP'nin bu temel hedefi bağlamında belirlenen özel amaçları şöyle sıralanmaktadır⁹:

1. Hayatboyu öğrenmenin kaliteli olmasına katkıda bulunmak ve sahadaki sistem ve uygulamalarda yüksek performans, yenilik ve Avrupa boyutunu teşvik etmek;
2. Hayatboyu öğrenme için bir Avrupa alanının gerçekleştirilmesini desteklemek;
3. Üye Devletler'de Hayatboyu öğrenme fırsatlarının kalitesini, çekiciliğini ve erişilebilirliğini artırmaya yardımcı olmak;
4. Hayatboyu öğrenmenin sosyal uyuma, aktif vatandaşlığa, kültürlerarası diyaloga, cinsiyet eşitliğine ve kişisel tatmine katkısını güçlendirmek;
5. Yaratıcılık, rekabet gücü, istihdam edilebilirlik ve girişimci ruhun gelişmesine yardımcı olmak;
6. Sosyo-ekonomik geçmişlerinden bağımsız olarak, özel ihtiyaçları olan ve dezavantajlı gruplar da dâhil olmak üzere her yaşta insanın Hayatboyu öğrenmeye katılımının artırılmasına katkıda bulunmak;
7. Dil öğrenimini ve dil çeşitliliğini teşvik etmek;
8. Yaşam boyu öğrenme için yenilikçi bilgi iletişim teknolojileri (BİT) tabanlı içerik, hizmetler, pedagojiler ve uygulamaların gelişimini desteklemek;
9. İnsan haklarına ve demokrasiye olan anlayışa ve saygıya dayalı bir Avrupa vatandaşlığı duygusu yaratmada Hayatboyu öğrenme rolünü güçlendirmek ve diğer insanlara ve kültürlere karşı hoşgörüyü ve saygıyı teşvik etmek;
10. Avrupa'da eğitim ve öğretim alanlarında kalite güvencesi konusunda işbirliğini teşvik etmek;
11. Sonuçların, yenilikçi ürünlerin ve süreçlerin en iyi şekilde kullanılmasını teşvik etmek ve eğitim ve öğretim kalitesini artırmak için Hayatboyu Öğrenme Programının kapsadığı alanlarda iyi uygulama alış verişinde bulunmak.

Bu alt amaçlar doğrultusunda 2007'de belirlenen AB Hayatboyu Öğrenme Programı Stratejik Öncelikleri¹⁰, AB'yi sürdürülebilir ekonomik kalkınma, daha fazla ve daha iyi

⁹ Online erişim için bkz.

<http://www.ua.gov.tr/docs/okul-ortakl%C4%B1klar%C4%B1/ek9783.pdf?sfvrsn=0> ve http://www.utbyten.se/Global/program/llp/strategic_priorities_llp_2013-1.pdf

¹⁰ Online erişim için bkz. http://eacea.ec.europa.eu/static/en/llp_new/funding2007_en.htm

iş ve daha fazla sosyal uyum ile AB'yi en rekabetçi bilgi temelli ekonomi haline getirme hedefine ulaşmak için eğitim ve öğretim yoluyla sağlanan katkıyı güçlendirmektir. Programın her bir kesimi katılan ülkeler tarafından ulusal yaşam boyu öğrenme stratejilerinin geliştirilmesini destekleyen ve eğitim ve öğretim sisteminin farklı bölümleri arasındaki işbirliğini ve yaşam boyu öğrenme sürekliliğini güçlendiren ve kilit yeterliklerin edinilmesini destekleyen eylemlere öncelik verecektir. Bu çerçevede belirlenen öncelikli alanlar, 2008-2010 dönemi için hazırlanmış olan strateji belgesinde¹¹ güncellenmiş ve 9 maddede şöyle sıralanmıştır¹²:

1. Avrupa'daki eğitim ve öğretim sistemlerinin kalitesini, erişimini ve açıklığını geliştirmek amacıyla, özellikle erken yaşlardan başlayarak, ömür boyu eğitim ve öğretim sistemlerinin tüm aşamalarının tutarlılığını teşvik ederek ve Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (European Qualifications Framework) sisteminin uygulanması gibi, farklı sistemler arasındaki esnek öğrenme yollarını iyileştirerek, Eğitim ve Öğretim 2010 Çalışma Programının uygulanmasını desteklemek;
2. Sadece rekabetçiliği teşvik etmekle kalmayıp aynı zamanda sürdürülebilir ekonomik büyüme ve sosyal uyumun sağlanması için Lizbon sürecindeki eğitim ve öğretim rolünü hem Avrupa'da hem de ulusal düzeyde güçlendirmek;
3. Bilginin ve yenilikçiliğin yaratılması, yaygınlaştırılması ve uygulanması yoluyla rekabet edebilirliğin artırılmasında yükseköğretim kurumlarının rolünü güçlendirmek ve sistem reformuna odaklanan eylem yoluyla, yükseköğretim kurumlarındaki yönetimin güçlendirilmesini, mükemmelliği, öğrenci nüfusunun ve kurumların kendilerinin çeşitlendirmesini ve fırsat eşitliğini teşvik ederek yükseköğretime erişimi kolaylaştırmak;
4. Mesleki eğitim ve öğretimin kalitesini ve cazibesini artırmak için Kopenhag sürecinin önceliklerinin ulusal düzeyde uygulanmasını ve yaygın öğrenmenin tanınmasını teşvik etmek;

¹¹ Online erişim için bkz. <http://www.ua.gov.tr/docs/okul-ortakl%C4%B1klar%C4%B1/ek9783.pdf?sfvrsn=0>

¹² Özgün metinden yapılan çeviriler, rapor yazarlarına aittir ve mümkün olduğunca aslına uygun yapılmaya çalışılmıştır. Olası hatalar, Ulusal Ajans'ın sorumluluğunda değildir.

5. Birçok üye devlette istihdamın ve insanların hızla değişen çalışma ortamlarına uyum sağlama kapasitelerinin önünde bir engel olan yetişkin öğrenimine düşük katılım oranlarını artırmak;
6. Özellikle dezavantajlı ve okul öncesi yaklaşımlara ilişkin hükümler geliştirerek eğitim ve öğretim sistemlerinde daha fazla etkinlik ve hakkaniyet sağlamayı ve politika ve uygulama bilgi tabanını güçlendirmeyi desteklemek;
7. Her çeşit öğrenme personelinin, özellikle öğretmenlerin ve eğitimcilerin, eğitim ve öğretim kalitesini yükseltmek;
8. Tavsiye Kararında hareketlilik kalitesiyle ilgili belirtilen ilkelerin uygulanması da dâhil, Europass çerçevesini kullanarak bireylerin hareket kabiliyetlerini iyileştirmek;
9. Bütün eğitim ve öğretim sektörlerindeki eylemler aracılığıyla, enerji ve iklim ile ilgili konular da dâhil olmak üzere sürdürülebilir kalkınmayı güçlendirmek.

Yukarıdaki stratejik öncelikler çerçevesinde, Okul Eğitimi (Comenius) Programı 2008-2010 dönemi için belirlenen program öncelikleri¹³ ise şunlardır:

1. Önceki iki yılda Hayatboyu Öğrenme Programının öncülüğünde bir Hizmet İçi Eğitim hibesi almayanlar;
2. Hayatboyu Öğrenme (veya daha önceki bir program) kapsamında bir proje veya ağ tarafından geliştirilen Hizmet İçi Eğitime başvuranlar;
3. İçerik ve Dil Entegreli Öğrenme (Content and Language Integrated Learning) uygulamak, okulda bütüncül dil politikalarını uygulamak, öğretim stratejilerini güncellemek ve geliştirmek için gözlem yapmak, sınıf temelli öğretim yöntem ve yaklaşımlarını araştırmak, takım öğretimini ve diğer işbirlikli çalışma yöntemlerini uygulamak, okul içinde liderlik pozisyonlarına hazırlanmak, karışık kompozisyonlu (yetenekler, anadilleri veya kültürleri açısından) sınıflarda eğitim öğretim yapmak için gerekli becerileri geliştirmek isteyenler.

---

¹³ Online erişim için bkz. <http://www.ua.gov.tr/docs/okul-ortakl%C4%B1klar%C4%B1/ek9783.pdf?sfvrsn=0>

2011-2013 dönemi Hayatboyu Öğrenme Programı (LLP) genel öncelikleri, Avrupa 2020 Stratejisinde ön plana çıkan alanlar, Avrupa, ulusal, bölgesel ve yerel seviyedeki yedi ana girişim tarafından ele alınmıştır ve bunlardan dördü eğitim ve öğretim ile ilgilidir¹⁴.

1. Eğitim dünyası, eğitim ve çalışma arasındaki işbirliğinin teşvik edilmesi;
2. Öğretmenlerin, eğitimcilerin ve eğitim kurumlarının yöneticilerinin ilk ve sürekli eğitimini desteklemek;
3. Eğitim ve öğretim sistemi boyunca anadilde iletişim, yabancı dilde iletişim, matematiksel yeterlilik ve bilim ve teknolojiye temel yeterlilikler, dijital yeterlilik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve yurttaşlık yeterlikleri, girişim ve girişimcilik anlayışı, kültürel farkındalık ve ifade gibi sekiz alanda kilit yeterliklerin edinilmesini teşvik etmek;
4. Göçmenlerin ve Romanların entegrasyonu da dâhil olmak üzere, eğitim ve öğretimde toplumsal katılımı ve toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik etmek.

Yukarıdaki genel öncelikler bağlamında, Okul Eğitimi (Comenius) Programının öncelikleri ise şöyle özetlenebilir:

1. Devam eden veya önceki Okul Ortaklığı bağlamında bireysel öğrenci hareketliliği
2. Öğretmenler ve diğer eğitim personeli için eğitim faaliyetlerine katılım (Hizmet İçi Eğitim)
3. Okul Ortaklığı, Bölge Ortaklığı, Bireysel Öğrenci Hareketliliği, Ağlar ve Çok Taraflı Projeler için hazırlık ziyaretleri
4. Ortaklıklar faaliyetleri bağlamında öğrencilerin ve personelin hareketliliğini içeren çok taraflı ve ikili okul ortaklıkları
5. Comenius bölge ortaklıkları ve Avrupa'daki Okullar Topluluğu (eTwinning).

¹⁴ Online erişim için bkz. http://www.utbyten.se/Global/program/llp/strategic_priorities_llp_2013-1.pdf

3.1.2.2. Avrupa 2020 Stratejisi: Akıllı, Sürdürülebilir ve Kapsayıcı Büyüme İçin Avrupa Stratejisi (AB 2020)¹⁵

Eğitim ve öğretim alanında Avrupa işbirliğinin temellerini atan, ortak hedeflere dayandırılmış ilk somut çerçeve olan “Eğitim ve Öğretim 2010 Çalışma Programı” Avrupa Birliği Konseyi tarafından Mart 2002'de Lizbon Stratejisi bağlamında geliştirilmiştir. Söz konusu çalışma programının amacı üye ve aday ülkelerin eğitim ve öğretim sistemlerinin iyileştirilmesi için AB düzeyinde işbirliğinin desteklenmesiydi. “Eğitim ve Öğretim 2010” çalışma programından elde edilen çıktılar ve AB 2020 stratejisi temelleri üzerine kurulan eğitim ve öğretimde Avrupa işbirliğinin temel çerçevesi olan Eğitim ve Öğretim 2020, 28 Mayıs 2009 tarihinde AB Resmi Gazetesinde yayımlanan “Eğitim ve Öğretimde İşbirliği İçin Stratejik Çerçeve” başlıklı AB Konseyi Sonuç Bildirgesine dayanmaktadır. Bu stratejik işbirliğinin hedefleri, 2020'ye kadar;

1. Tüm vatandaşlarının kişisel, sosyal ve mesleki başarı ve memnuniyetlerini,
2. Demokratik değerleri, sosyal uyumu, aktif vatandaşlığı ve kültürlerarası diyalogu sağlamayı amaçlayan üye ülkelerin eğitim ve öğretim sistemlerinin daha da gelişmesine destek vermek olarak belirlenmiştir.

Bu işbirliği ilkeleri doğrultusunda, kalkınma sürecinde AB'nin karşılaştığı engelleri aşmak ve herkesin Hayatboyu öğrenmeye erişimini gerçekleştirmek için Eğitim ve Öğretim 2020 Çalışma Programı üye devletlerin eğitim ve öğretim sistemlerini geliştirmelerini desteklemeyi amaçlamaktadır. “Eğitim ve Öğretimde İşbirliği İçin Stratejik Çerçeve” başlıklı AB Konseyi Sonuç Bildirgesinde Eğitim ve Öğretim 2020'nin 4 ana hedefi,

1. Hayatboyu Öğrenme ve hareketliliğin gerçekleştirilmesi,
2. Eğitim ve öğretimin kalite ve verimliliğinin artırılması,
3. Eşitlik, sosyal dayanışma ve aktif vatandaşlığın sağlanması,

¹⁵ Bu başlık altındaki bilgilerin derlendiği dokümanlara online erişim için bkz.

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV:ef0016>

<http://www.ab.gov.tr/index.php?p=91&l=1>

http://www.ab.gov.tr/files/SBYPB/Egitim%20ve%20Kultur/web_egitim_ve_ogretim_2020_3_.pdf

4. Eğitim ve öğretimin her aşamasında girişimcilik de dâhil olmak üzere yaratıcılık ve yenilikçiliğin teşvik edilmesi olarak kararlaştırılmıştır.

Bu stratejik amaçlar doğrultusunda, 2020 yılına kadar üye ülkelerin bu alanlarda işbirliğini geliştirmesi önerilmektedir. Söz konusu stratejik hedeflerde gösterilen başarının ölçülebilmesine yönelik olarak 2010-2020 dönemi için bu amaçlara göre Eğitim ve Öğretim 2020'ye ilişkin Konsey Sonuç Bildirgesinin ekinde göstergeler ve Avrupa temel ölçütleri bulunmaktadır. Bu temel gösterge ve ölçütler şöyle sıralanmaktadır:

5. Okuma, matematik ve bilim alanlarında 15 yaş grubunda başarısızlık oranının % 15'in altına düşürülmesi,
6. Erken okul terkleri oranının, %10'un altına indirilmesi, 30–34 yaş aralığında yükseköğretime erişim oranının en az %40 oranına çıkartılması,
7. 4 yaş ile zorunlu ilköğretim yaşı arasındaki çocukların %95'inin okul öncesi eğitime katılımının sağlanması,
8. Yükseköğretimde hareketliliğin artırılması ve bu kapsamda mesleki eğitim ve öğretmen hareketliliğini de içerecek bir ölçüt belirlenmesi,
9. Yabancı dil öğrenme oranının artırılması, tüm AB vatandaşlarının ana dillerine ilaveten en az bir yabancı dil öğrenmesi.

3.1.2.3. Ulusal Stratejiler¹⁶

Türkiye'nin AB'ye tam üyelik müzakereleri kapsamında Eğitim ve Kültür Alanında Yapılan Çalışmalar başlıklı 26. Fasıl¹⁷ çerçevesinde belirtildiği gibi, Türkiye eğitim ve kültür alanlarında Birlik politikalarının hedef ve önceliklerini paylaşmaktadır.

Türkiye'de Hayatboyu Öğrenme Sisteminin oluşturulmasına yönelik çalışmalar 2000'li yıllardan itibaren hız kazanmıştır. Bu kapsamda; 9. Kalkınma Planı dikkate alınarak 2009-2013 dönemi Hayatboyu Öğrenme Strateji Belgesi hazırlanmış ve Yüksek

¹⁶ Bu başlık altında yer verilen bilgiler Türkiye Hayatboyu Öğrenme Strateji Belgesi 2009 ve Türkiye Hayatboyu Öğrenme Strateji Belgesi 2014-18 dokümanlarından derlenmiştir. Online erişim için sırasıyla bkz. <http://mesbil.meb.gov.tr/genel/hayat%20boyu%20%C3%B6%C4%9Frenme%20dokuman.pdf> ve <http://abdigm.meb.gov.tr/projeler/ois/013.pdf>

¹⁷ Bu konudaki bilgilerin derlendiği dokümana online erişim için bkz. <http://www.ab.gov.tr/index.php?p=91&l=1>

Planlama Kurulunun 05/06/2009 tarih ve 2009/21 sayılı kararı ile kabul edilmiştir. Okul öncesinden yaşlıların eğitimine, mevzuat düzenlenmesinden eğitimin finansmanına kadar eğitim/öğretim ile ilgili bütün konuları kapsayan 16 öncelik ve 68 tedbirden oluşan faaliyetler ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından uygulanmıştır.

Hayatboyu Öğrenme Sistemi bağlamında benimsenen yaklaşımları ulusal bağlamda stratejilere dönüştüren söz konusu belgenin hazırlanmasındaki amaç, Türkiye’de toplumun ihtiyaç ve beklentilerine cevap verebilecek bir Hayatboyu Öğrenme Sistemi oluşturmak ve bu sistemi işler ve sürdürülebilir duruma getirmektir. Türkiye’de Hayatboyu Öğrenme anlayışının eğitimin tümünü kapsayacak şekilde algılanması yönündeki gelişmelere paralel olarak eğitim altyapısının güçlendirilmesine ve kalitenin artırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Gerek Türkiye’nin özel ihtiyaçları, gerekse AB kriterleri ve AB’nin düzenlediği Lizbon Zirvesi’nde alınan kararlar çerçevesinde oluşturulan “2010 Lizbon Ortak Eğitim-Öğretim Hedefleri” ve Avrupa Komisyonu kararları göz önüne alındığında, ulusal öncelikler şöyle belirlenmiştir:

1. Hayatboyu Öğrenmenin eşgüdümü için tarafların görev ve sorumluluklarının açıkça belirtildiği bir yasal düzenlemenin yapılması
2. Toplumsal farkındalık artırılarak Hayatboyu Öğrenme kültürünün oluşturulması
3. Etkin izleme, değerlendirme ve karar verme için veri toplama sisteminin güçlendirilmesi
4. Tüm bireylere okuma yazma becerisi kazandırılarak okuryazar oranında artış sağlanması
5. Temel eğitim başta olmak üzere eğitimin tüm kademelerinde okullaşma oranlarında artış sağlanması
6. Eğitim kurumlarının fiziki altyapısı ile eğitici personel sayısının ve niteliğinin ihtiyaçlara uygun hale getirilmesi
7. Öğretim programlarının değişen ihtiyaçlar doğrultusunda sürekli güncellenmesi
8. Bireylerin çağın değişen gereksinimine uyum sağlayabilmeleri amacıyla bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımının etkin hale getirilmesi
9. Hayatboyu Öğrenmeye katılım sürecinde dezavantajlı bireylere özel önem verilmesi

10. Hayatboyu Öğrenme kapsamında mesleki rehberlik hizmetlerinin güçlendirilmesi
11. Mesleki yeterlilik sisteminin aktif hale getirilerek kalite güvence sisteminin kurulması
12. Öğretim programları arasındaki ve okuldan işe-işten okula geçişlerin kolaylaştırılması
13. İşgücünün niteliği rekabet edebilir seviyeye ulaştırılması
14. Hayatboyu Öğrenmenin finansmanının taraflarca paylaşılmasının sağlanması
15. Hayatboyu Öğrenme kapsamında uluslararası işbirliğinin ve hareketliliğin artırılması
16. Yaşlıların sosyal ve ekonomik hayata etkin katılımlarını artırmak üzere Hayatboyu Öğrenme faaliyetlerinin desteklenmesi

3.1.2.4. 2007-2013 Döneminde Okul Eğitimi (Comenius) Hizmet İçi Eğitim Faaliyeti Bağlamında Ulusal Öncelikler

2007-2013 yılları arasında yapılan Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı'nın Hayatboyu Öğrenme Programı (LLP) teklif çağrıları incelendiğinde, Avrupa Komisyonu tarafından yayınlanmış olan Genel Teklif Çağrılarını tamamlayıcı nitelikte olduğu görülmektedir. Ulusal Teklif Çağrıları, Programa katılan ve aralarında Türkiye'nin de bulunduğu tüm ülkeler için geçerli olacak Avrupa stratejik öncelik alanlarını, her bir programdan yararlanma şartlarını ve idari ve mali hükümleri içermektedir. Bu kurallar, 2007-2013 yılları boyunca yapılan Ulusal Teklif Çağrıları kapsamında ülkemizden sunulacak proje tekliflerinde ve bireysel faaliyet başvurularında da aynı derecede olduğu vurgulanmıştır. Program kuralları gereği, Programa katılan ülkelerin Ulusal Ajanslarının yürüttüğü ülke merkezli (merkezi olmayan) her bir alt program ve faaliyet için ilave ulusal öncelikler ilan etme, idari tedbirler koyma ve Komisyon'un belirlemiş olduğu alt ve üst sınırlar içerisinde olmak kaydıyla ulusal hibe miktarları uygulama yetkisi çerçevesinde, ülkemizde geçerli olacak ulusal öncelikler, idari tedbirler ve ulusal hibe miktarları gibi hususlar, 2007-2013 yılları arasındaki Ulusal Teklif Çağrısı belgelerinde yer almaktadır.

Söz konusu teklif çağrılarının içerdiği ulusal öncelikler, yıllara göre değişiklik gösterebilmektedir. Söz konusu programın başlangıç yılı olan 2007 Ulusal Teklif Çağrısı incelendiğinde, Comenius Programı HİE Faaliyeti kapsamında kurs, seminer ve konferans başvurularında, aşağıdaki niteliklere sahip olan başvuru sahiplerinin öncelikli olarak değerlendirileceği belirtilmiştir:

1. Örgün eğitim kurumlarında öğrencilerle doğrudan iletişim içinde olan (ders veren) öğretmenler,
2. Daha önce hiçbir program kapsamında mali destek almamış öğretmenler ve idareciler,
3. Sosyo-ekonomik ve coğrafi açıdan dezavantajlı bölgelerde ve kamu kurumlarında görev yapan öğretmenler ve idareciler,
4. Okul öncesi ve engelli öğrencilere eğitim veren örgün eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler ve idareciler,
5. Bilgi İletişim Teknolojilerinin (BİT) eğitimde daha yaygın kullanımına yönelik kurslara/faaliyetlere katılmak isteyen öğretmenler ve idareciler,
6. Bir Comenius projesi yürütmekte olan kurumlarda görev yapan ve işbaşı izleme/yerleştirme (job shadowing/placement) faaliyetine katılmak isteyen öğretmenler ve idareciler ile yine bir Comenius projesi yürütmekte olan eğitim fakültelerinin ilgili görevlileri,

2008 ve 2009 Teklif Çağrılarında, ulusal öncelikler hemen hemen aynıdır ve aşağıdaki gibidir:

1. Örgün eğitim kurumlarında öğrencilerle doğrudan iletişim içinde olan (ders veren) öğretmenler. 2009 yılı teklif çağrısında bu maddeye, eğitim kurumlarının her düzeyindeki idarecilere ve yükseköğretim kurumlarındaki öğretmen eğitimi veren başvuru sahipleri de eklenmiştir.
2. Daha önce hiçbir program kapsamında mali destek almamış öğretmenler ve idareciler,

3. Okul öncesi ve özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilere eğitim veren örgün eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler ve idareciler, (2009 yılı teklif çağrısında idareciler dışarıda bırakılmıştır)
4. Önceki yıllarda bu faaliyet için beş ve daha az öğretmenin yararlandığı iller önceliklidir.

2010 teklif çağrısında ise, yukarıdaki 4 madde bağlamında 2009 önceliklerinin mevcut olduğu, buna ek olarak “Okul öncesi, ilköğretim ve orta öğretim kurumlarında ders veren genel branş öğretmenleri yabancı dil öğreten öğretmenlere göre önceliklidir” ibaresinin eklendiği görülmektedir.

2011 ve 2012 teklif çağrılarının da birbirinin aynı uygulamaya yönelik ulusal öncelikleri olduğu görülmektedir. Buna göre;

1. Comenius Hizmet İçi Eğitim, Grundtvig Hizmet İçi Eğitim ve Çalışma Ziyaretleri (Study Visits) kapsamında geçmiş iki sene içinde hibe almamış başvuru sahipleri önceliklidir.
2. Okul öncesi, ilköğretim ve orta öğretim kurumlarında ders veren genel branş öğretmenleri yabancı dil öğreten öğretmenlere göre önceliklidir.
3. Okul öncesi ve özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilere eğitim veren örgün eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler önceliklidir.

2013 yılı teklif çağrısı ise, ulusal öncelikleri iki maddeyle belirlemiştir:

1. Okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında ders veren genel branş öğretmenleri yabancı dil öğreten öğretmenlere göre önceliklidir.
2. Okul öncesi ve özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilere eğitim veren örgün eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler önceliklidir.

3.1.2.5. Hayatboyu Öğrenme Programının (LLP) Ulusal Politika Hedefleri ile Uygunluğu

“LLP hedefleri, ulusal politika önceliklerine, yaşam boyu öğrenme stratejilerine ve sosyo-ekonomik ihtiyaçlara ne ölçüde katkıda bulunmaktadır?” sorusu, AB Hayatboyu Öğrenme Programının Ara Değerlendirmesi raporlarında detaylı bir şekilde analiz edilen temel sorulardan biridir. Bu analizler genel olarak ülke raporları çerçevesinde yapılmaktadır ve farklı ülkelerdeki mevcut durum toplu halde değerlendirilmektedir. Örneğin 2011 Ara Değerlendirme Raporunda¹⁸, Türkiye de dâhil olmak üzere, genel olarak, katılımcı ülkeler, LLP hedeflerinin, ulusal politika öncelikleriyle, yaşam boyu öğrenme stratejileriyle ve sosyo-ekonomik ihtiyaçlarla ilgili/uyumlu olduğunu savunmaktadır. Ulusal Ajans uzmanlarıyla yapılan odak grup görüşmesinde de aynı noktaya vurgu yapılmıştır. LLP'nin genel hedefleriyle ve stratejik öncelikleriyle, ulusal hedeflerin ve önceliklerin uygunluğu/ilgililiği konusunda alınan yanıtlar, genel olarak olumlu yöndedir.

U.A. “Ulusal öncelikler açısından bakacak olursak MEB'in belirlediği stratejilerin genelindeki öncelikler. Eğitimin kalitesinin artırılması her zaman tahmin ediyorum MEB'in de gündeminde olmuş bir şeydir diye düşünüyorum. Büyük ölçekte örtüştüğünü söyleyebiliriz. Yine spesifik olarak Ulusal hizmet içi faaliyetler de var ülkede yapılan öğretmenlere yönelik. Zaten bizim başvuru formlarımızda yer alan sorulardan biri de budur: Neden yurt içinde değil de yurt dışında almak istiyorsunuz? Katma değeri nedir? diye bir soru var. Genel olarak örtüşüyordu büyük ölçüde.”

2011 Ara Değerlendirme Raporunda belirtildiği gibi, LLP hedefleri çoğunlukla bir çok ülkenin ulusal politika dokümanlarına entegre edilmiş ya da örtülü olarak ulusal eğitim ve öğretim sistemlerinin daha da geliştirilmesi için kilit alanlar olarak kabul edilmiştir. Ulusal stratejilerin ele alındığı kısımda da ifade edildiği gibi, Türkiye eğitim ve kültür alanlarında AB politikalarının hedef ve önceliklerini paylaşmaktadır. Ulusal Ajans uzmanlarıyla yapılan görüşmede, ulusal önceliklerin neye göre belirlendiği konusu, uygunluk/ilgililik tartışmasının en önemli bileşenlerinden birisi olarak ortaya

¹⁸ Online erişim için bkz.

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/more_info/evaluations/docs/education/l1p2011_en.pdf

çıkıştır. Uzmanların görüşleri, AB'nin LLP ile ilgili stratejik hedefleri ve önceliklerinin ana çerçeve olarak kabul edildiğini, ulusal önceliklerin ise, bu çerçevede kalarak, farklı kurumlar aracılığıyla saptanan ülke gereksinimleri arasından seçilerek belirlendiği noktasında ortaklaşmaktadır.

U.A. “AB'nin öncelikleri vardı tabii ve o çıktıktan sonra her ülkenin ulusal ajansı ülkesindeki mevzuatlara göre kendi ulusal önceliklerini belirliyordu. Başvurusu az gelen illerden gelen başvurular için ek puanlar veriyorlardı”

U.A. “AB'nin öncelikleri bağlamında kalarak belirlenen Ulusal gereksinimlerin arasından (Ulusal Kurumların raporlarından yararlanarak) Ulusal Ajans'ın karar verdiği alanları destekleme politikası benimsenmiştir.”

U.A. “Ulusal Ajans'ın genel politikası eldeki hibenin genel olduğu kadar farklı kesimlere adaletli şekilde dağıtımını sağlamak. Bu çerçevede, komisyonun öncelikleriyle ilişkili olarak Türkiye'yle ilgili de eksiklikler olduğu için öncelikler noktasında bunları idari tedbirlere yansıtma politikası izlenmiştir.”

U.A. “Dezavantajlı çocuklar için gelen destekler, hedef kitlemiz açısından kurumlardan gelen başvurulara da yine ek puanlar veriliyordu. O tarz öncelikler vardı. Artı olarak bir de o dönem kısıtlamalar da vardı, mesela iki yıl üst üste aynı kişi aynı faaliyetten yararlanamıyordu, onun kontrolleri yapıyordu.”

U.A. “Politika önceliği olarak değil de genel olarak mesela biz okul öncesi eğitimi desteklemek adına özel eğitim veren kurumları öne çıkarmak için tedbirler alıyorduk. Bunları Ulusal Ajans olarak biz kararlaştırıyorduk. Bizim kendi karar verdiğimiz alanları destekleme politikası yapıyorduk.”

U.A. “Bizim hedef kitlemiz farklıydı, okullar da başvuru yapıyordu ama STK'lar biraz daha fazla başvuru gelmesi gereken yerlerdi. Bizim özellikle başvuru yapmasını istediğimiz yerler kütüphane, yaşlı evleri gibi yerlerdi. Başvuru gelmediği için de biz de bunların arttırılmasına yönelik tedbirler alıyorduk. Yani genel başvurulara bakılarak her yıl istatistik çıkarılırdı ona göre ne alınması gerekirse ajans bunu yapardı koordinatörler bazında, birim bazında. Ama komisyon bildiğim kadarıyla öneri istiyordu başvuru öncesinde, bu önceliklerde ek kriter vardı, ulusal teklif çağrılarında kriter olarak yazılırdı mesela.”

Uzmanların altını çizdiği diğer bir nokta ise, Türkiye'deki ulusal gereksinimlerin Komisyon'un belirttiği önceliklerle büyük oranda örtüşmüş olmasıdır. Bununla ilgili örneklerden biri, okul öncesi eğitim bağlamında ortaya çıkmaktadır. Türkiye'de eğitimle ilgili en önemli gereksinimlerden biri olan okul öncesi eğitim alanındaki uygulamaları desteklemek üzere, 2010-2013 yılları arasında, MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, AB'nin mali, UNICEF'in teknik desteğiyle Okul Öncesi Eğitimin Güçlendirilmesi Projesi'ni gerçekleştirilmiştir. Yine Türkiye'de dezavantajlı grupların eğitimi konusu da ulusal gereksinimler arasında önemli yer tutmaktadır.

U.A. “Şöyle bir şeyi de eklemek lazım tabii, Ulusal Ajans'ın genel politikası eldeki hibenin genel olduğu kadar farklı kesimlere adaletli şekilde dağıtımını sağlamak. Bizim anlayışımız hep aynı kişinin defalarca yararlanması yerine farklı kişiler yararlınsın şeklinde. Bunu sağlarken de Avrupa Komisyonunun kendi koyduğu çerçeveler sayesinde, örneğin yetişkin eğitiminde baz alınan bazı yerler var. Romanların, dezavantajlıların, sokak çocuklarının, farklı grupların eğitimi ile ilgilenenlerin öne çıkarılması gibi şeyler ya da kütüphane, hapisane, huzurevi gibi kurumların öne çıkarılması gibi komisyonun öncelikleriyle ilgili şeyler var. Avrupa Komisyonunun koyduğu kurallarla ilgili Türkiye'de de eksiklikler olduğu için biz daha çok öncelikler noktasında bunları idari tedbirlerimize yansıtmaya çalışıyorduk. O dönemde zaten Hayatboyu Öğrenme Genel Müdürlüğü yeni kurulma aşamasındaydı. O kurulurken de MEB ile bizle görüş alışverişi yapıldı. Programların uygulanma anında onlarla irtibat sağlanabildi yetişkinler ile ilgili.” ”

U.A. “2007'den sonra 2014'le birlikte Erasmus+ dönemine geçtikten sonra Bakanlıkla birlikte yürütülen çalışmalarda bulundum. Bu açıdan Bakanlığımızın özellikle yeni dönemde ulusal strateji politikaları kalkınma planlarıyla Ulusal Ajansın paralelliğini sağlama gibi bir çabası vardı.”

U.A. “Erasmus+ döneminde Komisyona sunduğumuz iş planlarının yapısı değişti. Komisyon tamamen stratejik çerçevede bir plan hazırladı. Daha önce biz sadece bu yıl içerisinde ne yapacaksınız sorusunun cevabını veriyorduk, kaç toplantı vesaire. Ama şu an stratejik çerçevede ne yapacaksınız dendiğinde ortaya resmen kabul edilmiş bir doküman çıkarıyoruz. Bu dokümanın hazırlık aşamasında arkadaşlarla beraber gittiği için farkındalık artmış durumda. Birebir çalışmaları yapabilmek için kalkınma planlarına bakıyorlar, MEB planlarına bakıyorlar, Hayatboyu Öğrenme Genel Müdürlüğüne bakılıyor, YÖK ile ilgili dokümanlara bakılıyor. Ama önceden bu çalışma çok üst düzeyde

yapılıp sadece alta aktarılma şeklinde bir uygulamaydı. Şimdi mecburen bütün dokümanlar iş planına uygun olarak yürütülen strateji çalışmaları içine girdi.”

Avrupa Komisyonu'nun 2011 Ara Değerlendirme Raporunda da altı çizilen iki husus, LLP'nin en önemli hedefleri arasında bulunan daha yüksek hareketlilik ve eğitim ve öğretim sistemlerinin uluslararasılaştırılması konusudur. Genellikle, uluslararasılaşma, uluslararası işbirliği ve eğitim kurumları arasında ortaklıklar kurulması olarak anlaşılır. Dolayısıyla, uluslararasılaşma eğitim ve öğretim kalitesinin artırılması, açıklık ve kültürlerarası ortamlarda çalışma olanağının artırılması ile yakından bağlantılıdır. LLP, çok sayıda ülkedeki eğitimin ve öğretimin uluslararasılaşmasının ana itici güçlerinden biri olarak görülmektedir. Her iki hedef bağlamında düşünüldüğünde, ulusal gereksinimler de hedeflerle uygunluk göstermektedir.

U.A. “Biz yüzlerce belki binlerce kişiye destek verdik, bir eğitim faaliyetine bir kişiyi gönderdik her seferinde. Elbette ki kişisel anlamda çok katkısının olduğunu görebiliyoruz. Bunların bazıları çok üst dereceyken, hiç etkisi olmayan fayda sağlanmayan katılanların da olduğunu biliyoruz. Bazıları gerçekten kişiye mesleki anlamda Hayatboyu Öğrenme anlamında kariyer anlamında katkılar sağladı ama bunun küçük bir yüzde olduğunu düşünüyorum. Bir diğer küçük yüzdenin de hiç katkı sağlamadığını düşünüyorum. Ama hiç değilse yurt dışına gidip dönmüş olmanın bile kişiye bilgi beceri tecrübe anlamında katkısı olduğunu düşünüyorum.”

Ulusal hedeflerin belirlenmesinde, başvuru sahiplerinin taşıdığı özelliklerin de ne derece ön planda olduğu konusu, LLP'nin hedefleri bağlamında önemli bir parametredir. Bu açıdan bakıldığında, LLP'nin hedef kitlesi geniş bir yelpazeye sahip olmasına rağmen, Türkiye özelinde İngilizce bilenlerle sınırlanması gerçeğini de beraberinde getirmiştir. Başka bir ifadeyle, daha yüksek hareketlilik ve eğitim ve öğretim sistemlerinin uluslararasılaştırılması hedefleri, ulusal bağlamda ağırlıklı olarak İngilizce bilen grupları içermiştir.

U.A. “Aslında hedef kitle öğretmenler, eğitim personelleri, idareciler ve öğretmenler. Okul öğretiminde başvuracak kişiler bunlar. Ama gerçekleşen, İngilizce yabancı dil öğretmenlerinin domine ettiği bir şey. Bizim Ulusal Ajans olarak dil kriteri koymamız bunu sağlayanların da İngilizce öğretmenleri ya da yabancı dilde eğitim veren fakültelerden mezun olan öğretmenler olması böyle bir profil ortaya çıkarıyor. Bu biraz da ihtiyaçtan oluyor çünkü eğitim dili

büyük ölçüde İngilizce. Biz de biraz kalite adına dil kriteri koyduk çünkü talep çok fazla, talebi de sınırlamak gerekiyor.”

U.A. “Şunu değerlendirmek durumundaydık, bireysel faaliyet için yurt dışına giden kişinin bu faaliyetten fayda sağlayabilmesi gerekiyordu. Bize de zaman zaman gidilen kurumdan yabancı dil bilmedikleri için hiçbir şeye katılmadılar diye serzenişler geliyordu. Dolayısıyla bertaraf etmek için mecburen yabancı dil kriteri getiriyorduk. Bu da ister istemez bu kriteri sağlayan profili ortaya çıkarıyor, bunlar da yabancı dil öğretmenleri oluyordu. Ya da yetişkin eğitiminde akademik camia öne çıkıyordu, çünkü akademik camiada yetişkin eğitimi veren kişiler dediğinizde akademisyenler oluyorlardı ve dil konusunda ister istemez bir halk eğitimindeki öğretmene göre çok daha başarılıydı. Dolayısıyla profil kendiliğinden belli bir noktaya gidiyor, gittiğinde gerçekten fayda sağlayabileceğini düşünenler İngilizce öğretmenleri ya da belli bir dil seviyesini sağlayanlar oluyor.”

Gerek Avrupa Komisyonunun hedeflerinin, gerekse ulusal hedeflerin ne ölçüde gerçekleştiği konusu ise, herhangi bir ölçümleme sistemi olmadığı için, belirlenmesi en zor mesele olarak ortaya çıkmıştır.

U.A. “En önemli bahsedilenlerden biri kültürlerarası diyalog, aktif vatandaşlığın teşviki, yabancı dil öğreniminin artması, daha çok üst başlıklar olarak hedefler kondu. Erasmus+ programında bu işler sayısal hedefler arasına girdi ve ölçülebilir oldu. Ama daha öncesinde programın uygulanmasında çok geniş çerçevede konuşmuş başlıklar, bu başlıklara hizmet eden alt faaliyetler vardı. Ama ne kadar hizmet ettiniz sorusunun cevabını sayısal anlamda size verecek bir şey yoktu, sadece raporlardan okuduğunuz izlenimler değerlendirmeler vesaire sizin için bir araç olabilir. Dolayısıyla ölçümleme ne kadar sorusunun cevabını izlenimler veriyor.”

3.1.2.6. Hayatboyu Öğrenme Programı (LLP) Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerinin Yararlanıcıları Açısından Uygunluk/İlgililik

Avrupa Komisyonu'nun 2011 Ara Değerlendirme Raporuna göre, Comenius sektörel programının hedeflerinin önemi ulusal bağlamlara bağlı olmakla birlikte, Türkiye'nin de içinde olduğu ülkelerin çoğunluğu üç hedefi özellikle vurgulamaktadır: Eğitim ve öğretimin kalitesinin artırılması, öğrenme fırsatlarına daha yüksek erişilebilirlik ve yabancı dil öğrenimi. Ulusal raporlar bu hedeflere, “iyi uygulama değişimi,

yeniliklerin uygulanması, yaratıcılık ve rekabet gücünün yanı sıra temel yaşam becerileri ve yeterliklerinin kazanılmasının teşvik edilmesi” gibi yollarla ulaşılabileceğini savunmaktadır. Bu üç operasyonel hedefin gerçekleştirilmesi ise, daha yüksek hareketlilik, okul ortaklıklarının hacminin artması, disiplinlerarası pedagojik yaklaşımlardaki gelişmeler gibi LLP çıktılarıyla yakından ilişkilidir. Ayrıca, yabancı dillerin öğrenilmesi, dil çeşitliliği ve kültür çeşitliliği ortak anlayışının gelişmesi de son derece önemli olan diğer hedeflerdir. Bu hedeflerin, eğitim sisteminin daha nitelikli hale gelmesine, öğrenme fırsatlarına erişilebilirliğe ve kişisel gelişime katkıda bulunacağı Avrupa Komisyonu’nun 2011 Ara Değerlendirme Raporunda vurgulanmaktadır.

Bu hedeflerin gerçekleşip gerçekleşmediği ya da gerçekleşme düzeyi ile ilgili bir değerlendirmeyi, LLP programlarının yararlanıcıları açısından ele almak gerekmektedir.

Uygunluk/ilgililik konusu bağlamında, bireysel görüşmeler sırasında katılımcılara, “alanınız/çalışma konunuzla katıldığımız faaliyet ne kadar ilişkiliydi?” sorusu sorulmuştur. Yararlanıcıların büyük çoğunluğu, kendi çalışma konularıyla ya da alanlarıyla, katıldıkları faaliyetin ilişkili olduğunu belirtmişlerdir.

E.G.3. “Alanımla %100 ilgiliydi, metotlarla alakalı yeni metotlar veya revize edilmiş metotlarla alakalı bir eğitim programıydı. 2 hafta boyunca derslerde daha farklı nasıl eğitimler verebiliriz neleri kullanabiliriz neleri kullanıyoruz neleri kullanmıyoruz bunları nasıl kullanmalıyız bunların üzerinde eğitimler vardı.”

K.G.2. “Evet bire bir örtüşen bir kurstu, öğretmen bilgilendirme kursu.”

E.G.4. “Çok ilişkiliydi. Ben İngilizce öğretmeniyim. Katıldığım etkinlik ise İngilizce öğretiminde teknolojinin kullanılmasıydı.”

E.G.6. “Doğrudan ilişkiliydi. Kurslarda dil öğretiminde internetin kullanımıyla ilgiliydi.”

Katılımcılar, programın içeriğiyle, programın ilan edilen amaçları arasında da tutarlılık bulunduğunu belirtmişler, bunu kendi katıldıkları faaliyet çerçevesinde örneklendirmişlerdir:

E.G.2. “Kesinlikle bulunuyordu o konuda güzel bir organizasyon yapmışlardı. Konumuz ilköğretimde ortaya çıkan yeni tekniklerle ilgili bir değerlendirmeydi,

biz tamamen yeniyi konuştuk orada inovatif neyse yeni teknik neyse nasıl yaklaşım gerekiyorsa hangi metotların kullanılacağı ile ilgili müfredata varan etkileşimlerimiz oldu.”

E.G.3. *“Tabii ki de birebir aynı şeyler amaçlarımız her neyse orada bize gösterdikleri her şey birebir tutarlıydı biraz daha ciddiye alıyorlardı ki bu işi yani saatinde dakikasından amaçları ne ise bunlar üzerinde durdular çok faydalıydı.”*

K.G.3. *“Evet bulunuyordu ama biraz modernize edilmesi gerekiyordu bu konunun.”*

K.G.1. *““Yani mesela okul küçük yaş gruplarına yönelikti, oradaki biz ortaokul ve lise seviyesinde okul ziyaretlerinde bulduk, küçük yaş gruplarında bir okula ziyarete bulduk diğer ikisi ortaokul ve liseye hitap ediyordu.”*

Faaliyete katılan diğer insanlar bağlamında, grubun ihtiyaçları ile eğitimin ne denli örtüştüğü konusunda ise farklı yaklaşımlar söz konusudur. Özellikle İngilizce dil seviyesi, katılımcıların farklı eğitim basamaklarında öğretmenlik yapıyor oluşu, teknoloji kullanımı açısından beceri farklılıkları, bu konuda en fazla dile getirilen olumsuz etmenler olarak sıralanabilir.

E.G.1. *“Kendi adıma yabancı dil öğretmeni olduğum için bu benim için faydalıydı ama grubun diğer katılımcılarından sınıf öğretmeni olan da vardı, o hangi açıdan faydalanmıştır tabii onu bilemiyorum, kendi açımdan yabancı dil öğrenimi üzerine bir metotla çalıştığım için benim açımdan faydalıydı.”*

K.G.1. *“3 günlük bir eğitimi Oxford’dan gelen bir hocadan aldık, o her gruba hitap ediyordu sıkılmadık, ikinci bir bayan gelmişti o daha çok anaokul seviyesinde anlattı okuma yazma bilmeyen öğrencilere İngilizce nasıl anlatılır mesela o konuda yoğunlaştı. Bizim ilgi alanımıza girmede açıkçası.”*

E.G.3. *“Oraya gelen öğretmenler İngilizce öğretmenleri. Kendi eğitim metotlarını geliştirmek için oradaydılar farklı eğitim metotlarının farklı ülkelerde nasıl yapıldığını öğrenmek için oradaydılar ve zaten eğitim de tamamen ona yönelikti. Orada 5-6 grup vardı farklı sınıflara ayırmışlardı, biz meslek lisesi olduğumuz için farklı ülkelerdeki meslek liselerini bir araya koymuşlardı ki farklı meslek liselerinde eğitimin nasıl olduğu, neye önem veriyorlar, işte kaynaşmak için, ileriye dönük projeler yapabilmek için bunu yapmışlardı.”*

E.G.2. *“Hepsi sanki odak noktası gibi ilkokuldan gelmiş insanlardı. Orada kreşten anaokulundan gelen bir grup vardı ama çok da bozmadılar açıkçası uyum bir şekilde onları da içine alacak şekilde değiştirildi bir düzenlemeyle.”*

Bu konuda katılımcılardan biri de, faaliyete katılanlar arasındaki yaş farkına ve bunun öğrenmeye dair olumsuz etkisine değinmektedir:

E.G.4. “Farklılıkları vardı, kimi hocalar 50 yaşındaydı. Ben o zamanlar gençtim yeni bir öğretemdim. Ben teknolojik araçları kullanmayı daha iyi kavırıyordum diğer arkadaşlara göre teknik olarak, ama bu çok büyük bir sıkıntı yaratmadı. Benim için bu yüzden yavaş geçti bu süreç belki herkes aynı seviyede olsaydı, belki o iki haftalık sürede çok daha fazla şeyi kavrayabilirdik ya da teknoloji üzerine deney fırsatı sağlayabilirdi.”

Faaliyetin, yararlanıcıların görev yaptıkları kurumun gelişimine katkısı konusunda ise, yine farklı yaklaşımlar göze çarpmaktadır. Örneğin, katılımcıların bir kısmı, katıldıkları faaliyetin kurumlarına katkısı olduğunu belirtmektedir:

E.G.2. “Bizim kurumumuz sürekli yeni müfredat üzerinden çalışan bir kurumdu, sürekli iyileştirmek istiyordu. Eğitimden döndüğümde edebiyat derslerime girdiğimde bayağı bir faydasını gördüm, çünkü yeni örnekler gösterdim, yeni stratejileri falan kullandık derslerde. Bizim kurumumuz çok yenilikçi bir kurumdu bunun için gayet güzeldi.”

K.G.2. “Bence gayet ilişkili olduğunu düşünüyorum. Mesela okul projesi yapmak için girişimde bulduğuk bir farkındalık oluşturdu evet biz de yapabiliriz diye olumlu anlamda.”

Kuruma katkıyı, kendi deneyiminin daha çok meslektaşları için özendirici olmasıyla ilişkilendiren katılımcılar da söz konusudur:

E.G.3. “Kurumumuzda benden önce başka Comenius’a başvuran olmamıştı. Öğretmen arkadaşlar oklumuz projeler yapıyordu ama haberdar değildiler bireysel gidilebileceğinden eğitim alınabileceğinden. Ben gittiğim zaman, gideceğimi duydukları zaman, döndüğümde deneyimlerimi paylaştığım zaman her birinde böyle bir şey yapma fikri doğdu, hatta projeler yazmaya başladılar, proje grupları oluşturuldu. Onun dışında deneyimlerimizi paylaşınca o fikirleri kendileri de benimseyip uygulamaya çalıştılar.”

E.G.5. “Kurumları oluşturan şey insanlar aslına bakarsanız. Ben gittim geldim oraya, döndüğüm zaman muhabbeti geçiyor nasıl imkânlardan faydalanabiliriz diye. İngilizce öğretmeni veya başka bir alandaki arkadaşlarımızı da teşvik ettik, göndermeye çalıştık. Gidenler oldu. O anlamda, kurumsal manada evet bence bir gelişim sağlandı diye düşünüyorum.”

E.G.6. “Kursun doğrudan bir etkisi yok ancak benim oraya gitmiş olmam diğer öğretmen arkadaşlara özendirici oldu. Daha sonra iki arkadaş da başvurdu. Diğer okullarda çalışan arkadaşlar da soruyorlardı, özendirici, etkili oldu. Okul internet sitemizde yayınladık. Okul da bu açıdan ciddi anlamda faydalanmıştır.”

Diğer taraftan, öğretmenlerin başka kurumlara tayin olması durumu, kurumsal katkılar bağlamında kimi zaman engelleyici bir durum yaratmıştır:

E.G.5. “Ben okuldaki arkadaşlara ancak ulaşabildim onlara öğrendiğim yeni şeyleri anlattım daha sonra bütün okula program hakkında genel bir bilgi ve aldığım seminer hakkında genel bir sunum yaptım. Diğer okullara kadar açılacaktık ama tayinim çıktı, o yüzden ancak kendi kurumumdaki arkadaşlara ulaşabildim.”

Bir katılımcı ise, kurumsal katkıyı, kurumdaki öğrenciler açısından değerlendirmiştir:

E.G.1. “Kendi gittiğim eğitimi öğrencilerim üzerinde uyguladığımda bunun aslında ne kadar işe yarar bir şey olduğunu geldikten sonra yani orada öğrenirken değil aslında uygularken gördüm. Bu anlamda da öğrencilere sahne üzerinde veya yabancı dilde gösteriler yaptırıp, işte onlarla senaryolar yazıp bunun üzerinden çalışmak herhâlde öğrencilerim açısından faydalı olmuştur diye düşünüyorum.”

Bir başka görüş ise, bu tür faaliyetlerin aslında yalnızca öğrenciler için faydalı olduğu, kurumsal bağlamda katkıya dönüşmediği yönündedir:

K.G.4. “Öğrenciler açısından faydalı oldu ama kurum geneline yayılamıyor, olmuyor yani. Hani denememe rağmen Türkiye’de öyle bir paylaşım olmuyor, ben çok yayamadım yani kurum kültürüne en azından.”

Kültürlerarası diyalog ve diğer kültürlerle karşı hoşgörüyü ve saygıyı teşvik etmek, LLP’nin en önemli hedeflerinden biri olarak vurgulanmaktadır. Bu anlamda da faaliyetlerin bu hedefi gerçekleştirmeye katkısının oldukça fazla olduğunu belirten katılımcılar, kendi deneyimlerini, özellikle önyargılar bağlamında paylaşmışlar, faaliyet sonrası bu önyargıların çoğunun kırıldığından söz etmişlerdir:

O.G.1. “Ben projelerin kültürel etkileşim açısından, önyargıların kırılması açısından çok ciddi faydalarının olduğunu düşünüyorum.”

O.G.3. “Benim de tam bu şekilde bir önyargım vardı. Yani İngilizlerin bizden daha soğuk bir millet olduğunu düşünüyordum. Ama oraya gittiğimde herkesin güler yüzlü ve yardımsever olduğunu gördüm. Ama bu anlamda benim önyargımı kırmak konusunda faydalı oldu açıkçası.”

E.G.2. “Örneğin Avrupa’daki sosyal hayatın bitmiş olduğu, gençlerin ahlaki anlamda dejenere olduğu, kültürlerinin bir anlamda yok olmaya yüz tuttuğu gibi ön yargıyla gidiyorduk biz ama öyle olmadığını, aslında onların da bir sosyal yapılarının olduğunu, kurumsal yapılarının olduğunu, dinsel kimliklerinin olduğunu, inançlarının olduğunu, gençlerin de bizim ergenlere benzer sorunları olduğunu öğrendik.”

Faaliyet esnasında karşılaştıkları kültürel farklılıklarla ilgili yorumlarında da, bu farklılıkların olumlu etkilerinden söz etmişlerdir:

O.G.4. *Farkın beni acıttığı ya da incittiği bir durumla geri gelmedim. Aksine ben yeni şeyler öğrendim ve onlara da öğrettim. Bana yabancı olduğumu düşündüğüm kültüre dair çalışma yapmış oldum. Orada iletişim, etkileşim kurmuş oldum. Kendi kültürlerimize, sanatlarımıza dair sohbetler yaparak onlarda da bir bakış açısı oluşturmuş olduk.*

O.G.2. *Bence bu konuda sorumluluk biraz da kurs sağlayıcılarına düşüyor. Benim ilk gittiğim kurs iki haftalık bir kurstu. Birçok doğu bloğundan ülke ve bir de iki Türk vardı. Bizim kurs sağlayıcılarımızdan bir tanesi derslerden birinde en son gündü galiba bize bir ödev verdiler. Her ülke kendi ülkesini sunacak. Her birimiz kendi ülkemizi anlattık. Çok da güzel bağlayıcı bir etkinlik oldu. Hem o arada kelime hatalarımıza bakıldı, uyarıldık. Hem dilsel gelişim anlamında hem de diğer ülkeler hakkında çokça şey öğrendim. Kurs sağlayıcıları bunları yaparsa çok yararlı olur.*

E.G.4. *“İspanyol kültürüne kendimi biraz daha yakın hissettim sebebini tam olarak açıklamamakla beraber İspanyol diliyle alakalı bir şey var ki duyduğum zaman bana melodi gibi gelen bir dil. Onunla alakalı olarak İspanyol arkadaşlar da vardı tabii aralarında İspanyolca konuşuyorlardı. O zamandan beri İspanyol kültürüne bir ilgim var.”*

E.G.5. *“Orada kim ne iş yaparsa yapsın herkes işini vaktinde zamanında yapmayı öğrenmiş. Belli bir sistem var uyarmaya filan gerek yok. En çok şaşırdığım şey herkes herkese teşekkür ediyor. Tanıdığın tanımadığın herkes selam veriyor teşekkür ediyor günaydın diyor. Bizde daha az”.*

E.G.6. *“Hollanda kültürüydü, çalışkan insanlar. Kadınların inşaat işinde çalıştıklarını gördüm. Esnafların dükkânları erken saatte kapattıklarını gördüm, iş yeri anlamında çok fazla reklamı sevmiyorlar biraz daha tatminkâr olduklarını gördüm hırslı değiller.”*

Faaliyetin dışındaki serbest zamanlarda da kültürel karşılaşmalar yaşandığı göz önüne alındığında, bir katılımcının paylaştığı deneyim oldukça dikkat çekicidir:

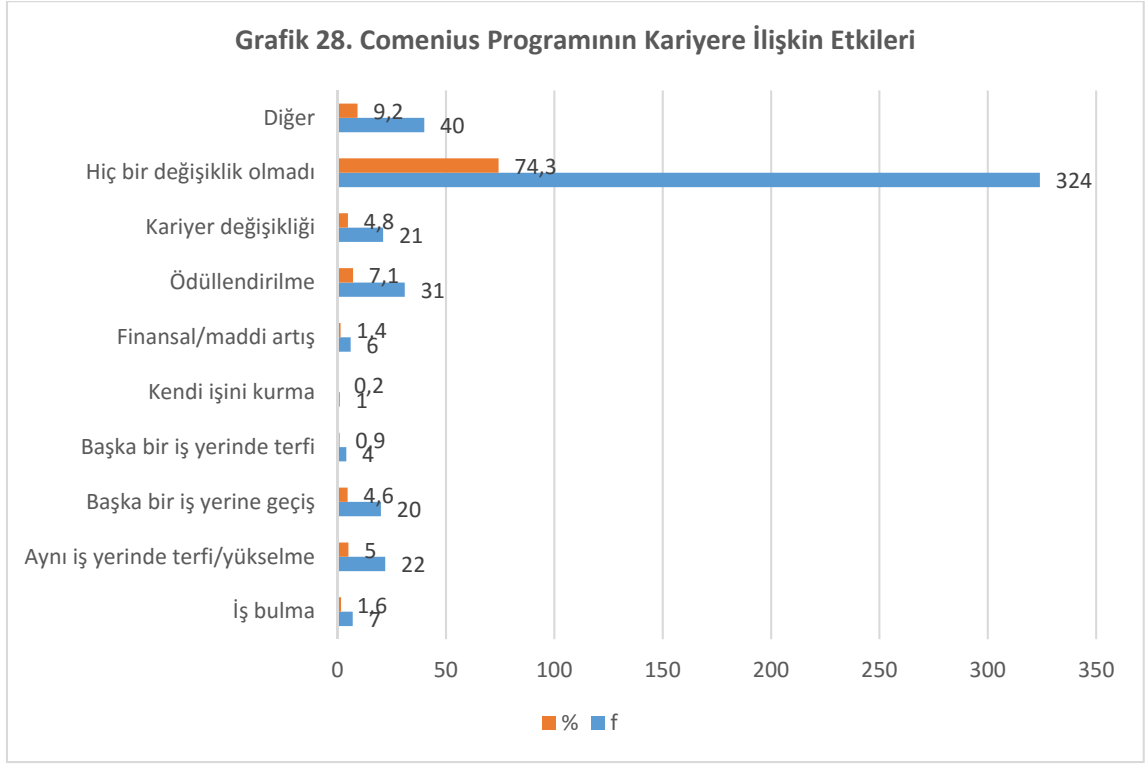
O.G.5 *“İngiltere’deyken ben akşam vakti metroda kalkıp yaşlı bir hanımefendiye yer verdim. İnanılmaz şaşırdı. Hayatında öyle bir şey görmemiş. Ondan sonra beni defalarca aradı, beni evine yemeğe davet etti. Bir İngiliz’in bir yabancıyı böyle evine yemeğe davet etmesi, milyonda bir olaydır. Bir de İngilizler çok mesafeli insanlardır, kolay iletişim kurmazlar. Yani metroda kalkıp hanımefendiye yer vermem onun daha önce hiç görmediği bir olaydı.*

3.1.3. Etkinlik

Etkinlik (effectiveness) ölçütü, Hayatboyu Öğrenme Programının (LLP) alt boyutları çerçevesinde, hedeflerin belirlenmesine ve amaçlanan sonuçlara ulaşılmasına ilişkin bir analiz ilkesi olarak ele alınmaktadır. Bu araştırmanın genel ve özel amaçları bağlamında da temel ölçütlerden biri olan etkinlik, hedeflenen etkilere ulaşma ve amaçların gerçekleşme derecesi ve proje sonuçlarının program hedeflerine katkı seviyesini içermektedir. Bu çerçevede etkinlik, Programın, genel, özel ve operasyonel hedeflerini ne derece yerine getirdiğini, programın beklenen çıktılarına ne oranda ulaşıldığını, çıktıları etkileyen olumlu/olumsuz faktörlerin neler olduğunu belirlemeye yönelik bir ölçüttür.

Bu bölümde Comenius Programı HİE faaliyetine katılmanın, katılımcılar üzerindeki etkilerinin hem Avrupa Birliği hem de Ulusal hedefler açısından çözümlenmesi yapılmaktadır. Bu kapsamda, programların kariyer açısından, kişisel gelişim açısından, kişisel yeterliliklerin işe uygulanması açısından ve kurumsal açıdan, programa katılmış olmanın etkililikleri değerlendirilmektedir. Aynı zamanda, programa katılmadan önce kişilerin beklentileri ile programa katıldıktan sonra aynı konulardaki etkiler de karşılaştırılmaktadır. Beklentiler ve etkiler, Avrupa Birliği ve Ulusal öncelikler merkeze alınarak, ilgili konu başlıkları üzerinden oluşturulmuştur.

3.1.3.1. Programlara İlişkin Beklentiler ve Etkiler

Grafik 28’de katılımcıların Comenius Programı HİE faaliyetlerine katılımlarının kariyerlerine herhangi bir katkısı olup olmadığına, olduysa hangi açıdan katkı sağladığına ilişkin veriler yer almaktadır. Katılımcıların önemli bir oranı (%74,3) Comenius Programı çerçevesinde katıldıkları etkinliğin kariyerlerinde hiçbir etkisi olmadığını belirtmiştir. Bu verilerden hareketle Comenius programının genel olarak katılımcıların kariyerlerine ilişkin geliştirici bir etkisi olmadığı söylenebilir.

Söz konusu durum, kariyer geliştirme konusundaki hedefe ulaşma noktasında sıkıntılar yaşandığını göstermektedir. Diğer taraftan, katılımcıların çok büyük bir bölümünün öğretmenlerden oluşması ve Türkiye’de öğretmenliğin dikey kariyer basamaklarına bir anlamda kapalı olması böyle bir sonucun ortaya çıkmasındaki temel etkilerden biridir. Yine iş bulma ve terfi gibi konularda da, oranların düşük çıkması aynı nedene bağlanabilir. Katılımcılarla yapılan birebir görüşmelerde, Comenius Programı HİE faaliyetinin kariyer gelişimine dolaylı bir etkisi olduğu yoğun biçimde ifade edilmiştir. Yine, özellikle maaşla ödüllendirilme, katılımcıların en sık karşılaştığı ödül biçimidir.

O.G. “Şimdi ben de hocam gibi maaşla ödüllendirme aldım uluslararası etkinlikler sayesinde. Ayrıca katıldığım uluslararası faaliyetler bende bu işi profesyonel olarak yapma fikri oluşturdu. Şu anda o şekilde çalışmaya devam ediyorum bana da katkısı bu şekilde oldu.”

Comenius Programı HİE faaliyetlerinin kariyer gelişiminden daha çok, kişisel gelişimde etkili olduğunu görüşme yaptığımız öğretmenlerden bazıları şöyle dile getiriyordu.

E.G.1. “Kişisel olarak tabii kendi adıma çok faydasını gördüm fakat Milli Eğitim Bakanlığında İngilizce öğretmeni olarak kariyer olarak bir yere taşımadı bu beni. Ama kişisel olarak kendi açımdan gelişimini çok fazla gördüm kendi açımdan en azından, hiç görmediğim bir ülkeye gittim, kendi açımdan çok eğlenceliydi, çok keyifliydi üç hafta boyunca kaldım. Kişisel olarak İtalyanca öğrenmemi teşvik etti biz orada üç hafta boyunca İtalyanca dersleri aldık bir başka dil öğrenmek için o anlamda iyiydi.

K.G.1. “Kariyer olarak hiçbir şey fark etmedi kişisel olarak çok şey kattı yıllarca dilini okuduğumuz dört yıl üniversitede eğitimini almışsınız bambaşka bir ülkenin dilini anlatıyorsunuz bana kişisel olarak çok şey kattı.”

Kariyer konusunda dolaylı etkinin nasıl yaşandığını öğretmenlerden biri şöyle dile getiriyordu:

E.G.3. “Direkt olarak kariyerime etki etti diyemem hemen ama önümdeki meslek hayatımda bunun ciddi anlamında bana kariyer anlamında katkı sağlayacağını düşünüyorum. Geçen sene proje yazdığım ve daha önceki hizmet içi eğitime katıldığım için bu sene müdür yardımcısı olarak görevlendirildim. Belki bu bir kariyer atlaması olarak değerlendirilebilir bunun etkisi illaki var yani kişisel olarak da hem eğitim açısından hem kültürel vizyon açısından pencereler biraz daha genişliyor. Şu an Muş'ta görev yapıyorum çok fazla açılıyorsunuz yani bakış açınız eğitime bakış açınız çok fazla değişiyor. Günlük hayatınız bile çok fazla değişiyor yani işte şöyle oluyor bak orada bunu bu şekilde yapıyorlar bizde böyle gibi bakış açısı çok fazla değişiyor.”

Tablo 2. Okul Eğitimi (Comenius) HİE Faaliyeti Kişisel Gelişime İlişkin Beklentiler ve Etkiler

	Beklentiler ve Etkiler	Hiç beklentim yoktu	Hiç bir etkisi olmadı	Düşük beklentim vardı	Çok az etkisi oldu	Orta düzey beklentim vardı	Etkisi oldu	Yüksek düzeyde beklentim vardı	Yüksek düzeyde etkisi oldu	Çok yüksek düzeyde beklentim vardı	Çok yüksek düzeyde etkisi oldu
1	Diğer ülkelerden insanlarla ilişkiler kurmak	0,2	1,1	0,7	4,1	12,4	26,1	55,7	33,7	31	34,9
2	Diğer kültürleri tanımak		3,2	0,7	20	9,2	39	50	37,8	40,1	3,2
3	Kendi kültürümü diğer katılımcılara tanıtmak		0,2	3	5,3	20,6	25,9	47,7	35,8	28,7	32,8
4	Diğer katılımcıların önyargılarını kırmak	4,1	1,4	6,4	8	25,9	31,4	37,8	32,6	25,7	26,6
5	Alanımla ilgili bilgilerimi geliştirmek		0,7	0,9	3,7	4,6	20,9	36	36,7	58,5	38,1
6	Öğretmeye ilişkin motivasyonumu artırmak			0,2	2,1	6,9	20,4	44,3	36	48,6	41,5
7	Yeni öğretim yöntemlerini öğrenmek	0,2	1,4	0,9	4,4	6,4	24,8	39	33,3	53,4	36,2
8	Kültürlerarası ve sosyal yeterliliklere sahip olmak		0,2	0,5	4,1	10,8	21,8	50,9	39	37,8	34,9
9	Kendi öğretim yöntemlerim ve çalışmalarım hakkında farkındalık sahibi olmak	0,2	0,2	0,5	3,2	13,1	23,9	46,3	39	39,9	33,7
10	Yeni konular ve tartışmalar hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak		0,7	1,1	4,4	14,7	30	47,2	36,5	36,9	28,4
11	Yabancı dilimi geliştirmek	2,5	0,9	5,3	9,9	15,1	29,6	34,6	27,1	42,4	32,6
12	Eğitim sistemleri hakkında daha fazla bilgi ve anlayışa sahip olmak	0,5	1,1	1,8	5	10,8	32,3	50,9	34,6	36	26,8
13	Eğitimdeki özel ihtiyaçlara ilişkin üst düzey becerilere sahip olmak	5,7	9,6	9,6	20,9	31,9	31,2	35,8	24,1	17	14,2
14	Yabancı dil öğrenme konusunda daha fazla motivasyona sahip olmak	3,7	3,7	7,6	5,7	14,7	23,9	40,6	32,8	33,5	33,9
15	Yeni ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkındaki bilgilerimi artırmak	6,2	10,1	10,3	14,4	27,1	37,8	36,2	21,1	20,2	16,5
16	İletişim ve bilgi teknolojilerinin (BİT) kullanımı konusundaki becerilerimi artırmak	10,1	14,4	11,2	19,7	30	30,5	30	22,2	18,6	13,1
17	Yönetim konusundaki yeni yaklaşımlar hakkındaki bilgimi artırmak	19,3	21,3	13,3	20,9	27,8	28,2	25,5	19,3	14,2	10,3
18	Çatışma yönetimi konusundaki bilgimi artırmak.	24,5	27,1	14,9	23,1	31,2	25,2	17,9	13,8	11,5	13,1

Tablo 2, araştırmaya katılan katılımcıların Okul Eğitimi (Comenius) HİE Faaliyeti çerçevesinde yurtdışı eğitimlerine gidiş sürecinde kişisel yeterlilikler anlamında kültürel ve mesleki alanda belirlenen konularda beklentilerine ve faaliyete katıldıktan sonra aynı konuların kişisel gelişimlerine etkilerine ilişkin verileri yer almaktadır. Beklenti ve etkiler, ankette ayrı ayrı sorular olarak yöneltildiği halde, karşılaştırmanın yapılabilmesi için yukarıdaki tabloda birarada verilmiştir.

Katılımcıların kültürel donanım kazanma ve kültürlerarası iletişim ve etkileşim becerilerini geliştirme konusunda önemli oranlarda yüksek beklenti içerisinde oldukları görülmüştür; diğer ülkelerden insanlarla ilişkiler kurmak (%86,7), diğer kültürleri tanımak (%90,1), kendi kültürümü diğer katılımcılara tanıtmak (%76,4), kültürlerarası ve sosyal yeterliliklere sahip olmak (%88,7) ve diğer katılımcıların önyargılarını kırmak (63,5). Katılımcıların programla ilgili beklentilerinin yüksek olduğu diğer bir alanın ise kişisel ve mesleki yeterliliklerini geliştirmek olduğu görülmüştür. Ancak alanımla ilgili bilgiler geliştirmek (%94,5), öğrenmeye ilişkin motivasyonumu artırmak (%92,9) ve yeni öğretim yöntemleri öğrenmek (%92,4) gibi yüksek beklentilerin söz konusu olduğu kişisel ve mesleki yeterlilikler daha çok bireylerin alanlarıyla ve tamamen bireysel gelişimleriyle ilgilidir. Katılımcıların önemli bir oranı yeni konular ve tartışmalar hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak (%84,1) ve eğitim sistemleri hakkında daha fazla bilgi ve anlayışa sahip olmak (%86,9) gibi eğitimle ilgili genel konulara ilişkin de donanım kazanma beklentisi içindedirler. Yönetim konusunda yeni yaklaşımlar hakkındaki bilgi, teknoloji kullanma becerisi, çatışma yönetimi konusunda bilgi ve yeni ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkında bilgi kazanma gibi konular eğitim programları çerçevesinde beklenti içerisine girilen konular olmaktan uzaktırlar. Alanla doğrudan ilişkili olan mesleki yeterliliklerin daha ön planda olduğu anlaşılmaktadır.

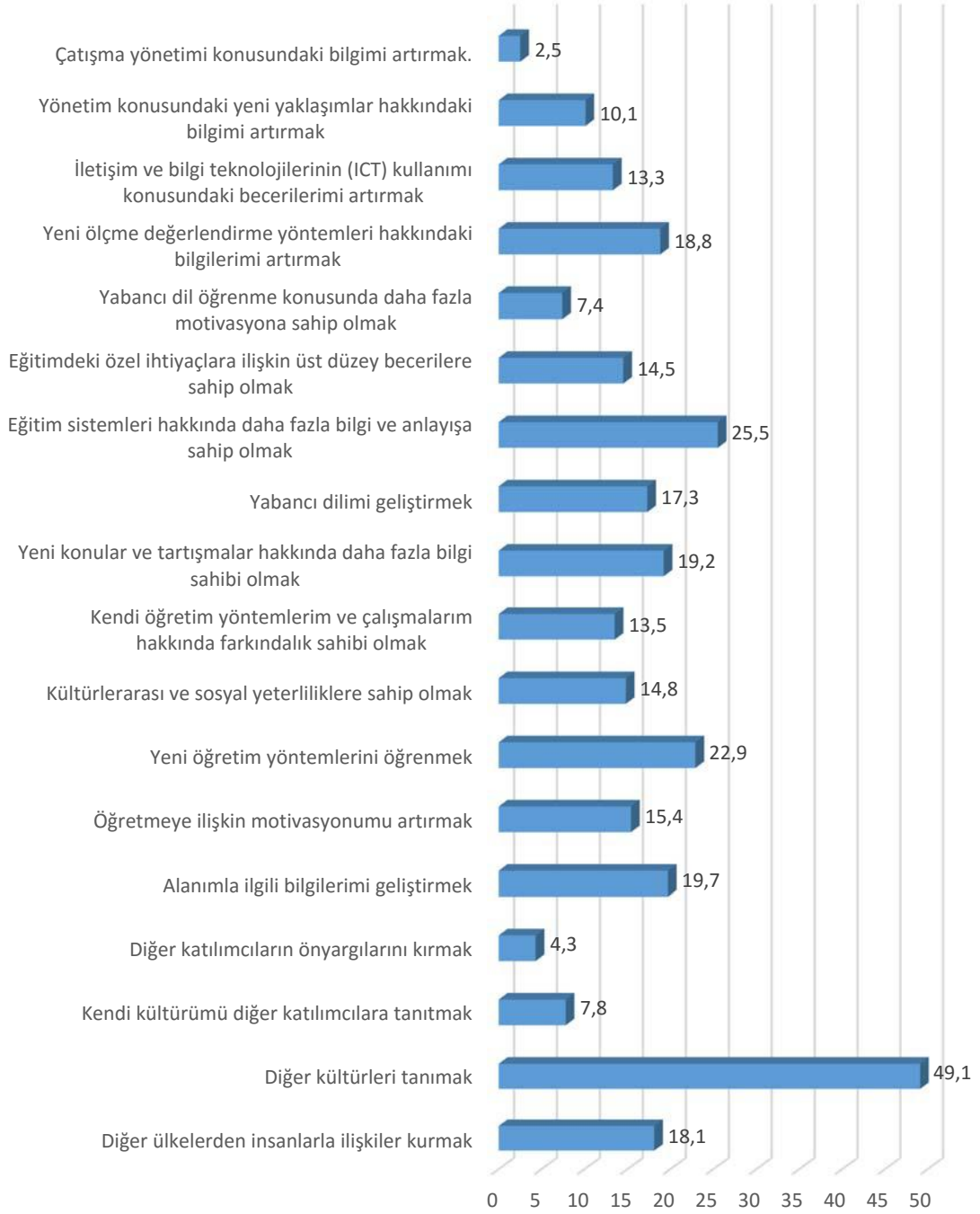
Yukarıdaki tabloya bakıldığında görülebileceği gibi katılımcıların tüm beklentilere ilişkin önermelere yüksek düzeyde ya da çok yüksek düzeyde beklentim vardı şeklinde cevap vermeyi tercih ettikleri görülmüştür. Burada özellikle doğrudan mesleklerine ilişkin beklentilerin diğerlerinden daha da yüksek olduğu görülmektedir. Kişisel gelişimin mesleki boyutu bu anlamda başvuruların yapılmasında en önemli etken olarak belirmektedir. Daha genelleşmiş kazanımlar sayılabilecek, çatışma çözme, yönetim

becerileri gibi alanlarda beklentilerin göreceli olarak düşük olduğu anlaşılmaktadır. Aşağıda aynı sorulardan oluşan, kişisel gelişime etki soruları bulunmaktadır.

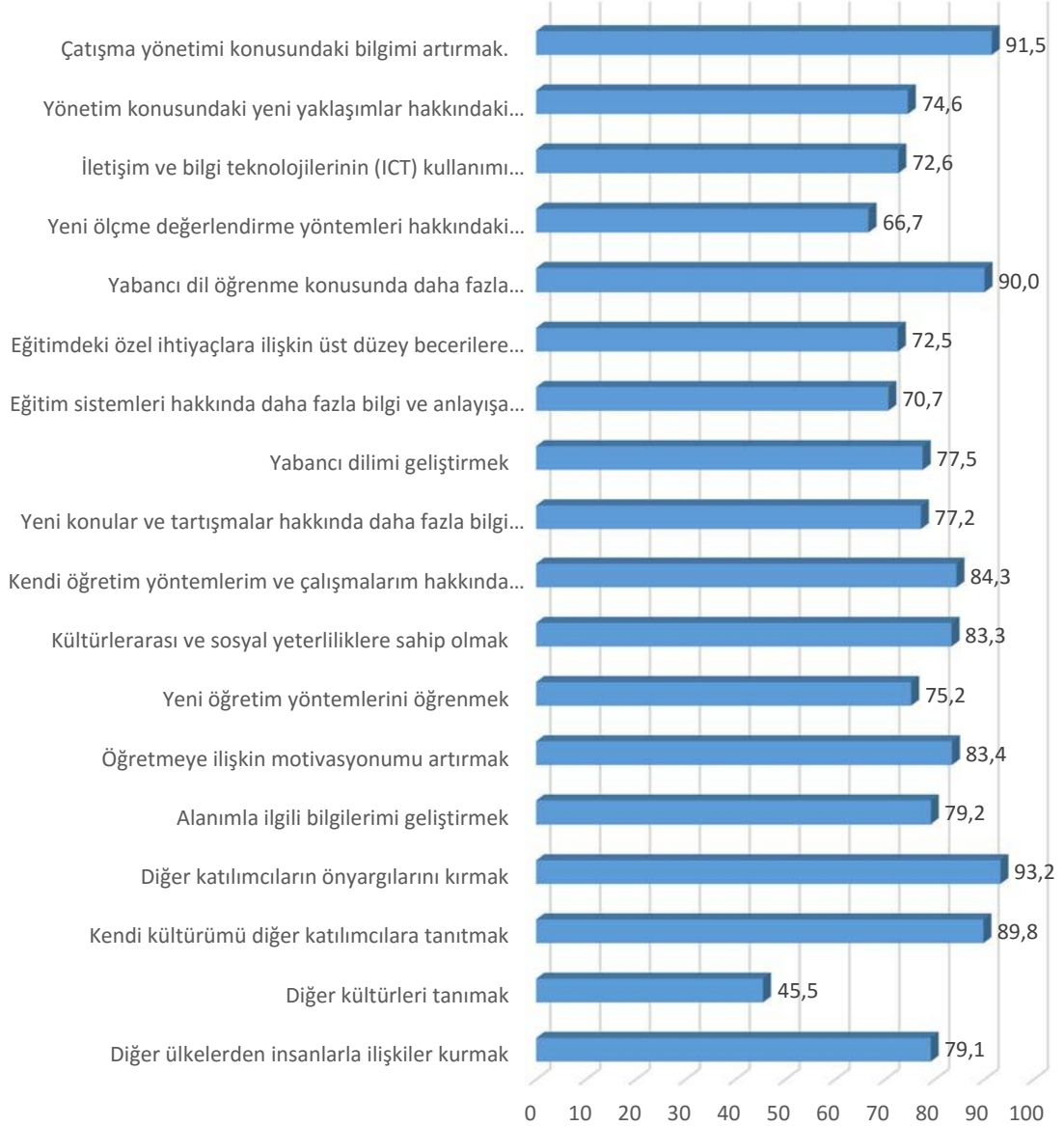
Tablodaki veriler incelendiğinde katılımcıların katıldıkları programın kültürel konulardaki etkilerinin ağırlıklı olarak etkili olduğu görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Katılımcıların programa katılmadan önce kültürel konulardaki beklentilerine ilişkin veriler dikkate alındığında programın bu anlamda etkili olduğu ve bu alanda katılımcıların beklentilerini karşıladığı sonucuna ulaşılabilir. Katılımcıların %86,7'si diğer ülkelerden insanlarla ilişkiler kurmak konusunda yüksek beklenti içerisinde olduğunu ifade etmiş, %94,7'si programın bu konuda etkili olduğu yönünde görüş bildirmiştir. Yine katılımcıların %90,1'i kendi kültürünü diğer katılımcılara tanıtmak beklentisi içindeyken, %94,5'i programın bu konuda etkili olduğu düşüncesindedir. Benzer biçimde katılımcıların %88,7'si kültürlerarası ve sosyal yeterliliklere sahip olma beklentisi içindeyken, %95,7'si programın bu konuda etkili olduğunu belirtmiştir. Ayrıca diğer katılımcıların önyargılarını kırma beklentisi içinde olanların oranı %63,5 iken, programın bu konuda etkili olduğunu ifade eden kişilerin oranı %90,6'dır. Programın kültürel anlamdaki etkililiğine ilişkin olumlu yönde görüş belirtenlerin oranı beklentilere göre anlamlı derecede fark göstermektedir. Ancak burada en dikkat çekici oran kültürel ön yargılarla ilgili olanıdır. Kültürel ön yargıları kırma beklentisi içerisinde olanların oranı diğer kültürel konulardaki beklentilere göre görece daha azken, programın bu konudaki etkililiğine ilişkin olumlu yönde görüş belirtenlerin oranı beklenti içerisinde olanlara göre anlamlı bir artış göstermiştir. Bu da programın kültürlerarası ilişkiler noktasındaki etkililiğini bir kez daha gözler önüne sermektedir. Yönetim konusundaki yeni yaklaşımlar hakkındaki bilgiyi artırmak, iletişim ve bilgi teknolojilerinin kullanımı konusundaki becerileri artırmak, çatışma yönetimi konusundaki bilgiyi artırmak ve yeni ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkındaki bilgiyi artırmak gibi konulara ilişkin verilerde herhangi anlamlı bir yoğunlaşma ya da dalgalanma görülmemiştir. Programın mesleki alandaki yeterliliklere etkililiği konusunda belirtilen görüşlerin ağırlıklı olarak olumlu yönde olmasından, bu konulardaki beklentilerin karşılanması noktasında programın etkili olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Grafik 29. Comenius HİE Faaliyetine Katılanların Kişisel Gelişime İlişkin Beklenti ve Etki Farkı

Yukarıdaki grafikte katılımcıların katıldıkları faaliyetin kişisel gelişimlerine sağlayacağı beklentiler ve kişisel gelişimlerine yaptığı etkiler karşılaştırılmaktadır. Grafik yüzdelerinin birbirinden çıkarılması ile elde edilmiştir. Katılımcıların beklentilerinin etkilere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. En çarpıcı farklılığın, “Diğer kültürleri tanımak” (%49,1’lik bir farkla) önermesinde ortaya çıktığı görülmektedir. En düşük farklılıkların ise “Diğer katılımcıların önyargılarını kırmak” (%4,3’lük bir farkla) ve “Çatışma yönetimi konusundaki bilgimi artırmak” (%2,5’lik bir farkla) gibi önermelerde olduğu görülmektedir. Faaliyetin etkisinin, beklentilerden daha yüksek olarak görüldüğü herhangi bir önerme bulunmamaktadır. Genel olarak bakıldığında, kişisel gelişimin mesleki boyutlarına ilişkin beklentilerin, etkilerden daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan, psikolojik beceriler ve yönetim becerileri gibi bazı becerilerin, hem beklentilerinin hem de etkilerinin düşük olması, aralarında ciddi farklılıkların çıkmamasının nedeni olarak görülebilir. Durumun daha iyi anlaşılması için, beklentinin etkiyi karşılama oranları aşağıda verilmiştir.

Grafik 30. Comenius Programı HİE Faaliyetlerinin Kişisel Gelişime İlişkin Beklentinin Kişisel Gelişime Etkisine Oranı

Beklentinin etkiyi nasıl karşıladığının gösterildiği yukarıdaki grafikte, beklenti ve etki arasında çıkan farklılıklar daha iyi anlaşılmaktadır. Örneğin, çatışma yönetimi konusundaki bilgimi artırmak önermesinin beklenti ve etkileri arasındaki fark oldukça düşük çıkmaktadır (%2,5). Yukarıdaki grafikte beklentinin etkiyi %91,6 oranında karşıladığı görülmektedir. Yine Tabloya bakıldığında bunun hem düşük beklenti hem de düşük etki nedeniyle ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Bu anlamda yukarıdaki grafikte karşılama oranı olan yüzdelik rakam düştükçe, beklenti etki arasındaki farkın yükseldiği anlaşılmaktadır. Beklentinin en düşük düzeyde karşılandığı önerme diğer kültürleri tanımak önermesidir (%45,5). Bu durum, faaliyetlerin diğer kültürleri tanıma konusunda katılımcılara yeterince imkân vermediği biçiminde yorumlanabilir. Ancak, nedenine ilişkin herhangi bir çıkarım yapılamaz. Beklentinin en yüksek düzeyde karşılandığı önermeler ise diğer katılımcıların önyargılarını kırmak (%93,2) ve yabancı dil öğrenme konusunda daha fazla motivasyona sahip olmak (%90) önermeleridir. Yüzdelik oran %100'ün üstüne çıktığında ise, durum tam tersine dönmüş anlamına gelmektedir. Grafikte, etkinin beklentinin üzerinde olduğu herhangi bir önerme bulunmamaktadır. Genel olarak değerlendirildiğinde, her ne kadar beklenti-etki arasında farklılıklar olsa da, beklentilerin-etkilerle karşılanma oranlarının oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Diğer bir deyişle, katılımcılar, kişisel gelişime ilişkin beklentilerinin, faaliyetin yarattığı kişisel gelişime ilişkin etkileri büyük oranda karşıladığını düşünmektedir.

Tablo 3. Kişisel Yeterliliklerin İşe Uygulanması Konusundaki Beklentiler

	Beklentiler ve Etkiler	Hiç beklentim yoktu	Hiç bir etkisi olmadı	Düşük beklentim vardı	Çok az etkisi oldu	Orta düzey beklentim vardı	Etkisi oldu	Yüksek düzeyde beklentim vardı	Yüksek düzeyde etkisi oldu	Çok yüksek düzeyde beklentim vardı	Çok yüksek düzeyde etkisi oldu
1	Profesyonel yeterliliklerimi geliştirmeye devam etmek için yüksek motivasyon kazanmak	0,5	0,7	0,7	3	10,6	26,4	49,8	31,7	38,5	38,3
2	Yabancılarla profesyonel bağlantılar kurmak	1,1	2,1	2,8	7,8	16,7	30,3	48,9	34,6	30,5	25,2
3	Yeni öğretim ve öğrenim yöntemlerini uygulamak	0,7	1,1	1,8	6,4	11	30,7	45,2	34,2	41,3	27,5
4	Yeni öğrenme içerikleriyle tanışmak	0,2		1,4	6,9	8	28,2	49,8	36,9	40,6	28
5	Öğrenmede Avrupa boyutuna odaklanmak	0,5	2,3	2,8	5,7	16,1	30,3	45,2	33,9	35,6	27,8
6	Farklı ve çok kültürlü gruplarla çalışma becerilerimi geliştirmek	0,2	0,7	2,3	3,9	11,2	24,3	47,2	36,9	39	34,2
7	Yabancı dil öğretimi kalitesini artırmak	3,2	3,2	1,6	5,7	9,2	23,9	38,5	35,3	47,5	31,9
8	Yeni sınıf yönetimi araç ve yöntemlerini uygulamak	1,6	3,9	4,1	9,9	17	30,3	44,5	33,5	32,8	22,5
9	Sınıfı daha iyi yönetmek ve öğrencilerle daha iyi ilişkiler kurmak	3	3,2	4,8	10,6	22,5	34,2	41,1	31,4	28,7	20,6
10	Daha fazla kariyer fırsatına sahip olmak	9,6	33,3	11,7	20	23,6	21,8	34,9	14,7	20,2	10,3
11	Bilgi iletişim teknolojilerini daha iyi kullanmak	7,6	16,5	10,6	17,9	27,5	31,9	31,7	18,8	22,7	14,9

Tablo 3'te katılımcıların kişisel yeterliliklerin işe uygulanması konusundaki beklentilerine ilişkin veriler yer almaktadır. Katılımcıların mesleki anlamda yeterliliklerini geliştirmek ve bu konuda motivasyon kazanmak ve etkileşimli çalışma becerileri kazanma ve sürdürme konularında programa ilişkin yüksek beklenti içerisinde oldukları görülmüştür. Katılımcıların %79,4'ü profesyonel bağlantılar kurmak, %80,8'i Avrupa boyutuna odaklanmak, %86,2'si farklı gruplarla çalışma becerilerini geliştirmek

konusunda yüksek beklenti içerisinde olduklarını belirtmişlerdir. Sınıf yönetimi becerilerini geliştirmek (%67,3) ve öğrencilerle daha iyi ilişkiler kurmak (%69,7) katılımcıların yüksek beklenti içerisinde oldukları farklı bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretme becerilerini geliştirmek yine katılımcıların program çerçevesinde yüksek beklenti içerisinde oldukları konular arasında yer almaktadır.

Tabloda görüldüğü gibi, burada öne çıkan madde yabancı dil öğretiminin kalitesini artırmaya ilişkin yeterliliklerin geliştirilmesidir. Bunun önemli bir nedeni hem bu ankete katılanların hem de Comenius HİE faaliyetlerine katılanların büyük oranda yabancı dil, özellikle İngilizce öğretmenlerinden oluşmasıdır. Bu durum, bir İngilizce öğretmenin en önemli kişisel yeterliliği yabancı dil öğretme becerisi olarak görmesi bu anlamda beklenen bir durumdur. Söz konusu durum aslında faaliyetlerden yararlanan kişilerin çeşitliliği açısından da önemli bir probleme işaret etmektedir. Kariyer, teknoloji, sınıf yönetimi gibi konularda yeterlilik sahibi olmaya ilişkin beklentiler bu nedenle daha düşüktür. Kişisel gelişime ilişkin beklentilerde karşımıza çıkan durumun benzeri burada da söz konusudur. Mesleki gelişimle ilişkilendirilen kişisel yeterliliklere daha fazla talep olduğu söylenebilir.

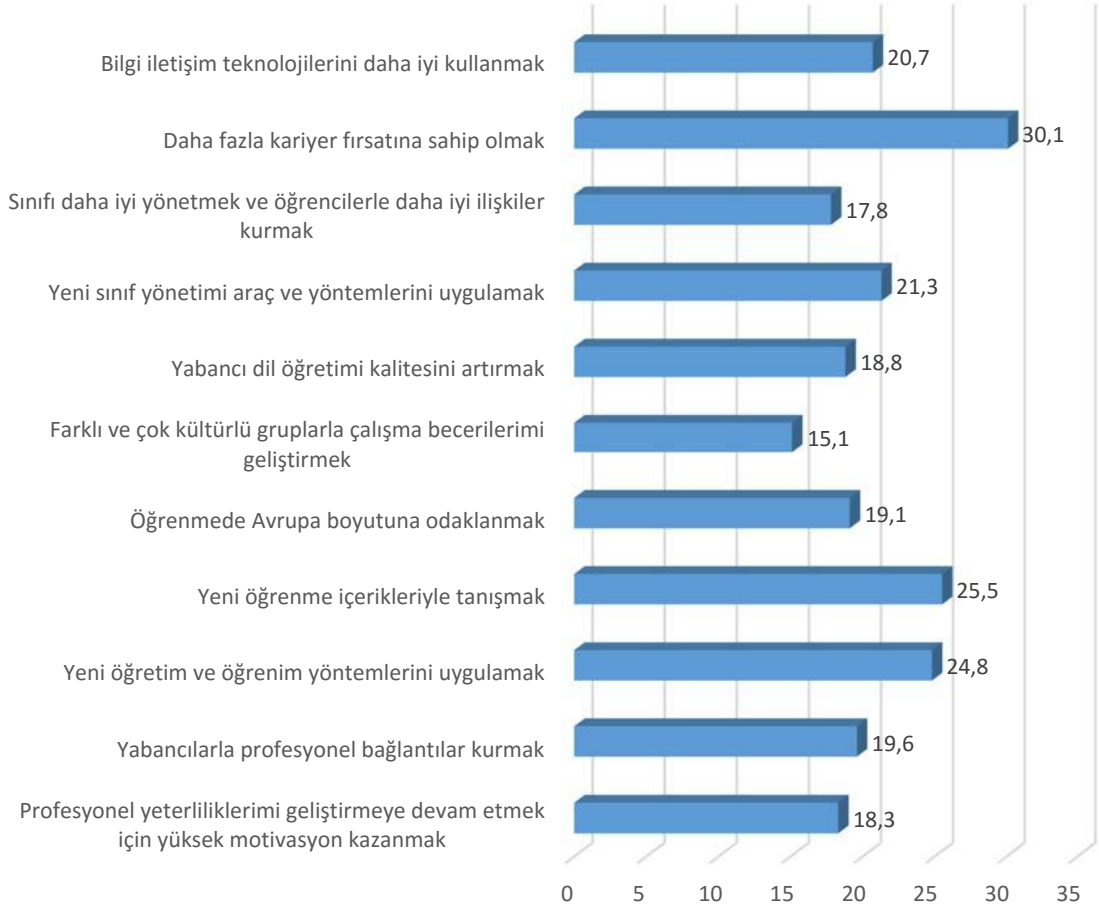
Tablo 2'deki verilerle karşılaştırıldığında katılımcıların mesleki anlamda yeterliliklerini geliştirmek ve bu konuda motivasyon kazanmak ve etkileşimli çalışma becerileri kazanma ve sürdürme konularındaki beklentilerinin önemli ölçüde gerçekleştiği görülmektedir. Ancak çok önemli bir oran teşkil etmemekle birlikte tabloda katılımcıların programla ilgili olarak daha fazla kariyer fırsatına sahip olmak (%55,1) ve bilgi iletişim teknolojilerini daha iyi kullanmak (%54,4) konusunda yüksek beklenti içerisinde oldukları anlaşılmıştır. Bunun yanında programın bu konulardaki etkililiğine ilişkin veriler incelendiğinde faaliyeti yüksek düzeyde etkili bulanlarının oranlarının faaliyete ilişkin yüksek düzeyde beklenti içerisinde olanların gerisinde kaldığı görülmektedir. Buna göre eğitimlerin içerik bakımından kariyer olanakları sağlamak ya da katılımcılarda teknoloji kullanma becerilerinin geliştirilmesi noktasında zayıf kaldığı sonucuna ulaşılabilir.

Grafik 30 incelendiğinde, HİE eğitim faaliyetlerinin yararlanıcıların kariyerlerine ilişkin çok az etkide bulunduğunu söylemek mümkündür. Bunun en önemli nedeni, yine daha önce belirtildiği gibi, katılımcıların kimler olduğuyla yakından ilişkilidir. Türkiye’de öğretmenlik mesleğinde dikey kariyer değişimleri oldukça düşük bir oranda seyretmektedir. Yine bu dikey kariyer hareketliliğin bağlı olduğu çok daha farklı dinamikler söz konusu olabilir. Katılımcıların büyük bölümünün öğretmen olduğu düşünüldüğünde kariyerlerine ilişkin etkinin oldukça düşük kaldığını görmek bu anlamda beklendik bir durumdur. Ancak, beklentiler grafiğinde görüldüğü gibi öğretmenlerin, HİE faaliyetlerinin kendilerine kariyer fırsatları sunacağı yönünde beklentileri bulunmaktadır. Ancak bu beklentinin yine karşılık bulmadığı anlaşılmaktadır.

Kişisel yeterliliklerin işe uygulanması konusundaki etkiler başlığında, katılımcıların katıldıkları etkinliklerin en yüksek oranda profesyonel gelişim için sağladığı motivasyona vurgu yaptıkları görülmektedir. Bu durum iki biçimde yorumlanabilir: Faaliyetin somut çıktılarının yetersiz olması ve faaliyetlerin büyük oranda katılımcıları yeni ve ilgi çekici şeylerle tanıştırmakla motivasyonlarını artırması. Yine bir önceki tablodakine benzer biçimde yabancı dil öğretimine sağladığı katkı da yüksek görünmektedir. Ancak bu oranın beklentilerdeki kadar yüksek olmadığı anlaşılmaktadır.

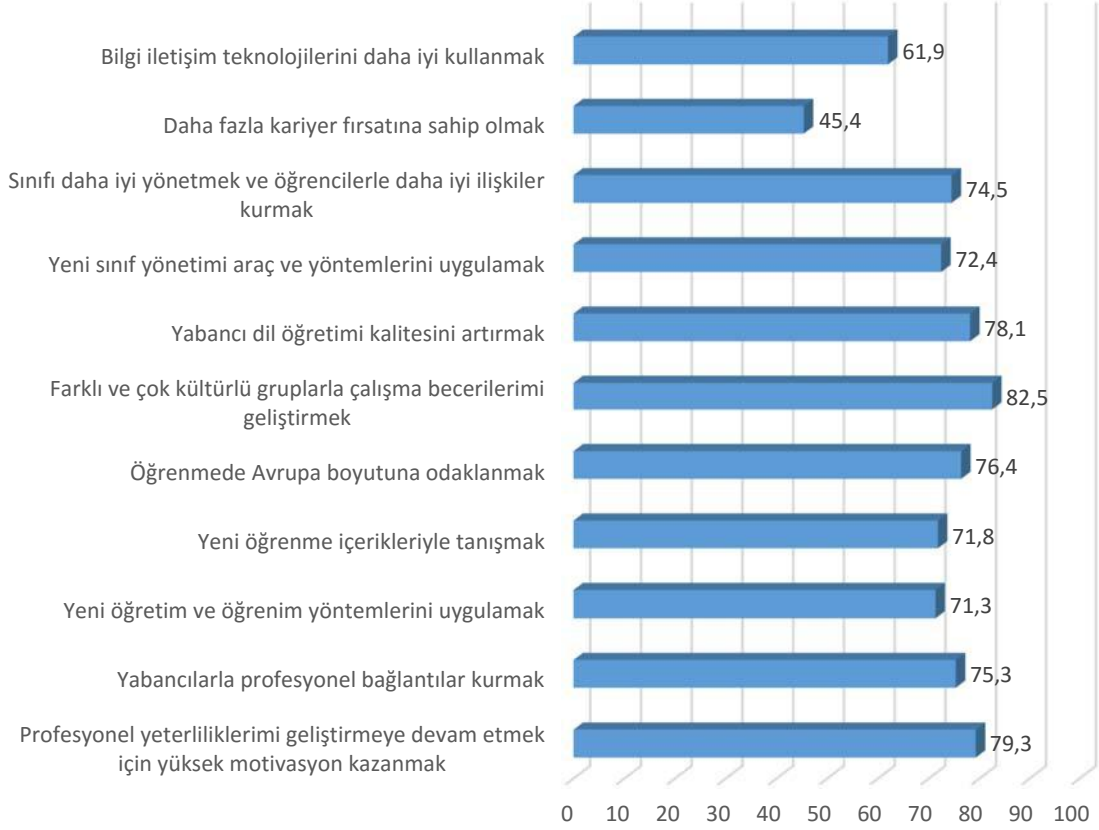

Grafik 31. Kişisel Yeterliliklerin İşe Uygulanması Konusunda Beklenti ve Etki Farkı

Grafik 31’de, kişisel yeterliliklerin işe uygulanması konusundaki beklenti ve etkilerin karşılaştırıldığı veriler bulunmaktadır. Grafikte rahatça görüleceği üzere beklentiler her bir önerme için etkiden daha yüksek oranda çıkmıştır. Bunun bir anlamı katılımcıların beklentilerinin tam olarak karşılanmadığıdır. Ancak, beklenti-etki tablosuna bakıldığı zaman, hem beklentilerin hem de etkilerin oranlarının oldukça yüksek olduğu görülecektir. Bu anlamda etkiler beklentilerden daha düşük olsa da bu düşüklük aslında yüksek beklenti ve etki düzeylerinde gerçekleşmektedir. Beklentilerin, etkileri karşılama oranlarının verildiği aşağıdaki grafik incelendiğinde durum daha net anlaşılabilir.

Grafik 32. Kişisel Yeterliklerin İşe Uygulanması Konusunda Beklentilerin Etkileri Karşılama Oranı

Grafikte beklentilerin-etkileri karşılama oranları verilmektedir. Grafikte en düşük yüzdeye sahip olan “daha fazla kariyer fırsatına sahip olmak” önermesidir. Burada düşük yüzde beklentinin daha az karşılandığı anlamına gelmektedir. Katılımcıların büyük bölümünün öğretmenlerden oluşması, kariyer fırsatları konusunda beklentilerin karşılanmasının düşüklüğünü açıklayabilir. Beklentilerin en çok karşılandığı alanlar ise “farklı ve çok kültürlü gruplarla çalışma becerilerimi geliştirmek” ve “profesyonel yeteliliklerin geliştirilmesine ilişkin motivasyon kazanmak” önermesinde karşımıza çıkmaktadır. Katılımcıların, bu önermede belirtilen konuya ilişkin, faaliyete katılmadan önceki beklentileri büyük oranda karşılanmıştır. Bu başlıkta, etkilerin beklentilerinin üzerine çıkan herhangi bir önerme bulunmamaktadır. Genel bir değerlendirme ile beklentilerin karşılanma oranları oldukça yüksektir denilebilir.

Faaliyetlere katılanlarla yapılan nitel görüşmelerde katılımcıların faaliyete katılmadan önce beklentileri olup olmadığı, bunların karşılanıp karşılanmadığına ilişkin değerlendirmeleri, faaliyete katılmaya karar verdiklerinde öğrenmeye ihtiyaç duydukları herhangi bir konu olup olmadığı ve faaliyet sürecinde bunları öğrenme fırsatı yakalayıp yakalayamadıkları yönünde sorular sorulmuştur. Bu doğrultuda katılımcılardan gelen yanıtlar ise faaliyete ilişkin beklentilerinin genellikle karşılandığı yönünde olmuştur.

E.G.1. *“Faaliyete katılmadan önce açıkcası sahnede bir insanın nasıl dil öğrenebileceğini merak ediyordum bu metodu merak ediyordum o yüzden zaten başvurmuştum çünkü biz yabancı dil öğretirken çok zorlanıyoruz insanlara çok sıkıcı geliyor o yüzden de ben kendi adıma istediğim herşeyi aldım oradan benim için faydalıydı.”*

K.G.1. *“Yani beklentilerim karşılandı hatta çok çok üzerindeydi ben çok memnun kaldım bir daha olsa bir daha gitmek isterim. Nerde kalacağımızı falan çok merak ediyorduk işte biz belki üçümüz aynı evde kalmayı istemiştik onun üzerinde bayağı durduk yolu nasıl buluruz diye bayağı tedirginliğimiz vardı ama çok onlarda sıkıntı yaşamadık bir anda uyum sağladık diyelim.”*

E.G.2. *“Bir şekilde bazı sorular geleceğini tahmin ediyordum. Türkiye ile alakalı o şekilde daha hazır gittiğimi düşünüyorum daha önce giden arkadaşların anlattığı deneyimleri en azından dinleme fırsatım oldu ve onlara yönelik bazı argümanlar oldu diyalog kurma diyalog becerisi ve bizim var olan konuşma hızımızın yeterli olup olmadığını sınamak için de güzel bir fırsat oldu dolayısıyla orada konuşma becerime dönük bir katkı yaptığını düşünüyorum sosyal olarak konuşma anlamında büyük katkıları olduğunu düşünüyorum.”*

E.G.3. *“Tabii ki de öncelikle ben Türkiye’de genel bir sorundu zaten İngilizce kullanım konuşma alanının dar olması. Öğretmenlerimiz de bundan müzdariptir yani. Biz İngilizce öğretiyoruz ama konuşabileceğimiz çok fazla alan yok, sınıfta da öğrencilerimiz yadırgadığı için öyleydi. Asıl amacım hem yöntem öğrenmek hem pratiğimi geliştirmek hem kendimi ne kadar ifade edebiliyorum, kendimi ölçmek. İlk başta gittiğimde diğer ülkelerden gelenlerin bu konuda daha iyi olduğunu gördüm. Ama şunu gördüm; ne kadar orada bulunursak ne kadar yurt dışında kalırsak kendini ifade edebilme o kadar etkili olacaktır. Yani iki haftanın sonunda başladığımdakinden çok ileri bir durumdaydım kendimi ifade konusunda. Yani konuşulmayan dil unutulduğu gibi bizde o pratik sorunu var. Keşke daha uzun olsa bu süreler daha fazla gidebilsek daha fazla bütçe ayırabilsek keşke. Ama şartları zorlamaya çalışıyoruz her sene fazla başvuru yaparak. Ben ihtiyaçlarımı karşıladığını düşünüyorum hem İngilizce anlamında hem kendi ihtiyaçlarım anlamında. Dediğim gibi öğretim metotları öğrenmeyi bekliyordum bunlar karşılandı yani başka arkadaşların başka ülkelerdeki meslektaşlarının neler yaptığını öğrenmek istiyordum onları görme fırsatım oldu.”*

K.G.2. “Öncesinde ne olacağını hiç bilmiyordum ve giden gruplar arasında olduğumu düşünüyorum, kimseden de bir bilgi alamadığım için birşey düşünemiyordum yani şu beklentim vardı da karşılandı bu beklentim vardı da karşılanmadı iyi oldu kötü oldu diyemiyorum, herşeyi orada farkettim orada farkına vardım. Biliyorsunuz öğretmenlik her zaman kendini yenilemek isteyen bir alan dolayısıyla her zaman ihtiyacım var hala da ihtiyacım olduğunu düşünüyorum tabii ki de karşıladı.”

K.G.3. “Yani faaliyetten önce ben biraz daha böyle teknolojik anlamda bişeyler bekliyordum çünkü biz o zaman tahta projesine geçmiştik daha böyle bilgisayara dayalı yeni aktiviteler üretebileceğimiz bir şeyler bekliyordum bu ayağı eksik kaldı. İlk defa yurt dışı deneyimim olduğu için daha çok endişe korku durumları yaşadım çok fazla bilgim olmadığı için ama mesleki anlamda tüm ihtiyaçlarımı karşıladı diyemem. Evet bununla ilgili ulaşım olsun gideceğim yer kalacağım yer internet üzerinden küçük bir araştırma yaptım.”

E.G.4. “Faaliyete başvuru yaparken kursta neler üzerine yoğunlaşacaklarını açıkladıkları bir kurs arama sitesi vardı. Oralarda kursun içeriğine yönelik bilgiler verilmişti orada okuduklarımdan kaynaklı bazı beklentiler geliştirmiştim tabii ki. Onların da yeterli seviyede karşılanmış olduğunu düşünüyorum başvurduğum kursta.”

E.G.5. “Benim için her anlamda dil anlamında kültürel ve mesleki anlamda katkıları oldu ve gerçekten beklentilerimi karşıladı. Bu yüzden mutluyum.”

E.G.6. “Bir haftalık kurstan biraz daha fazla şey beklediğimi farkettim. Ama kurs bir haftaydı bir haftada verilebilecek şeyleri verdiler ama bizim beklentimiz fazlaydı. Çok fazla beceri sahibi olan katılımcılar olunca ekstra beceri kazandırdı. Beklentim fazlaydı kursun hedefleri doğrultusunda oradaki eğitimi aldım. Oranın kültürünü araştırdım önce yeme içme yakın bölgedeki insanlarla nasıl iletişime geçebileceğimizi araştırdım kültürü tanıma konusunda okumalar yaptım internette araştırma yaptım. Kurs sağlayıcısı kurumu tanımaya çalıştım ne gibi çalışmalarını var diye. Öğretmen programı hakkında baktım ama yeterli bilgi sahibi olmadım.”

K.G.4. “Katılmadan önceki bütün beklentilerimi aldım ben oradan. Gitmeden önce de sadece yol ile ilgili bilgi almam gerekiyordu yol ve metro sistemi ile ilgili, yabancı dil öğretmeni olduğum için çok da zorlanmadım tüm biletlerimi aldım tren biletiydi falan. O yüzden bir sıkıntı olmadı yani o konuda. Oradaki şirket de çok yardımcı oluyor zaten önceden bir sürü anketler belgeler yolladı yol tarifine kadar. Hiçbir sorun yaşamadım yani.”

E.G.7. “Kesinlikle kursa katılmadan önceki beklentimin %80-90 ını karşıladı. Hepsini değil özellikle dil eğitimi ile ilgili derste ne yapmamız gerekiyor temalı bir kurstu ama tam olarak istediğimizi alamadık. Tekrar bir kursa katıldım o deneyimi de orda aldım.”

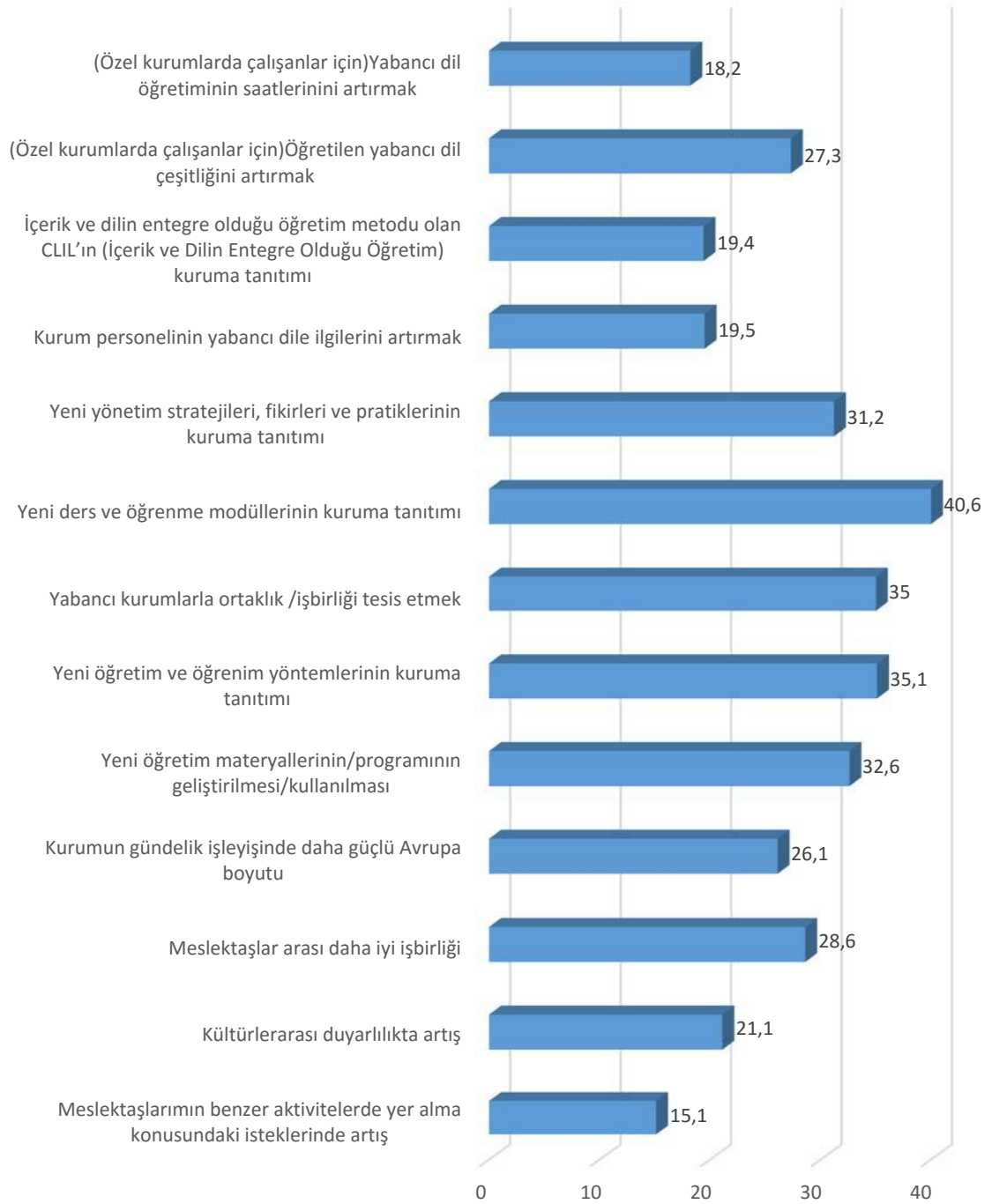
Tablo 4. Kurumsal Seviyedeki Beklentiler ve Etkiler

	Beklentiler ve Etkiler	Hiç beklentim yoktu	Hiç bir etkisi olmadı	Düşük beklentim vardı	Çok az etkisi oldu	Orta düzey beklentim vardı	Etkisi oldu	Yüksek düzeyde beklentim vardı	Yüksek düzeyde etkisi oldu	Çok yüksek düzeyde beklentim vardı	Çok yüksek düzeyde etkisi oldu
1	Meslektaşlarımın benzer aktivitelerde yer alma konusundaki isteklerinde artış sağlamak	2,5	3,7	5	10,1	25,2	34,2	43,3	31,2	23,9	20,9
2	Kültürlerarası duyarlılıkta artış sağlamak	0,2	2,1	2,5	9,4	19,7	32,1	50,9	37,8	26,6	18,6
3	Meslektaşlar arası daha iyi işbirliği	0,9	4,1	5,5	16,1	24,5	39,4	47,2	26,6	21,8	13,8
4	Kurumun gündelik işleyişinde daha güçlü Avrupa boyutu	1,6	6,7	7,1	19	27,8	36,9	41,3	23,4	22,2	14
5	Yeni öğretim materyallerinin/programının geliştirilmesi/kullanılması	0,9	6,4	5,3	16,1	21,1	37,4	43,8	28,4	28,9	11,7
6	Yeni öğretim ve öğrenim yöntemlerinin çalıştığım kuruma tanıtımı	0,9	5,5	3	14	19,5	39	50	28,9	26,6	12,6
7	Yabancı kurumlarla partnerlik/işbirliği tesis etmek	1,1	8,3	3,9	18,1	18,1	31,9	42,2	23,9	34,6	17,9
8	Yeni ders ve öğrenme modüllerinin kuruma tanıtımı	1,1	6,4	4,8	21,3	22,7	41,5	47	20,6	24,3	10,1
9	Yeni yönetim stratejileri fikirleri ve pratiklerinin çalıştığım kuruma tanıtımı	3	7,8	5,7	18,6	26,8	40,4	42,9	22,7	21,6	10,6
10	Kurum personelinin yabancı dile ilgilerini artırmak	6	7,6	9,6	20,2	28,4	35,8	36	24,8	20	11,7
11	İçerik ve dilin entegre olduğu öğretim metodu olan CLIL'in (İçerik ve dil entegreli öğrenme) kuruma tanıtımı	12,8	23,9	15,1	23,6	32,8	32,6	25,5	12,8	13,8	7,1
12	(Özel kurumlarda çalışanlar için) Kurumda öğretilen yabancı dil çeşitliliğini artırmak	18,2	27,3	9,1	18,2	27,3	36,4	27,3	9,1	18,2	9,1
13	(Özel kurumlarda çalışanlar için) Yabancı dil öğretiminin saatlerini artırmak	27,3	36,4	27,3	27,3	9,1	18,2	18,2	9,1	18,2	9,1

Tablo 4’te Comenius Programı HİE faaliyeti çerçevesinde eğitime katılan katılımcıların kurumsal seviyedeki beklentilerine ilişkin veriler yer almaktadır. Araştırmaya katılan katılımcıların katıldıkları eğitimin kurumsal yansımaları konusunda ağırlıklı olarak orta, yüksek ve çok yüksek düzeyde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Programın mesleki ve kişisel yeterlilik ve kültürlerarası iletişim becerileri gibi alanlardaki katkılarına ilişkin beklentilere benzer biçimde katılımcıların programın kurumsal anlamda da katkıları/etkileri olacağı düşüncesinde oldukları ve bu durumlara ilişkin beklenti geliştirdikleri anlaşılmaktadır. Kurumsal anlamdaki katkı özellikle kurum bünyesindeki insanlara belirli konularda duyarlılık ve meslektaşlarına mesleki yeterlilik anlamında beceriler kazandırmak üzerine kuruludur. Katılımcılar yeni öğretim ve öğrenim yöntemlerinin çalıştığım kuruma tanıtımı (%76,6), yeni yönetim stratejileri fikirleri ve pratiklerinin çalıştığım kuruma tanıtımı (%64,5), yeni öğretim materyallerinin/ programının geliştirilmesi/kullanılması (%72,7) gibi eğitsel konularda kuruma yenilikçi katkılar sağlayacak donanımı kazanacaklarına dair bir beklenti içerisindeyler.

Katılımcıların yüksek beklenti içerisinde oldukları konularda, programın bu noktalarda oldukça etkili olduğu yönünde görüş belirtenlerin ağırlıkta olması programın bu boyuttaki etkililiğine ilişkin bir tablo ortaya koymaktadır.

Grafik 33. Kurumsal Seviyede Beklenti – Etki Farkı

Grafikte, kurumsal seviyede beklenti ve etkilerin karşılaştırıldığı veriler bulunmaktadır. Bu grafikte en düşük farkın “yabancı dil öğretiminin saatlerini artırmak” ve “meslektaşlarının benzer aktivitelerde yer alma konusundaki isteklerinde artış” önermelerinde görüldüğü anlaşılmaktadır. Burdaki düşük farkın yüksek beklenti düzeyinden mi yoksa düşük beklenti düzeyinden mi karşılandığını anlamak için beklentilerin etikeleri karşılama grafiği aşağıda verilmektedir. En büyük farklar yeni ders ve öğrenme modüllerinin kuruma tanıtımı ve yeni öğretim ve öğrenim yöntemlerinin kuruma tanıtımı önermelerinde görülmektedir. Burada beklentilerin etkileri karşılamada yeterli olmadığı ilk bakışta söylenebilir. Ancak, daha önce de belirtildiği gibi, bu fark yüksek beklenti düzeyleri arasında da gerçekleşmiş olabilir. Bunun için aşağıdaki grafiğe bakmak gerekir. Etkinin beklentinin üzerine çıktığı herhangi bir önerme bulunmamaktadır.

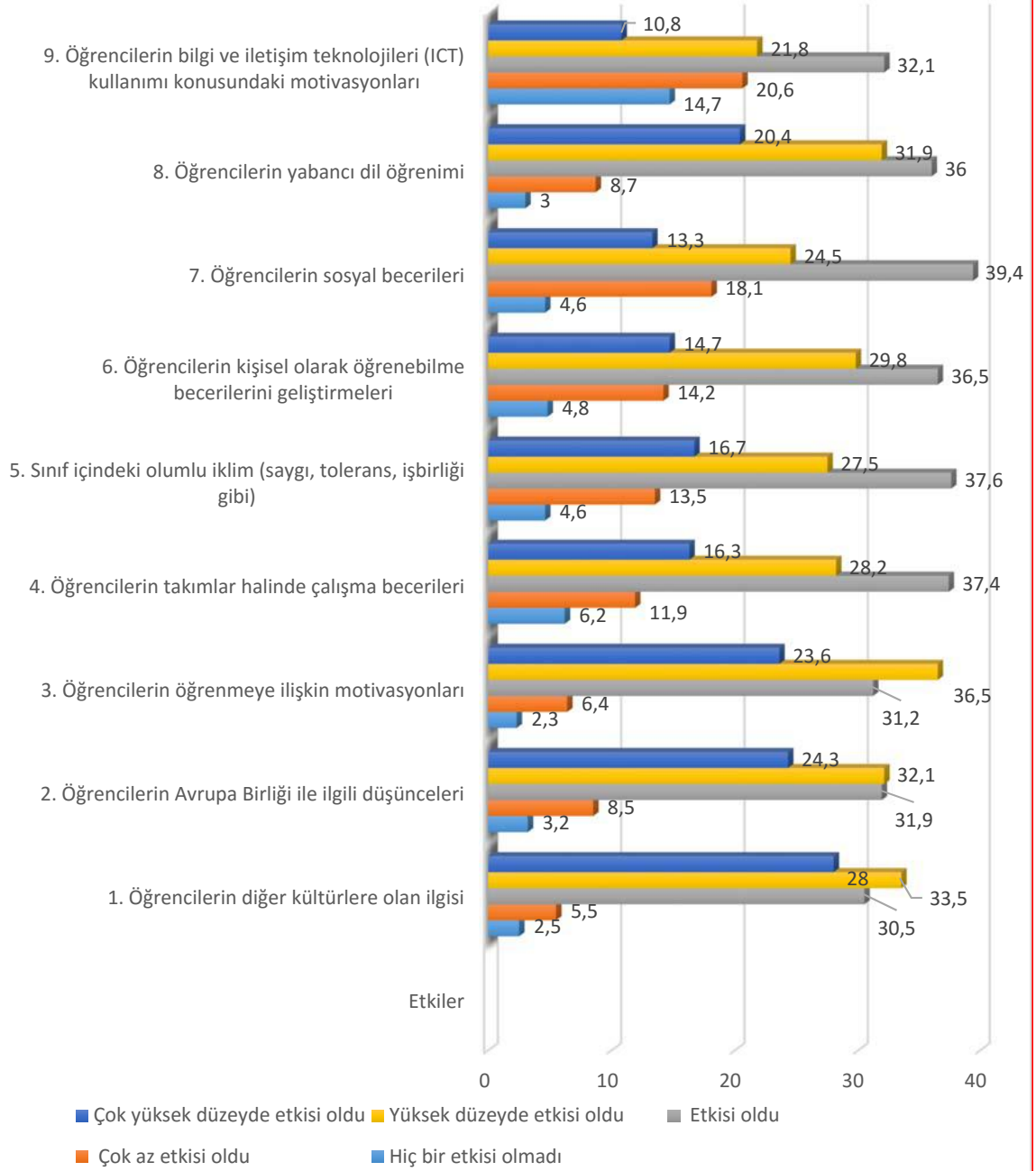

Grafik 34. Kurumsal Seviyede Beklentinin Etkiye Oranı

Kurumsal seviyede beklentilerin etkileri karşılama oranlarına bakıldığında bunların diğer beklenti-etki karşılama oranlarına göre daha düşük olduğu söylenebilir. Bunun anlamı kurumsal seviyedeki beklentilerin etkilere oranla diğerlerinden daha yüksek olduğu söylenebilir. Diğer taraftan, faaliyete ilişkin kazanımların kurumsal düzleme aktarılmasında da güçlükler yaşanabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Yalnız burada altı çizilmesi gereken husus beklentilerin bu başlıkta da önemli oranlarda karşılandığıdır. Sadece diğer başlıklara oranla görece bir düşüklükten söz edilebilir. Beklentinin en yüksek oranda karşılandığı başlığın meslektaşlarının benzer aktivitelerde yer alma konusundaki isteklerinde artış önermesinde ortaya çıktığı görülüyor. Öğretilen yabancı dil çeşitliliğini artırmak, yeni ders ve öğrenme modüllerinin kuruma tanıtımı önermeleri ise beklentilerin en düşük oranda karşılandığı önermeler olmuştur. Burada, ders saatlerini artırmak konusunda beklentinin karşılanmama nedeni, kurumsal meselelerle yakından ilişkilidir ve öğretmenler böyle bir şeyi gerçekleştirememiş olabilirler. Diğer taraftan, yeni ders ve öğrenme modüllerinin kuruma tanıtımı önermesinin düşük oranda karşılanması dikkat çekici bir durumdur. Çünkü bu programın en temel amaçlarından biri olarak görülmektedir.

Grafik 35. Comenius HİE Faaliyetinin Öğrenciler Üzerindeki Etkisi

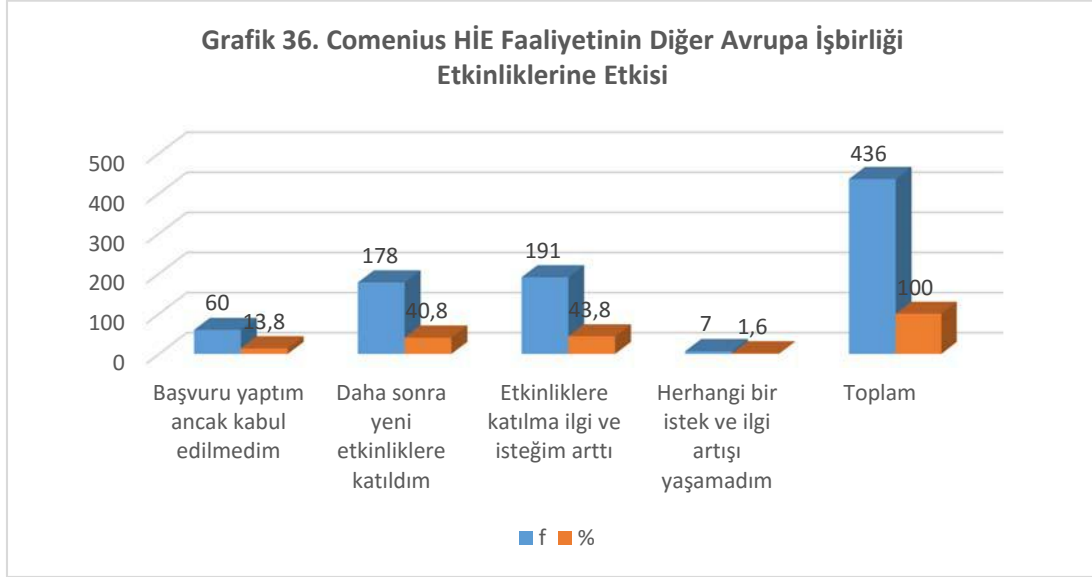
Tablo 5. Comenius HİE Faaliyetinin Öğrenciler Üzerindeki Etkisi

	Etkiler	Hiç bir etkisi olmadı	Çok az etkisi oldu	Etkisi oldu	Yüksek düzeyde etkisi oldu	Çok yüksek düzeyde etkisi oldu
1	Öğrencilerin diğer kültürlerle olan ilgisi	2,5	5,5	30,5	33,5	28
2	Öğrencilerin Avrupa Birliği ile ilgili düşünceleri	3,2	8,5	31,9	32,1	24,3
3	Öğrencilerin öğrenmeye ilişkin motivasyonları	2,3	6,4	31,2	36,5	23,6
4	Öğrencilerin takımlar halinde çalışma becerileri	6,2	11,9	37,4	28,2	16,3
5	Sınıf içindeki olumlu iklim (saygı, tolerans, işbirliği gibi)	4,6	13,5	37,6	27,5	16,7
6	Öğrencilerin kişisel olarak öğrenebilme becerilerini geliştirmeleri	4,8	14,2	36,5	29,8	14,7
7	Öğrencilerin sosyal becerileri	4,6	18,1	39,4	24,5	13,3
8	Öğrencilerin yabancı dil öğrenimi	3	8,7	36	31,9	20,4
9	Öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojileri (ICT) kullanımı konusundaki motivasyonları	14,7	20,6	32,1	21,8	10,8

Comenius Programı HİE Faaliyeti, öğretmenlerin program çerçevesinde edindikleri bilgi ve deneyimleri eğitim öğretim ortamlarına aktarmalarını sağlayarak, öğrencilerin yabancı dile becerilerini, sosyal becerilerini, akademik başarılarını ve farklı kültürlerle ilgilerini artırmalarını ve bu yolla eğitimde kaliteyi yükseltmeyi amaçlamaktadır. Tablo 5'te gösterilen veriler, Comenius Programı HİE Faaliyetine katılan öğretmenlerin, öğrencilerin de bu amaç doğrultusunda genel olarak olumlu bir etki gördüklerine işaret etmektedir. Tablodaki veriler daha yakından incelendiğinde, bu faaliyetlere katılan öğretmenlerin öğrencilerinde en yüksek etkiyi gözlemledikleri alanlar diğer kültürlerle olan ilgileri (%92), Avrupa Birliği ile ilgili düşünceleri (%88,3), öğrenmeye ilişkin motivasyonları (%91,3) ve yabancı dil öğrenimleri (%88,3) olmuştur. Öğrencilerin takımlar halinde çalışma becerileri ile sınıf içindeki olumlu iklimin %81,9, kişisel olarak öğrenebilme becerilerini geliştirmelerinin %81 ve sosyal becerilerinin %77,3 oranında etkilendiği gözlemlenirken, en az etkinin %64,7 ile öğrencilerin bilgi iletişim teknolojileri kullanımı konusundaki motivasyonlarında gözlemlendiği anlaşılmaktadır. Bu veriler doğrultusunda Comenius Programı HİE Faaliyetlerine katılan öğretmenlerin, öğrencilerini inceleme, araştırma ve öğrenme yönünde etkiledikleri ve bu etkinin dolaylı olarak öğrencilerin öğrenmeye ilişkin ilgilerine de olumlu yönde katkı sağladığı söylenebilir.

3.1.4. Verimlilik

Verimlilik ölçütü, Hayatboyu Öğrenme Programının (LLP) alt boyutları çerçevesinde, kullanılan kaynaklar ile elde edilen sonuçlar arasındaki ilişkiyle alakalı bir analiz ilkesi olarak ele alınmaktadır. Bu araştırmanın genel ve özel amaçları bağlamında da temel ölçütlerden biri olan verimlilik, hedeflenen etkilere ulaşmanın maliyeti ile ilgili konular ve kalite, miktar ve zaman açısından girdilerin, proje sonuçlarının kalitesini etkileyecek şekilde ne derece iyi proje faaliyetlerine dönüştüğünü ifade etmektedir. Diğer taraftan, verimlilik ilkesinin en önemli göstergeleri, faaliyet sonrasında Avrupa'yla kurulan işbirliği etkinlikleri olarak görülmektedir.

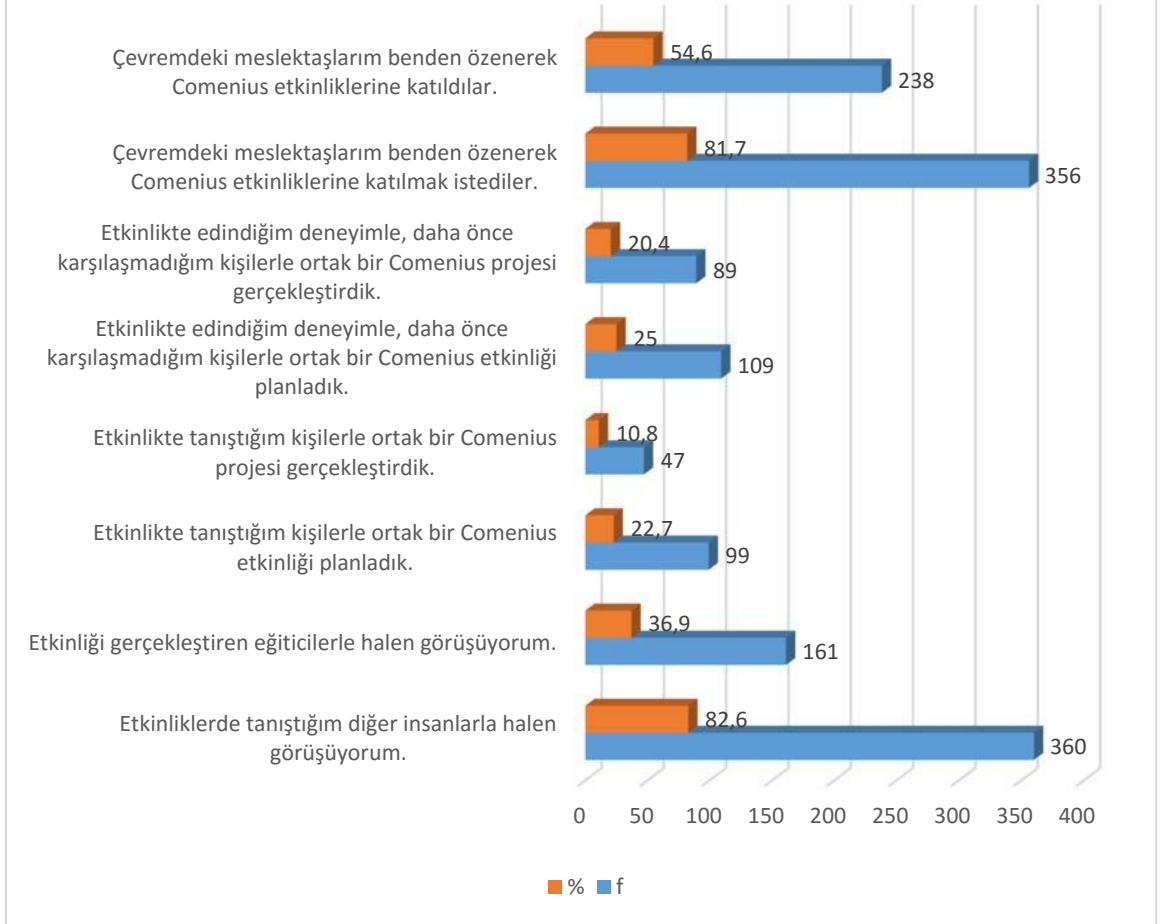

Faaliyetlere katılanların diğer Avrupa İşbirliklerine nasıl baktıklarını görmek amacıyla sorulan soruya, büyük oranda olumlu yanıt verdikleri görülüyor. 436 kişiden yalnızca yedi kişi Avrupa'yla işbirliği boyutunda herhangi bir ilgi istek artışı yaşamadığını ifade etmiştir. Neredeyse %99'u Avrupa İşbirliği etkinliklerine dâhil olmaya çalışmıştır ya da böyle bir istek duymuştur. Odak grup görüşmesinde katılımcılar bunu "tadını almak" olarak niteliyorlardı. Bir kere faaliyete katılan daha sonra tekrar katılma isteği yaşıyordu. Bu anlamda grafikteki oranların oldukça çarpıcı olduğu söylenebilir.

O.G. “Belki de biraz da tadını almakla ilgili bir durum. Hani bir kez tadını alıyor ve bir kere yapan o havayı alıyor, oradaki etkileşim, kendine kattıklarını hissettiğinde bu sefer döndüğünde zor da olsa ‘yok ya bir daha deneyeyim’ diyor. Bende hep öyle oldu ben kaç defa ret aldım ama ertesi yıl bir daha başvurduğum. O yüzden tatmakla ilgili bence. Dönüp geldiğinde de fotoğraflar, videolar ve yaptıklarını paylaşıyorsun ve çevrendekiler de etkileniyor. ‘Evet ya bu güzel bir şeymiş, biz de uğraşalım noktasına getiriyorlar.’”

O.G. “Şimdi bu işe başlayan arkadaşlar bırakamazlar çünkü getirisi çok fazla. Her anlamda getirisi çok fazla; kişisel anlamda, kurduğumuz arkadaşlıklar, yabancı dilimizin gelişmesi, kurduğunuz ortaklıklar, bu ortaklıkların okula ve çevrenize getirdiği faydalar çok önemli. Şimdi ben Avrupa’daki neredeyse tüm Ulusal Ajansları takip eden bir insanım. Hangi projeler kabul edilmiş, özetleri, hangi ülkelerle çalışıyorlar, bunların hepsini çok ciddi bir şekilde takip ediyoruz biz. Biraz daha ileri bir aşamadayız. Onun için şimdi bırakmak da mümkün değil. Ben bu işe gençlik projeleri ile başladım, 2016 yılında Avrupa Komisyonu ile o zaman İngiltere’de kaldım. Ondan sonra Brüksel’de kaldım.”

Grafik 37. Avrupa'yla İşbirliği Etkinlikleri

Avrupa'yla işbirliği etkinlikleri bağlamındaki veriler incelendiğinde, katılımcıların birbirine çok yakın oranlarda olmak üzere çevrelerindeki meslektaşlarının kendilerinden özenerek Comenius Programı HİE faaliyetlerine katılmak istediklerini (%81,7) ve etkinliklerde tanıştıkları diğer insanlarla halen görüştiklerini (%82,6) belirtmişlerdir. Yanıtlar incelendiğinde katılımcıların sırasıyla, %54,6'sı (238 kişi) çevrelerindeki meslektaşlarının kendilerinden özenerek Comenius Programı HİE faaliyetlerine katılmak istediklerini, %36,9'u etkinliği gerçekleştiren eğitimcilerle halen görüşüğünü, %25'i etkinlikte edindiği deneyimle, daha önce karşılaşmadığı kişilerle ortak bir Comenius etkinliği planladıklarını, %22,7'si etkinlikte tanıştığı kişilerle ortak bir Comenius etkinliği planladıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar arasında etkinlikte

tanıştığı kişilerle ortak bir Comenius projesi gerçekleştirdiklerini belirtenler ise %10,8'dir.

Nitel görüşmelerde “Faaliyete katılmak sizin bir iletişim ağı kurmanıza yardımcı oldu mu? Halen görüştüğünüz kişiler var mı? Programda tanıştığımız kişilerle ortak bir proje veya etkinlik yaptınız mı?” sorusunu yönelttiğimizde, faaliyete katılmanın, iletişim ağı oluşturmada oldukça etkili olduğu ifade edilmiştir. Katılımcıların büyük bölümü, faaliyet sonrasında orada tanıştıkları kişilerle ve eğitimcilerle arkadaş olduklarını daha sonraki zamanlarda görüştiklerini ifade etmişlerdir. Faaliyetlerin iletişim ağı kurmada oldukça etkili olduğu bu anlamda söylenebilir. Diğer taraftan katılımcılar arasında insani ilişkilerin daha yoğun bir şekilde kurulduğu anlaşılmaktadır.

E.G.1. “Evet oraya katılanlarla iletişim halindeyim hala okul gruplarımız yaş gruplarımız benimkilerle farklı olduğu için ben bir etkinlik yapamadım ama oraya katılan başka bir arkadaşın bir proje geliştirdiğini biliyorum evet.”

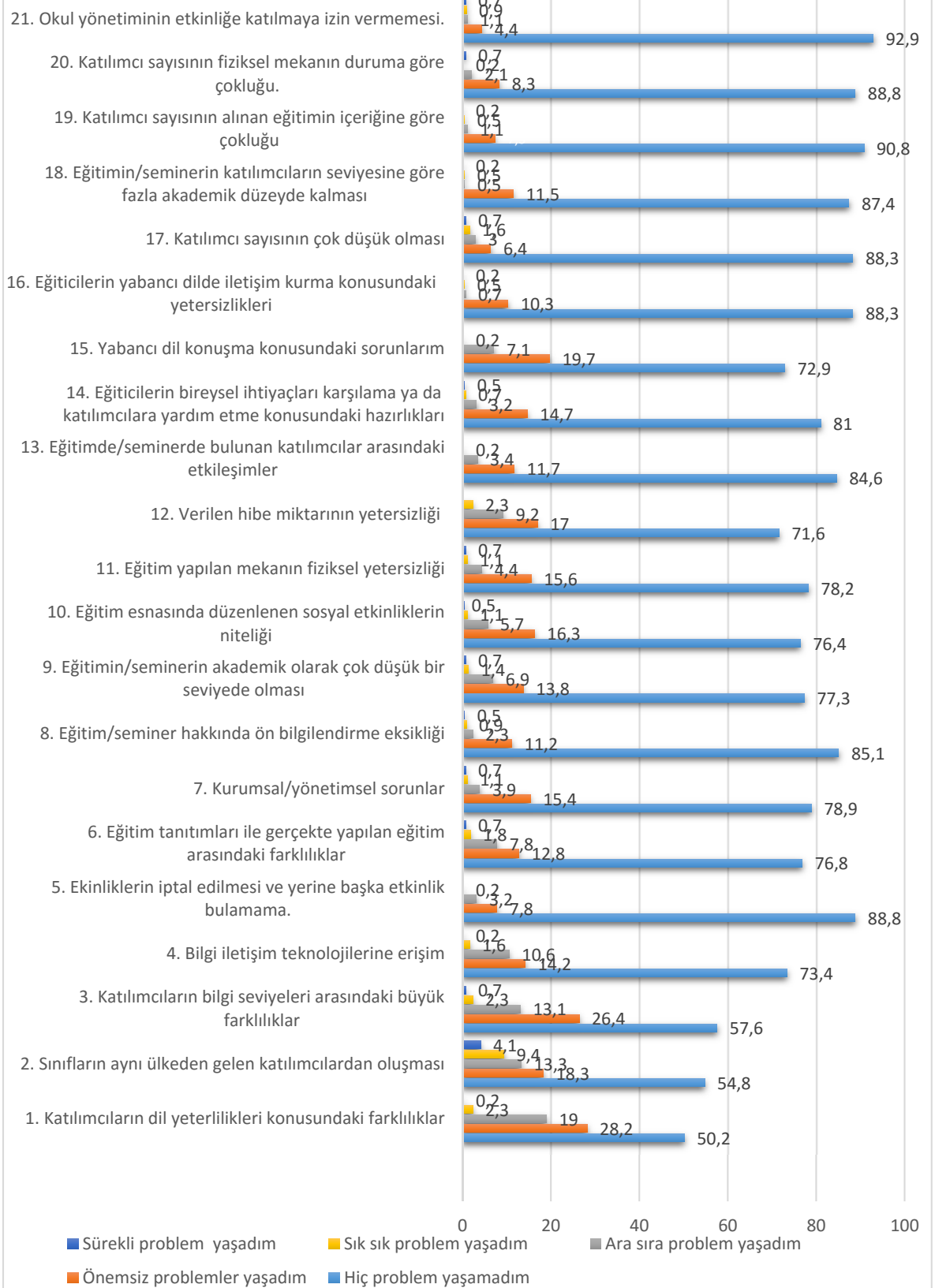
E.G.2. “Ortak bir etkinlik için başvuru yaptık ama retler aldık ard arda okul projeleri adına Comenius ortaklığı eski adıyla ardından Erasmus olduğunda bir defa daha ret aldık şüphe duymaya başladık hani projelerimiz sağlam gidiyordu ama yani bu şekilde bir projelendirme yaptık evet.”

E.G.3. “Kesinlikle biz hala görüşüyoruz biz network harici de sosyal medyada görüşüyoruz haliyle orada tabii herkesle görüşmüyoruz ama orada iki haftada samimi olduğumuz 4-5 arkadaş var onlarla halen görüşüyoruz yani başvurularında bulduk ortak proje başvurularında kabul olmadı ama onları geliştirme üzerinde yine çalışmalarımız oluyor.”

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

Grafik 38. Faaliyet Sürecinde Karşılaşılan Problemler

Tablo 6. Faaliyet Sürecinde Karşılaşılan Problemler

	Problemler	Hiç problem yaşamadım	Önemsiz problemler yaşadım	Ara sıra problem yaşadım	Sık sık problem yaşadım	Sürekli problem yaşadım
1	Katılımcıların dil yeterlilikleri konusundaki farklılıklar	50,2	28,2	19	2,3	0,2
2	Sınıfların aynı ülkeden gelen katılımcılardan oluşması	54,8	18,3	13,3	9,4	4,1
3	Katılımcıların bilgi seviyeleri arasındaki büyük farklılıklar	57,6	26,4	13,1	2,3	0,7
4	Bilgi iletişim teknolojilerine erişim	73,4	14,2	10,6	1,6	0,2
5	Ekinliklerin iptal edilmesi ve yerine başka etkinlik bulamama.	88,8	7,8	3,2	0,2	
6	Eğitim tanıtımları ile gerçekte yapılan eğitim arasındaki farklılıklar	76,8	12,8	7,8	1,8	0,7
7	Kurumsal/yönetimsel sorunlar	78,9	15,4	3,9	1,1	0,7
8	Eğitim/seminer hakkında ön bilgilendirme eksikliği	85,1	11,2	2,3	0,9	0,5
9	Eğitimin/seminerin akademik olarak çok düşük bir seviyede olması	77,3	13,8	6,9	1,4	0,7
10	Eğitim esnasında düzenlenen sosyal etkinliklerin niteliği	76,4	16,3	5,7	1,1	0,5
11	Eğitim yapılan mekanın fiziksel yetersizliği	78,2	15,6	4,4	1,1	0,7
12	Verilen hibe miktarının yetersizliği	71,6	17	9,2	2,3	
13	Eğitimde/seminerde bulunan katılımcılar arasındaki etkileşimler	84,6	11,7	3,4	0,2	
14	Eğiticilerin bireysel ihtiyaçları karşılama ya da katılımcılara yardım etme konusundaki hazırlıkları	81	14,7	3,2	0,7	0,5
15	Yabancı dil konuşma konusundaki sorunlarım	72,9	19,7	7,1	0,2	
16	Eğiticilerin yabancı dilde iletişim kurma konusundaki yetersizlikleri	88,3	10,3	0,7	0,5	0,2
17	Katılımcı sayısının çok düşük olması	88,3	6,4	3	1,6	0,7
18	Eğitimin/seminerin katılımcıların seviyesine göre fazla akademik düzeyde kalması	87,4	11,5	0,5	0,5	0,2
19	Katılımcı sayısının alınan eğitimin içeriğine göre çokluğu	90,8	7,3	1,1	0,5	0,2
20	Katılımcı sayısının fiziksel mekanın durumuna göre çokluğu.	88,8	8,3	2,1	0,2	0,7
21	Kurum yönetiminin etkinliğe katılmaya izin vermemesi.	92,9	4,4	1,1	0,9	0,7

Tablo 6’da Comenius Programı HİE faaliyetlerine katılanların katılımcı profili ve katılımcılar arasındaki iletişim süreçleri, faaliyetlerin organizasyonu ve fiziki koşullar, faaliyetlerin akademik içeriği ve eğitimcilerin belirli konulardaki yeterlilikleri ve izlenmesi gereken yasal prosedürler gibi konularda problem yaşama durumlarına ilişkin veriler yer almaktadır. Katılımcıların sürekli ya da sık sık problem yaşadıkları durumlar genel içerisinde oldukça küçük oranlara sahiptir. Sık sık problem yaşanan hususa ilişkin en yüksek oranın (%9,4) sınıfların aynı ülkeden gelen katılımcılardan oluşması olduğu görülmüştür. Katılımcıların bilgi seviyeleri arasında büyük farklılıklar olmasının ara sıra problem olduğunu ifade edenlerin oranı ise %13,1’dir. Katılımcıların dil yeterlilikleri konusundaki farklılıklar da (%19) ara sıra problem yaratan durumlar arasında dikkat çekmektedir. Ayrıca katılımcıların büyük çoğunluğu, birçok konuda problem yaşamadıklarını ifade ederken %50,2’sinin dil konusunda hiç problem yaşamadıklarını ifade etmiş olması bu konunun zaman zaman problem teşkil ettiği kanısını güçlendirmektedir. Etkinliklerin organizasyonu, içeriği ve katılım süreçleri ile ilgili konular problemin yok denilebilecek düzeyde yaşandığı durumlardır. Katılımcıların %92,9’u okul yönetiminin etkinliğe katılmaya izin vermemesi konusunda, %88,8’i katılımcı sayısının fiziksel mekânın durumuna göre çokluğu konusunda, %90,8’i katılımcı sayısının alınan eğitimin içeriğine göre çokluğu konusunda, %88,8’i etkinliklerin iptal edilmesi ve yerine başka etkinlik bulamama konusunda, %87,4’ü eğitimin/seminerinin katılımcıların seviyesine göre fazla akademik düzeyde kalması konusunda hiç problem yaşanmadığını ifade etmişlerdir.

Faaliyet kapsamında kendilerine ayrılan bütçenin yeterli olup olmadığı, görüşme yapılan katılımcılara sorulduğunda, cevapların üç ana ekseninde toplandığı görülmektedir. Birinci ekseninde bütçeyi yeterli bulduklarını, harcamaların yettiğini ifade edenler bulunmaktadır. Bu noktada, gidilen ülkenin pahalı olup olmaması da yanıtları etkileyen bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Bazıları için bütçenin yeterli olmasının nedeni gidilen ülkenin çok pahalı olmamasıyken, diğerleri için ülkenin pahalılığı bütçenin yetersizliği için en önemli gerekçe olarak ortaya çıkmaktadır. Yine de katılımcıların genel olarak bütçeyi yeterli gördüklerini söylemek mümkündür.

E.G.1. “Yeterliydi zamanında 2007 yılında hiçbir farklı bir durum olmadı, ekstrem bir durum gerçekleşse bile yetecek düzeydeydi. Şu an bütçeler biraz düşürüldü belki zannedersen öyle bir ayarlama yapıldı ama 2007 yılı içerisinde oldukça yeterliydi.”

E.G.2. “Yani bütçe gayet yeterliydi tabi yeterliydi her şeyi karşılıyordu zaten bu konuda bir sıkıntı olmadı.”

K.G.1. “Yetmişti yani paramız belki çok cüzi bir miktar cebimizden çıkmıştı o zaman onun dışında yeterliydi.”

E.G.3. “Kesinlikle bütçenin yeterli olduğunu söyleyebilirim. Yanlış hatırlamıyorsam bütçenin %80’ ini almıştık ucu ucuna da olsa o bütçe bize yetmişti. %100’ünü alsak belki biraz daha rahat olabilirdik ama çok büyük bir sıkıntı yaşatmamıştı.”

K.G.2. “Bütçe çok yeterliydi hatta arttı diyebilirim. İngiltere pahalı ama kaldığımız yer Londra’da bir köy olduğu için o para yetti. Sonuçta dediğim gibi uzun olabilirdi faaliyet bir hafta daha, materyal sağlayabilirdiler biraz daha. Bilgisayar, internet, çıktıya ulaşamadık. O konuda hazırlıksız gittik bilmediğimiz için tam ne yapacağımızı, o konuda sıkıntı çekmiştik.”

E.G.4. “Maddi kesinlikle çok rahat bir şekilde idare etti bizi. Kaynaklar açısından çok da fazla değildi sadece birkaç fotokopi verildi.”

Bütçenin pahalı bir ülkeye gittiği için yetersiz olduğunu ifade edenler, ikinci eksenini oluşturmaktadır. Buna göre pahalı bir ülkeye gitmek bütçenin yetersiz kalabilmesine neden olabilmektedir:

E.G.5. “Faaliyetin süresi üç haftaydı. Açıkcası o yıllarda verilen günlük ücretleri net olarak hatırlayamıyorum ama şunu hatırlıyorum çok pahalı bir ülkeydi ve verilen harcırahla kalacak yer ücretlerini ödedikten sonra geriye geçinmek için çok da fazla bir para kalmamıştı. Kendi cebimizden ödemiştik daha çok, ama şimdiki durumu bilmiyorum o güne göre değerlendiriyorum.”

Bütçe konusundaki bir diğer görüş, bütçenin yetersizliğinin katılımcının tecrübesizliği ile ilişkilendirilmesidir. Katılımcı, bütçesini çeşitli nedenlerden dolayı bütçe talep ederken iyi ayarlayamadığı için kendisine tahsis edilen bütçe yetersiz kalmıştır. Aşağıdaki alıntıda bütçe talebinde tecrübesizlik nedeniyle katılımcının olması gerekenin altında bir bütçe talep ettiği göze çarpmaktadır:

K.G.3. “Evet dediğim gibi bilinçli olmadığım için bütçeyi de bilinçli ayarlayamadım. Düşük ayarladım, zaten düşük olduğu için mi gönderdiler niye gönderdiler onu da anlamadım. Zar zor yettirdim ve kendi cebimden de harcadım. Aldığım bütçe sadece kalacağım yere, kursa ve bilet parasına gitti, başka hiçbir şeyi karşılamadı yani. Araştırma da yapılırsa en düşük bütçenin benim olduğu anlaşılır ama kendi kendime ancak bu kadar yapabildim.”

Katılımcılara, faaliyetlerin süresi hakkında ne düşündükleri sorulduğunda, ortaya çıkan görüntü, faaliyetin süresinin yeterli olduğudur. Özellikle iki haftalık kurslara katılanlar sürenin genelde yeterli olduğunu ifade etmişlerdir.

E.G.1. “Faaliyetin süresi yanlış hatırlamıyorsam iki haftadan fazlaydı benim katıldığım faaliyet genellikle uygulamalı bir faaliyetti. ...Sürekli mobildik o yüzden farklı yerlerde olmuştuk sürekli olarak yetmedi diyebilirim yani.”

K.G.1. “10 günlük faaliyetti bizim süre yeterliydi belki çok fazla kalsak çok sıkılacağız az kalsak yeterli yararlanamayacağız o yüzden süre gayet yeterliydi.”

E.G.2. “15 günlük bir faaliyetti iki haftalık gayette güzel organize edilmiş olması gereken ve bütün müfredatı içeriği aktarabilecek bir şey vardı yapısı vardı doyurucuydu iki haftalık süre gayet uygun.”

Katılımcılar, yalnızca dil pratiği açısından daha uzun süreler kalmanın yararlı olduğu konusunda görüş bildirmişlerdir:

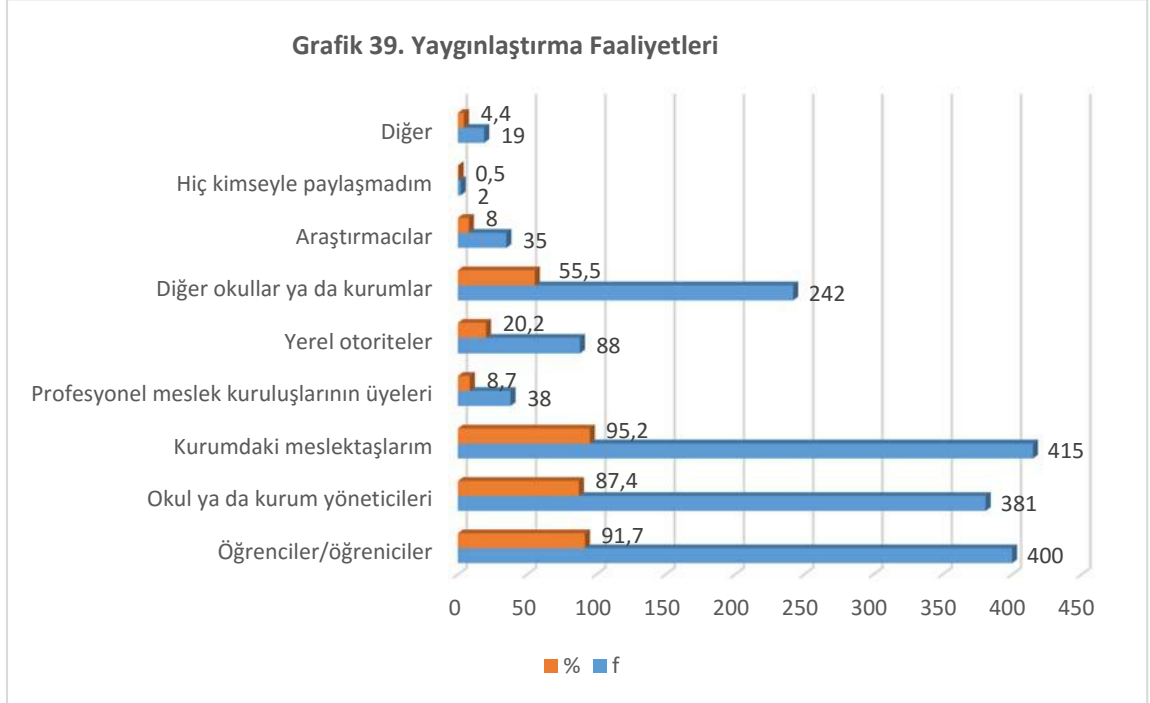
E.G.3. Özellikle ben kendi açımdan söylüyorum İngilizce öğretmeni olduğum için orada daha fazla zaman geçirip daha fazla pratik yapma imkânım olsaydı kendi öğrencilerime de o pratiği iyi geçirebilirim. O yüzden o iki haftalık süre zarfı daha fazla olabilirdi, bir ay olabilirdi.

E.G.4. “Faaliyetin süresi kısa diye düşünüyorum ama tabii ki bunun farklı sebepleri vardır. Bütçe vs., ama faaliyetin tam amacının sadece öğretmenlere hizmet alım verim olmadığını düşündüğümüz zaman özellikle İngilizce öğretmenleri açısından genellikle İngilizce ana dil gibi konuşayım diye ülkeleri tercih ediyorlar. Bu tür etkinlikler İngilizce öğretmenlerine alan bilgileri İngilizce öğretiyorlar sonuçta direkt birinci ağızdan o çok kısa süre içinde çok daha genişleteceklerdir. O açıdan daha uzun olabildiğini istedim İngilizce öğretmenleri açısından. Ancak bir de eğer ki bunun amacı kültürel etkinliği farkındalığı arttırmaksa, o kısa süre içinde öğretmenlerin birbiri ile tanışmaları da yetersizdi. Ancak sadece tanıştıktan sonra bu iletişim devam edebiliyor ise gene eğitim amacına ulaşmış oluyor. O zaman da süresi yeterli demek anlamına gelir diye düşünüyorum.”

3.1.5. Yaygınlaştırma

Yaygınlaştırma (dissemination) ölçütü, Hayatboyu Öğrenme Programının (LLP) gerek Avrupa Birliği düzeyindeki orta ve uzun vadeli stratejiler boyutunda, gerekse ulusal stratejiler boyutunda oldukça önemli bir ölçüt olarak belirlenmiştir. Yaygınlaştırma faaliyetleri, gerçekleştirilen faaliyetler sonucunda üretilen projelerin içeriğinin ve çıktılarının, edinilen tecrübelerin ve öğrenilen hususların projenin veya bireysel faaliyetin uygulandığı yer ile kısıtlı kalmaması ve daha geniş kitlelere taşınmasının sağlanması konusunda program kurallarınca çizilen gerekliliklerdir¹⁹.

Araştırmanın en önemli başlıklarından biri, yaygınlaştırma faaliyetlerinin nasıl yapıldığına ilişkindir. Bu bağlamda hem anketlerde hem de görüşmelerde yaygınlaştırma faaliyetlerine ilişkin katılımcılara çeşitli sorular sorulmuştur. Katılımcıların büyük oranda yaygınlaştırma faaliyetlerini gerçekleştirmede sıkıntılarla karşılaştığı görülmektedir.

¹⁹ Detaylı bilgi için http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/magazine/faaliyet_raporu_2012.pdf?sfvrsn=0

Grafik 39’da Comenius programına katılanların ilk kez katıldıkları HİE etkinliklerinin sonuçlarını kimlerle paylaştıklarına dair veriler yer almaktadır. Katılımcıların tamamına yakını (%95,2) etkinlik sonuçlarını kurumdaki meslektaşlarıyla, %87,4’ü okul ya da kurum yöneticileri ile ve %91,7’si öğrenciler/öğrenciler ile paylaştıklarını belirtmişlerdir. Etkinlik sonuçlarına ilişkin araştırmacılar ve farklı yapıdaki kurumlarla paylaşımda bulunanların ise toplam oranlar içerisinde önemli bir yeri olmadığı görülmüştür. Diğer okullar ya da kurumlarla paylaşımda bulunanların oranı (%55,5) ise dikkate değerdir. Bu verilerden Comenius programına katılanların yaygınlaştırma faaliyetlerinin genel olarak katılımcıların kendi kurumları içerisinde sınırlı kaldığı anlaşılmaktadır.

Yaygınlaştırma faaliyetleri açısından baktığımızda, yaygınlaştırmanın çoğu katılımcı için oldukça sınırlı bir çevrede gerçekleştiği görülmektedir. Bu çevre genellikle çalışılan kurum olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan görüşmelerde de bu durum çarpıcı bir biçimde katılımcılar tarafından dile getirilmektedir.

***E.G.1** “Kendi İngilizce öğretmeni arkadaşlarımla bunu konuştuğ öğrencilerimle birlikte yaptığımız bir gösteriyi de öğretmen arkadaşlarım ve diğer öğrencilerle paylaştık yani bu teknikle yapılmış bir gösteriyi.”*

***E.G.3.** “Sunum şeklinde ya da kitapçık şeklinde bir paylaşımım olmadı ya da ona yetecek kadar bir bütçem olmadı ama meslektaşlarımla zümremle ya da çevredeki zümremle deneyimlerimi paylaştım hani bu seminer olarak değil de her ortamda deneyimlerimi paylaştım.”*

***E.G.5.** “Sunum ve seminerler düzenledim bunlar genelde kendi kurumumda oldu bununla ilgili bir yayın olmadı.”*

Bazı katılımcılar ise kendilerinin herhangi bir şekilde bir yere davet edilerek, deneyimlerini paylaşımlarının istenmediğini ifade etmektedir. Bu anlamda yaygınlaştırma faaliyetlerin tam olarak ne anlama geldiği konusunda katılımcıların bilgi sahibi olmadığı sonucunu çıkarmak mümkün görünmektedir. Bunun en güzel örneklerinden biri öğretmenlerden birinin deneyimidir:

***K.G.2.** “Şöyle yani resmi olarak birşey yapamadım. Yapamadım derken bilinçsiz olduğum için yapamadım şu an olsa hani yaş olarak da bilinç olarak da daha bilinçliyim tabii yaş da insanın kendine güvenini artırıyor. Şu an olsa*

yapardım ama o zaman çok bilinçsiz olduğum için yapamadım. Ama sözlü olarak çevremde toplantılarda hatta ilçede de tek giden ben olduğum için sürekli söz verirler, hocam nasıldı siz ne düşünüyorsunuz diye ve kariyer olarak beni yukarılara taşıdı diyebilirim yani popüler bir öğretmen olmamı sağladı diyebilirim.”

K.G.1. *“Yani bizi böyle bir yere çağırmadılar gelin ne yaptınız hadi anlatın falan ama biz kendi içimizde arkadaşlarımızla okuldaki arkadaşlarımızla paylaşmıştık tabi.”*

Bazı katılımcılar, yaygınlaştırma faaliyetlerini çalıştıkları kurumların dışına taşıyabilmişlerdir. Yaygınlaştırma faaliyetinin hem (eğer kamuda çalışılıyorsa) idarecilerin hem de bireysel çabaların işin içine dâhil olmasıyla daha etkili bir hal aldığı görülmektedir:

E.G.2. *“Gayet tabii ki burada Gaziantep Milli Eğitim Müdürlüğü Ar-Ge’sindeki arkadaşlarımızla önce onlar bizi dinledi nasıl geçtiğine dair ardından bazı kurumlarda örneğin diğer fen lisesinde nasıl olacağına dair bir anlatım yaptık. Ben kişisel hesabımdan içerik ve görselleri paylaştım. Okul yine aynı şekilde içerik ve görselleri paylaştı web sitesinden. Yanı sıra benim 2007’deki faaliyetim iyi örnekler iyi uygulamalar arasında yer aldı okul onu da yayınladı yine ben kişisel hesaplarımdan bir şekilde görünürlüğünü kıldım diyelim.”*

Yaygınlaştırma faaliyetini daha geniş kitlelere ulaştırma imkânı bulanlar da mevcuttur. Basın-yayın organları ya da kişisel web siteleri aracılığıyla deneyimlerini aktaranlar bunlar arasında yer almaktadır:

E.G.7. *“Tabii ki oldu. Buradaki yerel gazetelerde faaliyetle ilgili resimler yazılar paylaştım hem de okulumuzun internet sitesinde, okulun panosunda faaliyetle ilgili bilgiler sergilendi.”*

Odak grup görüşmelerinde de en çok sıkıntı yaşanan hususun, yaygınlaştırma faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi olduğu dile getirilmiştir:

O.G. *“Verilen bütçe ile elde ettiğiniz şeyi kitaplaştırmanız mümkün değil, zaten 15 günde kitap da yazamazsınız. Belki bir broşür yapabilirsiniz. Benimki mesela metodoloji üzerineydi, broşür de işe yaramazdı. O yüzden benim aldığım eğitim ile ilgili kimler ilgileniyorsa onları bulup onlara anlatmam gerekiyor. Bu da kendi kişisel çabalarımla ya da kendi çalıştığım kurumun*

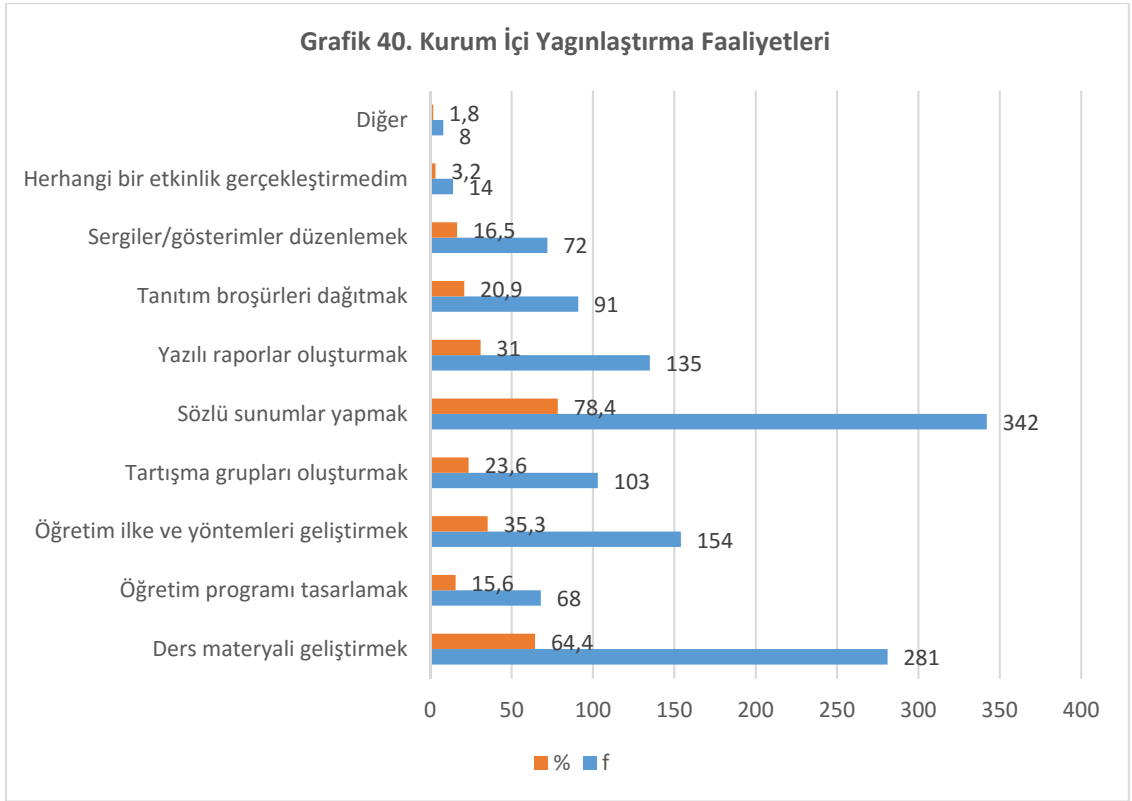
İçinde belki kurumsal kapasiteyi geliştirmekle ilgili ufak çaplı şeylerim var. Zaten raporumda da aynı şeyden bahsetmiştim. Bir okul bir piyes hazırlıyor, bize yazı geliyor. Şu okulun etkinliği var, katılın. En az bir öğretmen ve bir idareci görevlendirin şeklinde. Belki bu şekilde Milli Eğitim tarafından zorlama ile, tabi zorla güzellik olmaz ama en azından birkaç kişinin dikkatini çekebilirdik orada. Hani şöyle bir yazı alsak, hizmet içi eğitime katılan herkesin döndükten sonra iki seçenek olabilir. Edindiği bilgileri paylaşmak adına ve gördüğü kültürlerin özelliklerini paylaşmak adına kültürel ve eğitsel anlamda bir sunum yapılabilir. Bu Milli Eğitim destekli yapılabilir ya da Avrupa Birliği Bakanlığı biraz daha işin içine entegre olabilir. ‘Tamam hibeyi verdim, git öğren gel, kişisel gelişimine katkı sağla, terfine katkı’ olmaz sadece ama yaygınlaştırmaya geldiğinde ben şahsen çok zorlanırım. Girişken birisi de değilsen, burada hiç arkadaşım yok, kime nasıl yayacağım? Bunu yaygınlaştırmak bu şekilde mümkün değil. Ama nasıl ki ciddi hibeler, imkânlar sağlayanlar ve yurtdışına gitmenize imkân sağlayan kişilerin yaygınlaştırma konusunda da biraz daha destek vermesi gerekiyor. Yani tamam tabi ki sunumu yapacak olan benim ama bunun için izleyiciyi ya da dinleyiciyi organize edecek, mekân ayarlayabilecek bir destek olmalı yoksa yaygınlaştırma biraz kısır kalıyor.”

Yaygınlaştırma etkinliklerine ilişkin Ulusal Ajans yetkilileriyle yapılan odak grup görüşmesinde de, yaygınlaştırmanın daha çok bireysel beceri ve girişimlerle sınırlı kaldığı görüşü ortaya çıkmıştır. Diğer taraftan Ulusal Ajans yetkilileri o dönemde yaygınlaştırma faaliyetlerini çok iyi takip edemediklerini daha çok iyi örneklerin kendilerine bir şekilde ulaştığını ifade etmişlerdir. Bu anlamda, final raporlarında görülenlerin dışında yaygınlaştırma faaliyetlerinin ne durumda olduğu Ulusal Ajans tarafından tam anlamıyla değerlendirilemiştir. Bunun temel nedenleri, yine odak grup görüşmesinde Ulusal Ajans yetkililerinin belirttiği gibi, o dönemdeki personel yetersizliği ve iş yükünün fazlalığıdır. Aşağıda yer alan anlatıda kendilerine ulaşan bilgiler üzerinden şöyle bir değerlendirmede bulunmuşlardır:

U.A: *“Bireysel faaliyetlerde yaygınlaştırma kısıtlıydı biraz bahsettiniz gerçi şimdiye kadar arkadaşlarla konuştuk falan iyi örnekler üzerinden. Okulda toplantılar yapıp ve ilçe veya oradaki öğretmenlerle toplantı yaparak sunular oluyor genelde irtibat halinde kalıyorlar bu projelerde biraz daha bireysel kalıyordu ama belediye başkanıyla ya da İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerini ziyaret ederek, bakın böyle bir kursa gittim ben buna ilgili arkadaşlar da yönlendirilebilir. Şunu öğrendim çok güzel gibi o anlamda yaygınlaştırmalar*

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

var. Sadece okul seviyesinde, kurum seviyesinde değil de bölgenin büyüklüğüne göre diyeceğim. Ankara'da mümkün değil ama küçük kasabada bunu yapmak kolay. Oradaki yerel otoriteleri de davet ederek sunum yapıldığını, bireysel anlamda paylaşımların olduğunu arkadaşlardan aldığımız bilgilerden söyleyebiliriz. Bu herhalde katılımcıların genel olarak tutumları ve eğitimden duyduklarıyla da orantılıydı. Benim baktığım projeler var mesela yerel gazeteye haber olabilecek röportaj verebilecek düzeyde çalışmaları da olmuş, çekilen resimler yayınlanmış ama geneli hatırladığım veya gözlemlediğim kadarıyla kurum içinde ya da sadece katılımcılar yani ilgili hedef kitleyle paylaşmış meslektaşlarla. Tüm nihai rapordaki çalışmalarda kurumumdaki meslektaşlarıma sunum yaptım ya da yapacağım hatta yapmamış, bilmiyoruz sonrası kontrolümüz dışında.”

Comenius HİE etkinliklerinin çıktılarını/sonuçlarını kurum içinde yaygınlaştırma stratejileri ve eylemleri bağlamındaki veriler incelendiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğunun (%78,4) sözlü sunumlar oluşturduğu anlaşılmaktadır. Yanıtlar incelendiğinde katılımcıların %64,4'ünün ders materyali geliştirdikleri, %35,3'ünün öğretim ilke ve yöntemleri geliştirdikleri, %31'inin yazılı raporlar oluşturdukları, %20,9'unun tanıtım broşürleri dağıttıkları, %15,6'sının öğretim programı tasarladıkları,

%16,5'inin sergiler/gösterimler düzenledikleri görülmektedir. Katılımcılar arasında herhangi bir etkinlik gerçekleştirmediğini belirtenlerin oranı %3,2, yaygınlaştırma stratejileri ve eylemlerini diğer kategorisinde değerlendiren katılımcıların oranı ise %1,8'dir.

Grafik 40'ta görüldüğü gibi yaygınlaştırma etkinliklerinde “ders materyali geliştirmek” ve “sözlü sunum yapmak” en çok kullanılan yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu anlamda en çok öğrencilerin ve meslektaşların bundan faydalandığını söylemek mümkün görünmektedir. Nitel görüşmelerde de faaliyette öğrenilenlerin, kendileri dışında en çok kimin işine yaradığı sorulduğunda, iki ana gruptan bahsedilmiştir: Öğrenciler ve meslektaşlar. Bunun nedeni yaygınlaştırma konusunda yaşanan sıkıntılar ile ilişkilendirilebilir. Katılımcılar, yaygınlaştırma faaliyetlerini büyük oranda okul ile sınırlandırdıkları için, bunun doğal bir sonucu da diğer öğretmenlerin ve öğrencilerin yegâne faydalanıcılar olarak ortaya çıkması olmuştur:

***E.G.1.** “Faaliyette öğrendiklerim benim dışımda öğrencilerime yaradı esasında çünkü ben öğrendiklerimi getirip bazı konuların bazı bölümlerinde bu tekniği kullandım hali hazırda da kullanıyorum şu anda da.”*

***K.G.1.** “En çok öğrencilerim faydalandı orda öğrendiğim bütün aktiviteleri uyguladım hala da uyguluyorum küçük sınıflarımda.”*

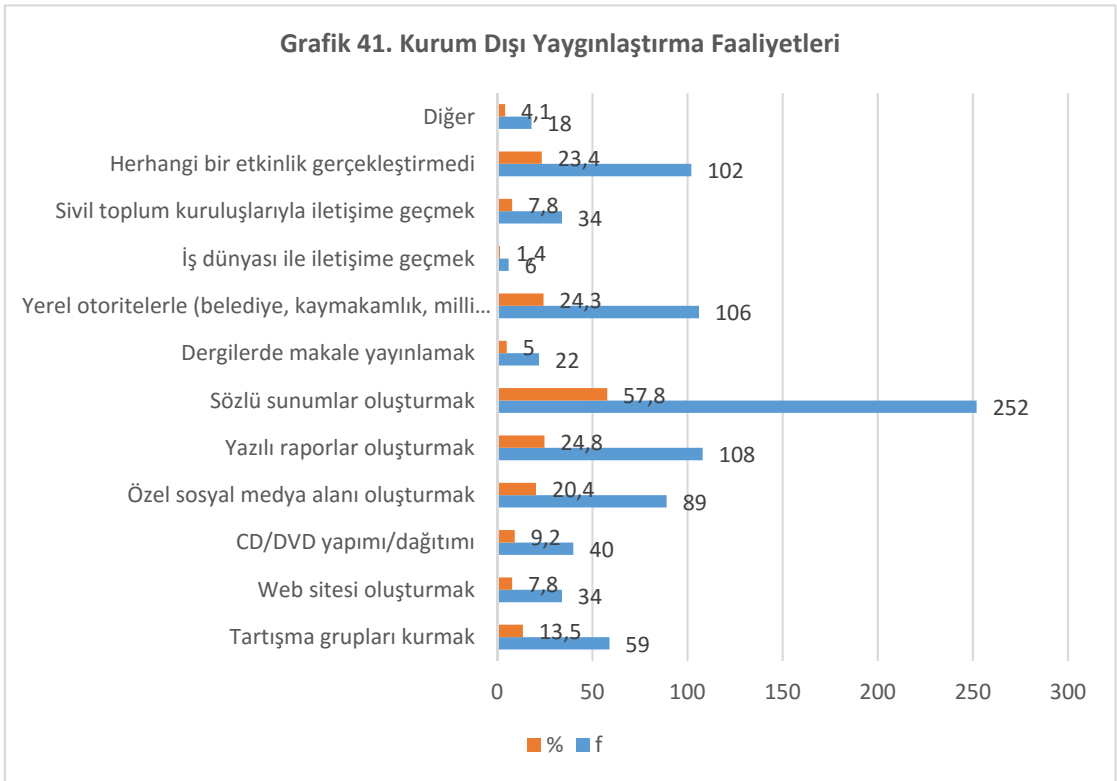
***E.G.2.** “Benim dışımda zannedersen öğrencilerime yaradı çünkü zannedersen biraz daha dramatisasyon doğaçlama ve öğrenci odaklı eğitim anlayışını biraz daha artırdık diye düşünüyorum derste benim dominant olmamdan ziyade öğrenciye söz verebilme adına öğrenciye çok daha yararlı olduğunu düşünüyorum.”*

***E.G.3.** “Benim dışımda okulumdaki meslektaşlarımın orada verilen dökümanları getirdim onlarla paylaştım öğrencilerimin işine yaradı daha farklı ders görmeye başladılar.”*

***E.G.5.** “Benimle çalışan öğretmen arkadaşlarımın işine yaradı oradan getirdiğim materyalleri derslerde kullandık.”*

Ulusal Ajans yetkilileri de her ne kadar o dönemde yaygınlaştırma etkinliklerini yakından takip edemese de, genel itibariyle anket bulgularının paralelinde görüş bildirmişlerdir.

U.A. “Öğrencisiyle paylaşan oluyordu mesela, evet büyük bir çoğunluk sadece meslektaşların içinde kalıyor gibi ama kişisel olarak bu eğitimden duyulan memnuniyet heves motivasyon etkisi ile farklı alanlara da projelerin sonuçların yaygınlaştırıldığını biliyoruz. Bize toplantılarda serzenişler geliyordu biz bu faaliyetlere katılıyoruz ama bunlar çok fazla dikkate alınmıyor biz buna katıldık diye MEB bize bunu takdir eden bir sertifika belge verse kimse dikkate almıyor bunu diye geliyordu. Ulusal Ajansın da çabaları var, bizim hizmet içi eğitim toplantılarında mutlaka faaliyete katılmış iyi uygulama getirdiğini düşündüğümüz arkadaşların orada sunum yapmalarını istiyorduk, neler gördünüz ne faydası oldu geri döndüğümüzde neler yaptınız. Yani toplantılarımızda uygulamalarımızı paylaşmak gibi”

Comenius HİE Faaliyetlerinin çıktılarını/sonuçlarını kurum dışında yaygınlaştırma stratejileri ve eylemleri bağlamındaki veriler incelendiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğunun (%57,8) sözlü sunumlar oluşturduğu anlaşılmaktadır. Katılımcılar arasında herhangi bir etkinlik gerçekleştirmediğini belirtenlerin oranı %23,4'tür. Grafik incelendiğinde katılımcıların %24,8'inin yazılı raporlar oluşturduğu, %24,3'ünün yerel otoritelerle (belediye, kaymakamlık, milli eğitim müd. vs.) iletişime geçtiği,

%20,4'ünün özel sosyal medya alanı oluşturduğu, %13,5'inin tartışma grupları kurduğu, %7,8'inin sivil toplum kuruluşlarıyla iletişime geçtiği görülmektedir. Yine çok yakın oranlarda olmak üzere katılımcıların %5'i dergilerde makale yayınladığını, %7,8'i web sitesi oluşturduğunu ve %9,2'si de CD/DVD yaptığını/dağıttığını belirtmiştir. İş dünyası ile iletişime geçen katılımcıların oranı %1,4; etkinliklerinin çıktılarını/sonuçlarını kurum dışında yaygınlaştırma stratejileri ve eylemlerini diğer kategorisinde değerlendirenlerin oranı ise %4,1'dir.

Kurum dışında yaygınlaştırma etkinliği gerçekleştirilenin oldukça zor olduğu pek çok katılımcı tarafından dile getirilmektedir. Bunu çeşitli nedenlere bağlayanlar bulunmaktadır. Öncelikle, kamu hiyerarşisinin bu tip taleplere verdiği yanıtın genellikle olumsuz olduğu yönünde görüş bildirenler olmuştur. Bu bağlamda, kurum dışında etkinlikler gerçekleştirilse dahi, bunlar büyük oranda, tabloda görüldüğü gibi sözel sunumlar olarak ortaya çıkmaktadır. Ulusal Ajans yetkililerinin de belirttiği gibi, yerleşim yerinin büyüklüğü de bu konuda oldukça önemlidir. Büyükşehirler için kurum dışı yaygınlaştırma etkinliği, özellikle kamuda, daha küçük yerlere oranla çok daha zor olabilir. Odak grup görüşmelerinde kurumun dışına taşan etkinliklere örnek olarak Ulusal Ajansın toplantılarına katılmak örnek olarak gösteriliyordu.

O.G. “Biz geldikten sonra kişisel anlamda hem de kurumsal anlamda gittiğimizde Ulusal Ajans yaptığı etkinliklere bizi davet etti. Yaptığımız projeyi anlattık ama orada öğrencilerimizin pizza yerken çekilmiş fotoğrafı tabii ki insanlar için çok bir şey ifade etmedi. Proje yapma fikrini uyandırmak adına güzel ama öğrendiğimiz metodolojiyi ya da dramayla, sanatla ilgili bir şeyi bununla ilgili belki davetler yapılabilir. Küçük gruplar da olabilir. Değişik zamanlarda ama bu sürekli hale gelecek. Böyle bir şey olmasını ben çok isterdim orada öğrendiğim her şeyi tanımadığım insanlara da aktarmayı çok isterdim. Bunu İngilizce de yapabilirsiniz ya da projeyi hangi dilde yaptıysanız o dilde de yapabilirsiniz. Sonuçta ülkemizde hem öğrendiğimiz eğitsel materyalleri paylaşma açısından hem de iyi uygulamaların bizimle paylaşılması açısından böyle bir şey uygulanabilir mi bilmiyorum ama güzel olurdu. Çünkü yaygınlaştırma gerçekten bireysel kaldığınızda ben şahsen çok zorlandığımı düşünüyorum. Çabaladım, çünkü öğrendiğimi gerçekten paylaşmam gerekiyordu. Bu konuda çok sıkıntı çektim.”

O.G. “Biz okulumuzun web sayfasına öğretmenimiz böyle bir etkinliğe katıldı diye yazdık. Erzurum'dan bir devlet okulundan birisi aramız okulu. Hocam biz

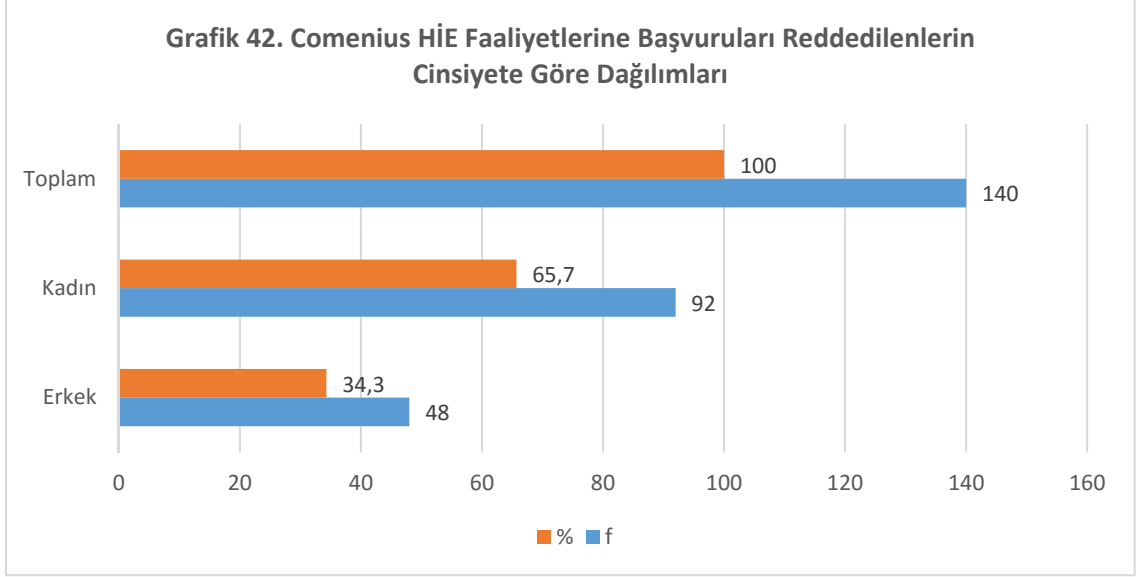
de proje yapmak istiyoruz, Ankara'ya kış tatilinde gelsek sizinle görüşebilir miyiz dediler ve geldiler anlattım. Sonra yapıp yapamadıklarını takip edemedim ama bir kişi geri döndü web sayfasındaki haberden sadece.”

Genel olarak değerlendirildiğinde katılımcıların HİE faaliyetlerinde edindikleri bilgi ve becerileri aktarma eğiliminde oldukları ancak yaygınlaştırma etkinlikleri konusunda çeşitli sorunlar yaşadıkları görülmektedir. Özellikle kurum dışı yaygınlaştırma faaliyetlerinin çoğunluğu öğretmen olan katılımcılar tarafından, pek çok bürokratik engelle takıldığı görülmektedir.

3.2. 2007-2013 Dönemi Okul Eğitimi (Comenius) HİE Faaliyetlerine Başvuruları Reddedilenler Anketine İlişkin Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, 2007-2013 döneminde Okul Eğitimi (Comenius) HİE Faaliyetlerine başvurduğu halde, başvurusu reddedilenler için düzenlenmiş ankete cevap verenlerden elde edilen veriler çözümlenmiştir. Başvurusu reddedilenlere anket uygulanmasındaki temel amaç, özellikle faaliyete katılmanın bireylerin üzerindeki etkilerini daha iyi anlamaya çalışmaktır. Bu bağlamda, katılanlar anketindeki etkiler başlığındaki soruların dışındaki, pek çok soru reddedilenlere de sorulmuştur. Yalnız, birebir karşılaştırma olanağı bulunmamaktadır. Çünkü örneğin beklentiler başlığı altında sorulan sorular, faaliyete başvuru esnasında, faaliyete kabul edildikten sonra ya da bu süreçte herhangi bir dönemde gerçekleşmiş olabilir. Etkiler konusunda da bu anlamda, reddedilmenin etkisi ile kabul edilmenin etkisi gibi bir başlık anlamlı bir karşılaştırma olmamaktadır. Bu nedenlerden dolayı, reddedilenler başlığı altında çözümlenen veriler, iki grup arasındaki benzerlikler ya da farklılıklar konusunda genel bir fikir sahibi olmamız amacıyla verilmektedir. Yapılan çalışma deneysel bir çalışma olmadığı için reddedilenleri kontrol grubu olarak düşünmek olanaklı değildir. Bu nedenle, veriler yalnızca desteklemek amacıyla kullanılmaktadır ve verileri evrene genellemek doğru değildir. Bu bilgiler ve açıklamalar ışığında aşağıda reddedilenlere ilişkin verilerin çözümlenmeleri bulunmaktadır.

3.2.1. Katılımcıların Özellikleri

Grafik 42 Comenius Programı HİE faaliyetlerine başvuruları reddedilenlerin cinsiyete göre dağılımlarını göstermektedir. Grafikteki veriler incelendiğinde, başvuruları reddedilenlerin %65,7'sinin (92 kişi) kadın, %34,3'ünün (48 kişi) erkek olduğu görülmektedir. Bu verileri okurken dikkat edilmesi gereken nokta, yukarıdaki rakamların yalnızca ankete cevap verenlerin oranları olduğudur.

Tablo 7. Comenius Programı HİE Faaliyetlerine Başvuruları Reddedilenlerin İllere Göre Dağılımları

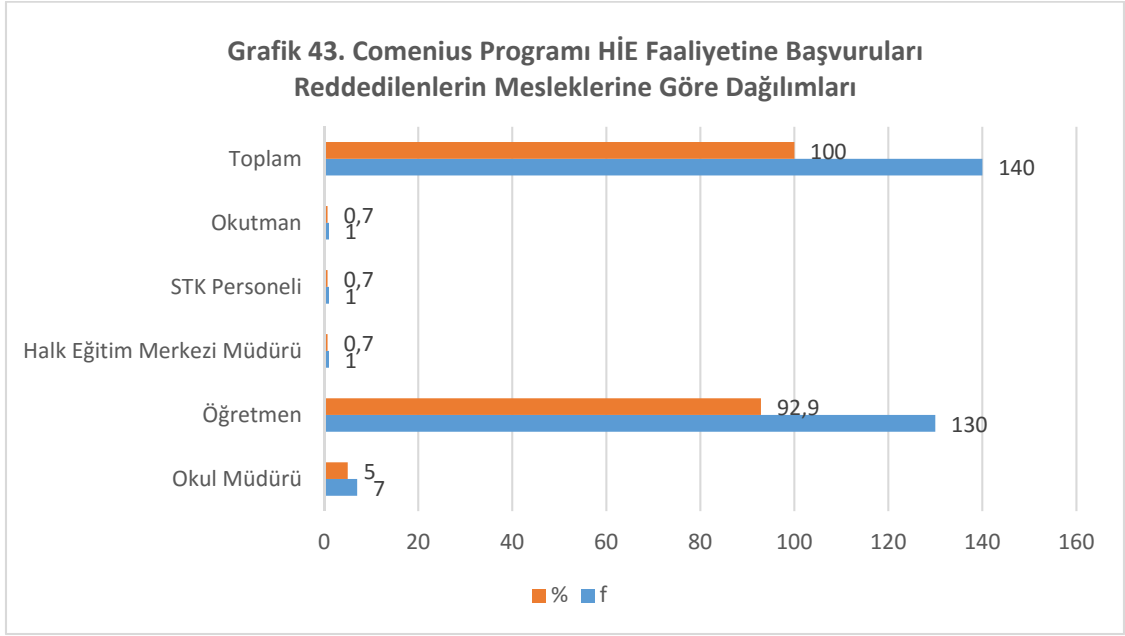
	Şehir	f	%
1	Adana	4	2,9
2	Adıyaman	2	1,4
3	Afyon	5	3,6
4	Ağrı	1	0,7
5	Ankara	5	3,6
6	Antalya	4	2,9
7	Artvin	1	0,7
8	Aydın	5	3,6
9	Balıkesir	3	2,1
10	Bingöl	1	0,7
11	Bolu	1	0,7
12	Bursa	6	4,3
13	Çanakkale	3	2,1
14	Denizli	2	1,4
15	Edirne	1	0,7
16	Elazığ	2	1,4
17	Erzurum	2	1,4
18	Eskişehir	4	2,9
19	Gaziantep	4	2,9
20	Hatay	2	1,4
21	Isparta	2	1,4
22	İçel (Mersin)	4	2,9
23	İstanbul	11	7,9
24	İzmir	5	3,6
25	Kars	1	0,7
26	Kayseri	2	1,4

27	Kocaeli	4	2,9
28	Konya	5	3,6
29	Kütahya	1	0,7
30	Malatya	1	0,7
31	Manisa	4	2,9
32	Kahramanmaraş	1	0,7
33	Mardin	2	1,4
34	Muğla	3	2,1
35	Muş	1	0,7
36	Nevşehir	2	1,4
37	Ordu	4	2,9
38	Sakarya	2	1,4
39	Samsun	5	3,6
40	Siirt	1	0,7
41	Tekirdağ	1	0,7
42	Tokat	2	1,4
43	Trabzon	5	3,6
44	Şanlıurfa	2	1,4
45	Van	3	2,1
46	Yozgat	1	0,7
47	Zonguldak	2	1,4
48	Karaman	1	0,7
49	Bartın	2	1,4
50	Iğdır	1	0,7
51	Yalova	1	0,7
	Toplam	140	100,0

Tablo 7’de Comenius Programı HİE faaliyetlerine başvuruları reddedilenlerin illere göre dağılımları görülmektedir. Başvurusu reddedilenlerin en yüksek oranda olduğu il %7,9 ile İstanbul’ken, Bursa %4,3 ile ikinci sırada yer almaktadır. Afyonkarahisar, Ankara, Aydın, İzmir, Konya, Samsun ve Trabzon illerinin oranları eşittir (%3,6). Diğer taraftan, Ağrı, Artvin, Bingöl, Bolu, Edirne, Kars, Kütahya, Malatya, Maraş, Muş, Siirt, Tekirdağ, Yozgat, Karaman, Iğdır ve Yalova, %0,7 oranında reddedilen başvurunun ait olduğu illerdir. Burada önemli bir nokta, başvurunun reddedilmesi için başvurunun olmasının gerekliliğidir. Bu anlamda reddedilme oranları, bize doğrudan doğruya o ilin projelerinin ne denli kabul edilebilir olup olmadığına dair doğrudan bir bilgi vermemektedir.

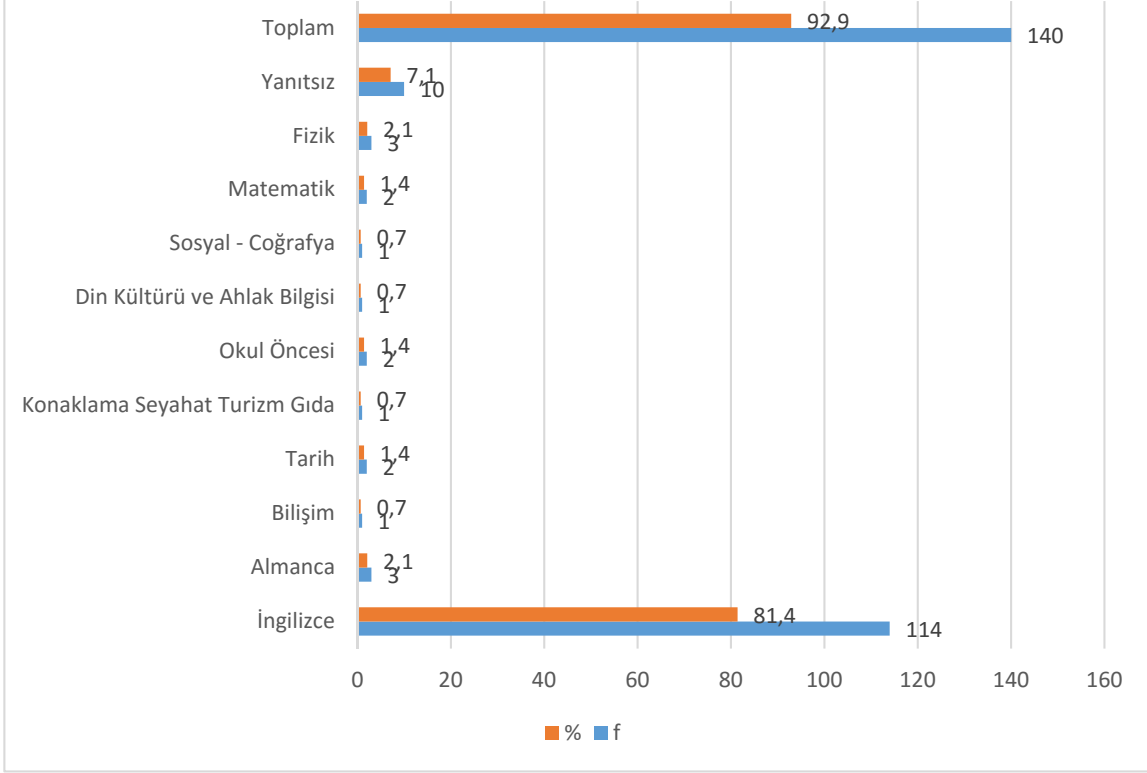

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

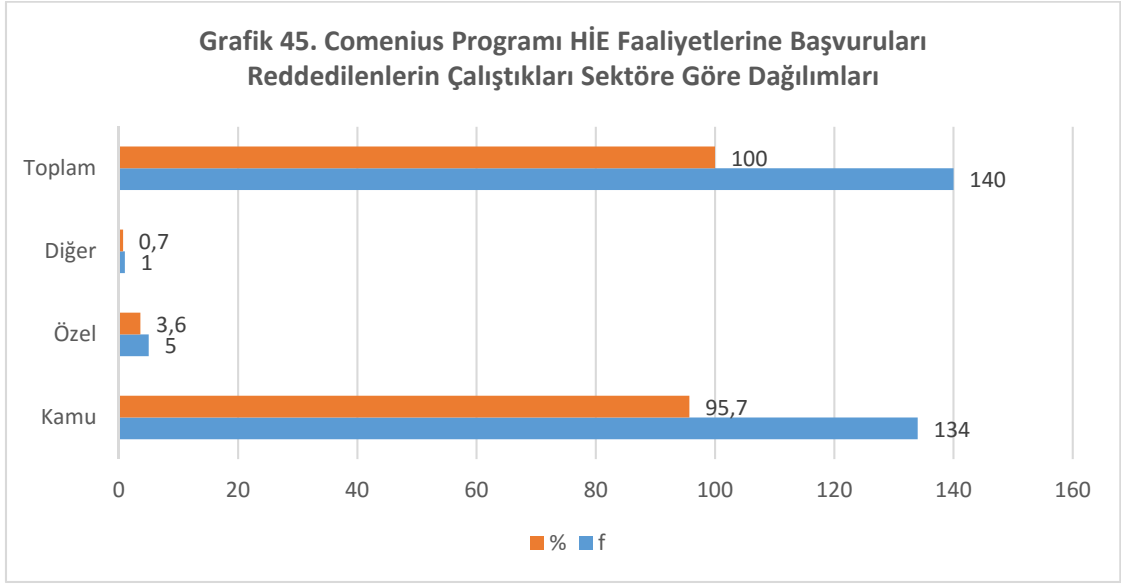

Comenius Programı HİE faaliyetlerine başvuruları reddedilenlerin yaptıkları işe göre dağılımlarını gösteren Grafik 43'e göre, %92,9'la (130 kişi) öğretmenlerin ilk sırayı aldıkları anlaşılmaktadır. Okul müdürleri %5 ile (7 kişi) ikinci grubu oluşturmaktadır. Başvurusu reddedilenlerin halk eğitim merkezi müdürü, STK personeli ve okutman kategorisindeki oranları ise eşittir ve %0,7'dir. Söz konusu programa başvuruların en yoğun olduğu meslek grubunun öğretmenler olduğu göz önüne alındığında, başvurunun reddedilmesi bağlamında da oranın aynı ölçüde yüksek olması doğal bir sonuç gibi görülebilir.

Grafik 44. Comenius Programı HİE Faaliyetlerine Başvuruları Reddedilen Öğretmenlerin Branşlarına Göre Dağılımları

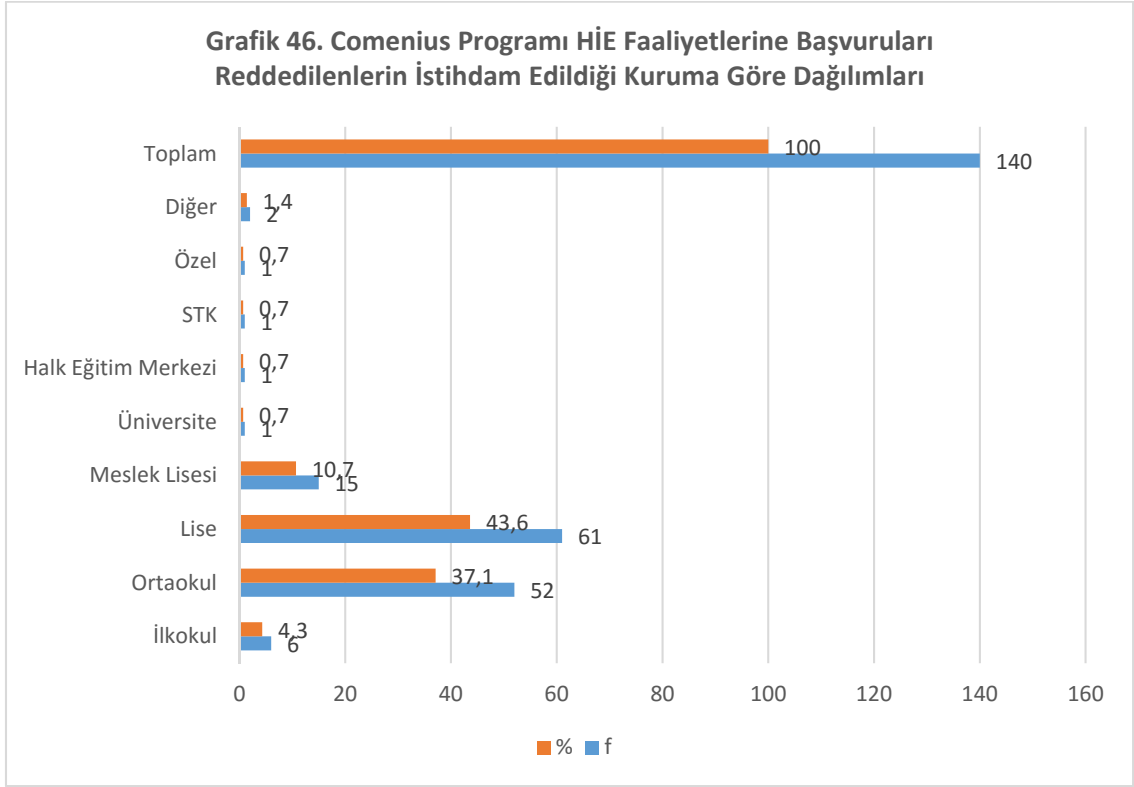

Grafik 44 Comenius Programı HİE faaliyetlerine başvuruları reddedilen katılımcıların branşlarına göre dağılımlarını göstermektedir. Grafikteki veriler incelendiğinde, başvurusu reddedilen öğretmenlerin %81,4'nün (114 kişi) İngilizce öğretmeni olduğu anlaşılmaktadır. Almanca ve Fizik öğretmenleri %2,1 ile ikinci sırada yer almaktadır. Başvurusu reddedilen öğretmenlerin %1,4'ü Tarih, Okul Öncesi ve Matematik branşında görev yapmaktadır. Bilişim, Konaklama -Seyahat -Turizm -Gıda, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ve Sosyal – Coğrafya branşlarındaki öğretmenlerin başvurusu reddedilen öğretmenler içindeki oranı %0,7'dir. Yabancı dil becerileri açısından bu dört branşta görev yapan öğretmenlerin başvuru sayılarının düşük olması ve İngilizce öğretmenlerinin aynı sebepten dolayı daha fazla sayıda başvuru yaptığı gerçeği bir arada düşünüldüğünde, reddedilme oranlarındaki farklılık da doğal bir sonuç olarak düşünülebilir.

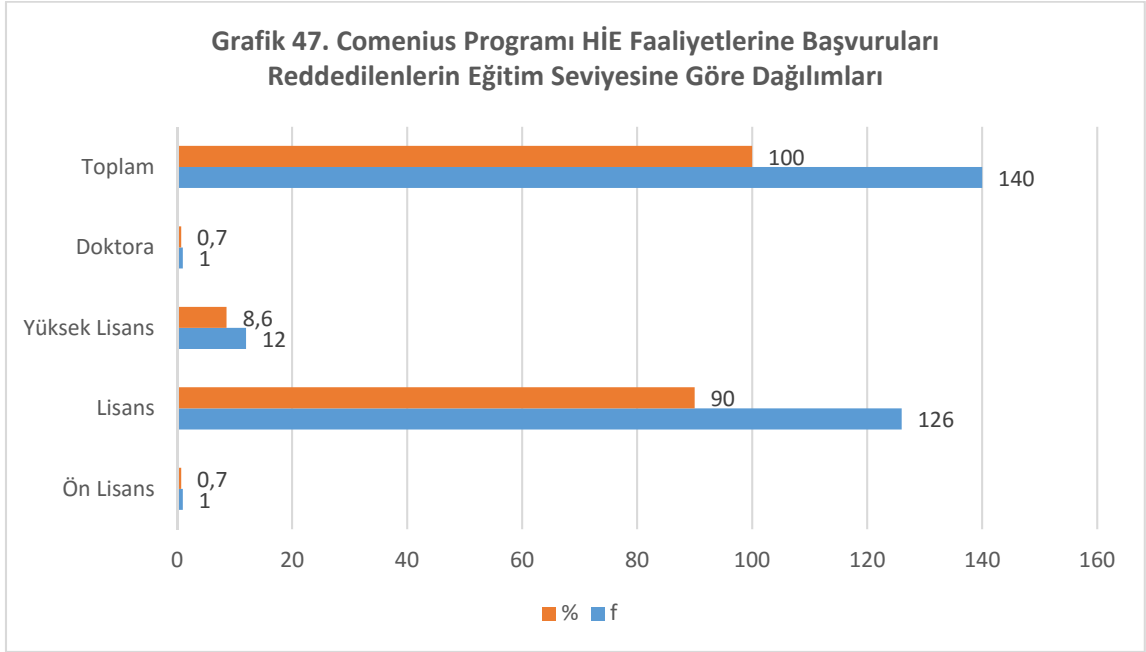

Grafik 45 Comenius Programı HİE faaliyetlerine başvuruları reddedilenlerin çalıştıkları sektöre göre dağılımlarını göstermektedir. Veriler incelendiğinde, toplam 140 reddedilen başvurunun %95,7'sinin (134 kişi) kamu sektöründe, %3,6'sının ise (5 kişi) özel sektörde çalışmakta olduğu anlaşılmaktadır. Diğer kategorisinde ise %0,7'lik bir oran söz konusudur.

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

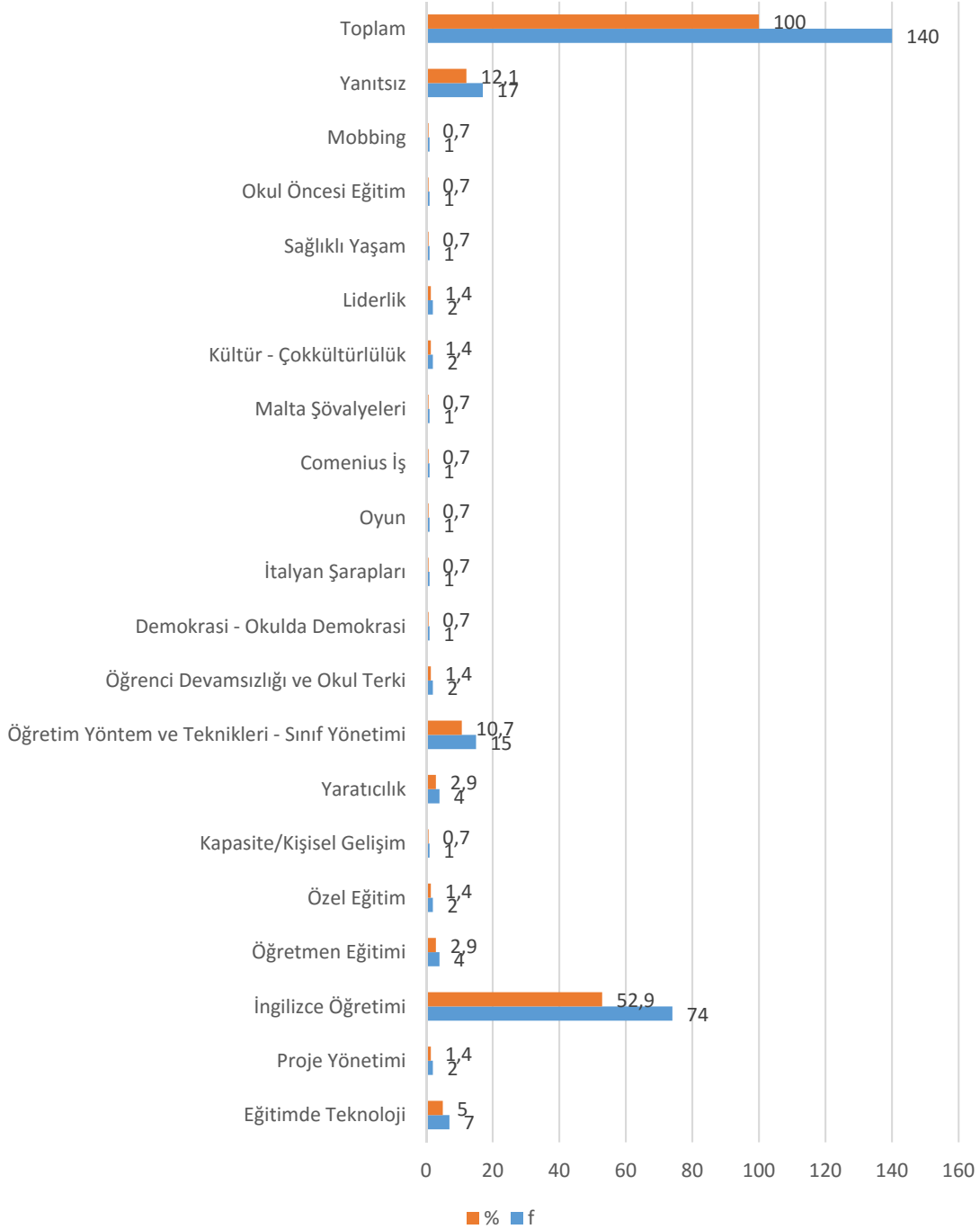
Grafik 46’da Comenius Programı HİE faaliyetlerine başvuruları reddedilenlerin istihdam edildiği kuruma göre dağılımları yer almaktadır. Grafikteki veriler incelendiğinde, başvuruları reddedilenlerin %43,6’sı (61 kişi) liselerde, %37,1’i (52 kişi) ortaokullarda, %10,7’si (15 kişi) meslek liselerinde, %4,3’ü (6 kişi) ise ilkokullarda görev yapmaktadır. Reddedilen başvuruların %1,4’ü diğer kategorisinde değerlendirilirken, %0,7’si Halk Eğitim Merkezi, STK, üniversite ve özel kuruma aittir.

Comenius Programı HİE faaliyetlerine başvuruları reddedilenlerin eğitim seviyesine göre dağılımları Grafik 47’de sunulmuştur. Buna göre, başvurusu reddedilenlerin %90’ı (126 kişi) lisans derecesine sahiptir. Genel toplam içinde yüksek lisans kategorisindeki oran %8,6 (12 kişi), ön lisans ve doktora seviyesi %0,7’dir. Başvuruların genel toplamı içinde lisans mezunu olanların oranının, diğerlerinden daha fazla olduğu düşünüldüğünde, reddedilen başvurular içinde de lisans derecesine sahip olanların fazla olması beklenen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Diğer tarafta başvurusu kabul edilenlerin eğitim durumları incelendiğinde (bkz. Grafik 6.) %81,4’ünün lisans, %16,3’ünün Yüksek lisans ve %2,3’ünün de doktora düzeyinde eğitim aldıkları görülmüştür. Her iki grafikteki veriler birlikte düşünüldüğünde, doktora seviyesinde eğitime sahip olanların, kabul oranları diğerlerine göre daha yüksek olduğu ve buna karşılık reddedilme oranlarının düşük olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, ilk başvuruda kabul edilme durumunun eğitim düzeyiyle doğrudan ilgili olmasında olduğu gibi eğitim artıkcı reddedilme oranlarının da düştüğü söylenebilir.

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

Grafik 48. Comenius Programı HİE Faaliyetlerine Başvuruları Reddedilenlerin Başvuru Yaptıkları Eğitimin Konusuna Göre Dağılımları

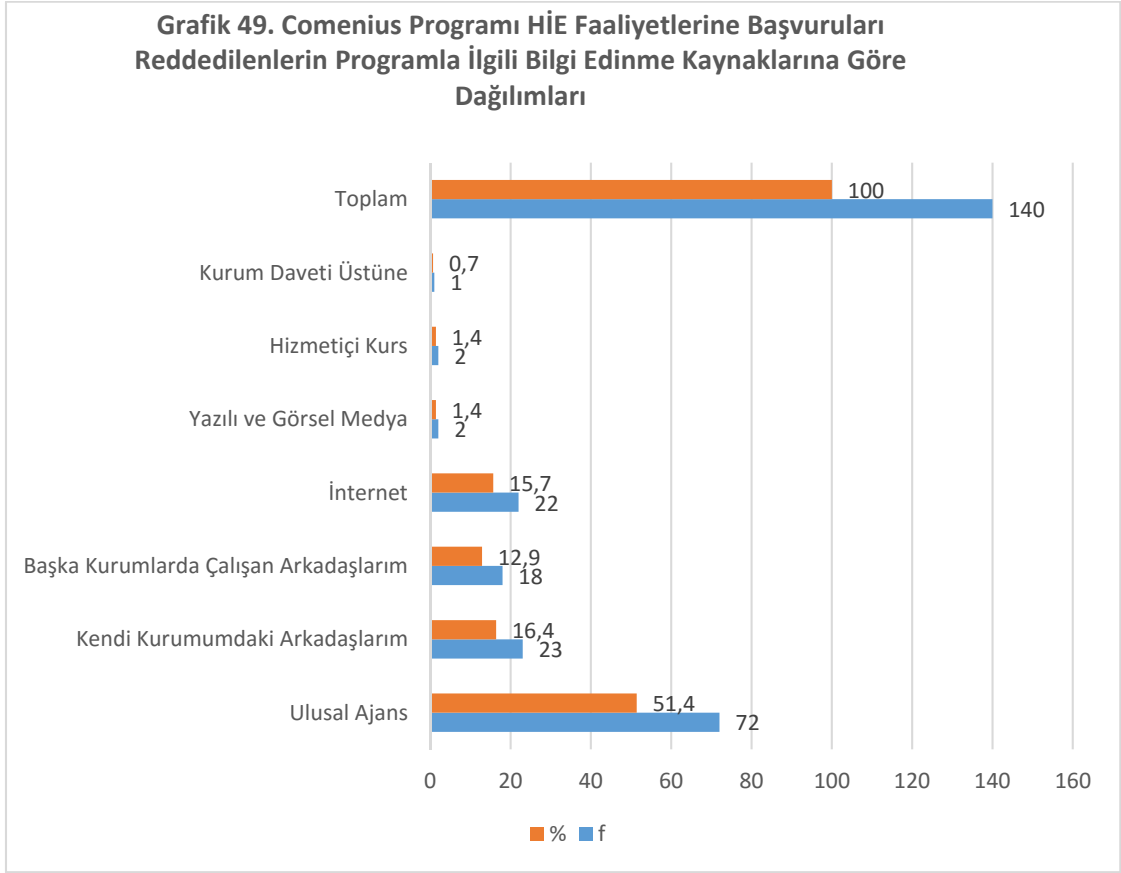
Grafik 48’de Comenius Programı HİE faaliyetlerine başvuruları reddedilenlerin başvuru yaptıkları eğitimin konusuna göre dağılımları görülmektedir. Veriler incelendiğinde, en yüksek oran %52,9’la (74 kişi) İngilizce öğretimi olmuştur. Reddedilen başvuruların %10,7’si (15 kişi) Öğretim Yöntem ve Teknikleri - Sınıf Yönetimi, %5’i (7 kişi) Eğitimde Teknoloji, %2,9’u ise Öğretmen Eğitimi ve Yaratıcılık konularındadır. Proje Yönetimi, Özel Eğitim, Öğrenci Devamsızlığı ve Okul Terki, Kültür – Çok kültürlülük ve Liderlik konularındaki reddedilme oranı %1,4’dür. Kapasite/Kişisel Gelişim, Demokrasi - Okulda Demokrasi, İtalyan Şarapları, Oyun, Comenius İş, Malta Şövalyeleri, Sağlıklı Yaşam, Okul Öncesi Eğitim ve Mobbing konularının reddedilenler içindeki oranları eşittir ve %0,7’dir. İlgili soruyu yanıtsız bırakanların oranı ise %12,1’dir. Bu veriler Grafik 45’deki, başvurusu reddedilen öğretmenlerin %81,4’ünün (114 kişi) İngilizce öğretmeni olduğu bulgusuyla birlikte değerlendirildiğinde, yine en yüksek ret oranının İngilizce öğretimi alanında olması, başvuruların büyük bir oranının İngilizce öğretmenlerinden oluşmasının doğal bir sonucu olarak kabul edilebilir.

Tablo 8. Comenius Programı HİE Faaliyetlerine Başvuruları Reddedilenlerin Başvuru Yaptıkları Eğitimi Düzenleyen Ülkeye Göre Dağılımları

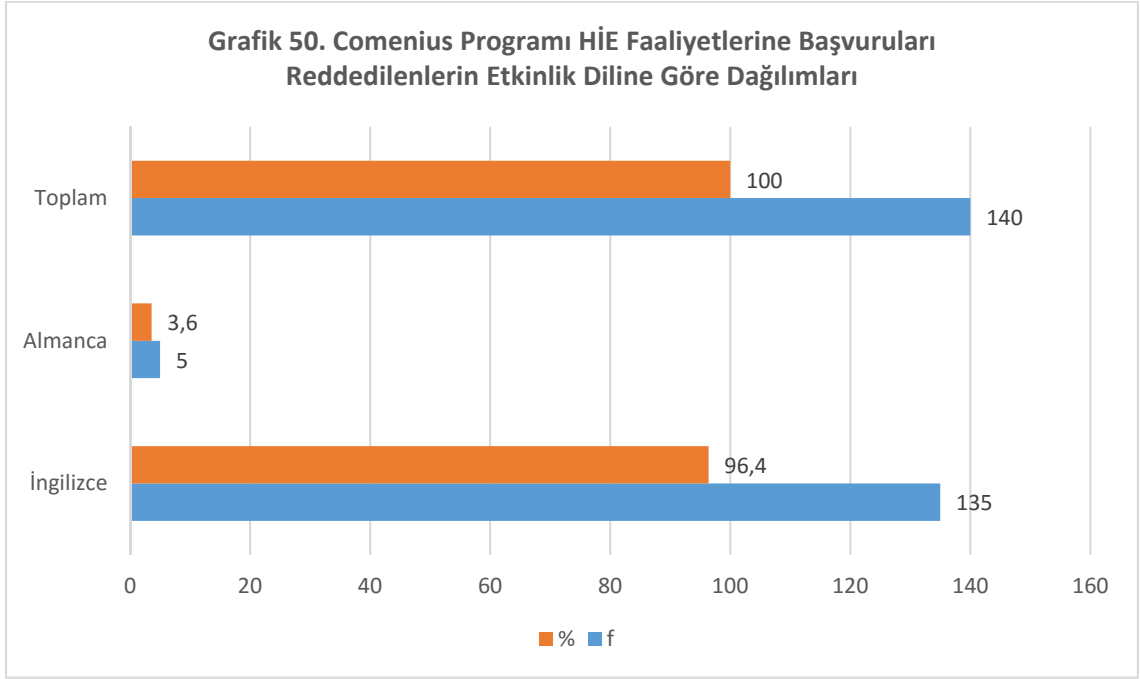
	Ülke	f	%
1	Birleşik Krallık	93	66,4
2	Almanya	4	2,9
3	Litvanya	1	0,7
4	İspanya	3	2,1
5	Belçika	1	0,7
6	İrlanda	5	3,6
7	Finlandiya	2	1,4
8	Malta	5	3,6
9	İtalya	8	5,7
10	Slovakya	2	1,4
11	Hollanda	2	1,4
12	Çek Cumhuriyeti	8	5,7
13	Letonya	1	0,7
14	Bulgaristan	1	0,7
15	Polonya	1	0,7
16	İsveç	2	1,4
17	Avusturya	1	0,7
	Toplam	140	100,0

Tablo 8’de yer alan Comenius Programı HİE faaliyetlerine başvuruları reddedilenlerin başvuru yaptıkları eğitimi düzenleyen ülkeye göre dağılımları incelendiğinde, en yüksek oranın %66,4’le (93 kişi) Birleşik Krallık olduğu görülmektedir. Diğer ülkeler ve oranları sırasıyla İtalya ve Çek Cumhuriyeti %5,7, İrlanda ve Malta %3,6, Almanya %2,9, İspanya %2,1’dir. Reddedilen başvuruların %1,4’ü ise Finlandiya, Slovakya, Hollanda ve İsveç olarak sıralanmaktadır. Litvanya, Belçika, Letonya, Bulgaristan, Polonya ve Avusturya, %0,7 ile en az orana sahip ülkelerdir. Yine, Birleşik Krallık İngilizce öğretmenleri için başvuru yapılacak, anadili İngilizce olan bir kaç ülkeden biri, belki de en cazip olanıdır. Grafik 48’deki veriler başvurusu reddedilenlerin önemli bir oranının İngilizce Öğretimi faaliyetlerine başvurduklarını göstermiştir. Dolayısıyla, İngilizce Öğretimine ilişkin ret oranları, eğitimi düzenleyen ülke ile birlikte yorumlandığında, Birleşik Krallık’ın en yüksek orana sahip olması ilişkili görünmektedir. Ayrıca aynı eğitime en fazla 2-3 kişinin gönderilmesi politikasının da, ret oranlarında etkili olabileceği söylenebilir.

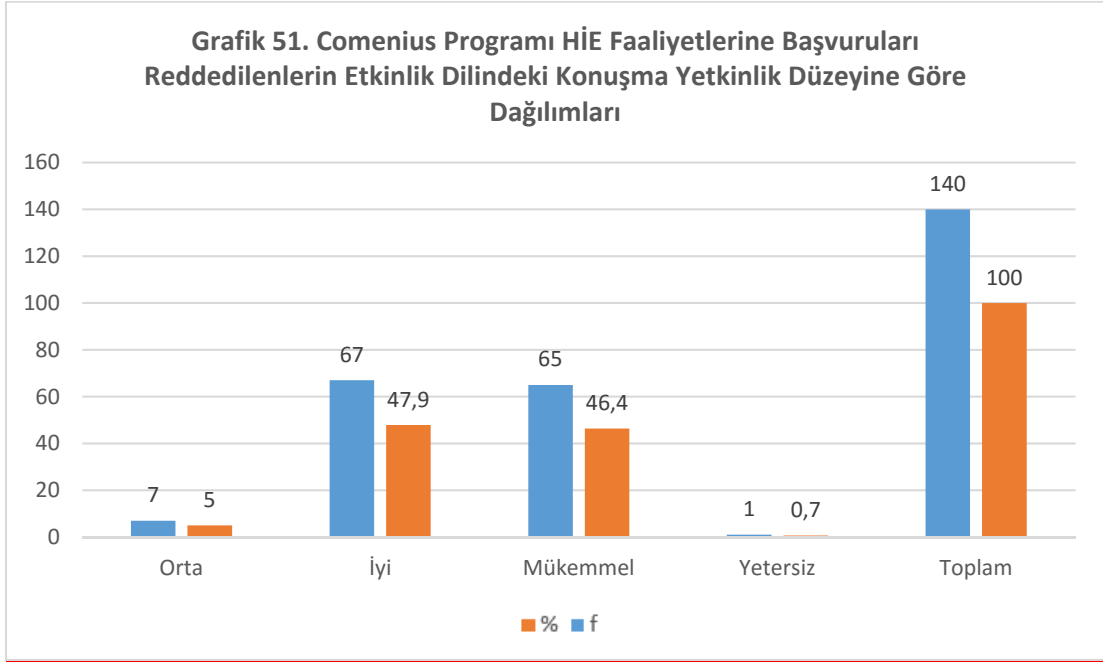

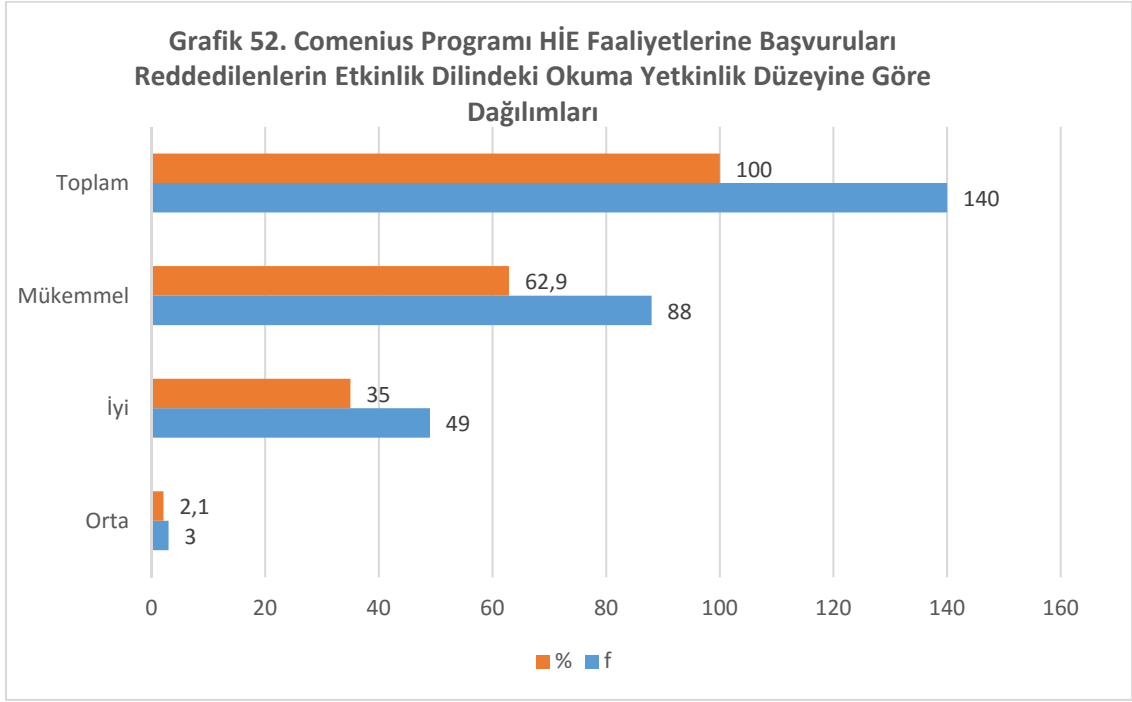
Comenius Programı HİE faaliyetlerine başvuruları reddedilenlerin programla ilgili bilgi edinme kaynaklarına göre dağılımlarının görüldüğü Grafik 49'a göre, başvuru sahiplerinin %51,4'ü (72 kişi) Ulusal Ajans aracılığıyla bilgi edindiklerini belirtmişlerdir. Reddedilen başvuru sahiplerinin diğer bilgi edinme kaynakları ve oranları sırasıyla kendi kurumundaki arkadaşları %16,4, İnternet %15,7, başka kurumlarda çalışan arkadaşları %12,9'dur. Yazılı ve görsel medya ile Hizmet İçi kurs oranları %1,4, kurum daveti %0,7'dir. Bu bağlamda Ulusal Ajans, reddedilen başvuru sahiplerinin bilgi sahibi olduğu en önemli kaynak olarak belirtilmiştir. Bunun önemli bir nedeni, kabul edilenlerle yapılan odak grup toplantısında ortaya çıktığı gibi, başvuru yapacak pek çok kişinin Ulusal Ajans'tan bir şekilde haberdar olarak, başvuru duyurularını takip etmesi ile ilişkili olabilir.

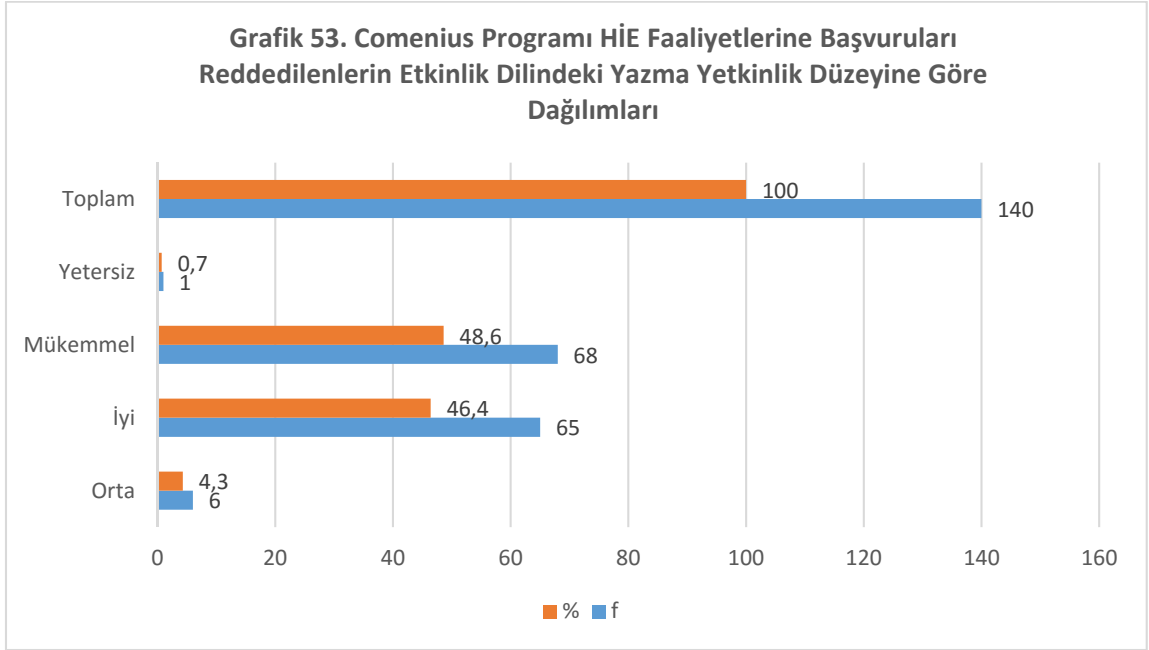
Grafik 50 Comenius Programı HİE faaliyetlerine başvuruları reddedilenlerin etkinlik diline göre dağılımlarını göstermektedir. Bu çerçevede İngilizce %96,4'le (135 kişi) en yüksek orana sahiptir. Reddedilen başvuruların %3,6'lık kısmı ise Almanca'dır. Başvurulan eğitimin konusu, başvuru yapanların branşı ve başvurulan eğitimi düzenleyen ülke ile ilgili bulgularla birlikte düşünüldüğünde, etkinlik dilinin İngilizce oluşu da beklenen bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

Grafik 51’de Comenius Programı HİE faaliyetlerine başvuruları reddedilenlerin etkinlik dilindeki konuşma yetkinlik düzeyine göre dağılımları sunulmuştur. Grafikteki verilere göre, reddedilen başvuru sahiplerinin %47,9’u (67 kişi) iyi, %46,4’ü (65 kişi) ise mükemmel düzeyde başvuru dilini konuşma yetkinliğinde olduklarını ifade etmişlerdir. Etkinlik dilini konuşma yetkinliğinin orta seviyede olduğunu belirtenlerin oranı %5, yetersiz olduğunu belirtenlerin oranı ise %0,7’dir. Sonuç olarak reddedilen başvurular bağlamında düşünüldüğünde, başvuru sahiplerinin ilgili dili konuşma yetkinlik düzeyleri yüksektir. Dolayısıyla, reddedilen başvuru sahiplerinin reddedilme gerekçeleri, kendi değerlendirmeleri açısından bakıldığında etkinlik konuşma yetkinliklerinin düşüklüğü değildir.

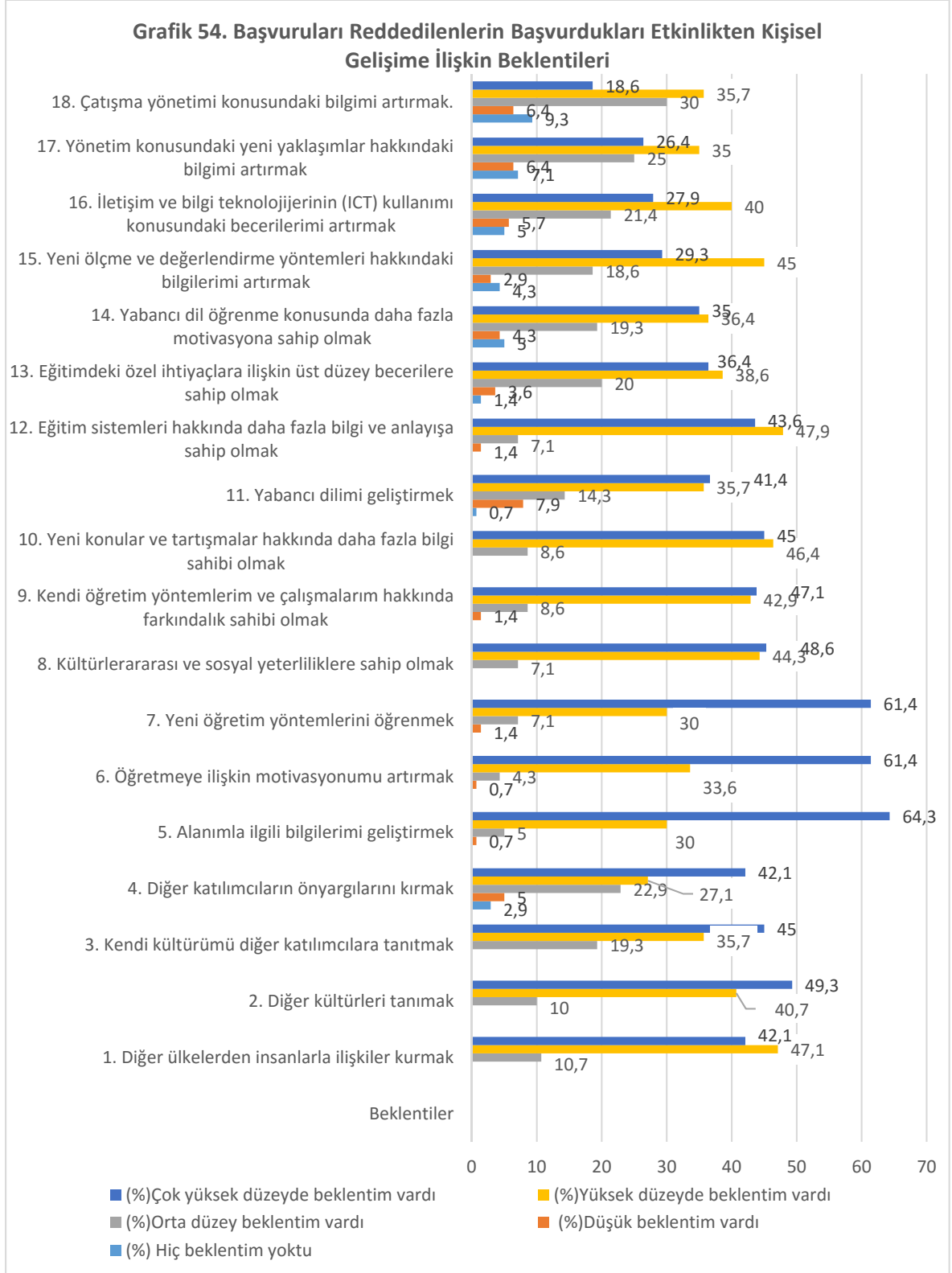

Grafik 52’de Comenius Programı HİE faaliyetlerine başvuruları reddedilenlerin etkinlik dilindeki okuma yetkinlik düzeyine göre dağılımları sunulmuştur. Grafikte yer alan verilere göre, reddedilen başvuru sahiplerinin %62,9’u (88 kişi) mükemmel, %35’i (49 kişi) ise iyi düzeyde ilgili dili okuma yetkinliğinde olduklarını ifade etmişlerdir. Etkinlik dilindeki okuma becerilerinin orta seviyede olduğunu belirtenlerin oranı %2,1’dir. Sonuç olarak reddedilen başvurular bağlamında düşünüldüğünde, başvuru sahiplerinin ilgili dili okuma yetkinlik düzeyleri yüksektir. Dolayısıyla, reddedilen başvuru sahiplerinin reddedilme gerekçeleri, kendi değerlendirmeleri açısından bakıldığında ilgili dili okuma yetkinliklerinin düşüklüğü değildir.

Comenius Programı HİE faaliyetlerine başvuruları reddedilenlerin etkinlik dilindeki yazma yetkinlik düzeyine göre dağılımları Grafik 53'te görülmektedir. Veriler incelendiğinde, reddedilen başvuru sahiplerinin %48,6'sı (68 kişi) mükemmel, %46,4'ü (65 kişi) ise iyi düzeyde etkinlik dilindeki yazma yetkinliğinde olduklarını ifade etmişlerdir. Etkinlik dilindeki yazma yetkinliğinin orta seviyede olduğunu belirtenlerin oranı %4,3, yetersiz olduğunu belirtenlerin oranı ise %0,7'dir. Bu bulgular aracılığıyla, reddedilen başvuru sahiplerinin ilgili dildeki yazma yetkinlik düzeylerinin yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Sonuç olarak, reddedilen başvuru sahiplerinin reddedilme gerekçeleri, kendi değerlendirmeleri açısından bakıldığında ilgili dildeki yazma yetkinliklerinin düşüklüğü değildir.

3.2.2. Okul Eğitimi (Comenius) HİE Faaliyetlerine İlişkin Beklentiler

Tablo 9. Comenius Programı HİE Faaliyetlerine Başvuruları Reddedilenlerin Başvurdukları Etkinlikten Kişisel Gelişime İlişkin Beklentileri

	Beklentiler	Hiç beklentim yoktu	Düşük beklentim vardı	Orta düzey beklentim vardı	Yüksek düzeyde beklentim vardı	Çok yüksek düzeyde beklentim vardı
1	Diğer ülkelerden insanlarla ilişkiler kurmak			10,7	47,1	42,1
2	Diğer kültürleri tanımak			10	40,7	49,3
3	Kendi kültürümü diğer katılımcılara tanıtmak			19,3	35,7	45
4	Diğer katılımcıların önyargılarını kırmak	2,9	5	22,9	27,1	42,1
5	Alanımla ilgili bilgilerimi geliştirmek		0,7	5	30	64,3
6	Öğretmeye ilişkin motivasyonumu artırmak		0,7	4,3	33,6	61,4
7	Yeni öğretim yöntemlerini öğrenmek		1,4	7,1	30	61,4
8	Kültürlerarası ve sosyal yeterliliklere sahip olmak			7,1	44,3	48,6
9	Kendi öğretim yöntemlerim ve çalışmalarım hakkında farkındalık sahibi olmak		1,4	8,6	42,9	47,1
10	Yeni konular ve tartışmalar hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak			8,6	46,4	45
11	Yabancı dilimi geliştirmek	0,7	7,9	14,3	35,7	41,4
12	Eğitim sistemleri hakkında daha fazla bilgi ve anlayışa sahip olmak		1,4	7,1	47,9	43,6
13	Eğitimdeki özel ihtiyaçlara ilişkin üst düzey becerilere sahip olmak	1,4	3,6	20	38,6	36,4
14	Yabancı dil öğrenme konusunda daha fazla motivasyona sahip olmak	5	4,3	19,3	36,4	35
15	Yeni ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkındaki bilgilerimi artırmak	4,3	2,9	18,6	45	29,3
16	İletişim ve bilgi teknolojilerinin (ICT) kullanımı konusundaki becerilerimi artırmak	5	5,7	21,4	40	27,9
17	Yönetim konusundaki yeni yaklaşımlar hakkındaki bilgimi artırmak	7,1	6,4	25	35	26,4
18	Çatışma yönetimi konusundaki bilgimi artırmak.	9,3	6,4	30	35,7	18,6

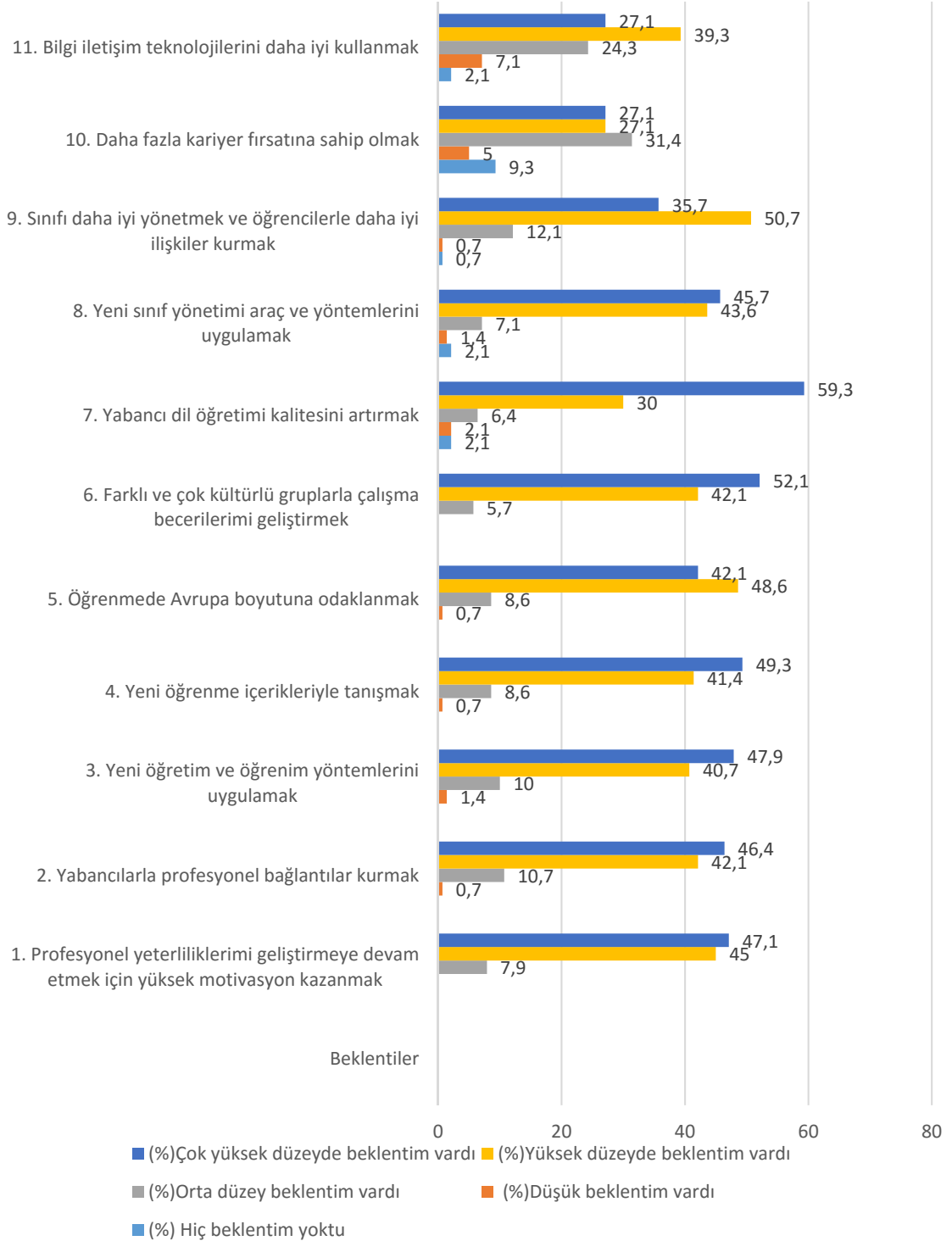
Grafik 54 ve Tablo 9, Comenius Programı HİE faaliyetlerine başvuruları reddedilenlerin başvurdukları etkinlikten kişisel gelişime ilişkin beklentilerini içermektedir. Katılımcıların “çok yüksek düzeyde beklenti”sinin olduğu anlaşılan maddeler, en yüksek oranlar çerçevesinde şöyle sıralanmaktadır: %64,3 alanıyla ilgili bilgilerini geliştirmek, %61,4 öğretmeye ilişkin motivasyonunu artırmak ve yeni öğretim yöntemlerini öğrenmek, %49,3 diğer kültürleri tanımak, %48,6 kültürlerarası ve sosyal yeterliliklere sahip olmak, %47,1 kendi öğretim yöntemleri ve çalışmaları hakkında farkındalık sahibi olmak, %45 kendi kültürünü diğer katılımcılara tanıtmak ve yeni konular ve tartışmalar hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak.

Çok yüksek düzeyde ve yüksek düzeyde beklentilerin olduğu maddeler bir arada değerlendirildiğinde, katılımcıların beklentilerinin, “öğretmeye ilişkin motivasyonunu artırmak, alanıyla ilgili bilgilerini geliştirmek, kültürlerarası ve sosyal yeterliliklere sahip olmak, eğitim sistemleri hakkında daha fazla bilgi ve anlayışa sahip olmak, yeni öğretim yöntemlerini öğrenmek, yeni konular ve tartışmalar hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak, diğer kültürleri tanımak, kendi öğretim yöntemleri ve çalışmaları hakkında farkındalık sahibi olmak, diğer ülkelerden insanlarla ilişkiler kurmak” şeklinde sıralandığı anlaşılmaktadır. Bu yüksek beklentilerin oranlarıyla tutarlı olarak, özellikle “diğer ülkelerden insanlarla ilişkiler kurmak, diğer kültürleri tanımak, kendi kültürümü diğer katılımcılara tanıtmak, kültürlerarası ve sosyal yeterliliklere sahip olmak, yeni konular ve tartışmalar hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak” beklenti maddelerine ilişkin “hiç beklentim yoktu” ve “düşük beklentim vardı” seçeneklerinin herhangi bir yüzdeye sahip olmadıkları da görülmektedir. Sonuç olarak bu veriler aracılığıyla, reddedilen başvuru sahiplerinin, başvuru yaparken ilgili programa ilişkin beklentileri bütün maddeler açısından oldukça yüksektir. Bu durum, Comenius Programının genel hedeflerinin, yüksek düzeyde beklenti ve motivasyona sahip olduğu anlaşılan bir hedef kitleye hitap ettiğini göstermektedir.

Başvurusu kabul edilenler ile karşılaştırıldığı zaman, beklentilerin düzey ve içeriğinin de örtüştüğü görülmektedir. Hem kabul edilenler hem de reddedilenler, büyük oranda ve en başta alanlarına ilişkin bilgi ve deneyimlerini geliştirmeyi hedeflediklerini ifade etmektedir.

Grafik 55. Başvuruları Reddedilenlerin Kişisel Yeterliklerin İşe Uygulanması Konusundaki Beklentileri

Tablo 10. Comenius Programı HİE Faaliyetlerine Başvuruları Reddedilenlerin Kişisel Yeterliklerin İşe Uygulanması Konusundaki Beklentileri

	Beklentiler	Hiç beklentim yoktu	Düşük beklentim vardı	Orta düzey beklentim vardı	Yüksek düzeyde beklentim vardı	Çok yüksek düzeyde beklentim vardı
1	Profesyonel yeterliklerimi geliştirmeye devam etmek için yüksek motivasyon kazanmak			7,9	45	47,1
2	Yabancılarla profesyonel bağlantılar kurmak		0,7	10,7	42,1	46,4
3	Yeni öğretim ve öğrenim yöntemlerini uygulamak		1,4	10	40,7	47,9
4	Yeni öğrenme içerikleriyle tanışmak		0,7	8,6	41,4	49,3
5	Öğrenmede Avrupa boyutuna odaklanmak		0,7	8,6	48,6	42,1
6	Farklı ve çok kültürlü gruplarla çalışma becerilerimi geliştirmek			5,7	42,1	52,1
7	Yabancı dil öğretimi kalitesini artırmak	2,1	2,1	6,4	30	59,3
8	Yeni sınıf yönetimi araç ve yöntemlerini uygulamak	2,1	1,4	7,1	43,6	45,7
9	Sınıfı daha iyi yönetmek ve öğrencilerle daha iyi ilişkiler kurmak	0,7	0,7	12,1	50,7	35,7
10	Daha fazla kariyer fırsatına sahip olmak	9,3	5	31,4	27,1	27,1
11	Bilgi iletişim teknolojilerini daha iyi kullanmak	2,1	7,1	24,3	39,3	27,1

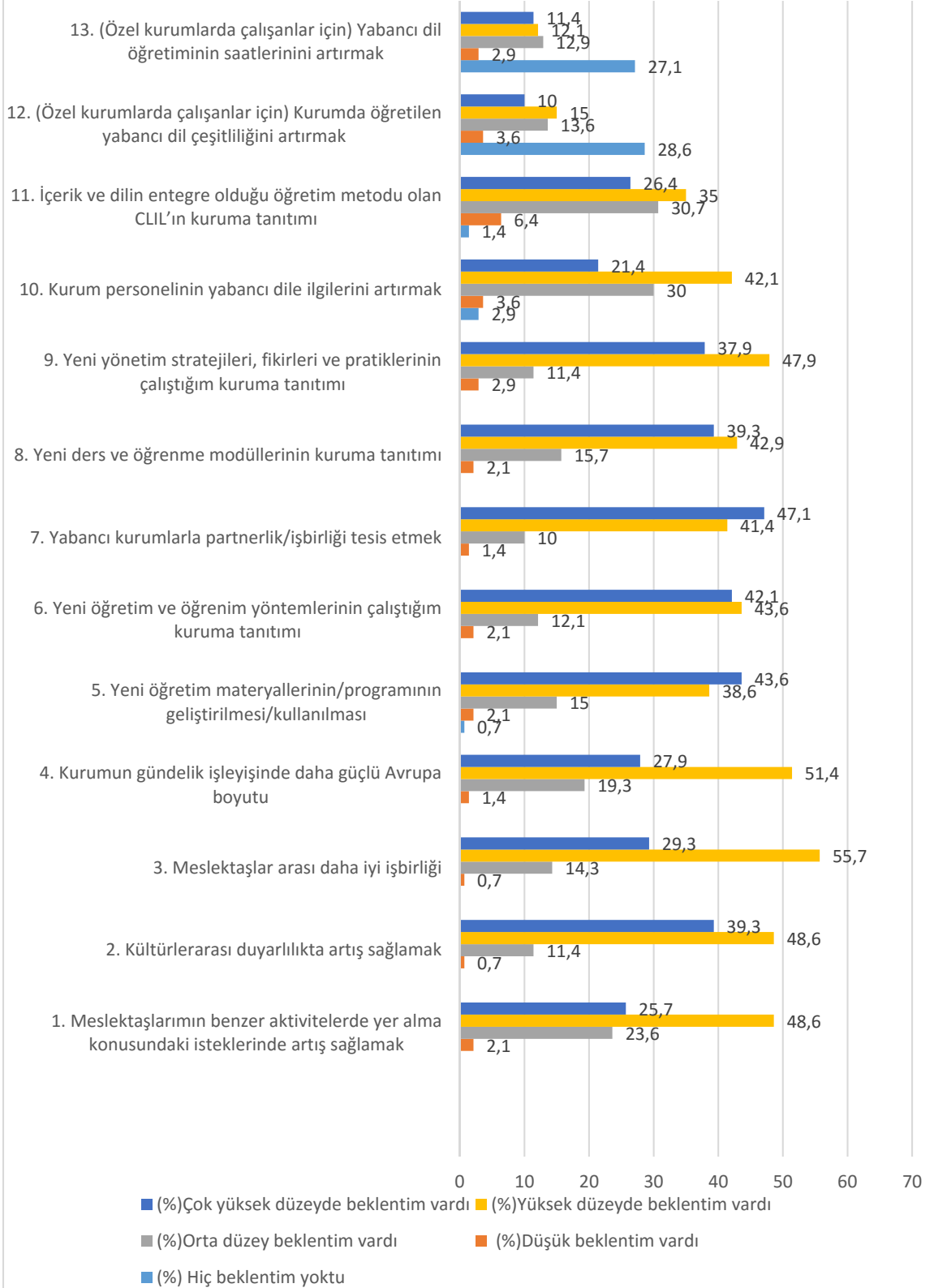
Tablo 10 ve Grafik 55'te Comenius Programı HİE faaliyetlerine başvuruları reddedilenlerin kişisel yeterliklerin işe uygulanması konusundaki beklentilerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Katılımcıların "çok yüksek düzeyde beklenti"sinin olduğu anlaşılan maddeler şu şekilde sıralanmaktadır: %59,3 yabancı dil öğretimi kalitesini artırmak, %52,1 farklı ve çok kültürlü gruplarla çalışma becerilerimi geliştirmek, %49,3 yeni öğrenme içerikleriyle tanışmak, %47,9 yeni öğretim ve öğrenim yöntemlerini uygulamak, %47,1 profesyonel yeterliklerini geliştirmeye devam etmek için yüksek motivasyon kazanmak, %46,4 yabancılarla profesyonel bağlantılar kurmak, %45,7 yeni sınıf yönetimi araç ve yöntemlerini uygulamak. Çok yüksek düzeyde ve yüksek düzeyde beklentilerin olduğu maddeler bir arada değerlendirildiğinde, katılımcıların beklentilerinin, "farklı ve çok kültürlü gruplarla çalışma becerilerimi geliştirmek, profesyonel yeterliklerimi geliştirmeye devam etmek için yüksek motivasyon

kazanmak, yeni öğrenme içerikleriyle tanışmak, öğrenmede Avrupa boyutuna odaklanmak, yabancı dil öğretimi kalitesini artırmak, yeni sınıf yönetimi araç ve yöntemlerini uygulamak, yeni öğretim ve öğrenim yöntemlerini uygulamak, yabancılarla profesyonel bağlantılar kurmak” şeklinde sıralandığı anlaşılmaktadır.

Bu yüksek beklentilerin oranlarıyla tutarlı olarak, özellikle “profesyonel yeterliliklerimi geliştirmeye devam etmek için yüksek motivasyon kazanmak”, “yabancılarla profesyonel bağlantılar kurmak”, “yeni öğretim ve öğrenim yöntemlerini uygulamak”, “yeni öğrenme içerikleriyle tanışmak”, “öğrenmede Avrupa boyutuna odaklanmak”, “farklı ve çok kültürlü gruplarla çalışma becerilerimi geliştirmek” beklenti maddelerine ilişkin “hiç beklentim yoktu” seçeneğinin herhangi bir yüzdeye sahip olmadığı da görülmektedir. Katılımcıların %9,3’ü daha fazla kariyer fırsatına sahip olmak konusunda hiç beklentileri olmadığını, %7,1’i ise bilgi iletişim teknolojilerini daha iyi kullanmak konusunda düşük beklentiye sahip olduklarını ifade etmişlerdir.

Sonuç olarak bu veriler aracılığıyla, reddedilen başvuru sahiplerinin, başvuru yaparken kişisel yeterliklerin işe uygulanması konusundaki beklentileri bütün maddeler açısından oldukça yüksektir. Bu durum, Comenius Programının genel hedeflerinin, kişisel yeterliklerin işe uygulanması konusunda yüksek düzeyde beklenti ve motivasyona sahip olduğu anlaşılan bir hedef kitleye hitap ettiğini göstermektedir. Bir önceki tabloda ve grafiktekine benzer biçimde, reddedilenlerin beklenti düzeyleri ve bu beklentilerin konusu, kabul edilenler ile eşleşmektedir.

Grafik 56. Başvuruları Reddedilenlerin Başvurdıkları Etkinlikten Kurumsal Seviyedeki Beklentileri

Tablo 11. Comenius Programı HİE Faaliyetlerine Başvuruları Reddedilenlerin Başvurdukları Etkinlikten Kurumsal Seviyedeki Beklentileri

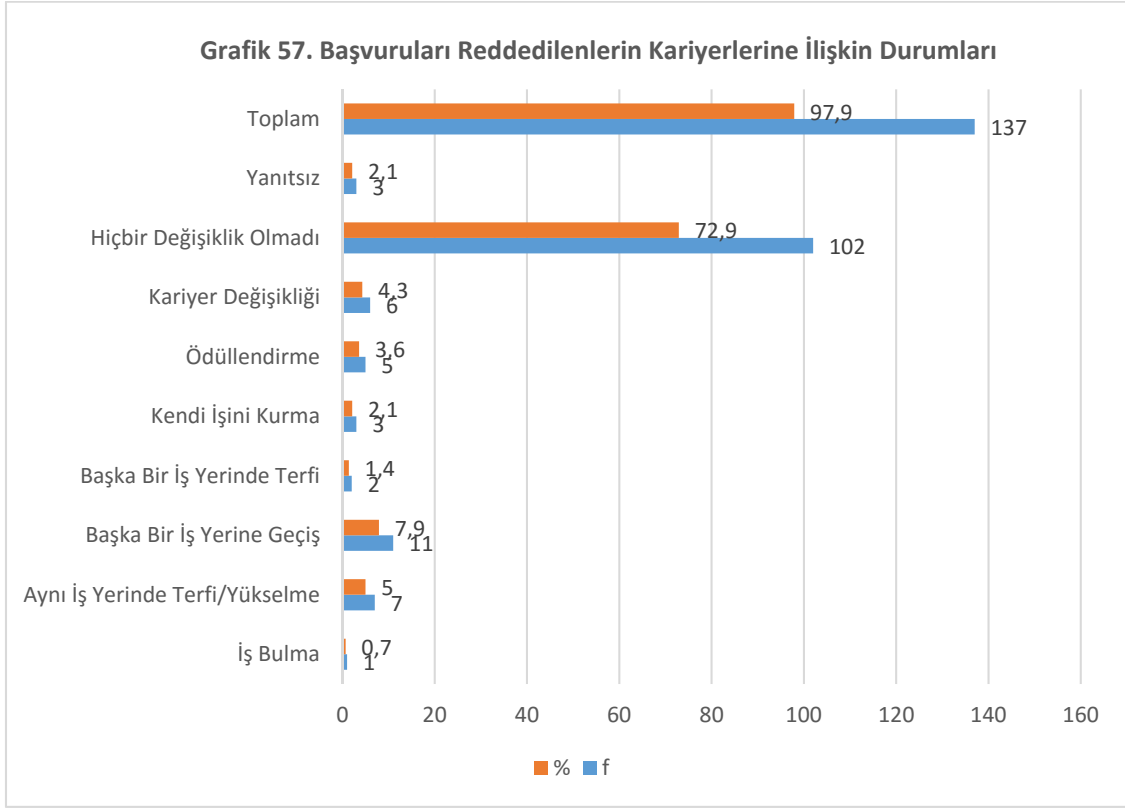
	Beklentiler	Hiç beklentim yoktu	Düşük beklentim vardı	Orta düzey beklentim vardı	Yüksek düzeyde beklentim vardı	Çok yüksek düzeyde beklentim vardı
1	Meslektaşlarımın benzer aktivitelerde yer alma konusundaki isteklerinde artış sağlamak		2,1	23,6	48,6	25,7
2	Kültürlerarası duyarlılıkta artış sağlamak		0,7	11,4	48,6	39,3
3	Meslektaşlar arası daha iyi işbirliği		0,7	14,3	55,7	29,3
4	Kurumun gündelik işleyişinde daha güçlü Avrupa boyutu		1,4	19,3	51,4	27,9
5	Yeni öğretim materyallerinin/programının geliştirilmesi/kullanılması	0,7	2,1	15	38,6	43,6
6	Yeni öğretim ve öğrenim yöntemlerinin çalıştığım kuruma tanıtımı		2,1	12,1	43,6	42,1
7	Yabancı kurumlarla partnerlik/işbirliği tesis etmek		1,4	10	41,4	47,1
8	Yeni ders ve öğrenme modüllerinin kuruma tanıtımı		2,1	15,7	42,9	39,3
9	Yeni yönetim stratejileri, fikirleri ve pratiklerinin çalıştığım kuruma tanıtımı		2,9	11,4	47,9	37,9
10	Kurum personelinin yabancı dile ilgilerini artırmak	2,9	3,6	30	42,1	21,4
11	İçerik ve dilin entegre olduğu öğretim metodu olan CLIL'in kuruma tanıtımı	1,4	6,4	30,7	35	26,4
12	(Özel kurumlarda çalışanlar için) Kurumda öğretilen yabancı dil çeşitliliğini artırmak	28,6	3,6	13,6	15	10
13	(Özel kurumlarda çalışanlar için) Yabancı dil öğretiminin saatlerini artırmak	27,1	2,9	12,9	12,1	11,4

Tablo 11 ve Grafik 56'da, Comenius Programı HİE faaliyetlerine başvuruları reddedilenlerin başvurdukları etkinlikten kurumsal seviyedeki beklentilerine ilişkin veriler sunulmuştur. Tablodan da anlaşılacağı gibi toplam 13 beklenti maddesi, 5 farklı düzeyde değerlendirilmiştir ve katılımcıların "yüksek düzeydeki" beklentileri bağlamındaki yanıtlarının oranları, en yüksek dilime sahiptir. Bu çerçevede, katılımcıların "yüksek düzeyde" beklentisinin olduğu anlaşılacak maddeler, en yüksek

oranlar çerçevesinde sırasıyla şöyledir: %55,7 meslektaşlar arası daha iyi işbirliği, %51,4 kurumun gündelik işleyişinde daha güçlü Avrupa boyutu, %48,6 meslektaşlarının benzer aktivitelerde yer alma konusundaki isteklerinde artış sağlamak ve kültürlerarası duyarlılıkta artış sağlamak, %47,9 yeni yönetim stratejileri, fikirleri ve pratiklerinin çalıştığı kuruma tanıtımı, %43,6 yeni öğretim ve öğrenim yöntemlerinin çalıştığı kuruma tanıtımı, %42,9 yeni ders ve öğrenme modüllerinin kuruma tanıtımı, %42,1 kurum personelinin yabancı dile ilgilerini artırmak. Çok yüksek düzeyde ve yüksek düzeyde beklentilerin olduğu maddeler bir arada değerlendirildiğinde, katılımcıların kurumsal beklentilerinin, “yabancı kurumlarla partnerlik/işbirliği tesis etmek, kültürlerarası duyarlılıkta artış sağlamak, yeni yönetim stratejileri, fikirleri ve pratiklerinin kuruma tanıtımı, yeni öğretim ve öğrenim yöntemlerinin kuruma tanıtımı, meslektaşlar arası daha iyi işbirliği, yeni öğretim materyallerinin/programının geliştirilmesi/kullanılması, yeni ders ve öğrenme modüllerinin kuruma tanıtımı” şeklinde sıralandığı anlaşılmaktadır. Bu yüksek beklentilerin oranlarıyla tutarlı olarak, özellikle “meslektaşlarının benzer aktivitelerde yer alma konusundaki isteklerinde artış sağlamak, kültürlerarası duyarlılıkta artış sağlamak, meslektaşlar arası daha iyi işbirliği, kurumun gündelik işleyişinde daha güçlü Avrupa boyutu, yeni öğretim ve öğrenim yöntemlerinin çalıştığı kuruma tanıtımı, yabancı kurumlarla partnerlik/işbirliği tesis etmek, yeni ders ve öğrenme modüllerinin kuruma tanıtımı, yeni yönetim stratejileri, fikirleri ve pratiklerinin kuruma tanıtımı” beklenti maddelerine ilişkin “hiç beklentim yoktu” seçeneğinin herhangi bir yüzdeye sahip olmadığı da görülmektedir. Özel sektörde çalışan katılımcıların %28,6’sı kurumda öğretilen yabancı dil çeşitliliğini artırmak, %27,1’i ise yabancı dil öğretiminin saatlerini artırmak konusunda hiç beklentiye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir.

Sonuç olarak bu veriler aracılığıyla, reddedilen başvuru sahiplerinin, başvuru yaparken ilgili programa ilişkin beklentileri son ikisi dışında bütün maddeler açısından oldukça yüksektir. Bu durum, Comenius Programının genel hedeflerinin, kurumsal bağlamda da yüksek düzeyde beklenti ve motivasyona sahip olduğu anlaşılan bir hedef kitleye hitap ettiğini göstermektedir.

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

Başvurusu reddedilenlere kariyerleriyle ilgili sorular sorulmasının nedeni, reddedilmenin kariyerlerine olan etkisi gibi anlamsız bir soruya cevap aramak değildir. Burada, katılımcıların faaliyet sonrasında kariyerlerinde herhangi bir değişiklik yaşanıp yaşanmadığını ve eğer değişiklik yaşandıysa, bunun reddedilenlerle birarada düşünüldüğünde anlamlı olup olmadığını görmek temel amaç olarak belirlenmiştir. Bu anlamda aşağıdaki yorum ve çözümlenmeleri başvurusu reddedilen bireylerin, ileriki zamanlarda kariyerlerinde nelerin değişip değişmediğini anlamak olarak ele almak gereklidir.

Grafik 57 Comenius Programı HİE faaliyetlerine başvuruları reddedilenlerin kariyerlerine ilişkin durumlarını göstermektedir. Katılımcıların %72,9'u (102 kişi) kariyerlerinde hiçbir değişiklik olmadığını, %7,9'u (11 kişi) başka bir iş yerine geçtiğini, %5'i (7 kişi) aynı iş yerinde terfi ettiğini, %4,3'ü (6 kişi) kariyer değişikliği yaşadığını, %3,6'sı (5 kişi) ödüllendirildiğini, %2,1'i (3 kişi) kendi işini kurduğunu, %1,4'ü başka bir iş yerinde terfi ettiğini, %0,7'si ise iş bulduğunu belirtmiştir. Anketteki ilgili soruyu yanıtsız bırakanların oranı %2,1'dir. Sonuçlar toplu olarak

değerlendirildiğinde, başvuru sahiplerinin mesleklerinin büyük oranda öğretmenlik olduğu ve kamu sektöründe görev yaptıkları da göz önüne alındığında, kariyerlerinde büyük oranda hiçbir değişiklik yaşamamaları beklenen bir durumdur. Çünkü katılımcıların başvuruları ile anketi yanıtladıkları dönem arasında geçen süre, kariyer anlamındaki değişikliklerin başka nedenlerle mümkün olabileceği kadar uzun bir döneme işaret etmektedir. Dolayısıyla grafikteki kariyer değişiklikleri, başvuruların reddedilmesi bağlamında ilişkisel bir nitelik taşımamaktadır.

Kariyerlerinde hiçbir değişiklik olmadığını söyleyenlerin oranı hem katılanlarda hem de reddedilenlerde oldukça yüksektir. Başvurusu kabul edilenlerin %74,3'ü kariyerlerinde, HİE faaliyetine katıldıktan sonra bir değişim yaşanmadığını ifade etmiştir. Burada ise %72,9 oranında kariyerlerinde herhangi bir değişiklik olmadığını ifade etmektedirler. Bu ikisinin birebir karşılaştırılması, daha önce belirtildiği gibi anlamsızdır. Diğer taraftan, katılımcıların büyük bölümünün yine öğretmenlerden oluşması, öğretmenlik mesleğindeki dikey hareketlilikle ilgili sorunun bu grafikte de ortaya çıkmasına neden olmuştur denebilir. Diğer bir anlatımla, faaliyetin kariyere ilişkin çıktıları, bu nedenden dolayı oldukça sınırlı kalmıştır.

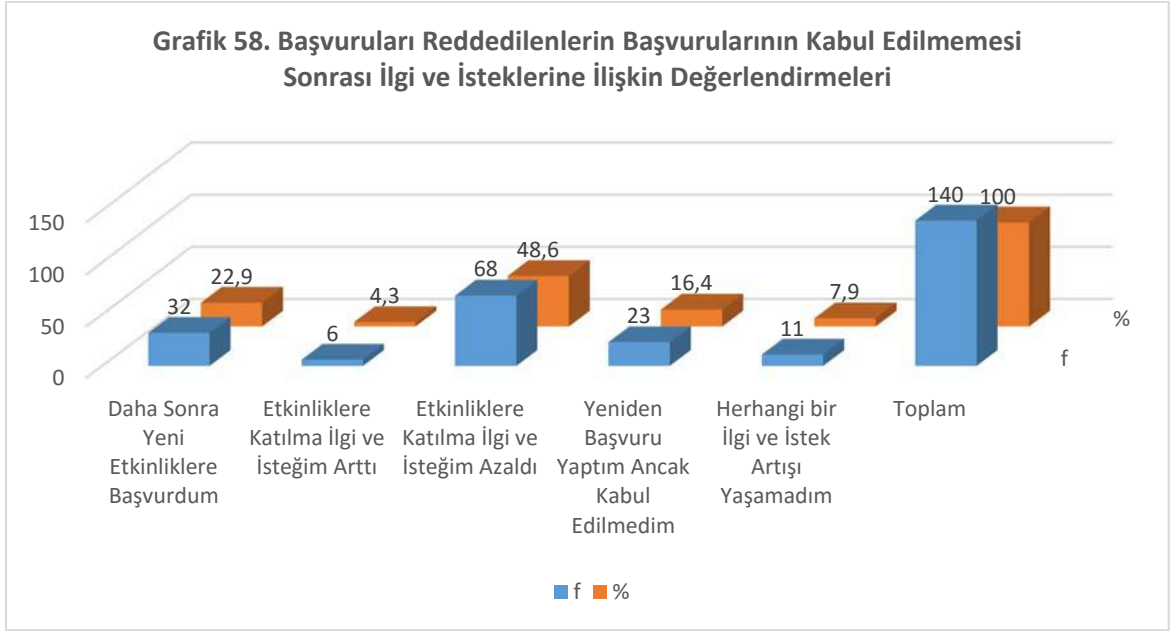

3.2.3. Başvuru Öncesindeki ve Sonrasındaki Bireysel ve Kurumsal Tutum

Tablo 12. Comenius Programı HİE Faaliyetlerine Başvuruları Reddedilenlerin Başvuru Öncesindeki ve Sonrasındaki Bireysel ve Kurumsal Tutumları

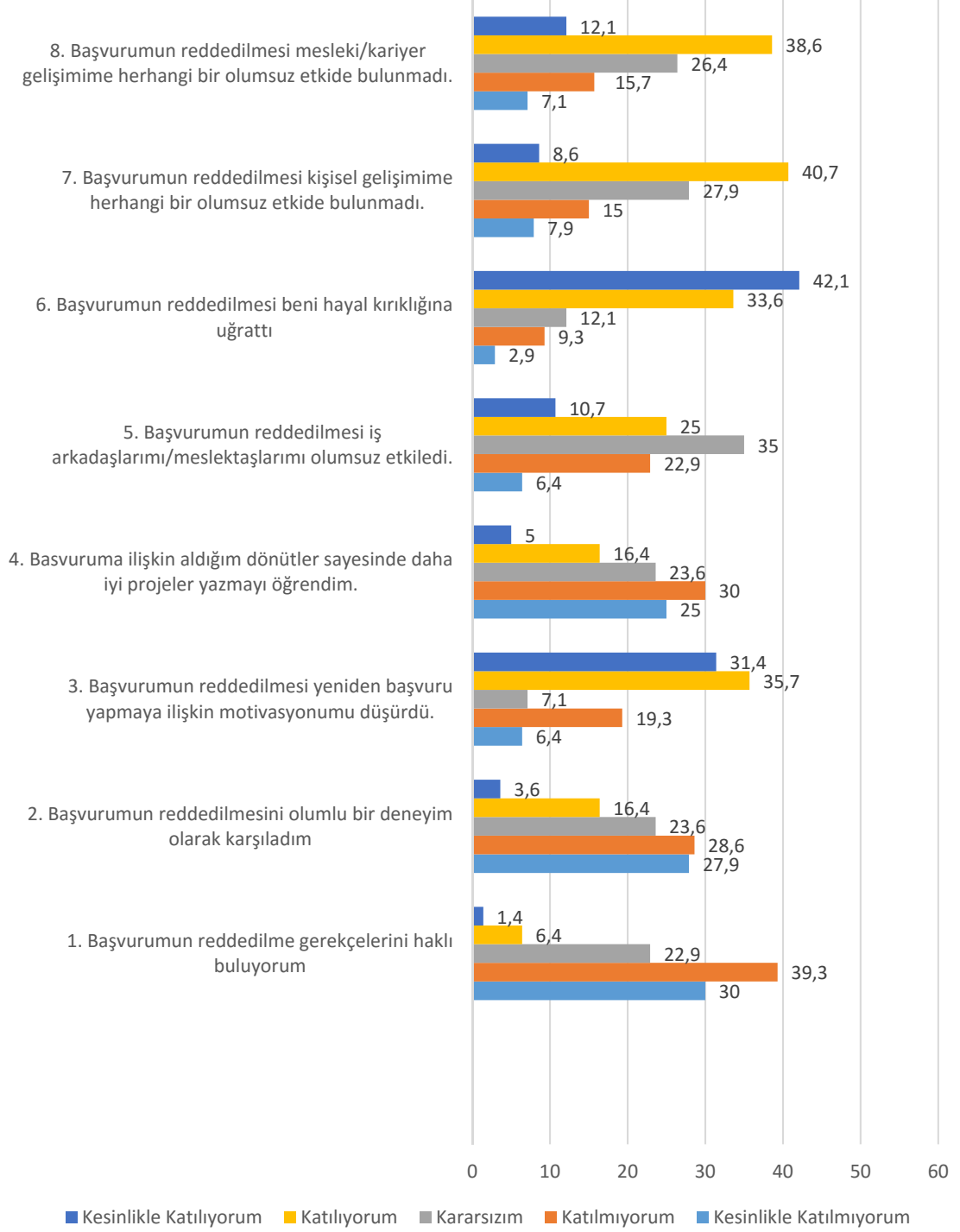
Değişken		Oldukça Olumlu	Olumlu	Nötr	Olumsuz	Oldukça Olumsuz
Bireysel	Önceki	62,1	32,9	2,9	1,4	0,7
	Sonraki	3,6	11,4	33,6	33,6	17,9
Kurumsal	Önceki	36,4	36,4	23,6	2,1	1,4
	Sonraki	10,7	19,3	49,3	14,3	6,4

Tablo 12’de Comenius Programı HİE faaliyetlerine başvuruları reddedilenlerin başvuru öncesindeki ve sonrasındaki bireysel ve kurumsal tutumlarına ilişkin veriler görülmektedir. Öncelikle bireysel tutumlar açısından incelendiğinde, başvuru öncesinde oldukça olumlu tutumlara sahip olanların oranı %62,1, olumlu tutumlara sahip olanların oranı ise %32,9’dur. Başvurusu reddedildikten sonraki tutumlar incelendiğinde ise, katılımcıların olumsuz tutumlarının oranı %33,6’ya, oldukça olumsuz tutumları ise %17,9’a çıkmıştır. Olumsuz ve oldukça olumsuz tutumlardaki bu artışın yanısıra, tutumlarının nötr olduğunu belirtenlerin oranı da %33,6 ile dikkat çekicidir. Yani başvuru öncesindeki olumlu ve oldukça olumlu tutumlar, reddedilme sürecinden sonra büyük oranda nötr ve olumsuz tutumlara dönüşmüştür. Kurumsal tutumlar incelendiğinde, başvurunun reddedilmesinden önceki süreçte, kurumun oldukça olumlu ve olumlu tutumlara sahip olduğunu belirtenlerin oranları %36,4 ile eşittir. Katılımcıların %23,6’sı kurumlarının başvuru öncesinde nötr bir tutum sergilediklerini belirtirken, %2,1’i olumsuz, %1,4’ü ise oldukça olumsuz bir tutum olduğunu ifade etmiştir. Başvuruların reddedilmesinden sonra ise, kurumların nötr bir tutum benimsediklerini belirtenlerin oranı %49,3’tür. Katılımcıların %10,7’si kurumlarının başvuru sonrası tutumlarını oldukça olumlu, %19,3’ü olumlu, %14,3’ü olumsuz ve %6,4’ü oldukça olumsuz olarak değerlendirmiştir. Sonuç olarak başvuru sonrasındaki reddedilme durumuna ilişkin kurumsal tutumun nötr olduğu görülmektedir.

Grafik 58, Comenius Programı HİE faaliyetlerine başvuruları reddedilenlerin başvurularının kabul edilmemesi sonrası ilgi ve isteklerine ilişkin değerlendirmelerini içermektedir. Grafikteki veriler incelendiğinde, katılımcıların %48,6'sının (68 kişi) etkinliklere katılma ilgi ve isteğinin azaldığı anlaşılmaktadır. %22,9'u (32 kişi) daha sonra yeni etkinliklere başvurduğunu, %16,4'ü (23 kişi) ise yeniden başvuru yaptığını ancak kabul edilmediğini belirtmiştir. Herhangi bir ilgi ve istek artışı yaşamadığını belirtenlerin oranı %7,9 (11 kişi), etkinliklere katılma ilgi ve isteğinin arttığını belirtenlerin oranı ise %4,3'tür (6 kişi). Görüldüğü gibi, başvurusu reddedilenlerin içinde, bu sürecin kendilerinde etkinliklere katılma ilgi ve isteğinin artmasını sağladığını düşünenlerin oranı çok düşüktür. Sonuç olarak, reddedilmesine rağmen yeni etkinliklere başvuru yapanlar olmasına rağmen, reddedilme durumunun katılımcılar üzerindeki etkisi genellikle olumsuz olmuştur.

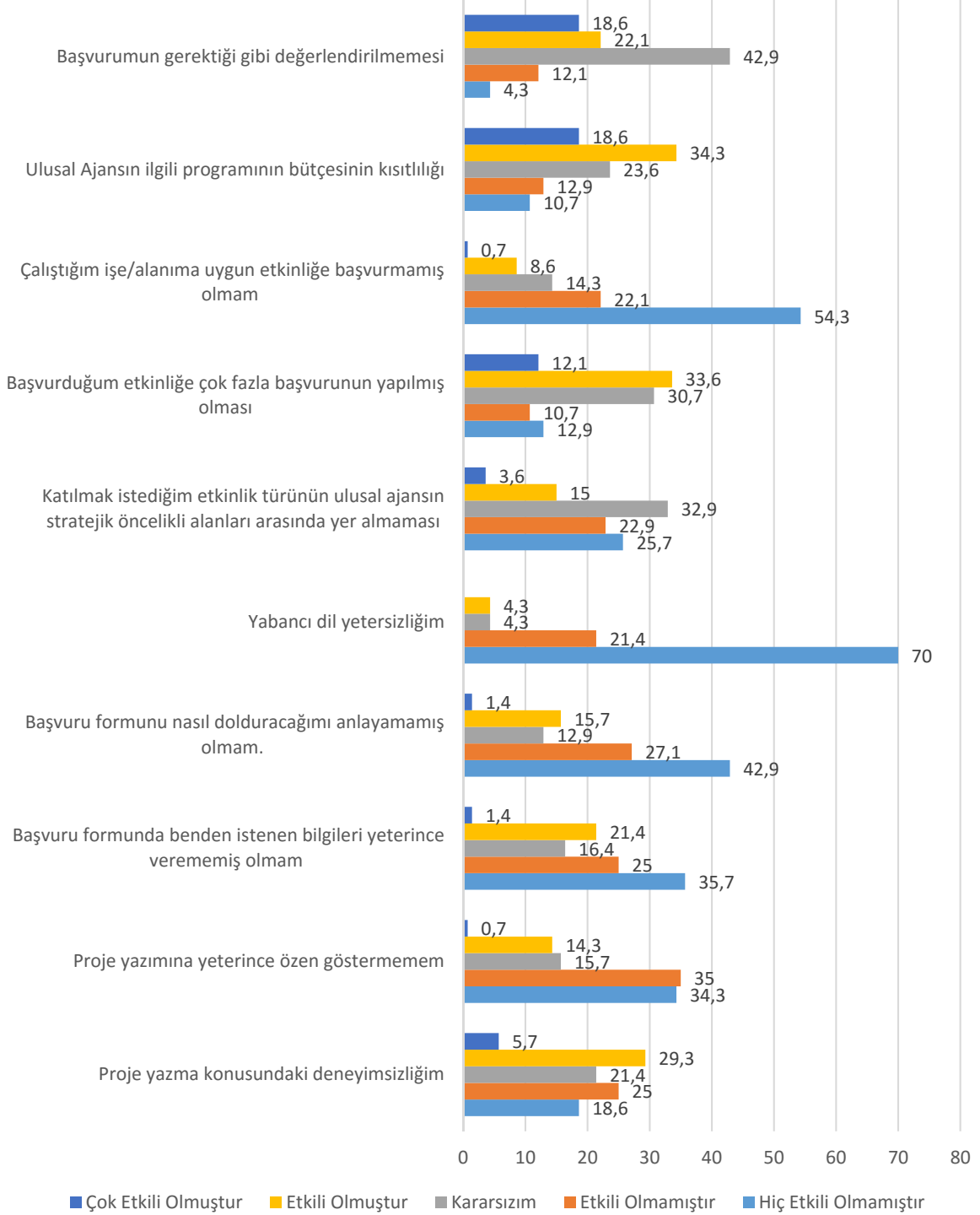
Grafik 59. Başvuruları Reddedilenlerin Başvurularının Kabul Edilmemesinin Sonuçlarına İlişkin Değerlendirmeleri

Grafik 59'daki Comenius Programı HİE faaliyetlerine başvuruları reddedilenlerin başvurularının kabul edilmemesinin yarattığı sonuçlara ilişkin değerlendirmeleri incelendiğinde, başvurusunun reddedilmesinin kendisini hayal kırıklığına uğrattığı maddesine kesinlikle katıldığını belirtenlerin oranı %42,1'le en yüksek dilime sahiptir. Aynı maddeye katıldıklarını belirtenlerin oranı ise, %33,6'dır. Dolayısıyla sürecin sonunda hayal kırıklığına uğradığını ifade edenlerin toplamı, diğer bütün sonuçlar içinde, en fazla dile getirilen konu olmuştur. Aynı çerçeveden bakıldığında, ikinci sırada ise katılımcılar başvurularının reddedilmesinin yeniden başvuru yapmaya ilişkin motivasyonlarını düşürdüğünü ifade etmişlerdir. Başvuruları reddedilenlerin başvurularının kabul edilmemesinin yarattığı sonuçlara ilişkin olarak sıralanan 8 madde içinde, katılımcıların, kişisel bağlamda olumsuz sonuçlar içeren bu iki maddede yoğunlaşan yanıtları, birbiriyle de neden sonuç ilişkisi içinde düşünülebilir. Yani yeniden başvuru yapmaya ilişkin motivasyon düşüklüğü, ilk başvurusunun reddedilmesinin yarattığı hayal kırıklığının bir sonucu gibi okunabilir. Diğer yandan başvurusunun reddedilmesinin kişisel gelişimine herhangi bir olumsuz etkide bulunmadığı maddesine katılanların oranı %40,7, mesleki/kariyer gelişimine herhangi bir olumsuz etkide bulunmadığı maddesine katılanların oranı ise %38,6'dır. Yine anketi yanıtlayanların %25'i, başvurusunun reddedilmesinin iş arkadaşlarını/meslektaşlarını olumsuz etkilediği maddesine katıldıklarını ifade etmişlerdir. Bu madde de yakın çevreye ilişkin olumsuz etkiler içeren bir madde olarak düşünüldüğünde, reddedilmenin sonuçları itibariyle en yüksek etkiler olumsuz bağlamlarda izlenmektedir. Anketi yanıtlayanların oranlarına bakıldığında, %30'u "reddedilme gerekçelerini haklı buluyorum", %27,9'u "başvurumun reddedilmesini olumlu bir deneyim olarak karşıladım", %25'i ise "başvuruma ilişkin aldığım dönütler sayesinde daha iyi projeler yazmayı öğrendim" maddelerine kesinlikle katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu oranlar, 'katılmıyorum' görüşüyle birlikte değerlendirildiğinde, anketi yanıtlayanların önemli bir bölümünün reddedilme gerekçelerini haklı bulmadığı, bu durumu olumlu bir deneyim olarak karşılamadığı ve bu durumun daha iyi projeler yazma konusunda kendisine dönüt sağlamadığını düşündükleri anlaşılmaktadır.

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

Grafik 60. Başvuruları Reddedilenlerin Başvurularının Kabul Edilmemesindeki Etmenlere İlişkin Değerlendirmeleri

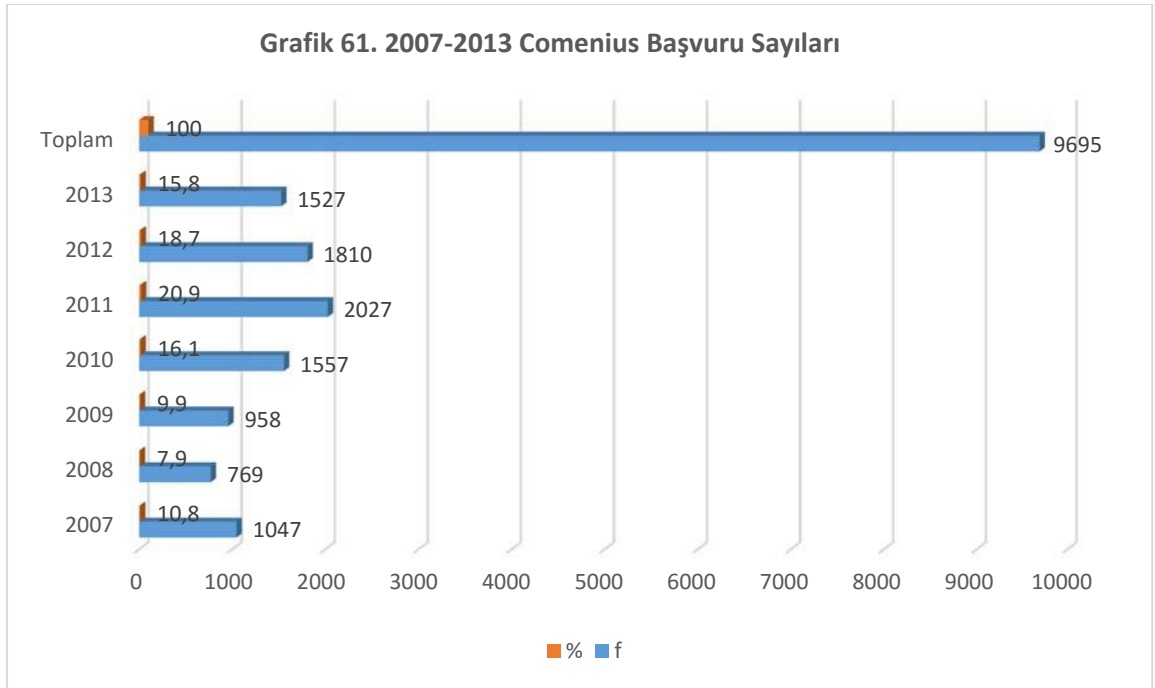

Grafik 60'daki Comenius Programı HİE faaliyetlerine başvuruları reddedilenlerin başvurularının kabul edilmemesindeki etmenlere ilişkin değerlendirmeleri incelendiğinde, hiç etkisinin olmadığı belirtilen problemin yabancı dil yetersizliği olduğu (%70) anlaşılmaktadır. Yani başvurusu reddedilmiş olan ve anketi yanıtlayan katılımcıların değerlendirmelerine göre, reddedilmelerine neden olan etmen, yabancı dil yetersizliği değildir. Katılımcıların %54,3'ü çalıştığı işe/alanına uygun etkinliğe başvurmamış olmasının da, reddedilmede hiç etkili olmadığını belirtmiştir. Katılımcıların başvurularının reddedilmesinde etkili olduğunu düşündükleri konular arasında ön plana çıkanların ise proje yazma konusundaki deneyimsizlikleri, başvuru formunda istenilen belgeleri yeterince vermemiş olmaları, başvuru etkinliğe çok fazla kişinin başvuru yapmış olması gibi durumlar olduğu anlaşılmaktadır. Reddedilme etmenleri bağlamında “çok etkili” ve “etkili” oranları birlikte düşünüldüğünde, katılımcıların reddedilmede en etkili olduğunu düşündükleri durumların başvurunun gerektiği gibi değerlendirilmemesi ve ilgili programının bütçesinin kısıtlılığı olduğu görülmüştür. Yıllara göre değişen bütçenin katılımcı sayısının temel belirleyicisi olduğu gerçeği göz önünde bulundurulduğunda, bütçe yetersizliğinin her bir katılımcıyla sağlanan bütçe desteği açısından değil de, kurum bünyesinde HİE faaliyetlerine ayrılan genel bütçenin sınırları ve katılımcı sayısı noktasındaki belirleyiciliği noktasında değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

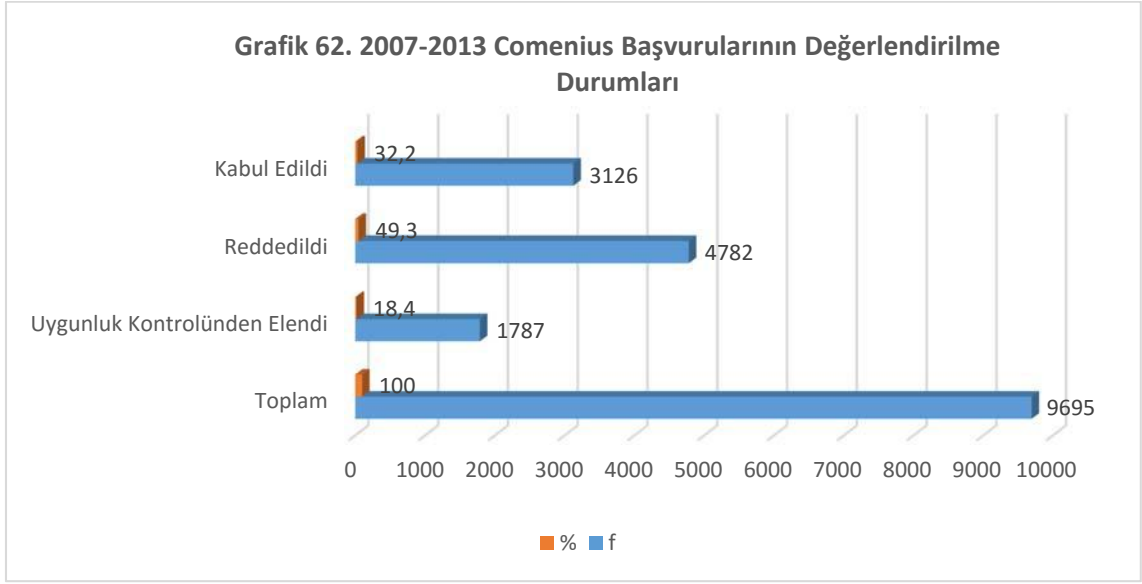
3.3. 2007-2013 Okul Eğitimi (Comenius) HİE Faaliyetlerine Başvuruların ve Final Raporlarının Değerlendirilmesi

3.3.1. 2007-2013 Okul Eğitimi (Comenius) HİE Faaliyetlerine Başvuruların Değerlendirilmesi

Raporun bu bölümünde 2007-2013 döneminde Comenius HİE Programına yapılan başvurular, başvuru formları üzerinden değerlendirilmektedir.

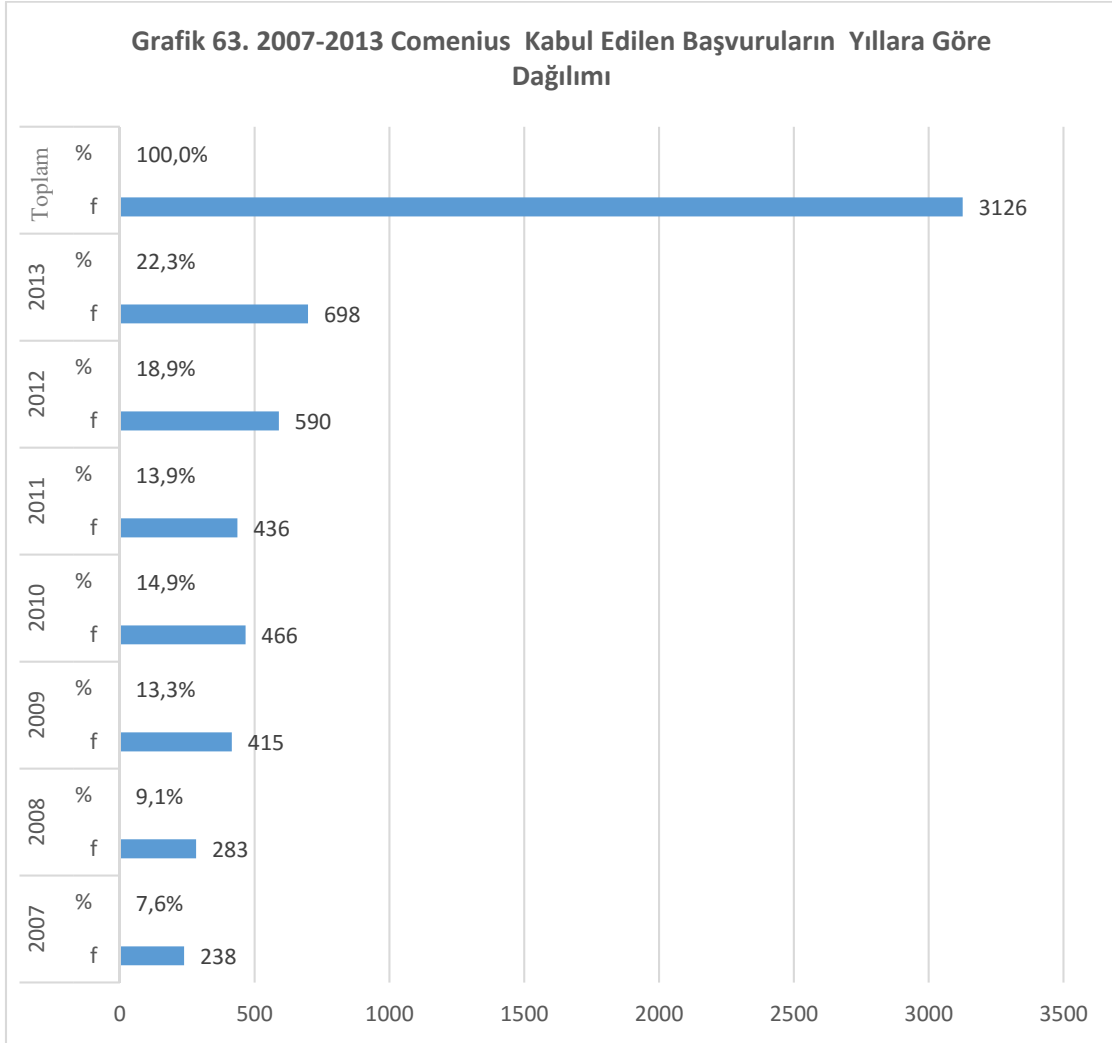
Grafik 61’de 2007-2013 dönemi Comenius Programı HİE faaliyetlerine başvuru sayıları ve her bir yılın 7 yıllık başvuru toplamında karşılık geldiği yüzdelik oranlar verilmektedir. Buna göre 2011 yılı en çok başvuru yapılan yıl olarak görülmektedir. Yine 2009 sonrasında başvuru sayısında bir artışın olduğu anlaşılmaktadır.

Grafik 62 değerlendirildiğinde, başvuruların büyük oranda reddedildiği görülmektedir. 9695 başvurunun yalnızca 3126 tanesi kabul edilmiştir. Başvuruların kabul edilme durumlarının gösterildiği yukarıdaki grafikte, başvuruların en çok uygunluk kontrolü yapıldıktan sonra reddedildiği ve her geçen yıl ret sayısının arttığı görülmektedir. Aşağıdaki grafik kabul durumların yıllara göre değişimini göstermektedir.

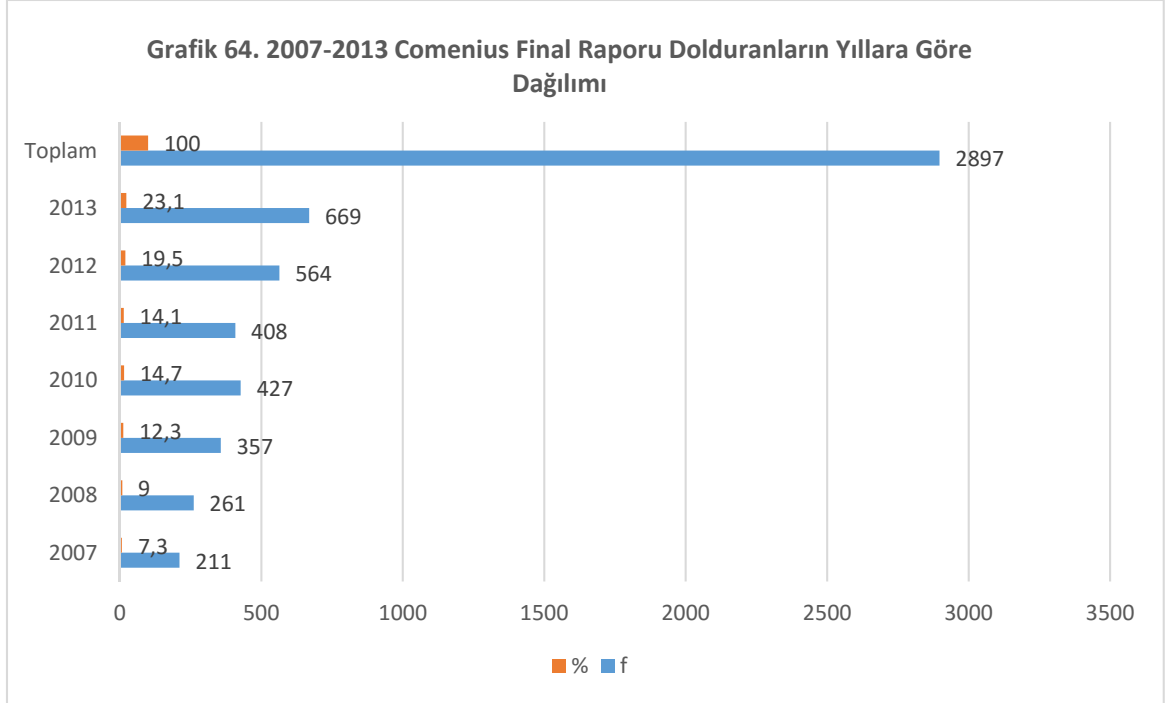
2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

Kabul açısından bakıldığında ciddi dalgalanmaların yaşandığı ancak 2010 sonrasında kabul oranlarının giderek arttığı anlaşılmaktadır. Başvuru sayısının da giderek arttığı düşünüldüğünde bu beklendik bir durum olarak görülebilir. Ayrıca, Ulusal Ajans tarafından ayrılan bütçenin artışı da bu artışta bir etken olarak görülebilir.

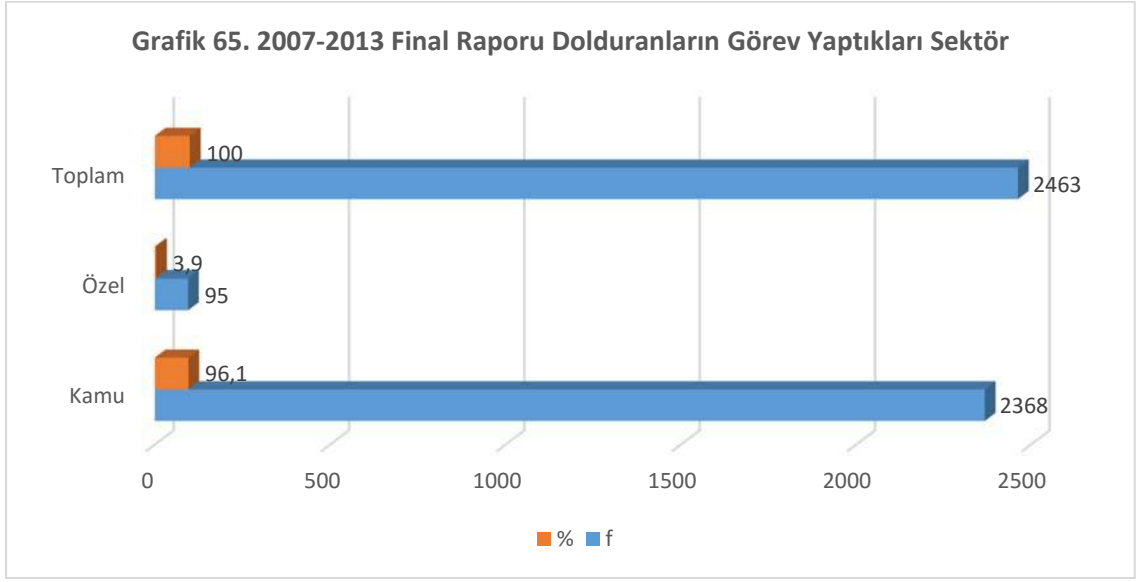
3.3.2. 2007-2013 Dönemi Okul Eğitimi (Comenius) HİE Faaliyetlerinin Final Raporlarının Değerlendirilmesi

Bu bölümde Okul Eğitimi (Comenius) HİE Faaliyetine katıldıktan sonra, final raporları dolduran katılımcılara ilişkin veriler analiz edilmektedir. 2007-2013 yılları arasında toplam 2897 kişinin final raporuna erişilmiştir.

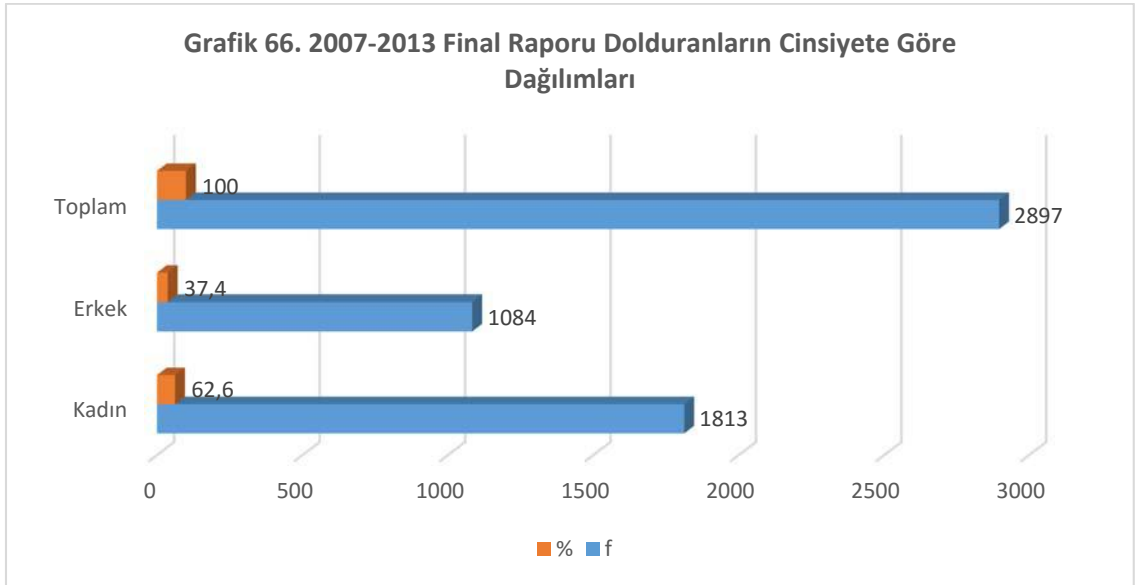

Grafik 64'te Comenius Programı HİE Faaliyetlerine katılarak final raporu dolduranların yıllara göre dağılımı görülmektedir. Faaliyete katılmak üzere kabul edilen başvuruların bir kısmı, çeşitli sebeplerle faaliyete katılamadıkları için final raporu doldurmamıştır.

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

Grafik 65’te final raporu dolduranların sektörel dağılımı görülmektedir. Grafik incelendiğinde, toplam 2463 katılımcının %96,1’inin kamu, %3,9’unun ise özel sektörde görev yaptığı anlaşılmaktadır.

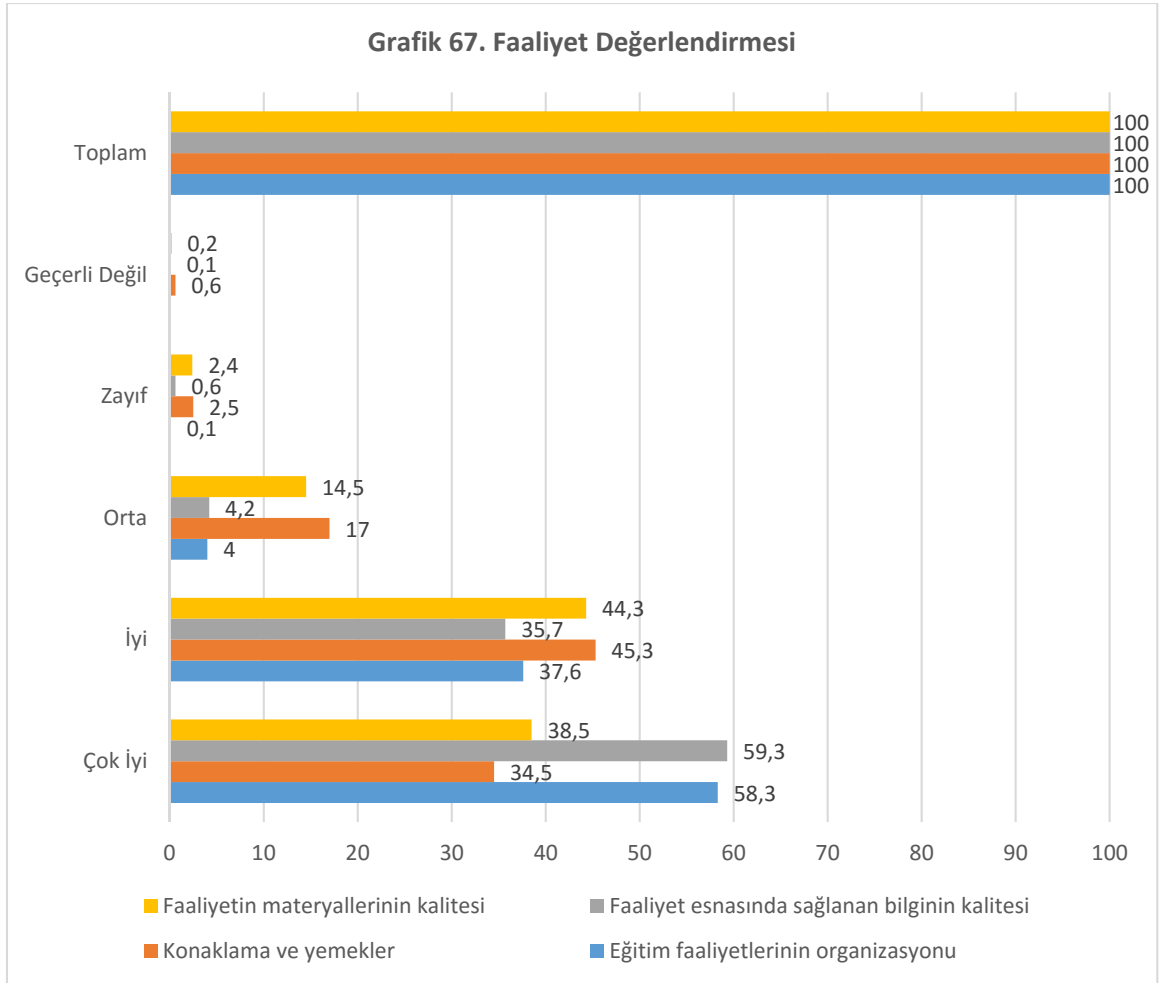

Comenius Programı HİE faaliyetine katılanların cinsiyete göre dağılımını gösteren Grafik 66’daki veriler incelendiğinde, katılımcıların %62,6’sının kadın, %37,4’ünün ise erkek olduğu anlaşılmaktadır.

3.3.2.1. 2007-2009 Dönemi Okul Eğitimi (Comenius) HİE Faaliyeti Final

Raporlarının Değerlendirilmesi

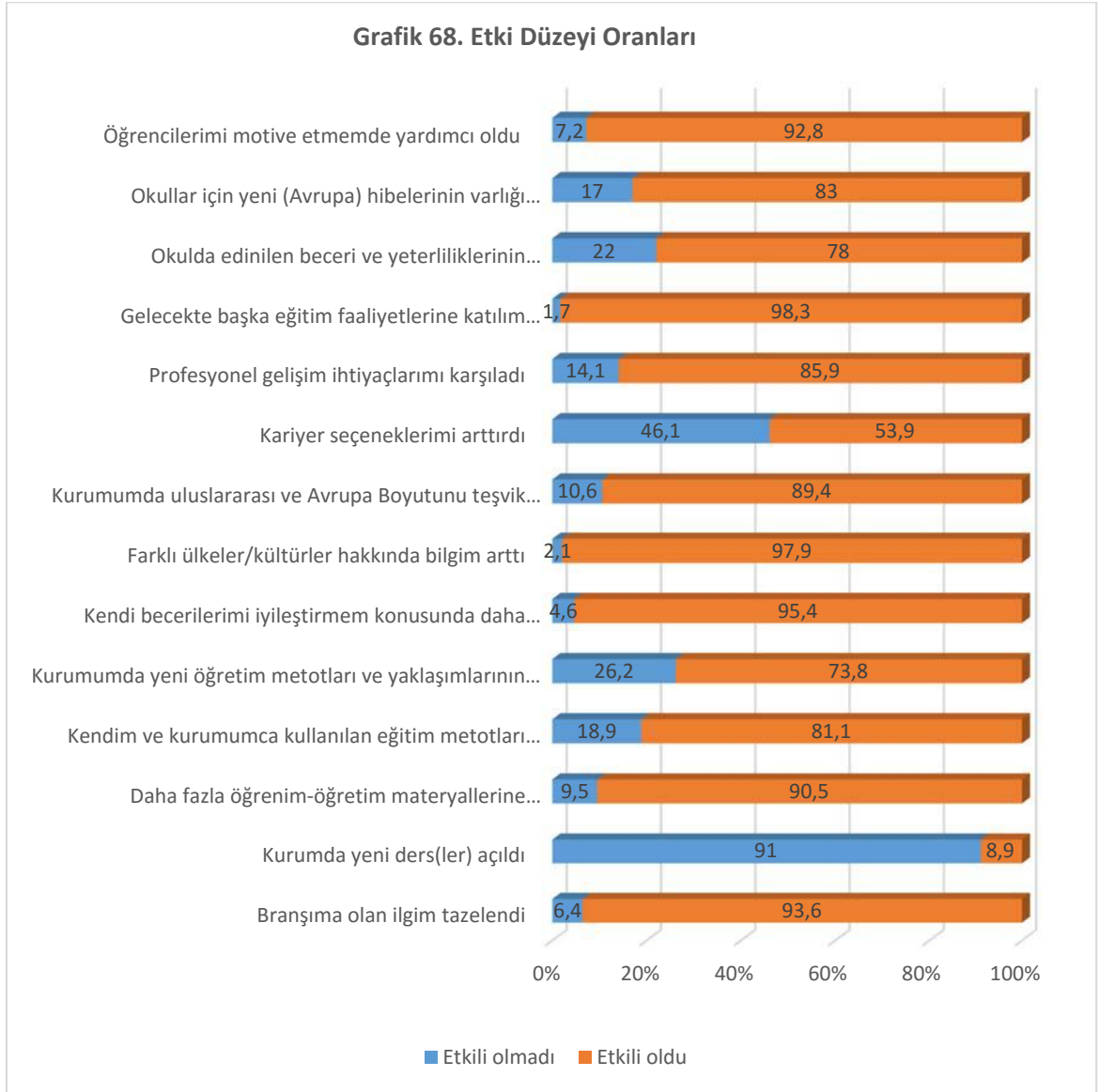
2007-2009 dönemi final raporları ile 2010-2013 dönemi final raporları ayrı ayrı çözümlenmiştir. Bunun nedeni, raporlarda kullanılan soru sistematığının ve değerlendirme biçimlerinin birbirinden farklı olmasından kaynaklanmaktadır. İlk etapta 2007-2009 arası doldurulan final raporları aşağıda analiz edilmektedir.

Grafik 67’de 2007-2009 Comenius HİE faaliyetlerine ilişkin katılımcıların değerlendirmeleri görülmektedir. Oranlar incelendiğinde, katılımcıların %59,3’nün faaliyet esnasında sağlanan bilginin kalitesini, %58,3’nün ise eğitim faaliyetlerinin organizasyonunu ‘çok iyi’ kategorisinde değerlendirdiği anlaşılmaktadır. Yine katılımcıların %45,3’ü konaklama ve yemekler, %44,3’ü faaliyetin materyallerinin

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

kalitesi konusunda ‘iyi’ değerlendirmesi yapmışlardır. Dolayısıyla grafikteki veriler bütünsel bir bakışla analiz edildiğinde, faaliyet değerlendirmesi kapsamındaki bütün maddelerde katılımcıların büyük oranda olumlu izlenimlere sahip oldukları söylenebilir. Özellikle faaliyetlerin organizasyonu ve faaliyet esnasında sağlanan bilgi bağlamında, olumlu değerlendirmeleri bir arada düşünüldüğünde, katılımcıların bu iki konuda da en yüksek memnuniyet düzeyini ifade ettikleri anlaşılmaktadır.

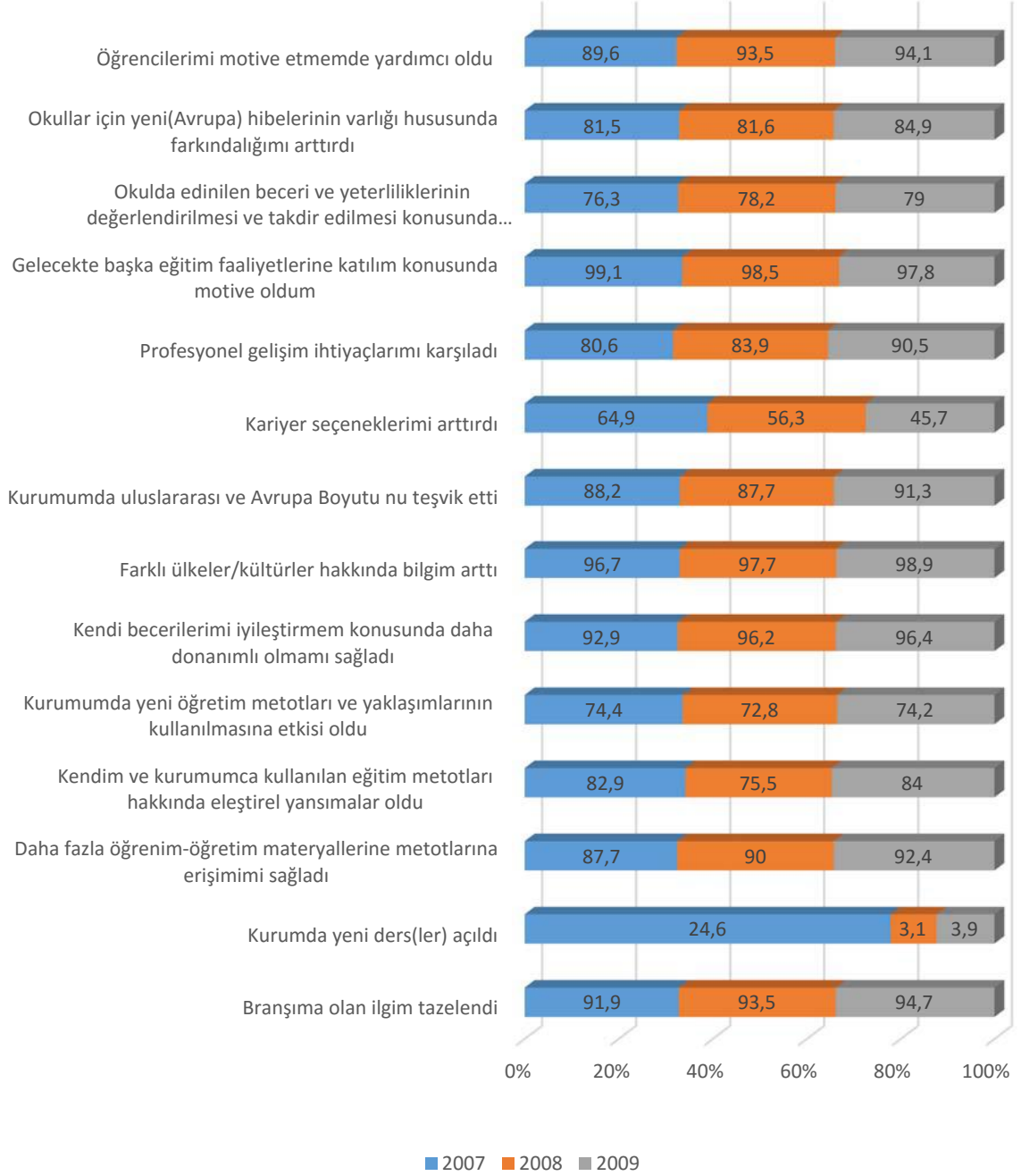

Grafik 68, Comenius Programı HİE faaliyetinin, mesleki çerçevede katılımcılar üzerinde yarattığı etkilere ilişkin bulguları içermektedir. Grafikte yer alan veriler

incelendiğinde, örneğin katılımcıların %98,3'ü gelecekte başka eğitim faaliyetlerine katılım konusunda motive olduklarını, %97,9'u farklı ülkeler/kültürler hakkında bilgisinin arttığını, %95,4'ü kendi becerilerini iyileştirme konusunda daha donanımlı olmasını sağladığını belirtmiştir. Olası etkilere ilişkin maddelerin içinde yalnızca “kurumda yeni ders(ler) açıldı” maddesinin yüksek oranda katılımcı (%91) tarafından en az etki bağlamında değerlendirildiği görülmektedir. Bunun yanında, “kariyer seçeneklerimi arttırdı” maddesindeki dağılım da birbirine çok yakındır: katılımcıların %53,9'u faaliyetin kariyer seçeneklerini arttırmada etkili olduğunu belirtirken, %46,1'i etkili olmadığını ifade etmiştir. Dolayısıyla bu iki madde dışında kalanlar çerçevesinde bakıldığında, katılımcıların diğer bütün konularda katıldıkları faaliyetin etkilerini olumlu olarak değerlendirdikleri söylenebilir. Kurumda yeni derslerin açılması konusundaki düşük etki, tek merkezden yönetilen bir eğitim sisteminde, esnek olmayan müfredat yaklaşımlarının yaygın olduğu kamu kurumları için beklenen bir durumdur.

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

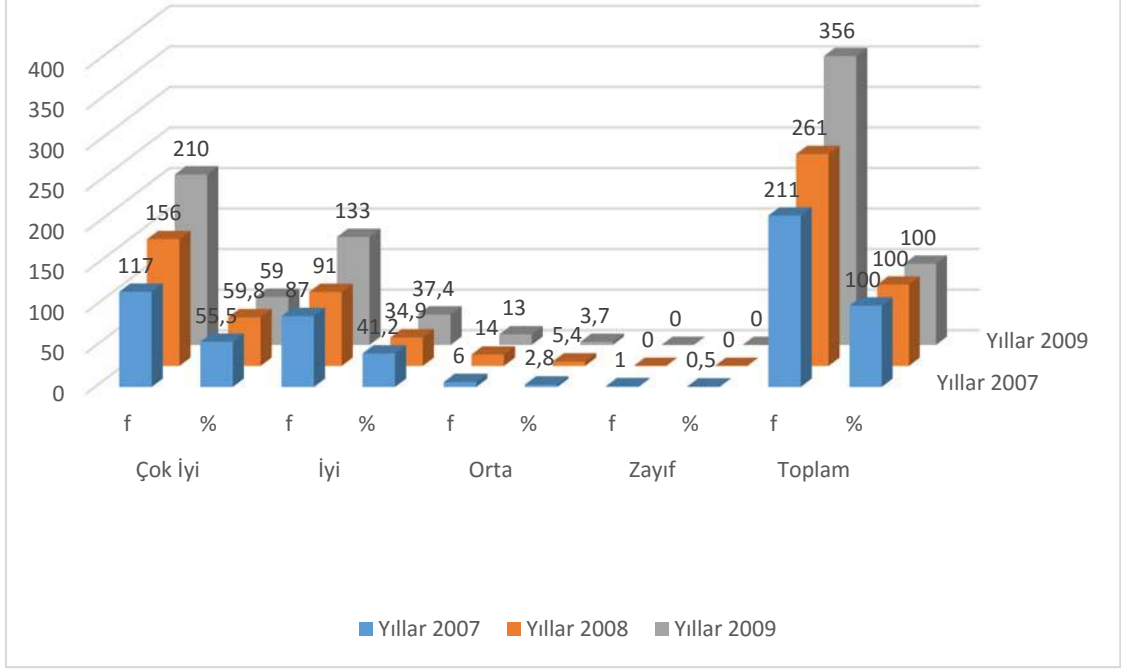
Grafik 69. Etki Düzeyi Oranlarının Yıllara Göre Değişimi

Grafik 69'da, Comenius Programı HİE faaliyetinin, mesleki çerçevede katılımcılar üzerinde yarattığı etkilerin yıllara göre değişimi görülmektedir. Grafikte yer alan veriler incelendiğinde, olası etkilere ilişkin maddelerin içinde yalnızca “kurumda yeni ders(ler) açıldı” maddesinin etki düzeyinde, 2007'ye göre, 2008 ve 2009 yıllarında önemli bir düşüş görülmektedir. Başka bir ifadeyle, HİE faaliyetlerinin ilk dönemi olan 2007 yılındaki katılımcıların %24,6'sı kurumda yeni ders(ler) açıldığını belirtirken, bu oran 2008'de %3,1'e, 2009'da ise %3,9'a düşmüştür. Bunun yanında, “kariyer seçeneklerimi arttırdı” maddesinde de 2007'den itibaren bir düşüş gözlenmektedir. 2007 yılında gözlenen etki lehine çok küçük farklılıkların olduğu maddelerse, “kurumumda yeni öğretim metotları ve yaklaşımlarının kullanılmasına etkisi oldu” ile “gelecekte başka eğitim faaliyetlerine katılım konusunda motive oldum” maddeleridir. Bu iki maddenin dışındakiler incelendiğinde, yıllar bazında büyük oran farklılıkları görülmemekle birlikte, genellikle 2009 yılı etki oranları diğer yıllara göre daha yüksektir. Sonuç olarak 2007-2009 yılı katılımcıları açısından faaliyetlerin olumlu etkilerinin, 2009 yılı için önceki yıllara göre daha fazla olduğu söylenebilir.

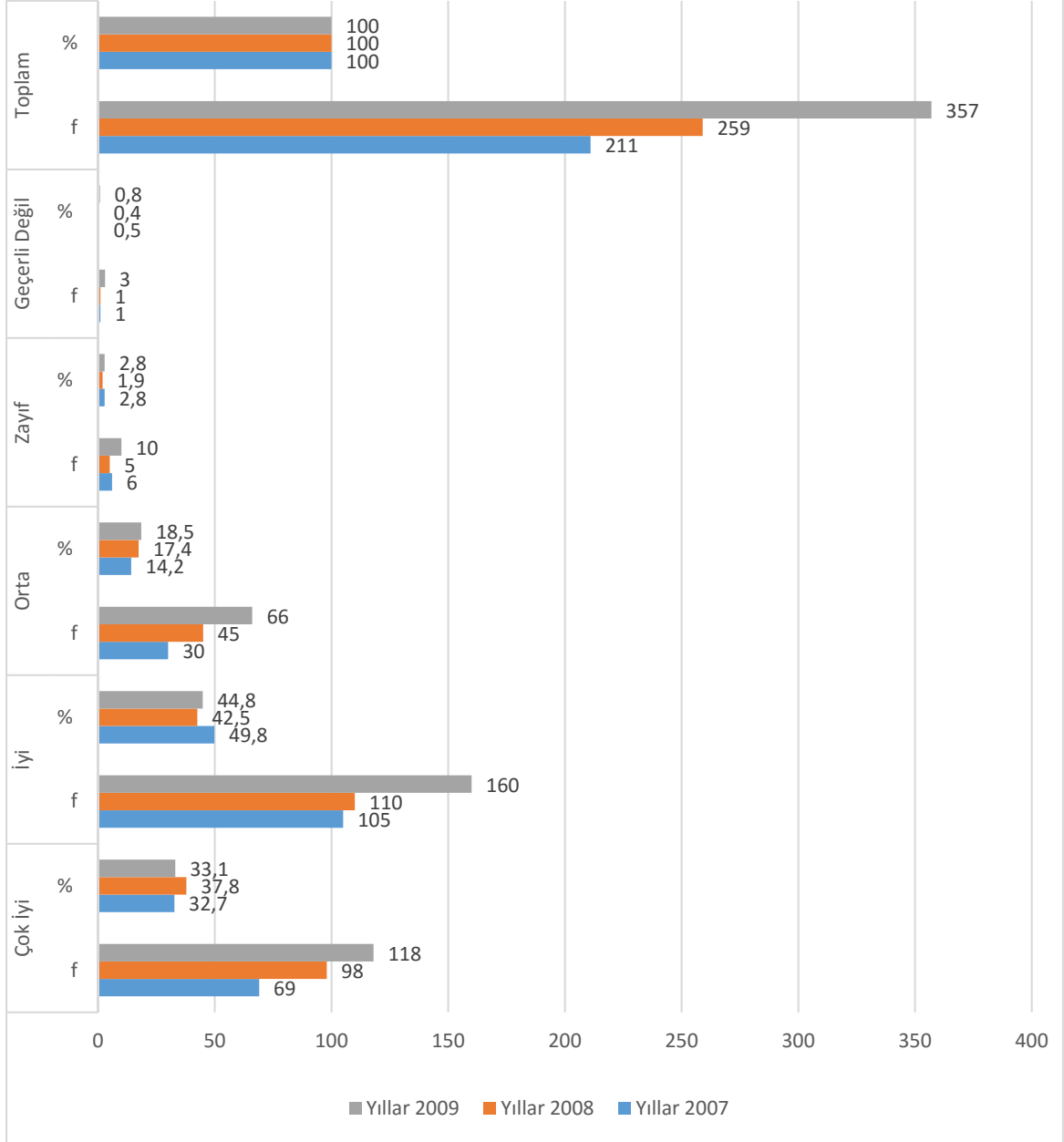
Grafik 70. Eğitim Faaliyetlerinin Organizasyonuna İlişkin Değerlendirmelerin Yıllara Göre Değişimi

Grafik 70’te Comenius Programı HİE faaliyetlerinin organizasyonuna ilişkin katılımcı değerlendirmelerinin yıllara göre değişimine ait veriler görülmektedir. Faaliyetlerin organizasyonuna ilişkin değerlendirmelerin büyük oranda çok iyi ve iyi şeklinde değerlendirildiği, bu değerlendirmelerde yıllar bazında dikkat çekici ölçüde farklılıklar olmadığı görülmektedir. Çok iyi ve iyi değerlendirmeleri bir arada ele alındığında, 2007’deki faaliyetlerin organizasyonuna yönelik olumlu değerlendirme yapan katılımcıların oranının çok küçük bir farkla diğer yıllara göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

Grafik 71. Konaklama ve Yemeklere İlişkin Değerlendirmelerin Yıllara Göre Değişimi

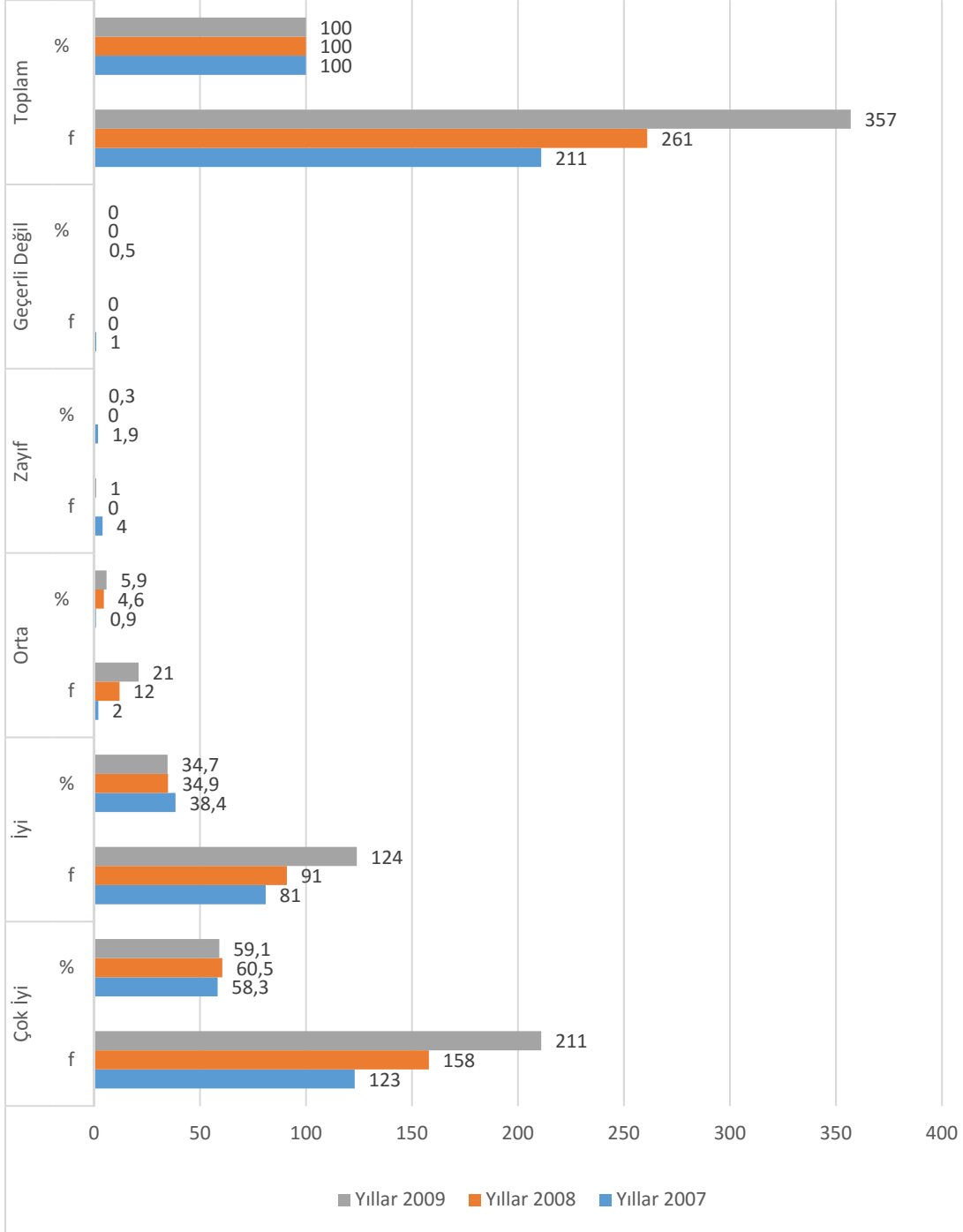

Grafik 71’de Comenius HİE faaliyetlerinin katılımcılarının konaklama ve yemekler açısından yaptıkları değerlendirmelerin yıllara göre değişimine ilişkin veriler görülmektedir. Faaliyetlerin konaklama ve yemekler açısından sunduğu olanaklara ilişkin değerlendirmelerin büyük oranda çok iyi ve iyi şeklinde değerlendirildiği, bu

değerlendirmelerde yıllar bazında dikkat çekici ölçüde farklılıklar olmadığı görülmektedir. Diğer taraftan yıllar bazında bir karşılaştırma yapıldığında, konaklama ve yemek olanaklarını iyi olarak değerlendirenlerin 2007'deki oranları, 2008 ve 2009'dan daha yüksektir. Çok iyi değerlendirmesinin de 2008 yılı katılımcıları arasındaki oranı, 2007 ve 2009'a göre daha fazladır. Faaliyetlerin konaklama ve yemek olanaklarını zayıf bulanların oranı bütün dönemlerde düşüktür. Fakat çok iyi ve iyi değerlendirmeleri bir arada ele alındığında, 2007'deki faaliyetler esnasında sağlanan konaklama ve yemek olanaklarına yönelik olumlu değerlendirme yapan katılımcıların oranının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Sonuç olarak, faaliyetler, sundukları konaklama ve yemek olanakları her üç dönemde de genel olarak iyi şekilde değerlendirilmiştir, ancak 2007 yılına ilişkin bu değerlendirme diğer yıllara göre daha fazla katılımcı tarafından dile getirilmiştir.

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM
FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

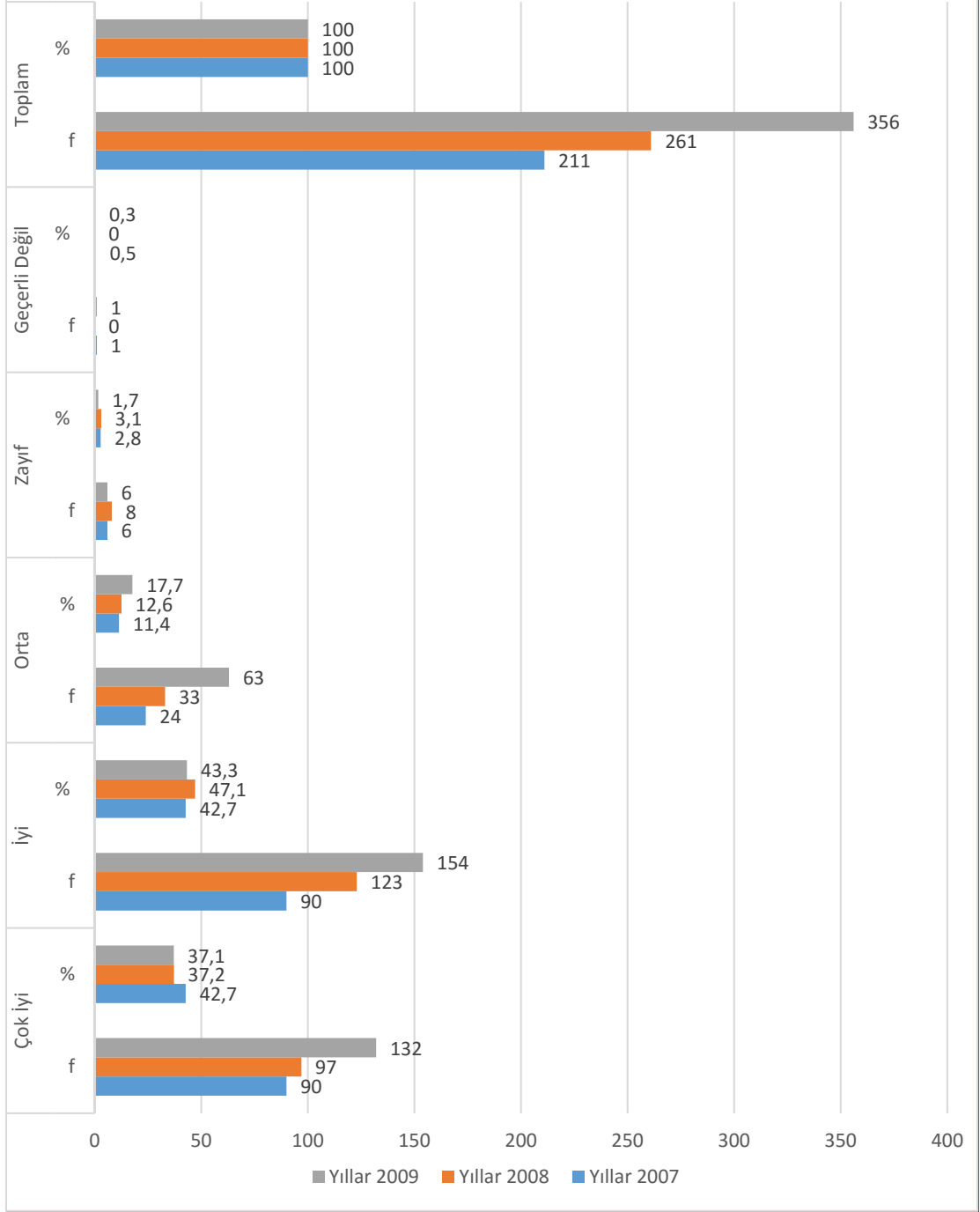
Grafik 72. Faaliyet Esnasında Sağlanan Bilginin Kalitesine İlişkin Değerlendirmelerin Yıllara Göre Değişimi

Grafik 72’de Comenius Programı HİE faaliyetlerinin katılımcılarının faaliyet esnasında sağlanan bilginin kalitesine yönelik olarak yaptıkları değerlendirmelerin yıllara göre değişimine ilişkin veriler görülmektedir. Katılımcıların faaliyet esnasında sağlanan bilginin kalitesine yönelik olarak yaptıkları değerlendirmelerin büyük oranda çok iyi ve iyi şeklinde değerlendirildiği, bu değerlendirmelerde yıllar bazında dikkat çekici ölçüde farklılıklar olmadığı görülmektedir. Diğer taraftan yıllar bazında bir karşılaştırma yapıldığında, faaliyet esnasında sağlanan bilginin kalitesini çok iyi olarak değerlendirenlerin 2008’deki oranları, 2007 ve 2009’dan daha yüksektir. Yine iyi değerlendirmesinin de 2007 yılı katılımcıları arasındaki oranı, 2008 ve 2009’a göre daha fazladır. Ancak, çok iyi ve iyi değerlendirmeleri bir arada ele alındığında, 2007’deki faaliyetler esnasında sağlanan bilginin kalitesine yönelik olumlu değerlendirme yapan katılımcıların oranının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Sonuç olarak, faaliyetler esnasında sağlanan bilginin kalitesi her üç dönemde de genel olarak olumlu yönde değerlendirilmiştir, ancak 2007 yılına ilişkin bu değerlendirme diğer yıllara göre daha fazla katılımcı tarafından dile getirilmiştir.

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

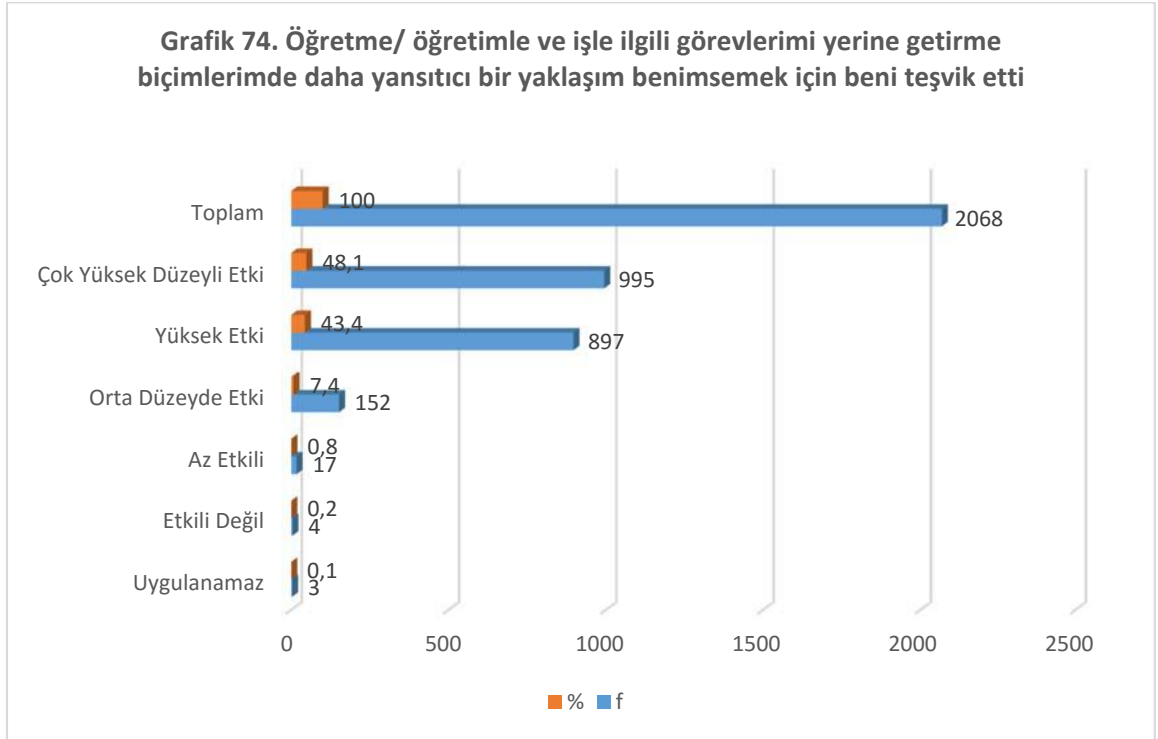
Grafik 73. Faaliyetin Materyallerinin Kalitesine İlişkin Değerlendirmelerin Yıllara Göre Değişimi

Grafik 73'te Comenius Programı HİE faaliyetlerinin katılımcılarının faaliyetin materyallerinin kalitesine yönelik olarak yaptıkları değerlendirmelerin yıllara göre değişimine ilişkin veriler sunulmuştur. Katılımcıların faaliyetin materyallerinin kalitesine yönelik olarak yaptıkları değerlendirmelerin büyük oranda çok iyi ve iyi şeklinde değerlendirildiği, bu değerlendirmelerde yıllar bazında dikkat çekici ölçüde farklılıklar olmadığı görülmektedir. Diğer taraftan yıllar bazında bir karşılaştırma yapıldığında, faaliyetin materyallerinin kalitesini çok iyi olarak değerlendirenlerin 2007'deki oranları, 2008 ve 2009'dan daha yüksektir. Yine iyi değerlendirmesinin 2008 yılı katılımcıları arasındaki oranı, 2007 ve 2009'a göre daha fazladır. Ancak, çok iyi ve iyi değerlendirmeleri bir arada ele alındığında, 2007'deki faaliyetlerin materyallerinin kalitesine yönelik olumlu değerlendirme yapan katılımcıların oranının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Sonuç olarak, faaliyetler esnasında sağlanan bilginin kalitesi her üç dönemde de genel olarak olumlu yönde değerlendirilmiştir, ancak 2007 yılına ilişkin bu değerlendirme diğer yıllara göre daha fazla katılımcı tarafından dile getirilmiştir.

3.3.2.2. 2010-2013 Dönemi Okul Eğitimi (Comenius) HİE Faaliyetleri Final Raporlarının Değerlendirilmesi

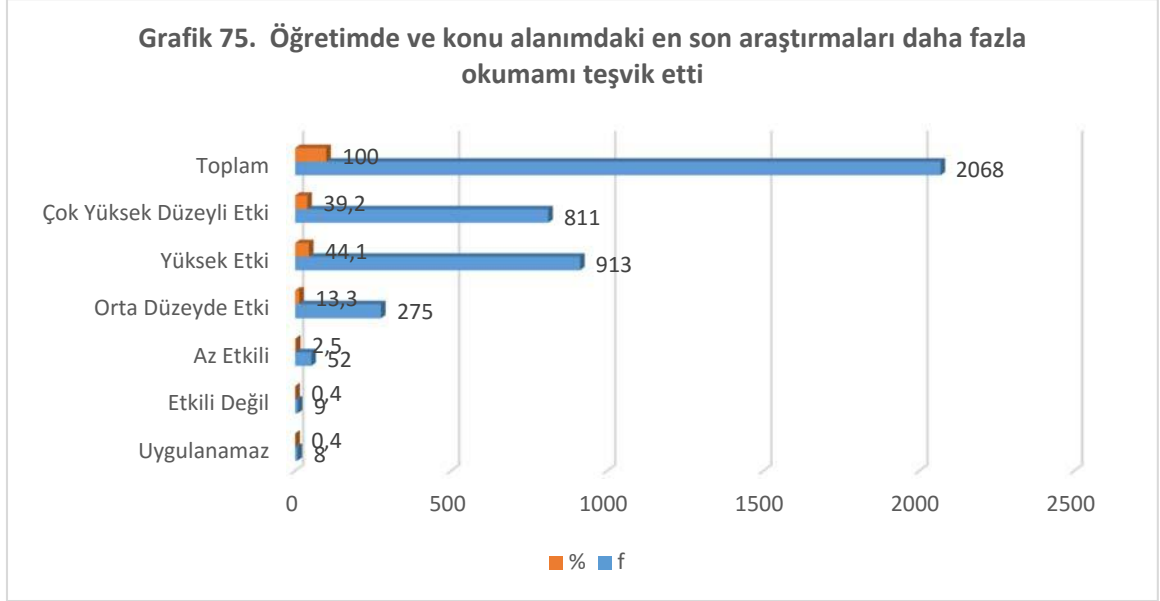
2010-2013 döneminde toplam 2068 kişi final raporu doldurmuştur. Bu raporların tamamına erişilmiştir. Aşağıda ilgili döneme ait final raporlarının çözümlenmeleri bulunmaktadır.

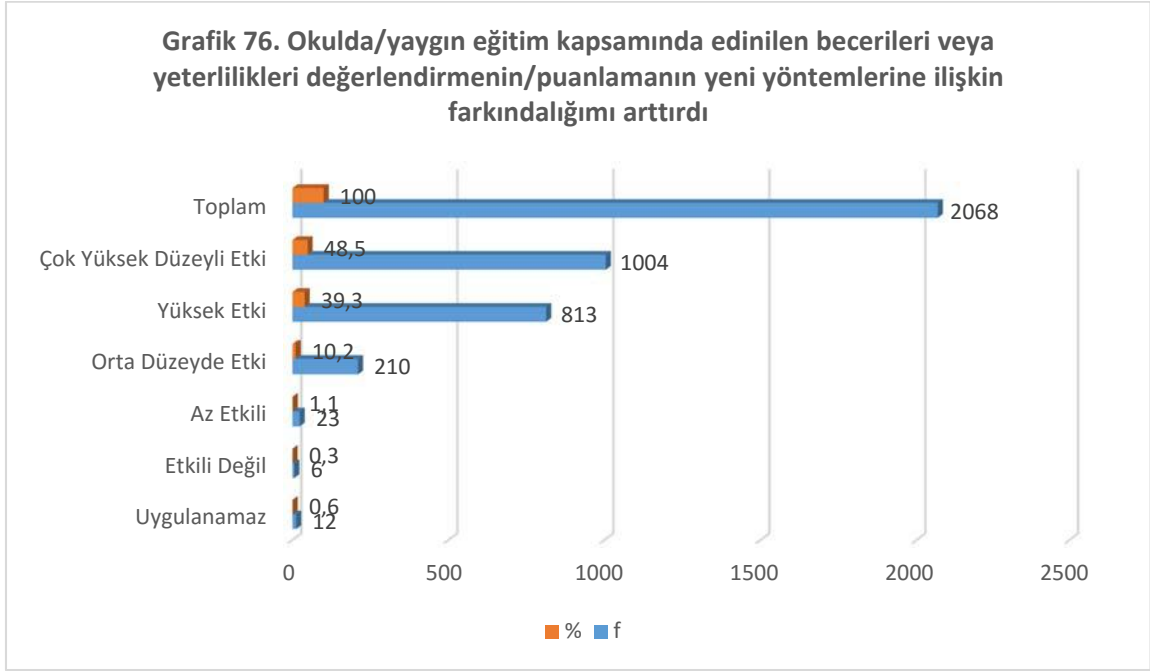
Kişisel ve Mesleki Gelişim başlığı altında yer alan sorular çerçevesinde verilen yanıtlar incelendiğinde, anketi yanıtlayan katılımcıların %48,1'i (995 katılımcı) gerçekleştirilen etkinliklerin öğretme/ öğretimle ve işle ilgili görevleri yerine getirme biçimlerinde daha yansıtıcı bir yaklaşım benimsemek için çok yüksek düzeyde, % 43,4'ü ise (897 katılımcı) yüksek düzeyde teşvik ettiğini belirtmişlerdir. Katılımcıların %7,4'ü (152 katılımcı) orta düzeyde etkili olduğunu belirtmişlerdir. Burada altı çizilmesi gereken durum, katılımcıların beklentileri ile bu durumun ne denli örtüştüğüdür. Katılımcıların, katıldıkları faaliyete ilişkin beklentileri genellikle mesleki gelişim ile yakından

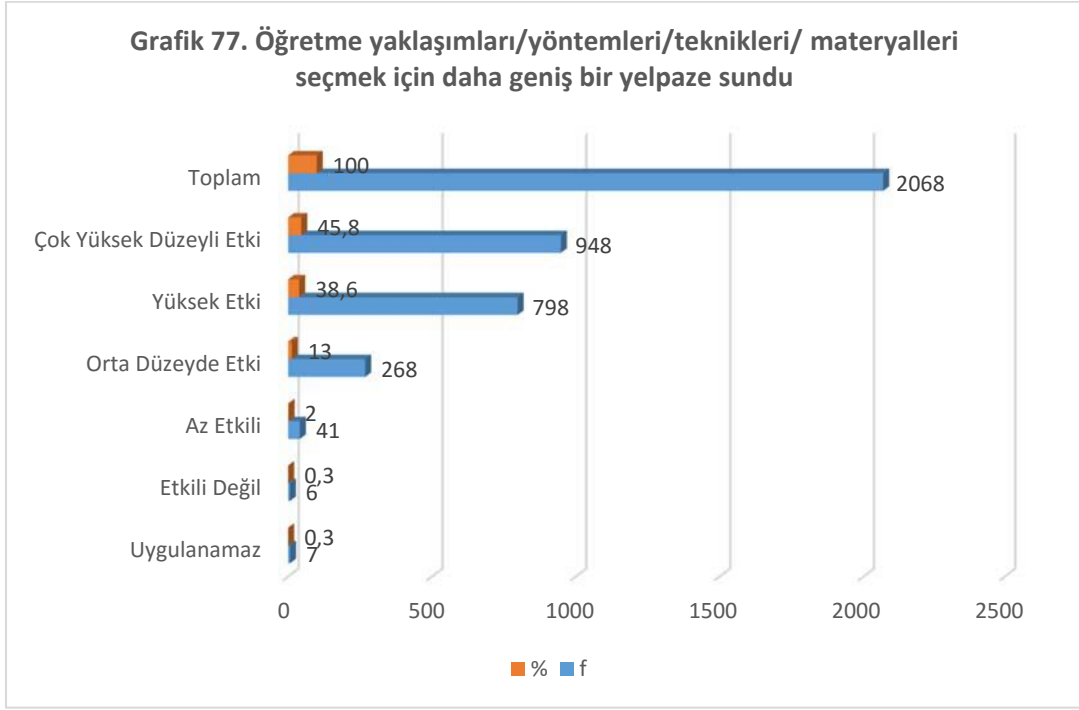
ilişkiliydi. Bu grafiğe bakıldığında yüksek beklentilerin faaliyet sonunda karşılık bulduğu söylenebilir.

Anketi dolduran katılımcıların %44,1'i (913 katılımcı) gerçekleştirilen etkinliklerin öğretim alanlarıyla ilgili yapılan araştırmaları okumada yüksek düzeyde ve %39,2'si (811 katılımcı) ise çok yüksek düzeyde teşvik ettiğini belirtmişlerdir. Katılımcıların alanıyla ilgili yapılan araştırmaları okumayı teşvik etmede %13,3'ü (275 katılımcı) orta düzeyde; %2,5'i (52 katılımcı) az etkili olduğunu belirtmişlerdir. Grafiğin gösterdiği gibi mesleki gelişim alanlarından biri olan kendi alanına ilişkin okumalar yapmak konusunda faaliyetin oldukça etkili olduğu görülüyor. Bu artış faaliyetin esnasında karşılaşılan pek çok yeni bilgi ve becerinin katılımcıların merak ve ilgisini artırmasıyla ilişkilendirilebilir. Okumaya ilişkin yüksek etki merak duygusunun ortaya çıkmasıyla açıklanabileceği gibi, eksiklik hissetme gibi duyguları da açığa çıkarmış olabilir. Herhalükarda, okumaya ilişkin ciddi bir olumlu etkinin, faaliyet tarafından ortaya çıkarıldığı anlaşılmaktadır.

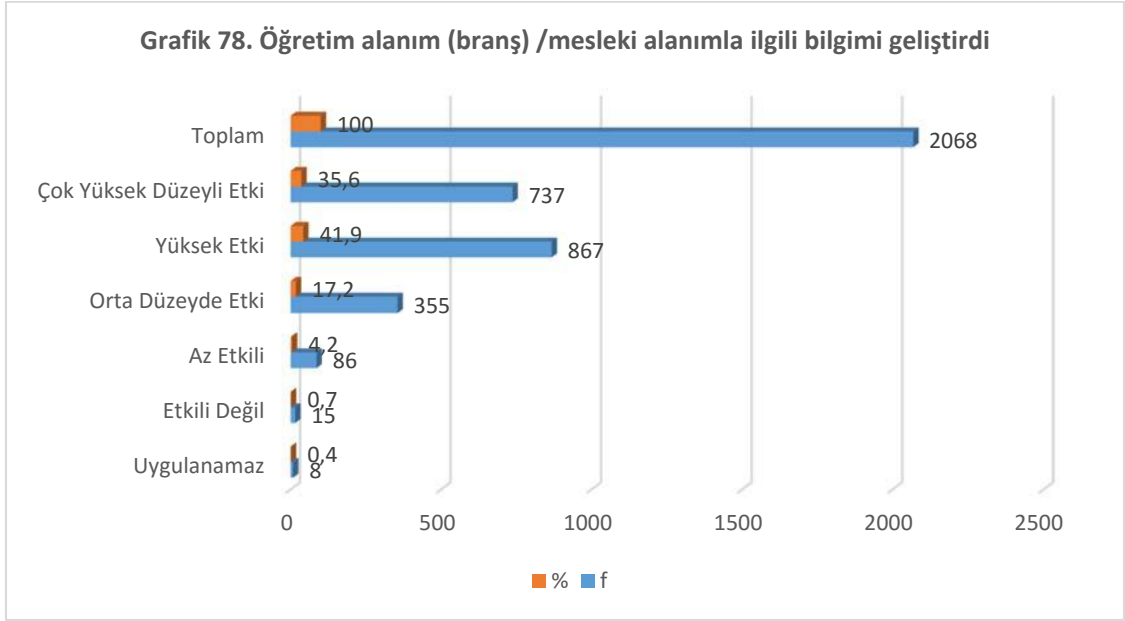

Anketi dolduranların katılımcıların %48,5'i (1004 katılımcı) gerçekleştirilen etkinliklerin yeni değerlendirme tekniklerine yönelik farkındalıklarını ve öğrenme konuları üzerindeki yeterliliklerini çok yüksek düzeyde arttırdığını belirtmişlerdir. Katılımcıların %39,3'ü ise ilgili farkındalık ve yeterliliklerinin (813 katılımcı) yüksek düzeyde arttığını belirtmişlerdir. Katılımcı yeni değerlendirme tekniklerine yönelik farkındalıklarını ve öğrenme konuları üzerindeki yeterliliklerini %10,2'si (210 katılımcı) orta düzeyde; %1,1'i (23 katılımcı) az etkili olduğunu belirtmişlerdir. Faaliyetin eğitim öğretim faaliyetlerinin değerlendirilmesi konusunda da katılımcılar üzerinde etkisi olduğu anlaşılmaktadır. Yeni yöntemlerin öğrenilmesi hem faaliyetin değerlendirme yöntemleri hem de faaliyet esnasında tanıtılan yöntemlerle ilişkilendirilebilir.

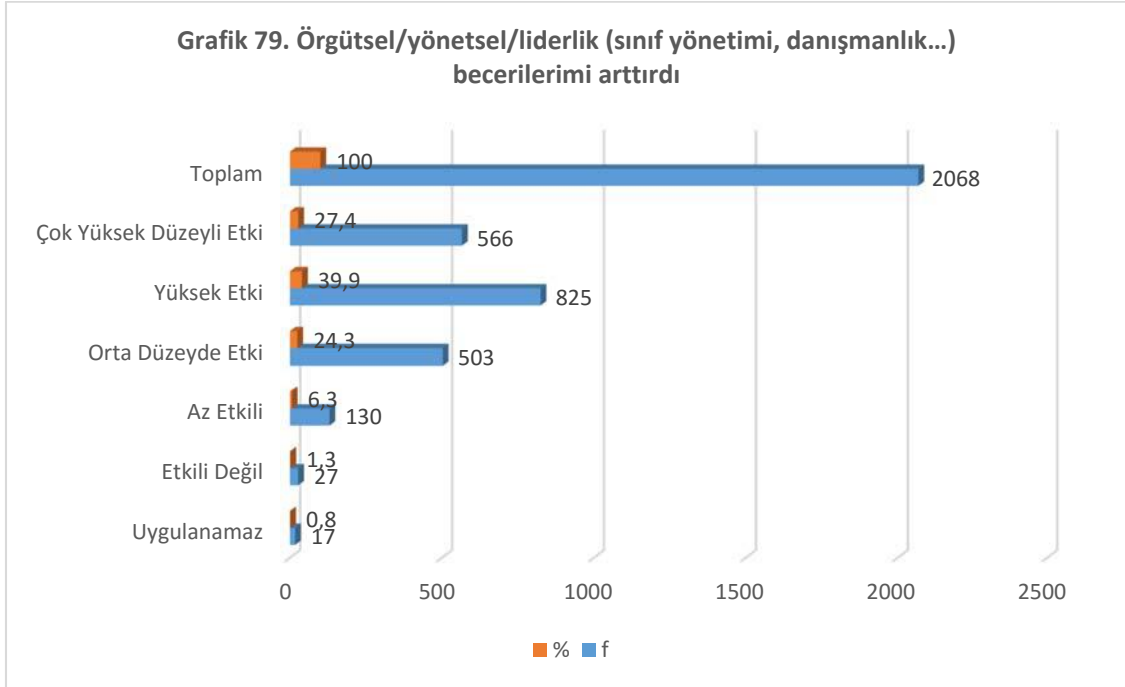

Anketi dolduranların katılımcıların %45,8'i (948 katılımcı) gerçekleştirilen etkinliklerin öğretim yaklaşımları/yöntemleri/teknikleri/malzemelerine yönelik seçeneklerin artmasında çok yüksek düzeyde etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların %38,6'si ise (798 katılımcı) ilgili etkinin yüksek düzeyde olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcı bu etkinliklerin öğretim yaklaşımları/yöntemleri/teknikleri/ malzemelerine yönelik seçeneklerin artmasında %13,0'ı (268 katılımcı) orta düzeyde; %2,0'ı (41 katılımcı) ise az etkili olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcı yöntemlerine ilişkin de faaliyetin katılımcılar üzerinde oldukça yüksek etki yarattığı görüşünün katılımcılar arasında yaygın olduğu görülmektedir. Oranın bu denli yüksek oluşu herhangi bir çapraz veriye ihtiyaç duyulmadan, her türlü demografik yapı ve karakteristikten katılımcı için sonucun hemen hemen aynı olacağını göstermektedir.

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

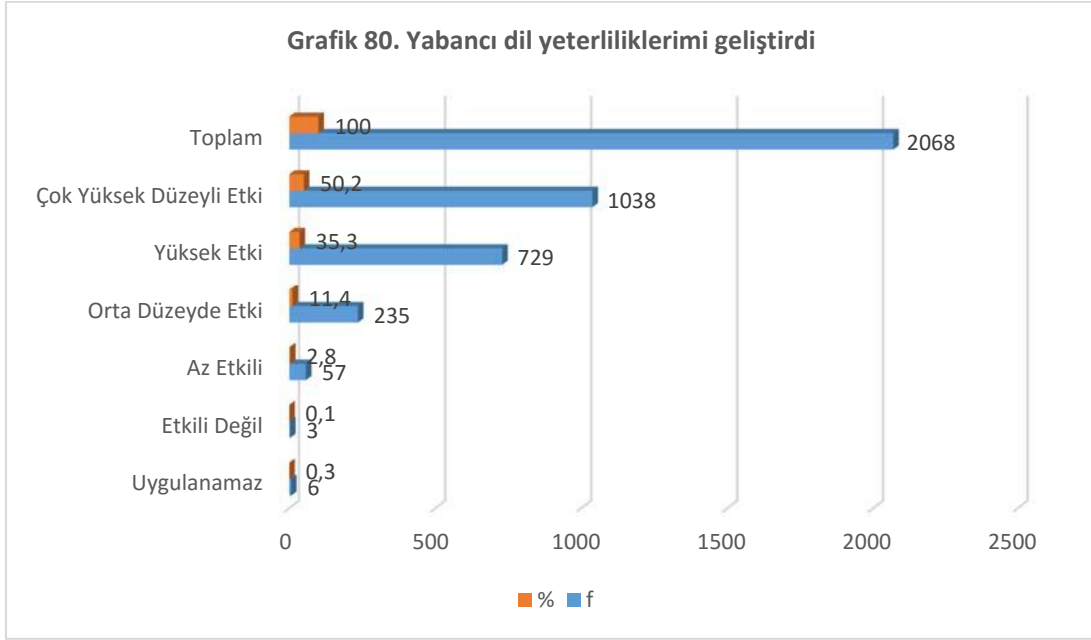

Anketi dolduran katılımcıların %41,9' u (867 katılımcı) gerçekleştirilen etkinliklerin mesleki alana ve konu alanına yönelik bilgilerin gelişiminde yüksek düzeyde etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların %35,6'sı ise (737 katılımcı) ilgili etkinin çok yüksek düzeyde olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların etkinliklerin mesleki alana ve konu alanına yönelik bilgilerin gelişiminde artmasında %17,2'si (355 katılımcı) orta düzeyde; %4,2'si (46 katılımcı) ise az etkili olduğunu belirtmişlerdir. Her ne kadar yüksek ve çok yüksek etki oranları final raporlarındaki diğer başlıklardaki oranla daha baskın görüşler olarak ortaya çıksa da önceki değerlendirmelere oranla kısmen düşük olduğu görülmektedir.

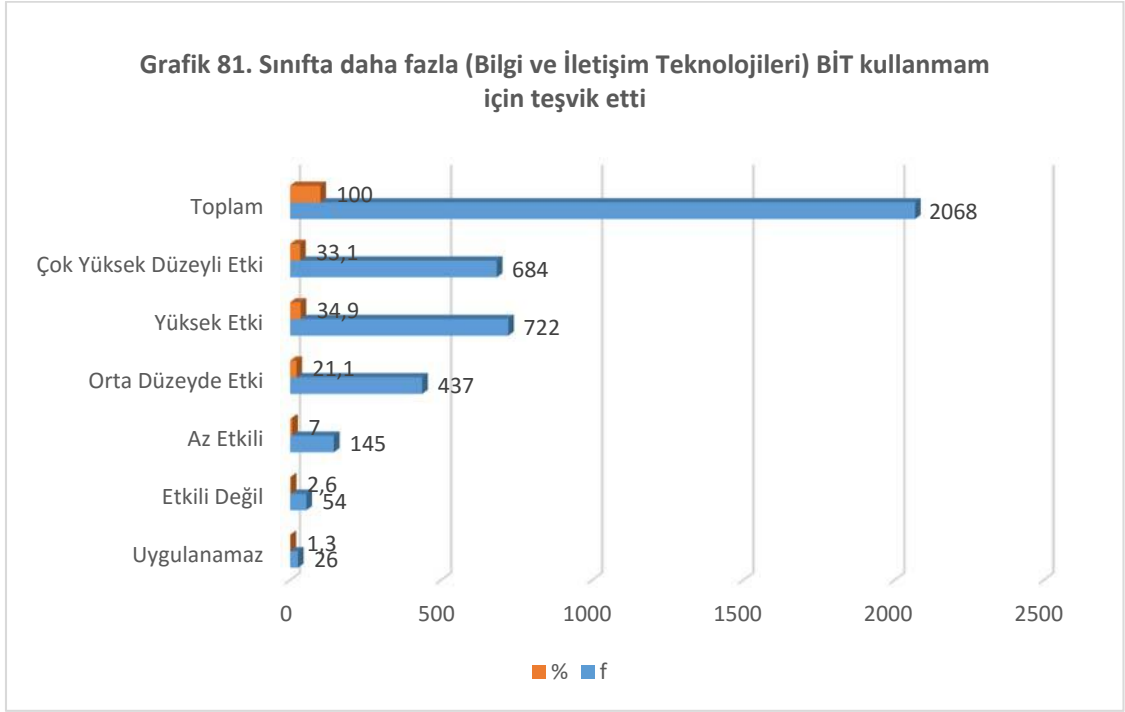

Katılımcıların %39,9' u (825 katılımcı) gerçekleştirilen etkinliklerin yönetim/liderlik ve örgütlenme becerilerinin gelişiminde yüksek düzeyde etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların %27,4'ü ise (566 katılımcı) ilgili etkinin çok yüksek düzeyde olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcı etkinliklerin yönetim/liderlik ve örgütlenme becerilerinin gelişiminde %24,3'ü (503 katılımcı) orta düzeyde; %6,3'ü (130 katılımcı) ise az etkili olduğunu belirtmişlerdir. Yönetmel beceriler üzerinde katılım sağlanan faaliyetinin etkisini anlamaya dönük bu soruda, etkililik oranının diğerlerine oranla daha düşük olduğu görülmektedir.

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

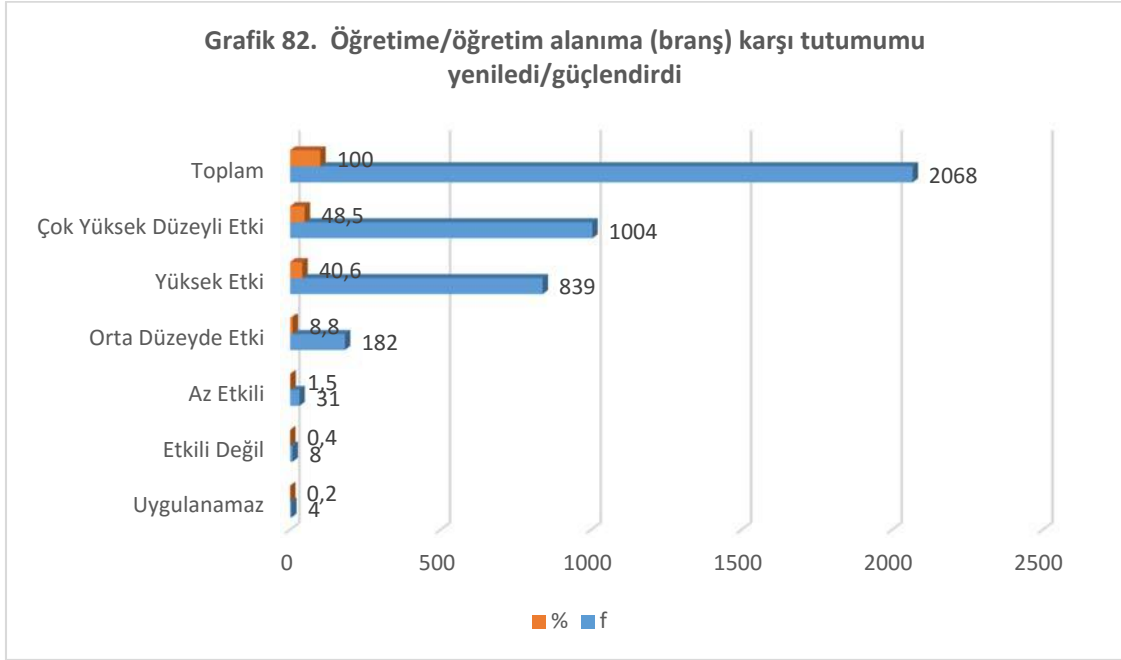

Katılımcıların %50,2'si (1038 katılımcı) gerçekleştirilen etkinliklerin yabancı dil yeterliliğinin gelişiminde çok yüksek düzeyde etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların %35,3'ü ise (729 katılımcı) ilgili etkinin yüksek düzeyde olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcı etkinliklerin yabancı dil yeterliliğinin gelişiminde %11,4'ü (235 katılımcı) orta düzeyde; %2,8'i (57 katılımcı) ise az etkili olduğunu belirtmişlerdir. Çoğu İngilizce öğretmeni olan katılımcıların, en önemli katılım nedenlerinin başında gelen pratik yapma isteği ve dil gelişimine faaliyetin oldukça yüksek etkisi olduğu görülmektedir.

Katılımcıların %34,9'u (722 katılımcı) gerçekleştirilen etkinliklerin kendilerini daha fazla bilgi iletişim teknolojilerinin kullanımına yüksek düzeyde teşvik ettiğini belirtirken; % 33,1'i (684 katılımcı) çok yüksek düzeyde teşvik ettiğini; %21,1'i ise orta düzeyde teşvik ettiğini belirtmiştir. Katılımcıların %7,0'ı (145) katılımcı ilgili etkinin az olduğunu, %2,6'sı (54 katılımcı) etkili olmadığını, %1,3'ü (26 katılımcı) ise uygulanamaz olduklarını belirtmişlerdir. Bilgi iletişim teknolojilerinin kullanımında etkinin diğerlerine oranla nispeten düştüğü görülmektedir.

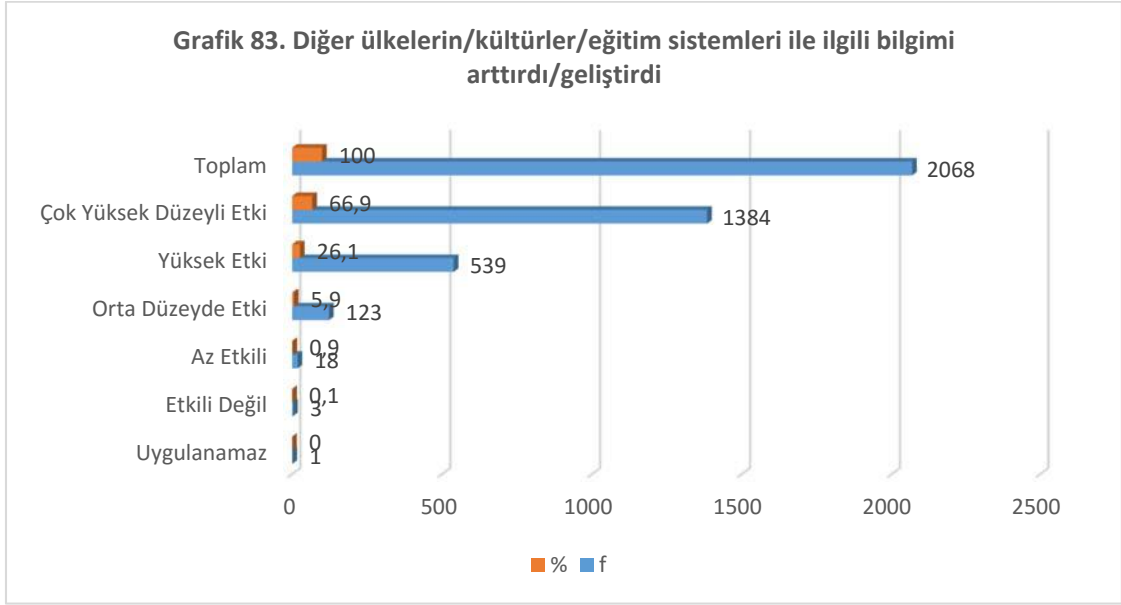
2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

Katılımcıların %48,5'i (1004 katılımcı) gerçekleştirilen etkinliklerin öğretim/konu alanı öğretimine yönelik tutumlarının yenilenmesinde çok yüksek düzeyde etki ettiğini belirtirken; %40,6'sı (839 katılımcı) yüksek düzeyde etki ettiğini; %8,8'i (182 katılımcı) ise orta düzeyde etki ettiğini belirtmiştir. Katılımcıların %1,5'i (31) ilgili etkinin az olduğunu belirtmişlerdir.

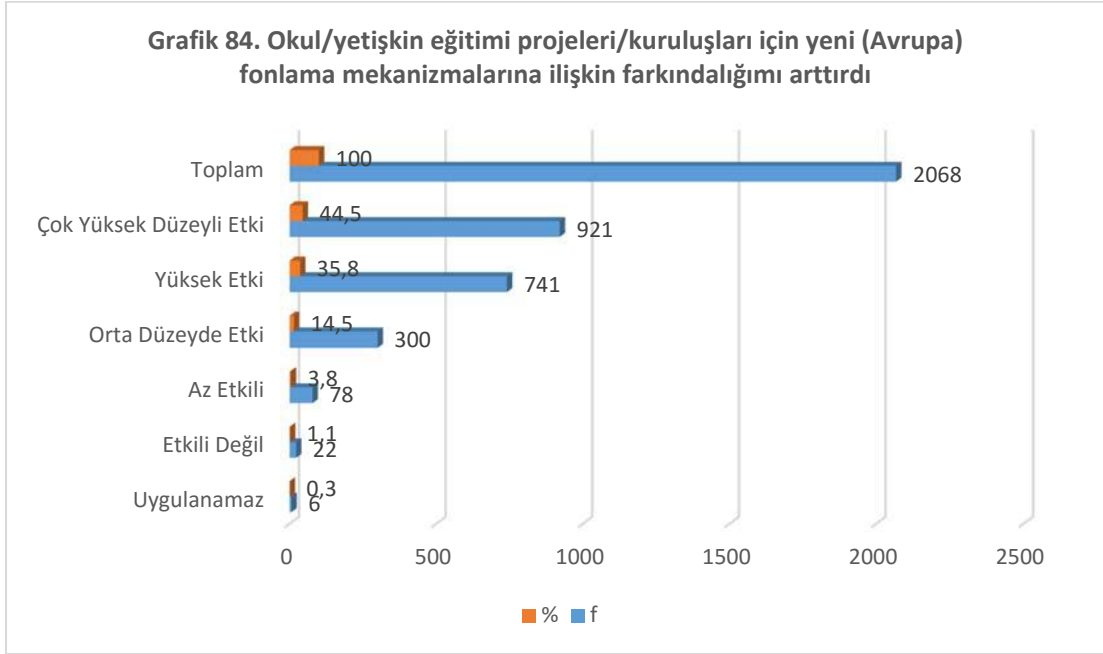

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

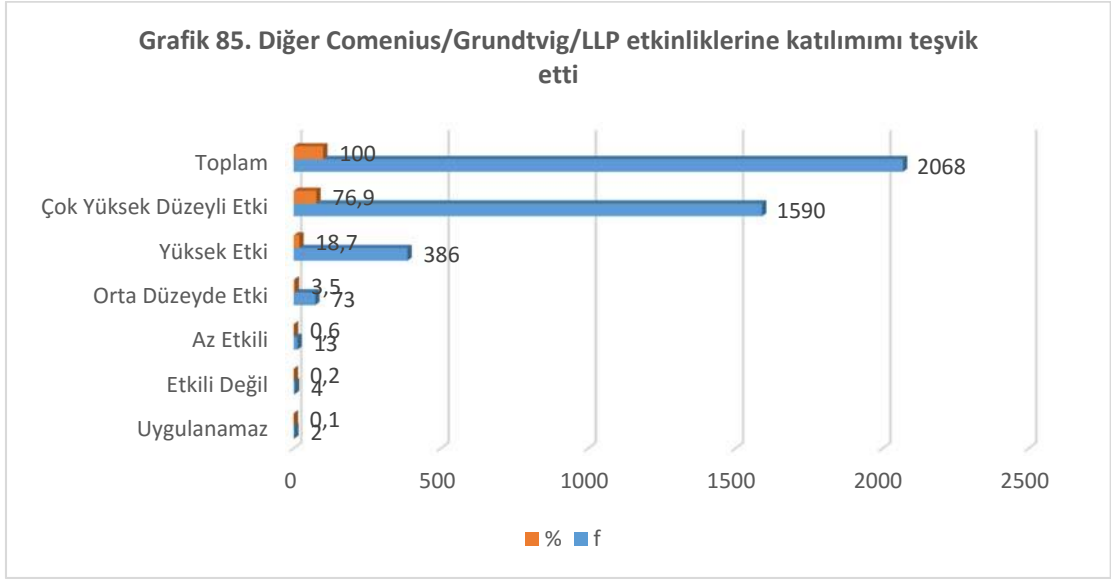
Katılımcıların %66,9'u (1384 katılımcı) gerçekleştirilen etkinliklerin diğer ülkelere/kültürlere/ eğitim sistemlerine ilişkin bilgisinin artmasında çok yüksek düzeyde etki ettiğini belirtirken; %26,1'i (539 katılımcı) yüksek düzeyde etki ettiğini; %5,9'u (123 katılımcı) ise orta düzeyde etki ettiğini belirtmiştir. Katılımcıların %0,9'u (18 katılımcı) ilgili etkinin az olduğunu belirtmiştir. Diğer kültürlerle tanışma ve diğer eğitim sistemleri hakkında bilgi sahibi olma, Avrupa Birliği'nin stratejik öncelikleri arasında yer alan önemli bir konudur. Katılımcıların çok büyük oranda bu konuda, faaliyetin etkili olduğunu ifade etmesi, faaliyetin amacına ulaştığının önemli bir göstergesidir.

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

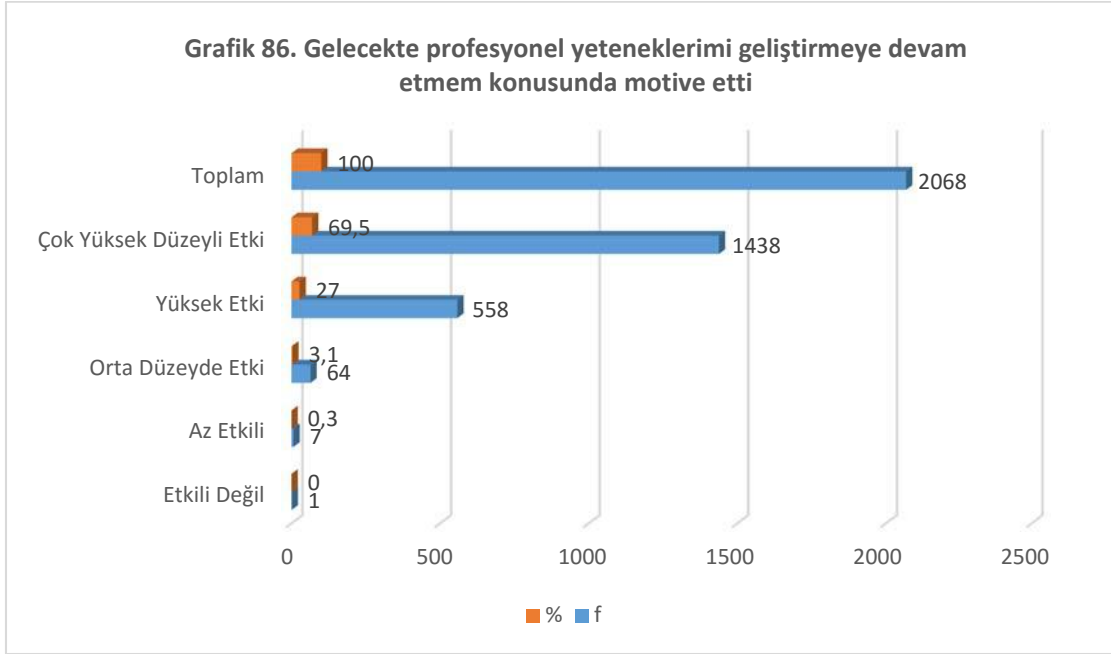

Katılımcıların %44,5'i (921 katılımcı) gerçekleştirilen etkinliklerin okul/yetişkin eğitimi projelerinin/kuruluşlarının finansman mekanizmalarına yönelik farkındalığın artmasında çok yüksek düzeyde etki ettiğini belirtirken; %35,8'i (741 katılımcı) yüksek düzeyde etki ettiğini; %14,5'i (300 katılımcı) ise orta düzeyde etki ettiğini belirtmiştir. Katılımcıların %3,8'i (78 katılımcı) ilgili etkinin az olduğunu; %1,1'i (22 katılımcı) ise etkili olmadığını belirtmiştir.

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

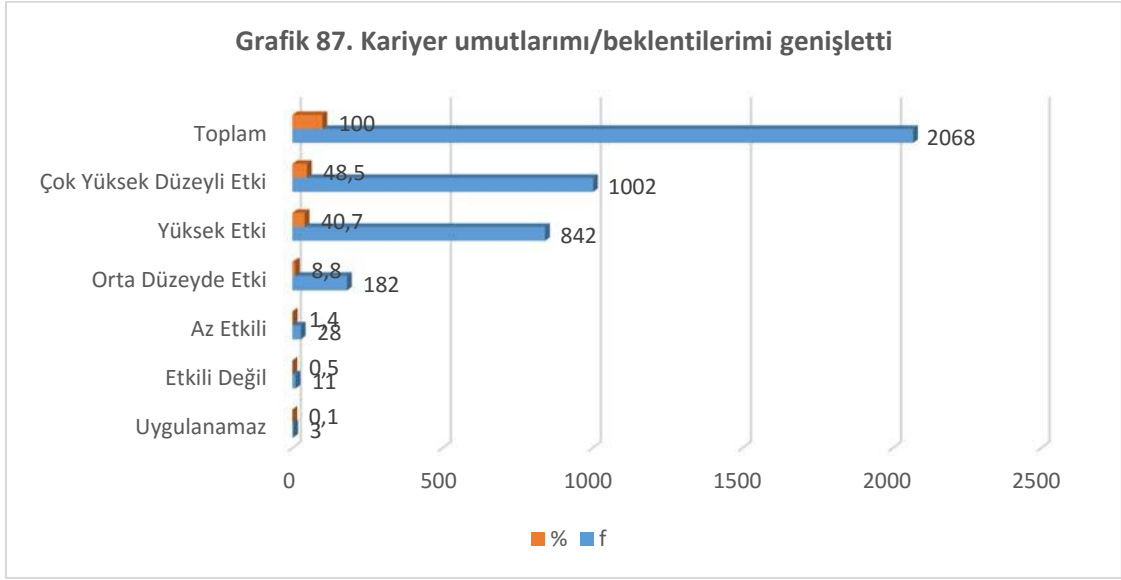

Katılımcıların %76,9'u (1590 katılımcı) gerçekleştirilen etkinliklerin diğer Comenius/Grundtvig/LLP etkinliklerine katılımını teşvik etmede çok yüksek düzeyde etki ettiğini belirtirken; %18,7' si (386 katılımcı) yüksek düzeyde etki ettiğini; %3,5'i (73 katılımcı) ise orta düzeyde etki ettiğini belirtmiştir.

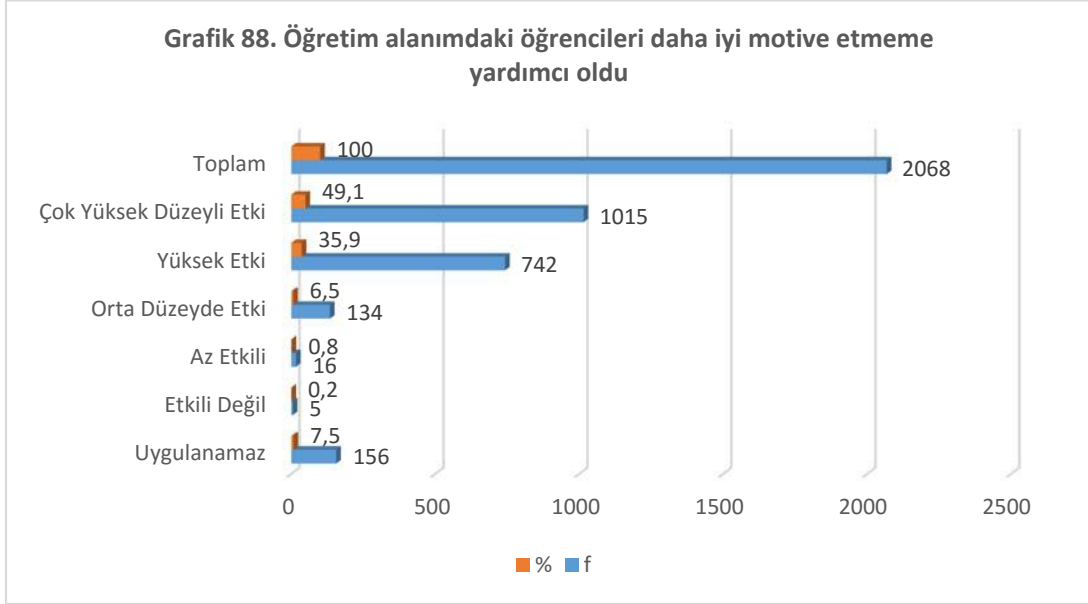
Katılımcıların %69,5'i (1438 katılımcı) gerçekleştirilen etkinliklerin gelecekte profesyonel yeteneklerini geliştirmeye devam etme konusunda motive etmede çok yüksek düzeyde etki ettiğini belirtirken; %27'si (558 katılımcı) yüksek düzeyde etki ettiğini; %3,1'i (64 katılımcı) ise orta düzeyde etki ettiğini belirtmiştir. Bu konudaki motivasyonun artması, katılım sağlanan etkinlikte karşılaşılan yeni bilgi ve beceri kaynaklarıyla ilişkilendirilebilir.

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

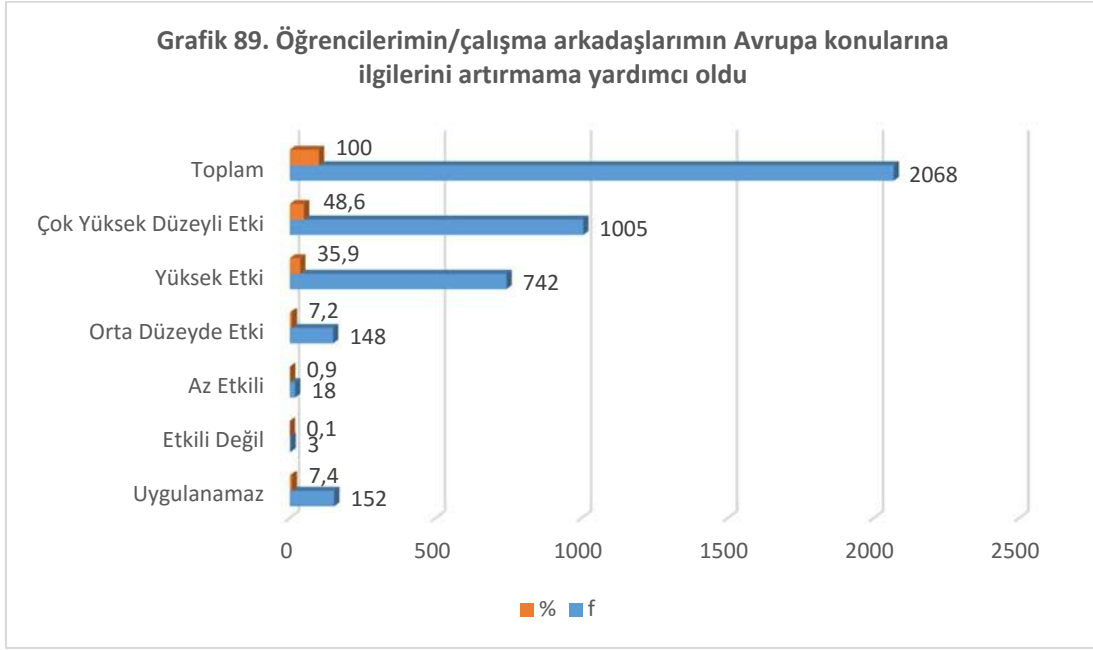

Katılımcıların %48,5'i (1002 katılımcı) gerçekleştirilen etkinliklerin kariyer umutlarını/beklentilerini genişletme konusunda çok yüksek düzeyde etki ettiğini belirtirken; %40,7'si (842 katılımcı) yüksek düzeyde etki ettiğini; %8,8'i (182 katılımcı) ise orta düzeyde etki ettiğini belirtmiştir.

10.3. Faaliyete Katılımın Öğrenciler ve Meslektaşlar Üzerine Etkileri

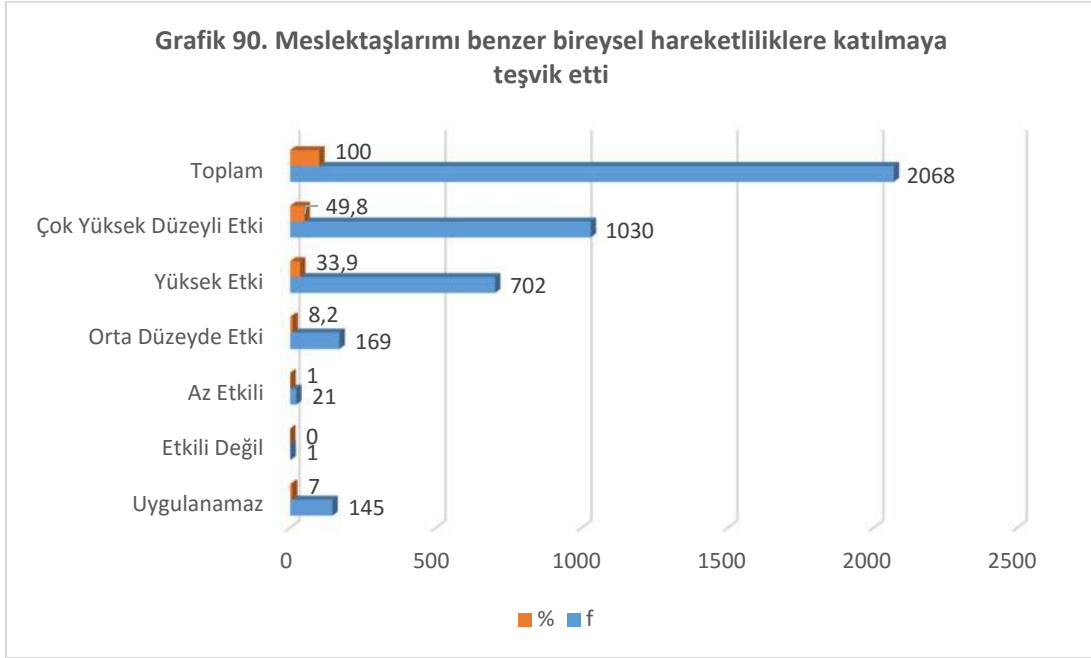

Katılımcıların %49,1'i (1015 katılımcı) gerçekleştirilen etkinliklerin öğretim alanlarındaki öğrencileri daha iyi motive etmeye yardımcı olması konusunda çok yüksek düzeyde etki ettiğini belirtirken; %35,9 u (742 katılımcı) yüksek düzeyde etki ettiğini; %6,5 'i (134 katılımcı) ise orta düzeyde etki ettiğini belirtmiştir. Katılımcıların %7,5'i (156 katılımcı) ise ilgili etkinin uygulanamaz olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin, faaliyetlerden en çok etkilenen gruplardan biri olduğu daha önce ifade edilmişti. Bu soruda da katılımcı öğrencilerini motive etmede, katıldıkları faaliyetin olumlu etkisi olduğunu çarpıcı biçimde ifade etmektedirler. Bu motivasyon, yeni öğretim tekniklerinin hayata geçirilmesi biçiminde olabileceği gibi, öğretmenin merakının ve ilgisinin sınıfa yansımaları olarak kendini göstermiş olabilir.

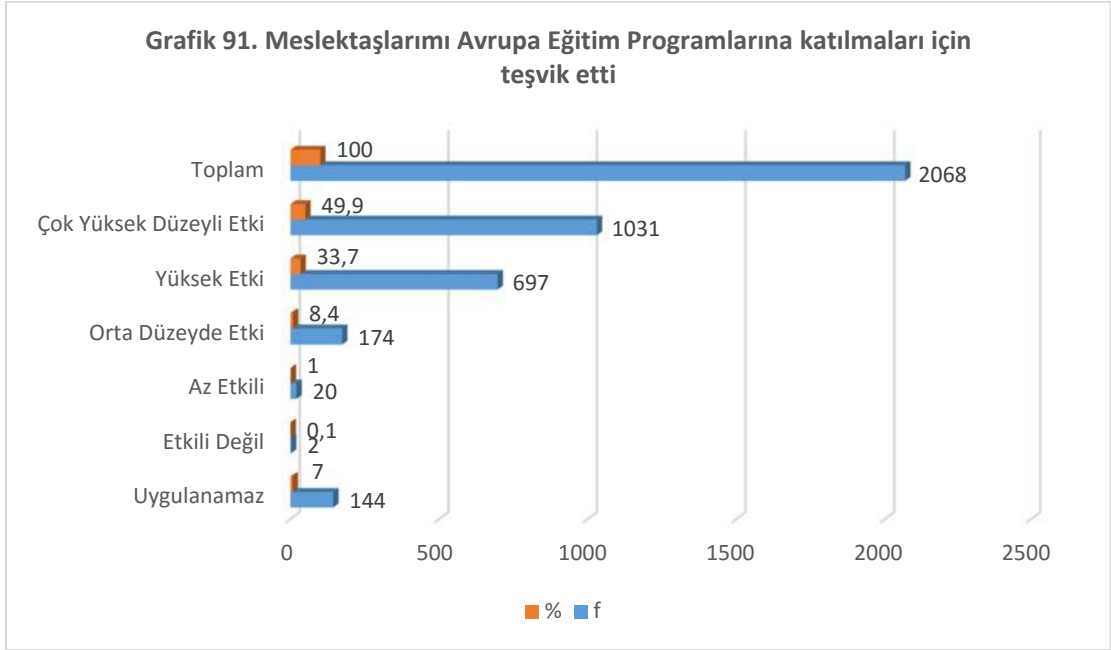
Katılımcıların %48,6'sı (1005 katılımcı) gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencilerin/çalışma arkadaşlarının Avrupa konularına ilgilerini artırmaya yardımcı olması konusunda çok yüksek düzeyde etki ettiğini belirtirken; %35,9 u (742 katılımcı) yüksek düzeyde etki ettiğini; %7,2'si (148 katılımcı) ise orta düzeyde etki ettiğini belirtmiştir. Katılımcıların %7,4'ü (152 katılımcı) ise ilgili etkinin uygulanamaz olduğunu belirtmiştir. Avrupa Birliği konularında ilgi artışının bir nedeni deneyim paylaşımı ile ilişkili olabilir. Özellikle çalışma arkadaşları açısından düşünüldüğünde, bir arkadaşlarının böyle bir etkinliğe katılmış olması, onları da konunun içine çekerek, kendilerinin de benzer bir etkinliğe katılabilecekleri fikrini tetiklemiş olabilir. Bu durum doğal olarak Avrupa'ya ilişkin konularda doğal bir ilginin artmış olmasıyla sonuçlanabilir.

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

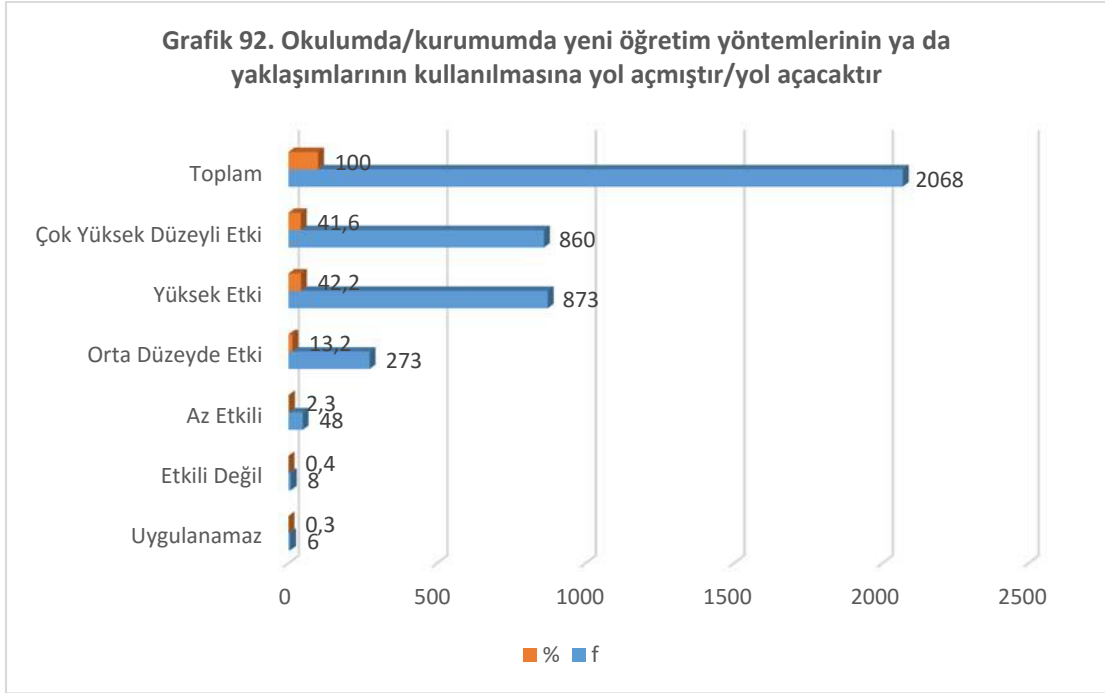
Katılımcıların %49,8'i (1030 katılımcı) gerçekleştirilen etkinliklerin meslektaşlarını benzer bireysel hareketliliklere katılmaya teşvik etmesi konusunda çok yüksek düzeyde etki ettiğini belirtirken; %33,9'u (702 katılımcı) yüksek düzeyde etki ettiğini; %8,2'si (169 katılımcı) ise orta düzeyde etki ettiğini belirtmiştir. Katılımcıların %7'si (145 katılımcı) ise ilgili etkinin uygulanamaz olduğunu belirtmiştir. Yukarıda belirtildiği gibi meslektaşlarlar, HİE faaliyetlerinden en çok etkilenen gruplarından biridir. Arkadaşlarından birinin bu tip bir faaliyete katılması, onlar için aslında bunun yapılabilir olduğunun en iyi göstergelerinden biridir. Aynı zamanda, faaliyete katılan kişinin rehberlik etmesi ve deneyimlerini aktarması da onları başvuru için motive etmiş olabilir.

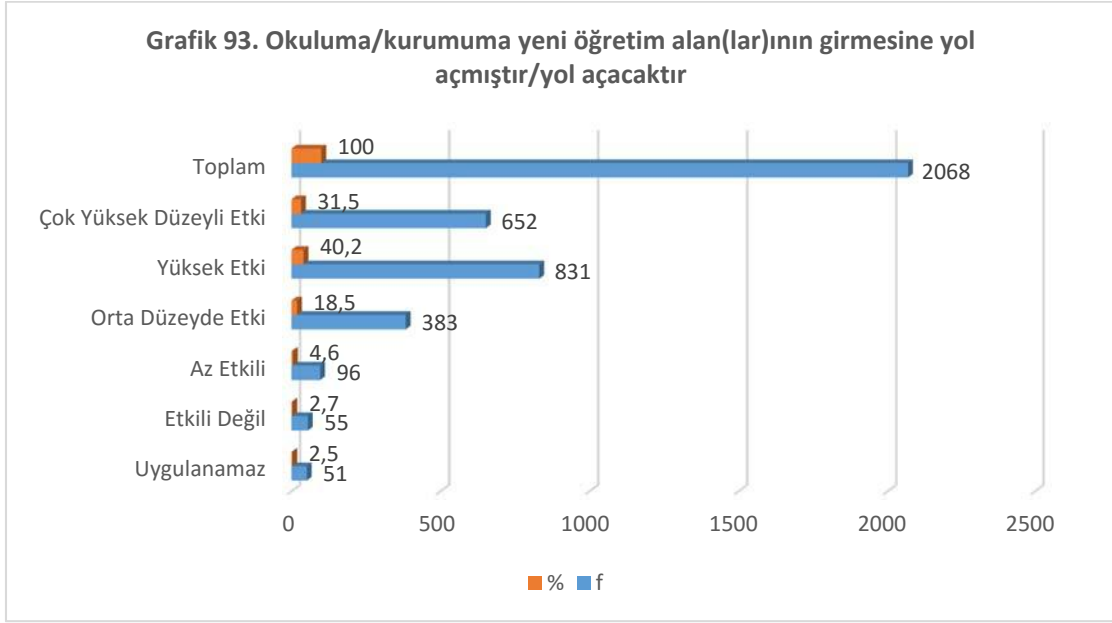
Katılımcıların %49,9'u (1031 katılımcı) gerçekleştirilen etkinliklerin meslektaşlarımızı Avrupa Eğitim Programlarına katılmaları için teşvik etmesi konusunda çok yüksek düzeyde etki ettiği belirtirken; % 33,7'si (697 katılımcı) yüksek düzeyde etki ettiğini; %8,4'ü (174 katılımcı) ise orta düzeyde etki ettiğini belirtmiştir. Katılımcıların %7,0'ı (144 katılımcı) ise ilgili etkinin uygulanamaz olduğunu belirtmiştir. Bir önceki grafikte yapılan yorumlar bu grafik için de söz konusu olabilir. Yine deneyim aktarımı ve rehberlik bu sonuçların ortaya çıkmasında oldukça etkili olmuş olabilir.

10.4. Faaliyete Katılımın Kurum ve Yerel Çevre Üzerine Etkileri

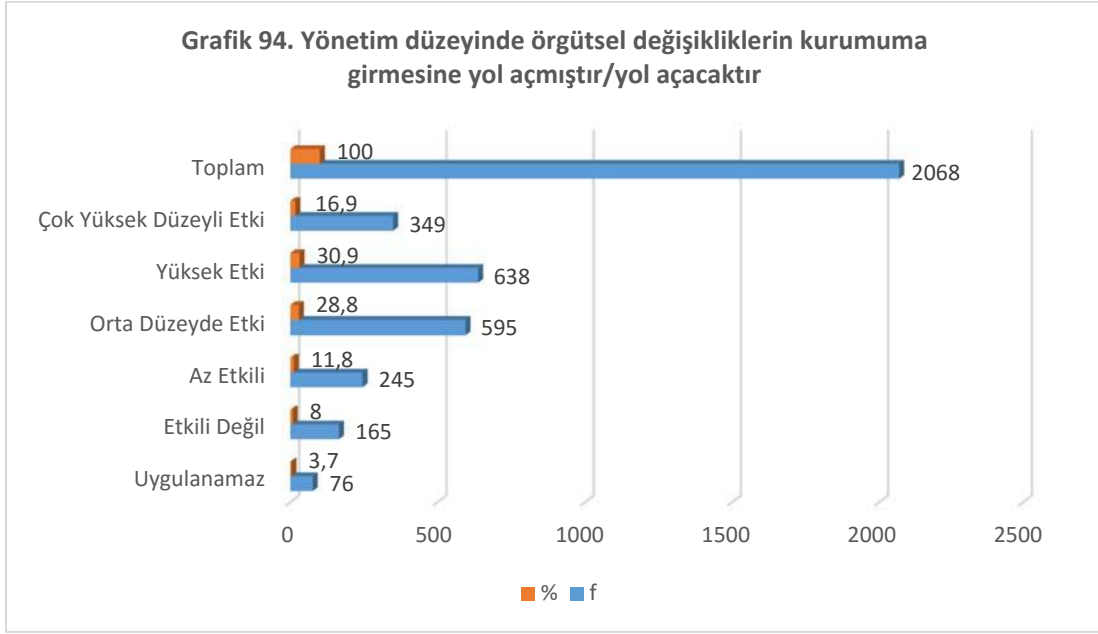

Katılımcıların %42,2'si (873 katılımcı) gerçekleştirilen etkinliklerin okulda/kurumda yeni öğretim yöntemlerinin ya da yaklaşımlarının kullanılmasına yol açması konusunda yüksek düzeyde etki ettiği belirtirken; %41,6'sı (860 katılımcı) çok yüksek düzeyde etki ettiğini; %13,2'si (273 katılımcı) ise orta düzeyde etki ettiğini belirtmiştir. Katılımcıların %2,3'ü (48 katılımcı) ise ilgili etkinin az olduğunu belirtmiştir. Yeni öğretim yöntemlerinin kurumlara aktarılması oldukça güçtür. Yine de oranların bu denli yüksek olması ilginç bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Formu dolduran katılımcı bu soruyu, kişisel olarak öğrendikleri ve kullandıkları yöntemler olarak algılamış olabilir. Çünkü yeni yöntemlerin kurumsal olarak benimsenmesi, merkezi müfredat ile yürüyen bir eğitim sisteminde oldukça güçtür.

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

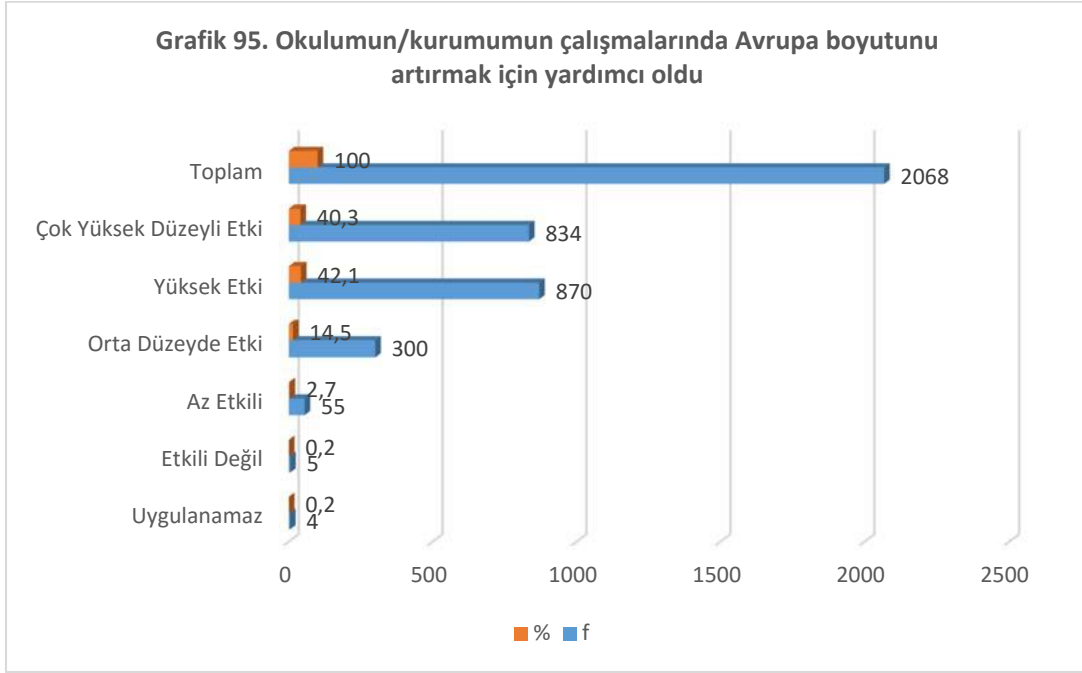

Katılımcıların %40,2'si (831 katılımcı) gerçekleştirilen etkinliklerin okula/kuruma yeni öğretim alan(lar)ının girmesine yol açması konusunda yüksek düzeyde etki ettiği belirtirken; %31,5'i (652 katılımcı) çok yüksek düzeyde etki ettiğini; %18,5'i (383 katılımcı) ise orta düzeyde etki ettiğini belirtmiştir. Katılımcıların %4,6'sı (96 katılımcı) ise ilgili etkinin az olduğunu; %2,7'si (55 katılımcı) etkili olmadığını belirtmiştir.

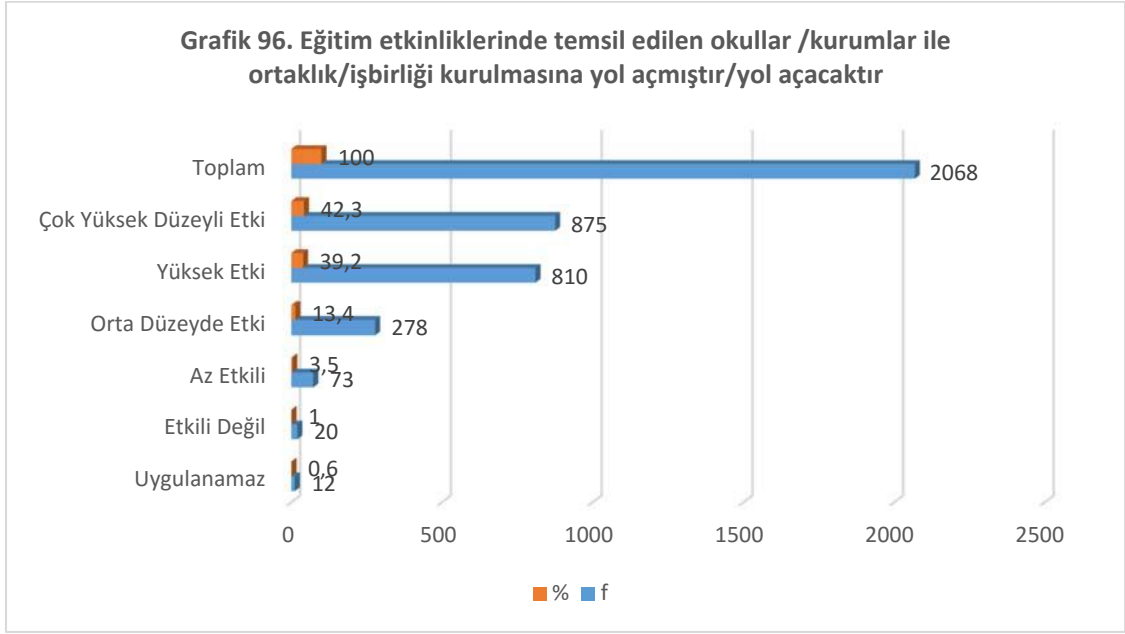
Katılımcıların %30,9'u (638 katılımcı) gerçekleştirilen etkinliklerin yönetim düzeyinde örgütsel değişikliklerin kuruma girmesi konusunda yüksek düzeyde etki ettiğini belirtirken; %28,8'i (595 katılımcı) orta düzeyde etki ettiğini; % 11,8'i (245 katılımcı) ise az etki ettiğini belirtmiştir. Katılımcıların % 16,9'u (349 katılımcı) ise ilgili etkinliklerin etkisinin çok yüksek düzeyli etkili olduğunu belirtirken; %8,0'ı (165 katılımcı) etkili olmadığını belirtmiştir. Diğer yönetime ilişkin sorularda olduğu gibi bu soruda da kısmen etkinin düştüğünü ifade ettikleri görülmektedir.

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

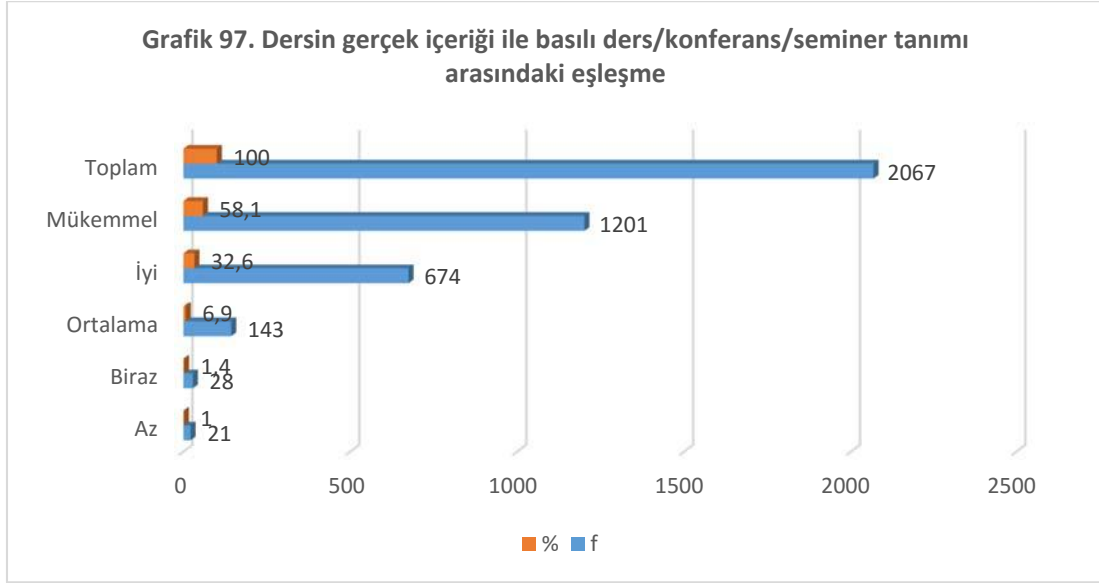
Katılımcıların %42,1'i (870 katılımcı) gerçekleştirilen etkinliklerin okulun/kurumun çalışmalarında Avrupa boyutunu artırmak için yardımcı olduğu konusunda yüksek düzeyde etki ettiği belirtirken; % 40,3' ü (834 katılımcı) çok yüksek düzeyde etki ettiğini; % 14,5'i (300 katılımcı) ise orta düzeyde etki ettiğini belirtmiştir. Katılımcıların %2,7'si (55 katılımcı) ise ilgili etkinin az olduğunu belirtmiştir.

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

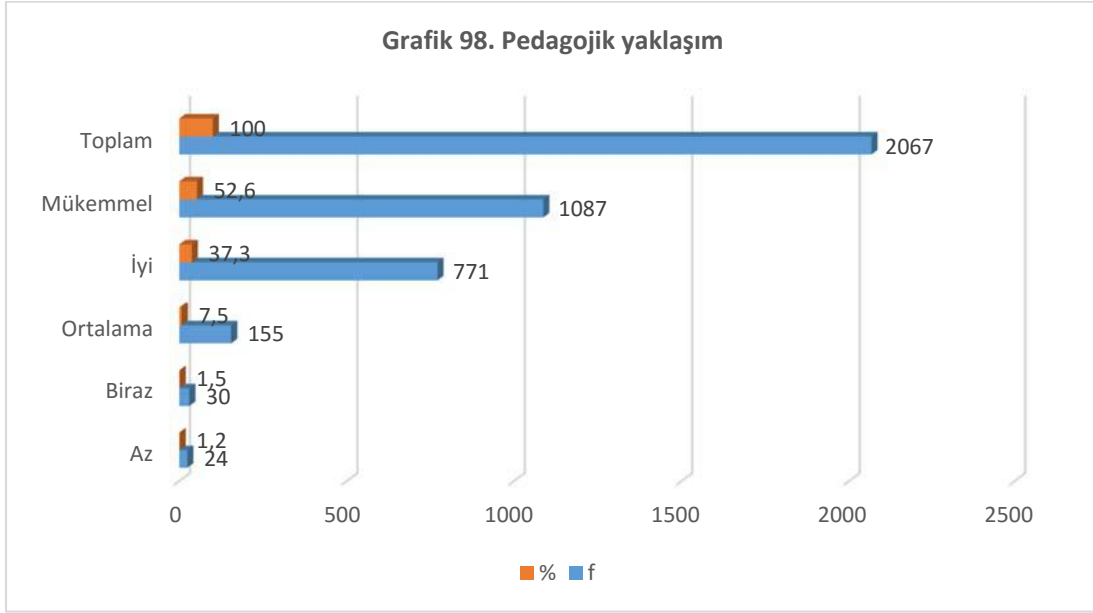
Katılımcıların %42,3'ü (875 katılımcı) gerçekleştirilen etkinliklerin temsil edilen okullar/kurumlar ile ortaklık/işbirliği kurulmasına yol açması konusunda çok yüksek düzeyde etki ettiğini belirtirken; %39,2'si (810 katılımcı) yüksek düzeyde etki ettiğini; %13,4'ü (278 katılımcı) ise orta düzeyde etki ettiğini belirtmiştir. Katılımcıların %3,5'i (73 katılımcı) ise ilgili konunun az etkili olduğunu belirtmiştir. Katılımcı anketlerinden öğrendiklerimize göre (Grafik 37), faaliyetlere katılanlar, orada tanıştıkları ile ya da diğer ağlar aracılığıyla çeşitli projeler yapmışlardır. Kimileri de çeşitli başvurular yapmasına rağmen sonuç alamamışlardır. Her halükarda, Avrupa ile işbirliği fikrinin kurumların içine bir şekilde girdiği ve kurumdaki diğer insanları da etkileyerek çeşitli proje girişimleri ile sonuçlandığı görülmektedir.

10.5. Eğitim Etkinliğinin Değerlendirilmesi

Eğitim Etkinliğinin Değerlendirilmesi başlığı altında yer alan sorulara yanıt veren katılımcıların %58,1'i (1201 katılımcı) dersin gerçek içeriği ile basılı ders/konferans/seminer tanımı arasındaki eşleşmeyi mükemmel düzeyde bulurken, %32,6'sı (674 katılımcı) iyi düzeyde bulmuştur. Katılımcıların %6,9'u ise (143 katılımcı), söz konusu eşleşmeyi orta düzeyde değerlendirmişlerdir.

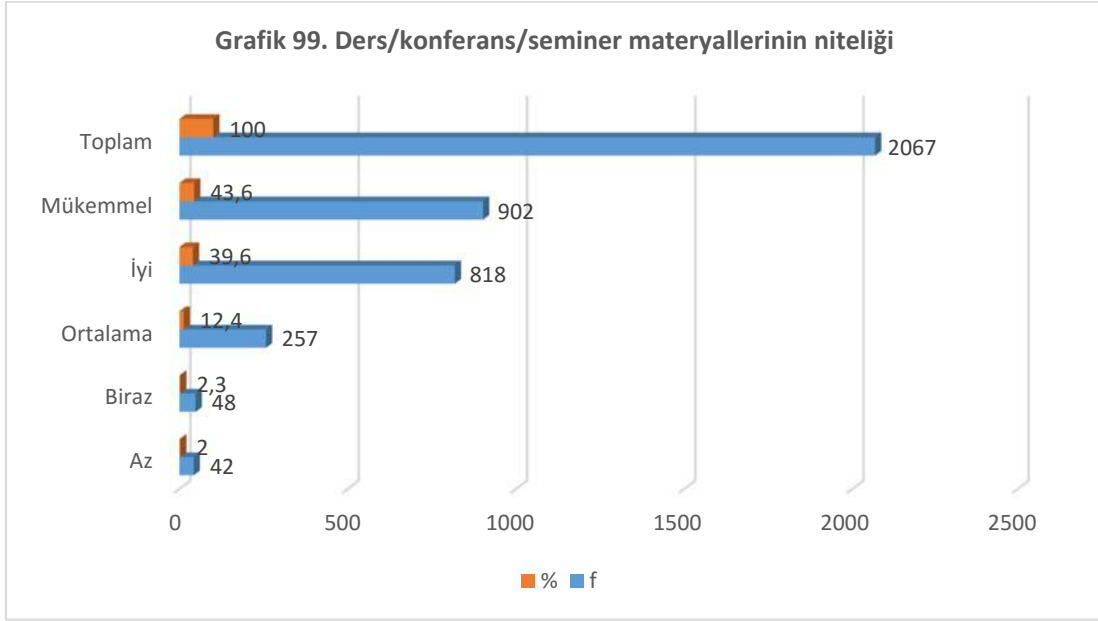
2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

Katılımcıların %52,6'sı (1087 katılımcı) pedagojik yaklaşımı mükemmel düzeyde bulurken, %37,3'ü (771 katılımcı) iyi düzeyde bulmuştur. Katılımcıların % 7,5'i ise (155 katılımcı) söz pedagojik yaklaşımı orta düzeyde değerlendirmişlerdir.

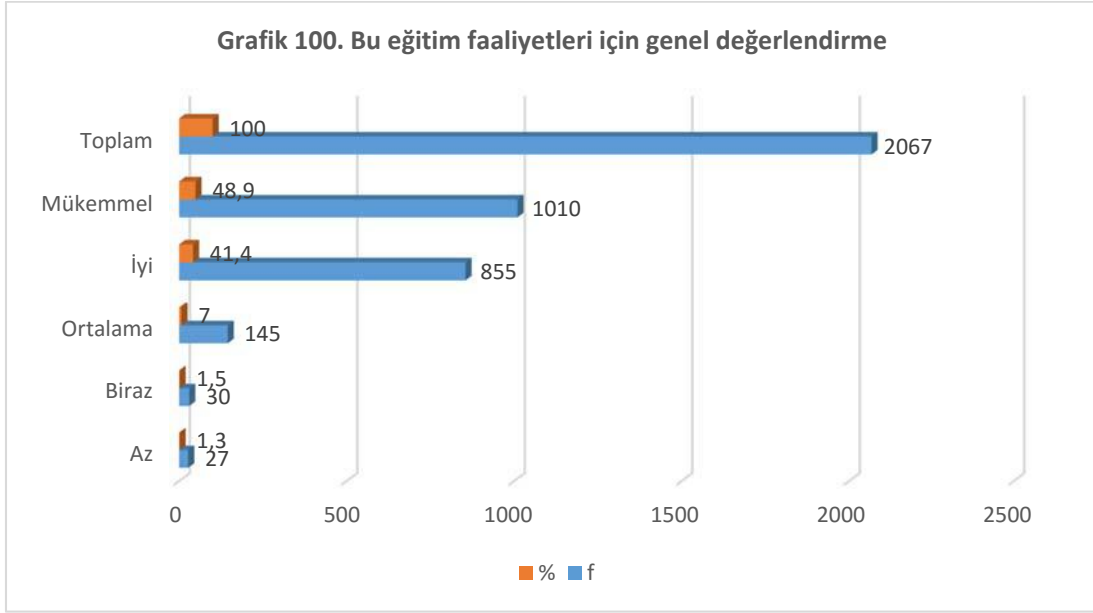

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

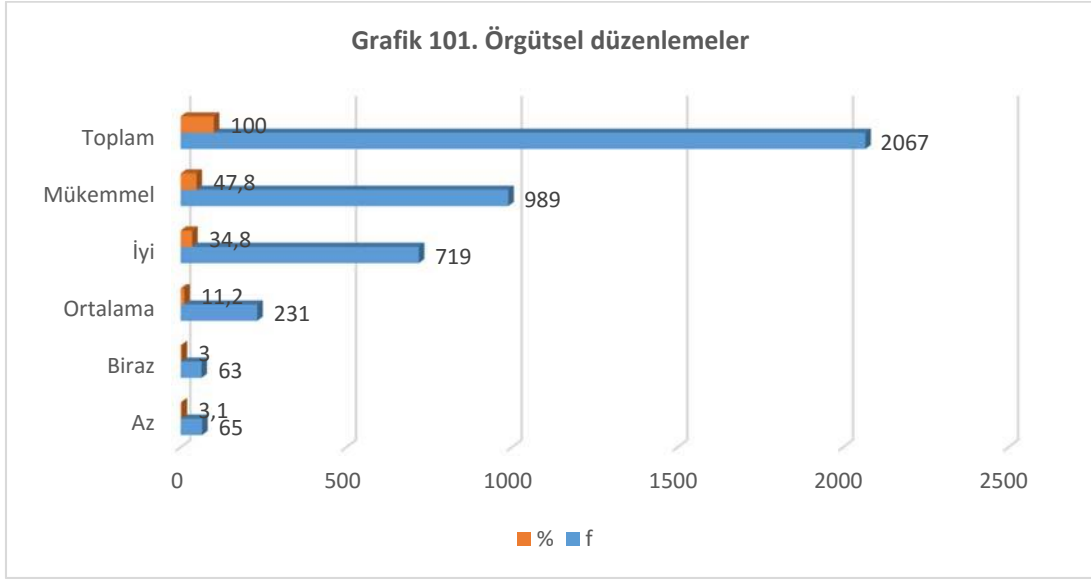

Katılımcıların %43,6'sı (602 katılımcı) ders/konferans/seminer materyallerinin niteliğinin mükemmel düzeyde olduğunu belirtirken, %39,6'sı (818 katılımcı) iyi düzeyde olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcıların %12,4'ü ise (257 katılımcı), söz konusu niteliği orta düzeyde olduğunu belirtmişlerdir.

2007-2013 OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ETKİ ANALİZİ

Katılımcıların %48,9'u (1010 katılımcı) eğitim faaliyetleri mükemmel düzeyde olduğunu belirtirken, %41,4'ü (807 katılımcı) iyi düzeyde, %7,0'ı ise (145 katılımcı) orta düzeyde olduğunu ifade etmişlerdir.

Katılımcıların %47,8'i (989 katılımcı) örgütsel düzenlemelerin mükemmel düzeyde olduğunu belirtirken, %34,8'i (719 katılımcı) iyi düzeyde, %11,2'si ise (231 katılımcı) orta düzeyde olduğunu ifade etmişlerdir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu rapor 2007-2013 döneminde gerçekleştirilen Comenius Programı HİE Faaliyetlerinin katılımcılarda yarattığı etkinin belirlenmesi ve programların işleyişine ilişkin verilerin tespit edilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Bu kapsamda, geniş bir veri seti ile çalışılmıştır. Öncelikle, söz konusu dönemde programlara katılanlara etki analizi anketi uygulanmıştır. Bu anketle eş zamanlı olarak programa başvuru yaptığı halde başvurusu kabul edilmeyenlere, süreçleri ve görüşlerini soran, etki analizi anketiyle ortak soruların bulunduğu bir başka anket uygulanmıştır. Araştırmanın önemli ayaklarından biri de nitel verilerin toplanmasıdır. Nitel veriler iki yöntemle toplanmıştır: Odak grup görüşmeleri ve bireysel görüşmeler. Odak grup görüşmeleri ve bireysel görüşmeler büyük oranda anket ve yazılı belgelerden elde edilen verilerle eşleşse de, bunların ötesinde bir takım durumların ortaya çıkmasına imkân vermiştir. Araştırmada aynı zamanda AB ve Türkiye'nin stratejik önceliklerinin belirtildiği belgeler, çağrı belgeleri, konuya ilişkin raporlar gibi pek çok metin de incelenerek araştırma verilerinin yorumlanmasında kullanılmıştır. Araştırmanın kullandığı diğer veri kaynakları ise 2007-2013 dönemine ait başvuru formları ve final raporlarıdır. Araştırma kapsamında arşiv çalışmaları yapılarak, 2007-2009 dönemi verileri sisteme girilmiştir. Veri çeşitliliği ve zenginliği bakımından, Ulusal Ajans bünyesinde gerçekleştirilen en kapsamlı etki analizi çalışması olması itibariyle araştırma ayrıca önem taşımaktadır.

Araştırmanın geneli düşünüldüğünde, söz konusu dönemde gerçekleştirilen Comenius Programı HİE faaliyetlerinin amacına ulaştığı ve katılımcıların kişisel ve mesleki yaşantılarında önemli pozitif etkiler yarattığı söylenebilir. Bu hem final raporlarında hem de anketlerde açıkça görülmektedir. Bununla birlikte, üzerinde düşünülerek geliştirilmesi gereken bazı konular da bulunmaktadır. Bunların büyük bölümünün ölçme ve değerlendirme sistemi, yaygınlaştırma etkinlikleri ve katılımcıların karakteristikleri eksenlerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Reddedilenler anketlerine bakıldığı zaman, başvurunun kabul edilmemesinin, kişisel düzlemde projelere ve başvuruya ilişkin tutumda olumsuz etkiler yarattığı görülmektedir. Çoğu katılımcının reddedilme gerekçelerine karşı da olumsuz bazı görüşlerinin olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan, söz konusu olumsuz tutum ya da

düşüncelerin geliştirilmesi doğal bir sonuç olarak görülebilir. Bu durum Ulusal Ajansa karşı tutum ve davranışlarda da kendini hissettirebilir.

Memnuniyet ve motivasyon gibi konularda, faaliyetlerin oldukça önemli bir pozitif etki yarattığı görülmektedir. Faaliyete katılanlar zaman zaman, vize problemleri, çalıştıkları kurumdan izin alma, bütçe vs. zorluklarla karşılaşsalar da büyük oranda bu faaliyetlere katılmaktan oldukça memnun olduklarını belirtmektedir. Daha da önemlisi, faaliyetlere katılanların daha sonra defalarca başvuru yaptığı ve başvurularının bir kısmının kabul edildiği görülmektedir. Programların önemli amaçlarından biri olan Avrupa'yla işbirliği konusunda da, faaliyetlere katılanların daha sonra çeşitli araştırma ve proje ağlarına dâhil olduğu ve faaliyetler sırasında tanıştıkları kişilerle, faaliyet sonrasında da görüşmeye devam ettikleri anlaşılmaktadır. Katılımcıların bazıları ortak projeler geliştirme imkânına da sahip olmuşlardır. Verilerin gösterdiği gibi, özellikle İngilizce öğretmenlerinin bu faaliyetlerin ana katılımcı kategorisini oluşturdukları anlaşılmaktadır. Bu durum iki yönlü olarak ele alınabilir. İlk olarak İngilizce öğretmenlerinin dil problemlerini diğerlerine oranla daha az yaşamaları, faaliyete katılımı artırırken iletişim problemlerini azaltacaktır; diğer taraftan, tek bir alandan katılımcıların faaliyetlere katılması hem okulların içinde sorunlar yaratma potansiyeli taşımakta hem de yararlanıcı kitlesinin daha geniş bir tabana yayılması açısından bazı problemleri içinde barındırmaktadır.

Etkinliklerin süresi ve bütçesi konusunda da, katılımcıların olumlu görüşler bildirdiği görülmektedir. Yalnızca dil pratiği açısından sürenin biraz daha uzun olmasının yararlı olacağı konusunda görüşler bildirilmiştir.

2007-2013 dönemi final raporları incelendiğinde, katıldıkları faaliyetlerin onları hangi konularda ne kadar etkilediği sorulduğunda katılımcıların ya “çok yüksek düzeyde etki” ya da “yüksek düzeyde etki” olarak cevapladığı görülmektedir. Ancak, bu durum daha ileri ölçme araçlarıyla sorgulanmaya ihtiyaç duymaktadır. Katılımcıların isimlerinin ve bilgilerinin yer aldığı ölçme araçlarının yanında, isimsiz olarak doldurabilecekleri ölçme araçları da kullanılmalı ve karşılaştırılmalıdır.

Katılımcıların bir kısmı defalarca bürokratik engellemelerle karşılaştıklarını, kamusal hiyerarşinin bir noktasına takılabildiklerini ve bu nedenle faaliyetlere katılamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu durumun düzeltilmesi için gerekli yasal ve idari tedbirlerin

alınması oldukça önemlidir. Özellikle, amirleriyle çeşitli sorunlar yaşayan çalışanların hiçbir gerekçe gösterilmeden faaliyetlere katılmalarının engellenmesi sorunu çözümlenmelidir.

Hem anketler hem de diğer dokümanlar göstermektedir ki, katılımcıların çok büyük bölümü İngilizce öğretmenidir. Başvuruların mümkün olduğunca diğer alan ve branşlara yaygınlaştırılması için, gerekirse katılımcı olmaya isteklilere dil desteği verilmelidir. Bu mümkün görünmüyorsa da, diğer branşlardan dile hâkim kişilerin faaliyetlere katılımları desteklenmektedir.

Engelliler ve dezavantajlı grupların faaliyetlere katılması için çalışmalar ve düzenlemeler yapılması önemlidir. Bunun için ulusal ölçütlerin belirlenmesi ve özellikle engellilerin tespit edilerek projelere başvuru yapmaları için teşvik edilmeleri, gerekliyse onlara destek sağlanması faydalı olabilir.

Başvuru yaparak kabul alanların pek çoğu yeniden başvuru yaptıklarını ve yeniden eğitim faaliyetlerine katıldıklarını belirtmektedir. Bazıları, kendi kurumlarında başvurduğu halde hiçbir şekilde kabul alamayan kişiler olduğu halde, kendilerinin bu faaliyetlere defalarca gittiklerini ifade etmektedir. Bu durum, başvuru yapma sistematığının aynı zamanda profesyonel bir hal aldığını göstermektedir. Başvuru terminolojisini ve sistematığını kavrayan kişiler bu nedenle diğerlerine oranla çok daha fazla avantaja sahiptir. Bu nedenle, belli bir defa kabul edilenlere ya bekleme süresi ya da katılım kotası getirilmelidir. Örneğin, iki defa faaliyetlere katılanlara en erken iki yıl sonra başvuru yapma hakkı verilmelidir. Faaliyetlere daha önce kabul almamış olanlara öncelik verilmesi de diğer bir önlem olarak düşünülebilir.

Yukarıdaki öneriyle bağlantılı olarak, proje başvurularının özel şirketler tarafından yazılmaya başlandığı katılımcılar tarafından ifade edilmektedir. Bu anlamda, başvuru sürecinin finansal bir sektöre dönüşmesinin önlenmesi için, başvurularda özgünlüğe önem verilmesi gerekli olabilir. Bunun için proje değerlendirme uzmanlarına gerekli bilgiler verilmelidir.

Aynı faaliyette çok sayıda Türk katılımcının bulunması, faaliyetin kültürel temas ve dil pratiği yapmak gibi bazı amaçlarına zarar vermektedir. Katılımcıların bu nedenle dengeli olarak dağıtılması, aynı faaliyete yığılmaların önlenmesi oldukça önemlidir.

Eğer ulusal seviyede böyle bir sınırlama getirilemiyorsa, kursların sınırlandırma getirmesi için gerekli girişimler ve bilgilendirmeler yapılmalıdır.

Faaliyetlerin amacına ulaşmasında en önemli aşamalardan biri de yaygınlaştırma etkinliklerinin gerçekleştirilmesidir. Ancak, mevcut durumda yaygınlaştırmanın istendiği oranda gerçekleşemediği görülmektedir. Bu nedenle yaygınlaştırma faaliyetlerinin Ulusal Ajans koordinatörlüğünde, standartlaştırılarak yürütülmesi önemli bir katkı olabilir. Yıllık olarak, büyük çaplı organizasyonlarda, katılımcıların deneyimlerini paylaşmasına olanak verilmesi, aynı zamanda motive edici bir etki yaratabilir. Yine katılımcıların etkinliklerini paylaşabilecekleri alanların web sitelerinde kendilerine ayrılması, deneyim paylaşımının yaygınlaştırılması için katkı sağlayabilir. Yaygınlaştırma etkinliklerinin kurumların dışına taşınması için, diğer devlet kurumlarının desteği ve teşviki de sağlanmalı, bürokratik engeller ortadan kaldırılmalıdır. Özellikle ölçme ve değerlendirme konusunda uzmanlaşmış, yaygınlaştırma faaliyetlerine odaklanmış bir birimin Ulusal Ajans bünyesinde kurulması ve saha ile ajans arasındaki köprüyü kurma faaliyetleri yürütmesi yaygınlaştırma etkinliklerinin sistematik bir hal almasını sağlayabilir.

Odak grup görüşmelerinde ortaya çıkan sorunlardan biri Ulusal Ajansın başvuru sisteminin karmaşıklığına ilişkindir. Pek çok kişi, başvuru sisteminin kullanıcı dostu olmadığını ve yolunu bulmak için çok uzun süre uğraşmak zorunda kaldığını ifade etmiştir. Başvuruların daha kolay ve hızlı yapılabilmesi için Ulusal Ajansın hem web sitesi hem de başvuru sistemi yeniden tasarlanmalıdır.

Katıldıkları faaliyetlerin gerçek etkilerinin değerlendirilebilmesi için, katılımcılara gitmeden önce bazı ölçek veya anketler uygulanmalıdır. Faaliyetin sona ermesinin ardından katılımcılara aynı ölçek veya anketler yeniden uygulanmalı ve farklılaşmalar tespit edilmelidir. Böylelikle, etki analizlerinin çok daha kısa sürede ve etkin yapılabilmesi sağlanabilir.

OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNE KATILANLARA YÖNELİK ETKİLİLİK ANKETİ

1. KATILIMCILARIN KARAKTERİSTİKLERİ

1.1. Cinsiyetiniz:

1	Kadın	2	Erkek

1.2. Yaşınız:

1.3. (Hizmetiçi eğitim faaliyetine katıldığınız zaman) Bulduğunuz il:

1.4A. (Hizmetiçi eğitim faaliyetine katıldığınız zaman) Yaptığınız iş:

1	Okul müdürü	6	Halk eğitim merkezi personeli
2	Öğretmen	7	STK yöneticisi
3	Diğer okul idari personeli (Müdür yrd. Memur vs.)	8	STK personeli
4	Üniversite personeli	9	Özel kurum ve kuruluş çalışanları
5	Halk eğitim merkezi müdürü	10	Diğer.....

1.4B. Öğretmensiniz (branşınız):

1.5A (Hizmetiçi eğitim faaliyetine katıldığınız zaman) Nerede çalışıyordunuz?

1	Kamu	3	Diğer.....
2	Özel		

1.5B. İstihdam edildiğiniz kurum hangisiydi?

1	İlkokul	6	Halk eğitim merkezi
2	Ortaokul	7	Sivil toplum kuruluşu
3	Lise	8	Özel kurum ve kuruluşlar
4	Meslek Lisesi	9	Diğer.....
5	Üniversite		

1.6. (Hizmetiçi eğitim faaliyetine katıldığınız zaman) Eğitim seviyenizi işaretleyiniz.

1	Ön Lisans	4	Doktora
2	Lisans	5	Diğer.....
3	Yüksek Lisans		

1.7. Lütfen aşağıdaki etkinliklerden hangisine veya hangilerine katıldığınızı işaretleyiniz. Birden fazla katılma durumu işaretleyebilirsiniz. Etkinliklere kaç kez katıldığınızı yanına işaretleyiniz.

ETKİNLİKLER	KATILMA DURUMU	KAÇ KEZ KATILINDIĞI			
1.7.1. COMENIUS Eğitim Kursu	☐	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4 +
1.7.2. COMENIUS Avrupa Konferansı/Semineri	☐	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4 +
1.7.3. COMENIUS Stajyerlik (job shadowing)	☐	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4 +
1.7.4. Grundtvig Eğitim Kursu	☐	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4 +
1.7.5. Grundtvig Stajyerlik (job shadowing)	☐	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4 +

1.8. Lütfen ilk defa katıldığınız hizmetiçi eğitim etkinliğinin konusunun ne olduğunu belirtiniz.

1.9. Lütfen hizmetiçi eğitim etkinliğine ilk kez katıldığınız ülkeyi belirtiniz.

1	Almanya	12	Hırvatistan	23	Lüksemburg
2	Avusturya	13	Hollanda	24	Macaristan
3	Belçika	14	İrlanda	25	Malta
4	Birleşik Krallık	15	İspanya	26	Norveç
5	Bulgaristan	16	İsveç	27	Polonya
6	Çek Cumhuriyeti	17	İsviçre	28	Portekiz
7	Danimarka	18	İtalya	29	Romanya
8	Estonya	19	İzlanda	30	Slovakya
9	Finlandiya	20	Letonya	31	Slovenya
10	Fransa	21	Lihtenştayn	32	Yunanistan
11	Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	22	Litvanya		

1.10. İlk başvurduğunuzda kabul aldınız mı?

1	Evet	2	Hayır

1.11. Lütfen ilk kez katıldığınız etkinliği ve hangi yıl katıldığınızı işaretleyiniz. Yalnızca tek etkinlik ve yıl işaretleyiniz.

ETKİNLİKLER	BAŞVURMA DURUMU	HANGİ YIL BAŞVURU YAPILDIĞI			
1.11.1. COMENIUS Eğitim Kursu	☐	☐ 2007 ☐ 2011	☐ 2008 ☐ 2012	☐ 2009 ☐ 2013	☐ 2010
1.11.2. COMENIUS Avrupa Konferansı/Semineri	☐	☐ 2007 ☐ 2011	☐ 2008 ☐ 2012	☐ 2009 ☐ 2013	☐ 2010
1.11.3. COMENIUS Stajyerlik (job shadowing)	☐	☐ 2007 ☐ 2011	☐ 2008 ☐ 2012	☐ 2009 ☐ 2013	☐ 2010
1.11.4. Grundtvig Eğitim Kursu	☐	☐ 2007 ☐ 2011	☐ 2008 ☐ 2012	☐ 2009 ☐ 2013	☐ 2010
1.11.5. Grundtvig Stajyerlik (job shadowing)	☐	☐ 2007 ☐ 2011	☐ 2008 ☐ 2012	☐ 2009 ☐ 2013	☐ 2010

1.12. Hizmetiçi eğitim faaliyeti hakkında ilk önce nereden bilgi sahibi oldunuz?

1	Ulusal Ajans	5	İnternet
2	Kendi kurumumdaki arkadaşlarım	6	Sosyal medya
3	Avrupa Komisyonu internet sitesi	7	Yazılı ve görsel medya
4	Başka kurumlarda çalışan arkadaşlarım	8	Diğer.....

1.13. Lütfen ilk kez katıldığınız etkinliğe ne kadar süre ile katıldığınızı belirtiniz.

1	5-8 gün	3	12-15 gün
2	8-12 gün	4	15+

1.14. Lütfen ilk kez katıldığınız etkinliğe ilişkin memnuniyet düzeyinizi belirtiniz?

1	Hiç memnun kalmadım	4	Memnun kaldım
2	Memnun kalmadım	5	Çok memnun kaldım
3	Kısmen memnun kaldım		

1.15. Lütfen ilk kez katıldığınız etkinlikte kullanılan dili belirtiniz.

1	İngilizce	4	İspanyolca
2	Almanca	5	İtalyanca
3	Fransızca	6	Diğer.....

1.16. (Etkinliğe katılmadan önce) Lütfen ilk kez katıldığınız etkinlikte kullanılan dile ilişkin bilgi seviyenizi değerlendiriniz.

	Mükemmel	İyi	Orta	Yetersiz	Çok yetersiz
1.16.1. Konuşma	1	2	3	4	5
1.16.2. Okuma	1	2	3	4	5
1.16.3. Yazma	1	2	3	4	5

2. PROGRAMLARA İLİŞKİN BEKLENTİLER

2.1. KİŞİSEL GELİŞİME İLİŞKİN BEKLENTİLER

2.1. Lütfen ilk kez katıldığınız etkinliğe katılmadan önce aşağıdaki ifadelerde belirtilen konulardaki beklentilerinizin düzeylerini belirtiniz.

Beklentiler	Hiç beklentim yoktu	Düşük beklentim vardı	Orta düzey beklentim vardı	Yüksek düzeyde beklentim vardı	Çok yüksek düzeyde beklentim vardı
1. Diğer ülkelerden insanlarla ilişkiler kurmak	1	2	3	4	5
2. Diğer kültürleri tanımak	1	2	3	4	5
3. Kendi kültürümü diğer katılımcılara tanıtmak	1	2	3	4	5
4. Diğer katılımcıların önyargılarını kırmak	1	2	3	4	5
5. Alanımla ilgili bilgilerimi geliştirmek	1	2	3	4	5
6. Öğretmeye ilişkin motivasyonumu artırmak	1	2	3	4	5
7. Yeni öğretim yöntemlerini öğrenmek	1	2	3	4	5
8. Kültürlerarası ve sosyal yeterliliklere sahip olmak	1	2	3	4	5
9. Kendi öğretim yöntemlerim ve çalışmalarım hakkında farkındalık sahibi olmak	1	2	3	4	5
10. Yeni konular ve tartışmalar hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak	1	2	3	4	5
11. Yabancı dilimi geliştirmek	1	2	3	4	5
12. Eğitim sistemleri hakkında daha fazla bilgi ve anlayışa sahip olmak	1	2	3	4	5
13. Eğitimdeki özel ihtiyaçlara ilişkin üst düzey becerilere sahip olmak	1	2	3	4	5
14. Yabancı dil öğrenme konusunda daha fazla motivasyona sahip olmak	1	2	3	4	5
15. Yeni ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkındaki bilgilerimi artırmak	1	2	3	4	5
16. İletişim ve bilgi teknolojilerinin (ICT) kullanımı konusundaki becerilerimi artırmak	1	2	3	4	5
17. Yönetim konusundaki yeni yaklaşımlar hakkındaki bilgimi artırmak	1	2	3	4	5
18. Çatışma yönetimi konusundaki bilgimi artırmak	1	2	3	4	5

2.2. KİŞİSEL YETERLİLİKLERİN İŞE UYGULANMASI KONUSUNDAKİ BEKLENTİLER

2.2. Lütfen ilk kez katıldığımız etkinliğe katılmadan önce aşağıdaki ifadelerde belirtilen konulardaki beklentilerinizin düzeylerini belirtiniz.

Beklentiler	Hiç beklentim yoktu	Düşük beklentim vardı	Orta düzey beklentim vardı	Yüksek düzeyde beklentim vardı	Çok yüksek düzeyde beklentim vardı
1. Profesyonel yeterliliklerimi geliştirmeye devam etmek için yüksek motivasyon kazanmak	1	2	3	4	5
2. Yabancılarla profesyonel bağlantılar kurmak	1	2	3	4	5
3. Yeni öğretim ve öğrenim yöntemlerini uygulamak	1	2	3	4	5
4. Yeni öğrenme içerikleriyle tanışmak	1	2	3	4	5
5. Öğrenmede Avrupa boyutuna odaklanmak	1	2	3	4	5
6. Farklı ve çok kültürlü gruplarla çalışma becerilerimi geliştirmek	1	2	3	4	5
7. Yabancı dil öğretimi kalitesini artırmak	1	2	3	4	5
8. Yeni sınıf yönetimi araç ve yöntemlerini uygulamak	1	2	3	4	5
9. Sınıfı daha iyi yönetmek ve öğrencilerle daha iyi ilişkiler kurmak	1	2	3	4	5
10. Daha fazla kariyer fırsatına sahip olmak	1	2	3	4	5
11. Bilgi iletişim teknolojilerini daha iyi kullanmak	1	2	3	4	5

2.3. KURUMSAL SEVİYEDEKİ BEKLENTİLER

2.3. Lütfen ilk kez katıldığımız etkinliğe katılmadan önce aşağıdaki ifadelerde belirtilen konulardaki beklentilerinizin düzeylerini belirtiniz.

Beklentiler	Hiç beklentim yoktu	Düşük beklentim vardı	Orta düzey beklentim vardı	Yüksek düzeyde beklentim vardı	Çok yüksek düzeyde beklentim vardı
1. Meslektaşlarımla benzer aktivitelerde yer alma konusundaki isteklerinde artış sağlamak	1	2	3	4	5
2. Kültürlerarası duyarlılıkta artış sağlamak	1	2	3	4	5
3. Meslektaşlar arası daha iyi işbirliği	1	2	3	4	5
4. Kurumun gündelik işleyişinde daha güçlü Avrupa boyutu	1	2	3	4	5
5. Yeni öğretim materyallerinin/programının geliştirilmesi/kullanılması	1	2	3	4	5
6. Yeni öğretim ve öğrenim yöntemlerinin çalıştığım kuruma tanıtımı	1	2	3	4	5
7. Yabancı kurumlarla partnerlik/işbirliği tesis etmek	1	2	3	4	5
8. Yeni ders ve öğrenme modüllerinin kuruma tanıtımı	1	2	3	4	5
9. Yeni yönetim stratejileri fikirleri ve pratiklerinin çalıştığım kuruma tanıtımı	1	2	3	4	5
10. Kurum personelinin yabancı dile ilgilerini artırmak	1	2	3	4	5
11. İçerik ve dilin entegre olduğu öğretim metodu olan CLIL'ın kuruma tanıtımı	1	2	3	4	5
12. (Özel kurumlarda çalışanlar için) Kurumda öğretilen yabancı dil çeşitliliğini artırmak	1	2	3	4	5
13. (Özel kurumlarda çalışanlar için) Yabancı dil öğretiminin saatlerini artırmak	1	2	3	4	5

3. KARŞILAŞILAN PROBLEMLER

3. Lütfen ilk kez katıldığımız hizmetiçi eğitim etkinliğinin aşağıdaki konularda problem yaşayıp yaşamadığınızı ilgili yere işaret koyarak belirtiniz.

Problemler	Hiç problem yaşamadım	Önemsiz problemler yaşadım	Ara sıra problem yaşadım	Sık sık problem yaşadım	Sürekli problem yaşadım
1. Katılımcıların dil yeterlilikleri konusundaki farklılıklar	1	2	3	4	5
2. Sınıfların aynı ülkeden gelen katılımcılardan oluşması	1	2	3	4	5
3. Katılımcıların bilgi seviyeleri arasındaki büyük farklılıklar	1	2	3	4	5
4. Bilgi iletişim teknolojilerine erişim	1	2	3	4	5
5. Ekinliklerin iptal edilmesi ve yerine başka etkinlik bulamama	1	2	3	4	5
6. Eğitim tanıtımları ile gerçekte yapılan eğitim arasındaki farklılıklar	1	2	3	4	5
7. Kurumsal/yönetimsel sorunlar	1	2	3	4	5
8. Eğitim/seminer hakkında ön bilgilendirme eksikliği	1	2	3	4	5
9. Eğitimin/seminerin akademik olarak çok düşük bir seviyede olması	1	2	3	4	5
10. Eğitim esnasında düzenlenen sosyal etkinliklerin niteliği	1	2	3	4	5
11. Eğitim yapılan mekanın fiziksel yetersizliği	1	2	3	4	5
12. Verilen hibe miktarının yetersizliği	1	2	3	4	5
13. Eğitimde/seminerde bulunan katılımcılar arasındaki etkileşimler	1	2	3	4	5
14. Eğiticilerin bireysel ihtiyaçları karşılama ya da katılımcılara yardım etme konusundaki hazırlıkları	1	2	3	4	5
15. Yabancı dil konuşma konusundaki sorunlarım	1	2	3	4	5
16. Eğiticilerin yabancı dilde iletişim kurma konusundaki yetersizlikleri	1	2	3	4	5
17. Katılımcı sayısının çok düşük olması	1	2	3	4	5
18. Eğitimin/seminerin katılımcıların seviyesine göre fazla akademik düzeyde kalması	1	2	3	4	5
19. Katılımcı sayısının alınan eğitimin içeriğine göre çokluğu	1	2	3	4	5
20. Katılımcı sayısının fiziksel mekanın duruma göre çokluğu	1	2	3	4	5
21. Kurum yönetiminin etkinliğe katılmaya izin vermemesi	1	2	3	4	5

4. HİZMETİÇİ EĞİTİMİN ETKİLERİ

4.1. KARIYERE İLİŞKİN ETKİLER

4.1. Lütfen ilk kez katıldığımız hizmetiçi eğitim etkinliğinin ardından kariyerinizde aşağıdakilerden hangisinin ya da hangilerinin yaşandığını belirtiniz (Birden fazla seçenek işaretlenebilir).

1	İş bulma	6	Finansal/maddi artış
2	Aynı iş yerinde terfi/yükselme	7	Ödüllendirilme
3	Başka bir iş yerine geçiş	8	Kariyer değişikliği
4	Başka bir iş yerinde terfi	9	Hiç bir değişiklik olmadı
5	Kendi işini kurma	10	Diğer.....

4.2. KİŞİSEL GELİŞİME ETKİLER

4.2. Lütfen ilk kez katıldığımız hizmetiçi eğitim etkinliğinin aşağıdakilerden hangisine ne derece etkili olduğunu belirtiniz.

Etkiler	Hiç bir etkisi olmadı	Çok az etkisi oldu	Etkisi oldu	Yüksek düzeyde etkisi oldu	Çok yüksek düzeyde etkisi oldu
1. Diğer ülkelerden insanlarla ilişkiler kurmak	1	2	3	4	5
2. Diğer kültürleri tanımak	1	2	3	4	5
3. Kendi kültürümü diğer katılımcılara tanıtmak	1	2	3	4	5
4. Diğer katılımcıların önyargılarını kırmak	1	2	3	4	5
5. Alanımla ilgili bilgilerimi geliştirmek	1	2	3	4	5
6. Öğretmeye ilişkin motivasyonumu artırmak	1	2	3	4	5
7. Yeni öğretim yöntemlerini öğrenmek	1	2	3	4	5
8. Kültürlerarası ve sosyal yeterliliklere sahip olmak	1	2	3	4	5
9. Kendi öğretim yöntemlerim ve çalışmalarım hakkında farkındalık sahibi olmak	1	2	3	4	5
10. Yeni konular ve tartışmalar hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak	1	2	3	4	5
11. Yabancı dilimi geliştirmek	1	2	3	4	5
12. Eğitim sistemleri hakkında daha fazla bilgi ve anlayışa sahip olmak	1	2	3	4	5
13. Eğitimdeki özel ihtiyaçlara ilişkin üst düzey becerilere sahip olmak	1	2	3	4	5
14. Yabancı dil öğrenme konusunda daha fazla motivasyona sahip olmak	1	2	3	4	5
15. Yeni ölçme değerlendirme yöntemleri hakkındaki bilgilerimi artırmak	1	2	3	4	5
16. İletişim ve bilgi teknolojilerinin (ICT) kullanımı konusundaki becerilerimi artırmak	1	2	3	4	5
17. Yönetim konusundaki yeni yaklaşımlar hakkındaki bilgimi artırmak	1	2	3	4	5
18. Çatışma yönetimi konusundaki bilgimi artırmak	1	2	3	4	5

4.3. KİŞİSEL YETERLİLİKLERİN İŞE UYGULANMASI KONUSUNDAKİ ETKİLER

4.3. Lütfen ilk kez katıldığınız hizmetiçi eğitim etkinliğinin aşağıdakilerden hangisine ne derece etkili olduğunu belirtiniz.

Etkiler	Hiç bir etkisi olmadı	Çok az etkisi oldu	Etkisi oldu	Yüksek düzeyde etkisi oldu	Çok yüksek düzeyde etkisi oldu
1. Profesyonel yeterliliklerimi geliştirmeye devam etmek için yüksek motivasyon kazanmak	1	2	3	4	5
2. Yabancılarla profesyonel bağlantılar kurmak	1	2	3	4	5
3. Yeni öğretim ve öğrenim yöntemlerini uygulamak	1	2	3	4	5
4. Yeni öğrenme içerikleriyle tanışmak	1	2	3	4	5
5. Öğrenmede Avrupa boyutuna odaklanmak	1	2	3	4	5
6. Farklı ve çok kültürlü gruplarla çalışma becerilerimi geliştirmek	1	2	3	4	5
7. Yabancı dil öğretimi kalitesini artırmak	1	2	3	4	5
8. Yeni sınıf yönetimi araç ve yöntemlerini uygulamak	1	2	3	4	5
9. Sınıfı daha iyi yönetmek ve öğrencilerle daha iyi ilişkiler kurmak	1	2	3	4	5
10. Daha fazla kariyer fırsatına sahip olmak	1	2	3	4	5
11. Bilgi iletişim teknolojilerini daha iyi kullanmak	1	2	3	4	5

4.4. KURUMSAL SEVİYEDEKİ ETKİLER

4.4. Lütfen ilk kez katıldığınız hizmetiçi eğitim etkinliğinin aşağıdakilerden hangisine ne derece etkili olduğunu belirtiniz.

Etkiler	Hiç bir etkisi olmadı	Çok az etkisi oldu	Etkisi oldu	Yüksek düzeyde etkisi oldu	Çok yüksek düzeyde etkisi oldu
1. Meslektaşlarının benzer aktivitelerde yer alma konusundaki isteklerinde artış	1	2	3	4	5
2. Kültürlerarası duyarlılıkta artış	1	2	3	4	5
3. Meslektaşlar arası daha iyi işbirliği	1	2	3	4	5
4. Kurumun gündelik işleyişinde daha güçlü Avrupa boyutu	1	2	3	4	5
5. Yeni öğretim materyallerinin/programının geliştirilmesi/kullanılması	1	2	3	4	5
6. Yeni öğretim ve öğrenim yöntemlerinin kuruma tanıtımı	1	2	3	4	5
7. Yabancı kurumlarla ortaklık /işbirliği tesis etmek	1	2	3	4	5
8. Yeni ders ve öğrenme modüllerinin kuruma tanıtımı	1	2	3	4	5
9. Yeni yönetim stratejileri, fikirleri ve pratiklerinin kuruma tanıtımı	1	2	3	4	5
10. Kurum personelinin yabancı dile ilgilerini artırmak	1	2	3	4	5
11. İçerik ve dilin entegre olduğu öğretim metodu olan CLIL'in kuruma tanıtımı	1	2	3	4	5
12. (Özel kurumlarda çalışanlar için) Öğretilen yabancı dil çeşitliğini artırmak	1	2	3	4	5
13. (Özel kurumlarda çalışanlar için) Yabancı dil öğretiminin saatlerini artırmak	1	2	3	4	5

4.5. KURUMSAL TUTUM

4.5. Lütfen kurumunuzun COMENIUS/Grundtvig programına karşı, siz hizmetiçi eğitim faaliyetine katılmadan önceki ve katıldıktan sonraki tutumlarınızı değerlendiriniz.

Önceki		Sonraki	
1	Oldukça olumlu	1	Oldukça olumlu
2	Olumlu	2	Olumlu
3	Nötr	3	Nötr
4	Olumsuz	4	Olumsuz
5	Oldukça olumsuz	5	Oldukça olumsuz

4.6. ÖĞRENCİLER / ÖĞRENİCİLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

4.6 Lütfen ilk kez katıldığınız hizmetiçi eğitim etkinliğinin öğrencilerin/öğrencilerin üzerindeki etkilerini değerlendiriniz.

Etkiler	Hiç bir etkisi olmadı	Çok az etkisi oldu	Etkisi oldu	Yüksek düzeyde etkisi oldu	Çok yüksek düzeyde etkisi oldu
1. Öğrencilerin/öğrencilerin diğer kültürlere olan ilgisi	1	2	3	4	5
2. Öğrencilerin /öğrencilerin Avrupa Birliği ile ilgili düşünceleri	1	2	3	4	5
3. Öğrencilerin/öğrencilerin öğrenmeye ilişkin motivasyonları	1	2	3	4	5
4. Öğrencilerin/öğrencilerin takımlar halinde çalışma becerileri	1	2	3	4	5
5. Sınıf içindeki olumlu iklim (saygı, tolerans, işbirliği gibi)	1	2	3	4	5
6. Öğrencilerin/öğrencilerin kişisel olarak öğrenebilme becerilerini geliştirmeleri	1	2	3	4	5
7. Öğrencilerin/öğrencilerin sosyal becerileri	1	2	3	4	5
8. Öğrencilerin/öğrencilerin yabancı dil öğrenimi	1	2	3	4	5
9. Öğrencilerin/öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojileri (ICT) kullanımı konusundaki motivasyonları	1	2	3	4	5

5. YAYGINLAŞTIRMA FAALİYETLERİ

5. İlk kez katıldığınız hizmetiçi eğitim etkinliğinin sonuçlarını kimlerle paylaştınız? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

1	Öğrenciler/öğrenciler	6	Diğer okullar ya da kurumlar
2	Okul ya da kurum yöneticileri	7	Araştırmacılar
3	Kurumdaki meslektaşlarım	8	Hiç kimseyle paylaşmadım
4	Profesyonel meslek kuruluşlarının üyeleri	9	Diğer.....
5	Yerel otoriteler		

5.1. KURUM İÇİ YAYGINLAŞTIRMA ETKİNLİKLERİ

5.1. İlk kez katıldığınız hizmetiçi eğitim etkinliğinin çıktılarını/sonuçlarını kurumunuzun içinde yaygınlaştırmak için aşağıdaki strateji ve eylemlerden hangisi ya da hangilerini kullandığınızı işaretleyiniz. (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

1	Ders materyali geliştirmek	6	Yazılı raporlar oluşturmak
2	Öğretim programı tasarlamak	7	Tanıtım broşürleri dağıtmak
3	Öğretim ilke ve yöntemleri geliştirmek	8	Sergiler/gösterimler düzenlemek
4	Tartışma grupları oluşturmak	9	Herhangi bir etkinlik gerçekleştirmedim
5	Sözlü sunumlar yapmak	10	Diğer.....

5.3. KURUM DIŞI YAYGINLAŞTIRMA ETKİNLİKLERİ

5.3. İlk kez katıldığınız hizmetiçi eğitim etkinliğinin çıktılarını/sonuçlarını kurumunuzun dışında yaygınlaştırmak için aşağıdaki strateji ve eylemlerden hangisi ya da hangilerini kullandığınızı işaretleyiniz. (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

1	Tartışma grupları kurmak	7	Dergilerde makale yayınlamak
2	Web sitesi oluşturmak	8	Yerel otoritelerle (belediye, kaymakamlık, milli eğitim müd. vs.) iletişime geçmek
3	CD/DVD yapımı/dağıtımı	9	İş dünyası ile iletişime geçmek
4	Özel sosyal medya alanı oluşturmak	10	Sivil toplum kuruluşlarıyla iletişime geçmek
5	Yazılı raporlar oluşturmak	11	Herhangi bir etkinlik gerçekleştirmedim
6	Sözlü sunumlar oluşturmak	12	Diğer.....

6. AVRUPA İŞBİRLİĞİ

6.1 AVRUPA İLE İŞBİRLİĞİNE YÖNELİK TUTUM

6.1. Hizmetiçi eğitim etkinliğine katılmanızın, diğer Avrupa işbirliği ve etkinliklerine katılmaya ilgi ve isteğiniz üzerinde nasıl bir etkisi oldu?

1	Daha sonra yeni etkinliklere katıldım	3	Başvuru yaptım ancak kabul edilmedim
2	Etkinliklere katılma ilgi ve isteğim arttı	4	Herhangi bir istek ve ilgi artışı yaşamadım

6.2. AVRUPA İLE İŞBİRLİĞİ ETKİNLİKLERİ

6.2. Lütfen aşağıdaki ifadelerden sizin için uygun olanı işaretleyiniz. (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

1	Etkinliklerde tanıştığım diğer insanlarla halen görüşüyorum
2	Etkinliği gerçekleştiren eğitimcilerle halen görüşüyorum
3	Etkinlikte tanıştığım kişilerle ortak bir COMENIUS/Grundtvig etkinliği planladık
4	Etkinlikte tanıştığım kişilerle ortak bir COMENIUS/Grundtvig projesi gerçekleştirdik
5	Etkinlikte edindiğim deneyimle, daha önce karşılaşmadığım kişilerle ortak bir COMENIUS/Grundtvig etkinliği planladık
6	Etkinlikte edindiğim deneyimle, daha önce karşılaşmadığım kişilerle ortak bir COMENIUS/Grundtvig projesi gerçekleştirdik
7	Çevremdeki meslektaşlarım benden önererek COMENIUS/Grundtvig etkinliklerine katılmak istediler
8	Çevremdeki meslektaşlarım benden önererek COMENIUS/Grundtvig etkinliklerine katıldılar

OKUL EĞİTİMİ (COMENIUS) PROGRAMI HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETİNE BAŞVURU YAPAN ANCAK BAŞVURUSU REDDEDİLENLERE YÖNELİK ETKİLİLİK ANKETİ

1. DEMOGRAFİK BİLGİLER VE KARAKTERİSTİKLER

1.1. Cinsiyetiniz:

1	Kadın	2	Erkek

1.2. Yaşınız:

1.3. (Hizmetiçi eğitim faaliyetine başvurduğunuz zaman) Bulduğunuz il:

1.4A. (Hizmetiçi eğitim faaliyetine başvurduğunuz zaman) Yaptığınız iş:

1	Okul müdürü	6	Halk eğitim merkezi personeli
2	Öğretmen	7	STK yöneticisi
3	Diğer okul idari personeli (Müdür yrd. Memur vs.)	8	STK personeli
4	Üniversite personeli	9	Özel kurum ve kuruluş çalışanları
5	Halk eğitim merkezi müdürü	10	Diğer.....

1.4B. Öğretmen iseniz (branşınız):

1.5A. (Hizmetiçi eğitim faaliyetine başvurduğunuz zaman) Nerede çalışıyordunuz?

1	Kamu	3	Diğer.....
2	Özel		

1.5B. İstihdam edildiğiniz kurum hangisiydi?

1	İlkokul	6	Halk eğitim merkezi
2	Ortaokul	7	Sivil toplum kuruluşu
3	Lise	8	Özel kurum ve kuruluşlar
4	Meslek Lisesi	9	Diğer.....
5	Üniversite		

1.6. (Hizmetiçi eğitim faaliyetine başvurduğunuz zaman) Eğitim seviyenizi işaretleyiniz.

1	Ön Lisans	4	Doktora
2	Lisans	5	Diğer.....
3	Yüksek Lisans		

1.7. Lütfen aşağıdaki etkinliklerden hangisine veya hangilerine başvurduğunuzu işaretleyiniz. Birden fazla başvurma durumu işaretleyebilirsiniz. Etkinliklere kaç kez başvuru yaptığınızı yanına işaretleyiniz.

ETKİNLİKLER	BAŞVURMA DURUMU	KAÇ KEZ BAŞVURU YAPILDIĞI			
1.7.1. COMENIUS Eğitim Kursu	☐	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4 +
1.7.2. COMENIUS Avrupa Konferansı/Semineri	☐	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4 +
1.7.3. COMENIUS Stajyerlik (job shadowing)	☐	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4 +
1.7.4. Grundtvig Eğitim Kursu	☐	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4 +
1.7.5. Grundtvig Stajyerlik (job shadowing)	☐	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4 +

1.8. Lütfen ilk kez başvurduğunuz hizmetiçi eğitim etkinliğinin konusunun ne olduğunu belirtiniz.

1.9. Lütfen ilk kez başvurduğunuz hizmetçi eğitim etkinliğinin düzenlendiği ülkeyi belirtiniz.

1	Almanya	12	Hırvatistan	23	Lüksemburg
2	Avusturya	13	Hollanda	24	Macaristan
3	Belçika	14	İrlanda	25	Malta
4	Birleşik Krallık	15	İspanya	26	Norveç
5	Bulgaristan	16	İsveç	27	Polonya
6	Çek Cumhuriyeti	17	İsviçre	28	Portekiz
7	Danimarka	18	İtalya	29	Romanya
8	Estonya	19	İzlanda	30	Slovakya
9	Finlandiya	20	Letonya	31	Slovenya
10	Fransa	21	Lihtenştayn	32	Yunanistan
11	Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	22	Litvanya		

1.10. Lütfen yukarıdaki etkinliğe hangi yıl ya da yıllarda başvurduğunuzu işaretleyiniz. Birden fazla başvurma durumu ve yılı işaretleyebilirsiniz.

ETKİNLİKLER	BAŞVURMA DURUMU	HANGİ YILLARDA BAŞVURU YAPILDIĞI			
1.10.1. COMENIUS Eğitim Kursu	☐	☐ 2007 ☐ 2011	☐ 2008 ☐ 2012	☐ 2009 ☐ 2013	☐ 2010
1.10.2. COMENIUS Avrupa Konferansı/Semineri	☐	☐ 2007 ☐ 2011	☐ 2008 ☐ 2012	☐ 2009 ☐ 2013	☐ 2010
1.10.3. COMENIUS Stajyerlik (job shadowing)	☐	☐ 2007 ☐ 2011	☐ 2008 ☐ 2012	☐ 2009 ☐ 2013	☐ 2010
1.10.4. Grundtvig Eğitim Kursu	☐	☐ 2007 ☐ 2011	☐ 2008 ☐ 2012	☐ 2009 ☐ 2013	☐ 2010
1.10.5. Grundtvig Stajyerlik (job shadowing)	☐	☐ 2007 ☐ 2011	☐ 2008 ☐ 2012	☐ 2009 ☐ 2013	☐ 2010

1.11. Hizmetçi eğitim faaliyeti hakkında ilk önce nereden bilgi sahibi oldunuz?

1	Ulusal Ajans	5	İnternet
2	Kendi kurumumdaki arkadaşlarım	6	Sosyal medya
3	Avrupa Komisyonu internet sitesi	7	Yazılı ve görsel medya
4	Başka kurumlarda çalışan arkadaşlarım	8	Diğer.....

1.12. Lütfen ilk kez başvurduğunuz etkinlikte kullanılan dili belirtiniz.

1	İngilizce	4	İspanyolca
2	Almanca	5	İtalyanca
3	Fransızca	6	Diğer.....

1.13. (Başvurduğunuz tarih itibarıyla) Lütfen ilk kez başvurduğunuz etkinlikte kullanılan dile ilişkin bilgi seviyenizi değerlendiriniz.

	Mükemmel	İyi	Orta	Yetersiz	Çok yetersiz
1.13.1. Konuşma	1	2	3	4	5
1.13.2. Okuma	1	2	3	4	5
1.13.3. Yazma	1	2	3	4	5

2. PROGRAMLARA İLİŞKİN BEKLENTİLER

2.1. KİŞİSEL GELİŞİME İLİŞKİN BEKLENTİLER

2.1. Etkinliğe başvururken aşağıdaki ifadelerde belirtilen konulardaki beklentilerinizin düzeylerini belirtiniz.

Beklentiler	Hiç beklentim yoktu	Düşük beklentim vardı	Orta düzey beklentim vardı	Yüksek düzeyde beklentim vardı	Çok yüksek düzeyde beklentim vardı
1. Diğer ülkelerden insanlarla ilişkiler kurmak	1	2	3	4	5
2. Diğer kültürleri tanımak	1	2	3	4	5
3. Kendi kültürümü diğer katılımcılara tanıtmak	1	2	3	4	5
4. Diğer katılımcıların önyargılarını kırmak	1	2	3	4	5
5. Alanımla ilgili bilgilerimi geliştirmek	1	2	3	4	5
6. Öğretmeye ilişkin motivasyonumu artırmak	1	2	3	4	5
7. Yeni öğretim yöntemlerini öğrenmek	1	2	3	4	5
8. Kültürlerarası ve sosyal yeterliliklere sahip olmak	1	2	3	4	5
9. Kendi öğretim yöntemlerim ve çalışmalarım hakkında farkındalık sahibi olmak	1	2	3	4	5
10. Yeni konular ve tartışmalar hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak	1	2	3	4	5
11. Yabancı dilimi geliştirmek	1	2	3	4	5
12. Eğitim sistemleri hakkında daha fazla bilgi ve anlayışa sahip olmak	1	2	3	4	5
13. Eğitimdeki özel ihtiyaçlara ilişkin üst düzey becerilere sahip olmak	1	2	3	4	5
14. Yabancı dil öğrenme konusunda daha fazla motivasyona sahip olmak	1	2	3	4	5
15. Yeni ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkındaki bilgilerimi artırmak	1	2	3	4	5
16. İletişim ve bilgi teknolojilerinin (ICT) kullanımı konusundaki becerilerimi artırmak	1	2	3	4	5
17. Yönetim konusundaki yeni yaklaşımlar hakkındaki bilgimi artırmak	1	2	3	4	5
18. Çatışma yönetimi konusundaki bilgimi artırmak	1	2	3	4	5

2.2. KİŞİSEL YETERLİLİKLERİN İŞE UYGULANMASI KONUSUNDAKİ BEKLENTİLER

2.2. Etkinliğe başvururken aşağıdaki ifadelerde belirtilen konulardaki beklentilerinizin düzeylerini belirtiniz.

Beklentiler	Hiç beklentim yoktu	Düşük beklentim vardı	Orta düzey beklentim vardı	Yüksek düzeyde beklentim vardı	Çok yüksek düzeyde beklentim vardı
1. Profesyonel yeterliliklerimi geliştirmeye devam etmek için yüksek motivasyon kazanmak	1	2	3	4	5
2. Yabancılarla profesyonel bağlantılar kurmak	1	2	3	4	5
3. Yeni öğretim ve öğrenim yöntemlerini uygulamak	1	2	3	4	5
4. Yeni öğrenme içerikleriyle tanışmak	1	2	3	4	5
5. Öğrenmede Avrupa boyutuna odaklanmak	1	2	3	4	5
6. Farklı ve çok kültürlü gruplarla çalışma becerilerimi geliştirmek	1	2	3	4	5
7. Yabancı dil öğretimi kalitesini artırmak	1	2	3	4	5
8. Yeni sınıf yönetimi araç ve yöntemlerini uygulamak	1	2	3	4	5
9. Sınıfı daha iyi yönetmek ve öğrencilerle daha iyi ilişkiler kurmak	1	2	3	4	5
10. Daha fazla kariyer fırsatına sahip olmak	1	2	3	4	5
11. Bilgi iletişim teknolojilerini daha iyi kullanmak	1	2	3	4	5

2.3. KURUMSAL SEVİYEDEKİ BEKLENTİLER

2.3. Etkinliğe başvururken aşağıdaki ifadelerde belirtilen konulardaki beklentilerinizin düzeylerini belirtiniz.

Beklentiler	Hiç beklentim yoktu	Düşük beklentim vardı	Orta düzey beklentim vardı	Yüksek düzeyde beklentim vardı	Çok yüksek düzeyde beklentim vardı
1. Meslektaşlarının benzer aktivitelerde yer alma konusundaki isteklerinde artış sağlamak	1	2	3	4	5
2. Kültürlerarası duyarlılıkta artış sağlamak	1	2	3	4	5
3. Meslektaşlar arası daha iyi işbirliği	1	2	3	4	5
4. Kurumun gündelik işleyişinde daha güçlü Avrupa boyutu	1	2	3	4	5
5. Yeni öğretim materyallerinin/programının geliştirilmesi/kullanılması	1	2	3	4	5
6. Yeni öğretim ve öğrenim yöntemlerinin çalıştığım kuruma tanıtımı	1	2	3	4	5
7. Yabancı kurumlarla partnerlik/işbirliği tesis etmek	1	2	3	4	5
8. Yeni ders ve öğrenme modüllerinin kuruma tanıtımı	1	2	3	4	5
9. Yeni yönetim stratejileri, fikirleri ve pratiklerinin çalıştığım kuruma tanıtımı	1	2	3	4	5
10. Kurum personelinin yabancı dile ilgilerini artırmak	1	2	3	4	5
11. İçerik ve dilin entegre olduğu öğretim metodu olan CLIL'ın kuruma tanıtımı	1	2	3	4	5
12. (Özel kurumlarda çalışanlar için) Kurumda öğretilen yabancı dil çeşitliliğini artırmak	1	2	3	4	5
13. (Özel kurumlarda çalışanlar için) Yabancı dil öğretiminin saatlerini artırmak	1	2	3	4	5

3. KARIYERE İLİŞKİN DURUM

3. Lütfen hizmetiçi eğitim faaliyetine başvuru yaptıktan sonraki zamanlarda kariyerinizde aşağıdakilerden hangisinin ya da hangilerinin yaşandığını belirtiniz (Birden fazla seçenek işaretlenebilir).

1	İş bulma	6	Finansal/maddi artış
2	Aynı iş yerinde terfi/yükselme	7	Ödüllendirilme
3	Başka bir iş yerine geçiş	8	Kariyer değişikliği
4	Başka bir iş yerinde terfi	9	Hiç bir değişiklik olmadı
5	Kendi işini kurma	10	Diğer.....

4. TUTUMLAR

4.1. BİREYSEL TUTUM

4.1. Lütfen COMENIUS/Grundtvig programına karşı, başvuru yapmadan önce ve başvurunuz reddedildikten sonra tutumunuzu değerlendiriniz.

Önceki		Sonraki	
1	Oldukça olumlu	1	Oldukça olumlu
2	Olumlu	2	Olumlu
3	Nötr	3	Nötr
4	Olumsuz	4	Olumsuz
5	Oldukça olumsuz	5	Oldukça olumsuz

4.2. KURUMSAL TUTUM

4.2. Lütfen kurumunuzun COMENIUS/Grundtvig programına karşı tutumlarınızı değerlendiriniz.

Önceki		Sonraki	
1	Oldukça olumlu	1	Oldukça olumlu
2	Olumlu	2	Olumlu
3	Nötr	3	Nötr
4	Olumsuz	4	Olumsuz
5	Oldukça olumsuz	5	Oldukça olumsuz

5. AVRUPA İŞBİRLİĞİ

5. Hizmetiçi eğitim faaliyetine başvurunuzun reddedilmesi, ulusal ajans bünyesindeki diğer Avrupa işbirliği ve etkinliklerine katılma ilgi ve istediğiniz üzerinde nasıl bir etkisi oldu?

1	Daha sonra yeni etkinliklerine başvurdum
2	Etkinliklere katılma ilgi ve isteğim arttı
3	Etkinliklere katılma ilgi ve isteğim azaldı
4	Yeniden başvuru yaptım ancak kabul edilmedim
5	Herhangi bir istek ve ilgi artışı yaşamadım

6. GENEL DEĞERLENDİRME

6.1. Lütfen aşağıdaki ifadelere ne derecede katıldığınızı belirtiniz.

İfadeler	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1. Başvurumun reddedilme gerekçelerini haklı buluyorum	1	2	3	4	5
2. Başvurumun reddedilmesini olumlu bir deneyim olarak karşıladım	1	2	3	4	5
3. Başvurumun reddedilmesi yeniden başvuru yapmaya ilişkin motivasyonumu düşürdü	1	2	3	4	5
4. Başvuruma ilişkin aldığım dönütler sayesinde daha iyi projeler yazmayı öğrendim	1	2	3	4	5
5. Başvurumun reddedilmesi iş arkadaşlarımı/meslektaşlarımı olumsuz etkiledi	1	2	3	4	5
6. Başvurumun reddedilmesi beni hayal kırıklığına uğrattı	1	2	3	4	5
7. Başvurumun reddedilmesi kişisel gelişimime herhangi bir olumsuz etkide bulunmadı	1	2	3	4	5
8. Başvurumun reddedilmesi mesleki/kariyer gelişimime herhangi bir olumsuz etkide bulunmadı	1	2	3	4	5

6.2. Sizce başvurunuzun kabul edilmemesinde aşağıdakilerden hangileri etken olmuştur?

Etkenler	Hiç etkili olmamıştır	Etkili olmamıştır	Kararsızım	Etkili olmuştur	Çok etkili olmuştur
1. Proje yazma konusundaki deneyimsizliğim	1	2	3	4	5
2. Proje yazımına yeterince özen göstermemem	1	2	3	4	5
3. Başvuru formunda benden istenen bilgileri yeterince verememiş olmam	1	2	3	4	5
4. Başvuru formunu nasıl dolduracağımı anlayamamış olmam	1	2	3	4	5
5. Yabancı dil yetersizliğim	1	2	3	4	5
6. Katılmak istediğim etkinlik türünün ulusal ajansın stratejik öncelikli alanları arasında yer almaması	1	2	3	4	5
7. Başvurduğum etkinliğe çok fazla başvurunun yapılmış olması	1	2	3	4	5
8. Çalıştığım işe/alanıma uygun etkinliğe başvurmamış olmam	1	2	3	4	5
9. Ulusal ajansın ilgili programının bütçesinin kısıtlılığı	1	2	3	4	5
10. Başvurumun gerektiği gibi değerlendirilmemesi	1	2	3	4	5
11. Diğer (Lütfen belirtiniz:.....)	1	2	3	4	5

KAYNAKÇA

- Arseven, A. (2001). *Alan Araştırma Yöntemi*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık
- Balcı, A.(2001). *Sosyal Bilimlerde Araştırma, Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademik Yayıncılık.
- Clark, V.L.P., Creswell, J.W., Green, D.O. & Shope, R.J. (2008). *Mixing quantitative and qualitative approaches: An introduction to emergent mixed methods research*. Hesse-Biber, S.N.
- Creswell, J., & Plano Clark, V. L. (2011). *Designing and Conducting Mixed Methods Research*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metotlarına Giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Hovardaoğlu, S (2000). *Davranış Bilimleri İçin Araştırma Teknikleri*. Ankara: VE-GA Yayınları.
- Glaser, Barney G. (1978). *Theoretical Sensitivity: Advances in the Methodology of Grounded Theory*. Mill Valley, Ca.: Sociology Press.
- Gökçe, B. (2004). *Toplumsal Bilimlerde Araştırma*, Ankara: Savaş Yayınevi.
- Karasar, N.(2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kuş, E. (2003). *Nitel-Nitel Araştırma Teknikleri: Sosyal Bilimlerde Araştırma Teknikleri: Nicel mi; Nitel mi?* Ankara: Anı Yayıncılık.
- Leech, N.L. & Onwuegbuzie, A.J. (2007). A typology of mixed methods research designs. *Qual Quant*. 43, 265–275 & Leavy, P. (Ed.). *Handbook of emergent methods*. USA, NY: The Guilford Press.

- Miles, MB. & Huberman, AM. (1994). *Qualitative Data Analysis* (2nd edition). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Özdamar, K. (2004). *Paket Programlar İle İstatiksel Veri Analizi-1*. Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Özoğlu, S. Ç. (1992). Davranış Bilimlerinde Anket; Bilgi Toplama Aracının Geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 25 (2), 321-337.
- Punch, K.F. (2005). *Sosyal Araştırmalara Giriş*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Stewart, C. J., Cash, W. B. (1985). *Interviewing: Principles and Practices* (4th edition). Dubuque, Iowa: W.C. Brown Publishers.
- Stewart, D.W. & Shamdasani, P.N. (1990). *Focus Groups: Theory and practice*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenilirlik ve Geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldırım, C. (2004). *Bilim Felsefesi*, İstanbul: Remzi Kitabevi

www.ua.gov.tr

ulusalajans

**AB Eğitim ve Gençlik
Programları Merkezi Başkanlığı
(Türkiye Ulusal Ajansı)**

Mevlana Bulvarı No:181

06520 Balgat - Ankara

T: +90 (312) 409 60 00

F: +90 (312) 409 60 09

bilgi@ua.gov.tr

